

Riksdagens protokoll

2005/06:120

Onsdagen den 10 maj

Kl. 09.00 – 20.02

Protokoll
2005/06:120

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 4 maj.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2005/06:372

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:372 av Henrik von Sydow (m)

De statliga bolagens opinionsbildning

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 8 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 8 maj 2006

Näringsdepartementet

Thomas Östros

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2005/06:375

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:375 av Helena Höij (kd)

Åtgärder mot reklam för sexuella tjänster

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 7 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 4 maj 2006

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2005/06:388

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:388 av Gustav Fridolin (mp)

Ursäkt till familjerna med depressivt devitaliserade (apatiska) barn

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 5 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 8 maj 2006

Utrikesdepartementet

Barbro Holmberg

Enligt uppdrag

Per Thöresson

Expeditionschef

Interpellation 2005/06:389

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:389 av Hillevi Engström (m)

Ekobrottsbekämpning i hela Sverige

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 7 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 5 maj 2006

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2005/06:392

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:392 av Erik Ullenhag (fp)

Sveriges agerande för att stoppa turkiska övergrepp mot kurder

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 5 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet inte befinner sig i Stockholm.

Stockholm den 8 maj 2006

Utrikesdepartementet

Jan Eliasson

Enligt uppdrag

Per Thöresson

Expeditionschef

3 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 2005/06:KU19, KU24, KU32,
KU37 och KU38

Trafikutskottets betänkande 2005/06:TU10

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06:AU11

FöU12 Naturkatastrofer, m.m.

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Ansvar för förebyggande arbete mot naturkatastrofer, m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (fp)

Votering:

237 för utskottet

37 för res. 1

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 48 m, 24 kd, 20 v, 17 c, 13 mp, 2 -

För res. 1: 36 fp, 1 c

Frånvarande: 31 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 8 v, 4 c, 4 mp

Punkt 3 (Ersättning vid naturkatastrofer, m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

251 för utskottet

23 för res. 2

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 47 m, 36 fp, 23 kd, 17 c, 13 mp, 1 -

För res. 2: 21 v, 1 c, 1 -

Frånvarande: 30 s, 8 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 4 c, 4 mp

SoU23 Rikssjukvård

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (kd)

Votering:

250 för utskottet

24 för res. 1

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 48 m, 34 fp, 21 v, 18 c, 13 mp, 2 -

För res. 1: 24 kd

Frånvarande: 30 s, 7 m, 14 fp, 9 kd, 7 v, 4 c, 4 mp

Punkt 2 (Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen [1982:763])

1. utskottet

2. res. 2 (fp, c)

3. res. 3 (m)

Förberedande votering:

54 för res. 2

48 för res. 3

175 avstod

72 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

153 för utskottet

54 för res. 2

70 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 1 m, 1 kd, 22 v, 13 mp, 2 -

För res. 2: 36 fp, 18 c

Avstod: 47 m, 23 kd

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 4 (Genusperspektiv)

1. utskottet

2. res. 5 (v)

Votering:

217 för utskottet

37 för res. 5

21 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 47 m, 35 fp, 3 kd, 18 c

För res. 5: 22 v, 13 mp, 2 -

Avstod: 21 kd

Frånvarande: 30 s, 8 m, 13 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 5 (En nämnd för rikssjukvård)

1. utskottet

2. res. 6 (v)

Votering:

232 för utskottet

24 för res. 6

21 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 114 s, 48 m, 36 fp, 3 kd, 18 c, 12 mp, 1 -
För res. 6: 22 v, 1 mp, 1 -
Avstod: 21 kd
Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 7 (Rikssjukvårdsnämndens uppgifter m.m.)

1. utskottet

2. res. 8 (mp)

Votering:

239 för utskottet

16 för res. 8

22 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 48 m, 34 fp, 2 kd, 22 v, 18 c, 1 -

För res. 8: 2 fp, 13 mp, 1 -

Avstod: 22 kd

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 5 maj

UbU11 Grundskolan: Arbetsmiljö och elevhälsa

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU13 Fristående skolor m.m.

Punkt 1 (Lika villkor för fristående och kommunala skolor)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, m, kd, c, mp)

Votering:

132 för utskottet

140 för res. 1

77 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 22 v, 1 -

För res. 1: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 35 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 9 (Etableringsfrihet för förskolor och fritidshem)

1. utskottet
2. res. 6 (fp, m, kd, c, mp)

Votering:

133 för utskottet

139 för res. 6

77 frånvarande

Kammaren biföll res. 6.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 22 v, 2 -

För res. 6: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c, 13 mp

Frånvarande: 35 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 10 (Plan-, bygg- och lokalfrågor)

1. utskottet
2. res. 7 (fp, m, kd, c, mp)

Votering:

133 för utskottet

139 för res. 7

77 frånvarande

Kammaren biföll res. 7.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 22 v, 2 -

För res. 7: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c, 13 mp

Frånvarande: 35 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 12 (Konfessionella fristående skolor)

1. utskottet
2. res. 13 (v)

Votering:

179 för utskottet

23 för res. 13

75 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 34 fp, 18 c, 13 mp

För res. 13: 22 v, 1 -

Avstod: 48 m, 2 fp, 24 kd, 1 -

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 17 (Prövning av ersättningen)

1. utskottet
2. res. 18 (fp, m, kd, c, mp)

Votering:

132 för utskottet

140 för res. 18

77 frånvarande

Kammaren biföll res. 18.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 22 v, 1 -

För res. 18: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 35 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 19 (Individuella program vid fristående skolor)

1. utskottet

2. res. 20 (v)

Votering:

253 för utskottet

23 för res. 20

1 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 47 m, 36 fp, 24 kd, 17 c, 13 mp, 1 -

För res. 20: 22 v, 1 c

Avstod: 1 -

Frånvarande: 29 s, 8 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU14 Grundskolan

Punkt 1 (Mål för skolan)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, m, kd, c)

Votering:

152 för utskottet

126 för res. 1

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 22 v, 13 mp, 2 -

För res. 1: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 2 (Skolans kunskapsförmedlande uppgift)

1. utskottet

2. res. 2 (fp, m, kd, c)

Votering:

152 för utskottet

126 för res. 2

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 22 v, 13 mp, 2 -

För res. 2: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 3 (Skolans värdegrund)

1. utskottet

2. res. 3 (fp, m, kd, c)

3. res. 4 (v)

Förberedande votering:

135 för res. 3

24 för res. 4

119 avstod

71 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

128 för utskottet

127 för res. 3

23 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 12 mp, 1 -

För res. 3: 48 m, 36 fp, 24 kd, 1 v, 18 c

Avstod: 21 v, 1 mp, 1 -

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Camilla Sköld Jansson (v) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 14 (Utredning om skolans styrning och finansiering)

1. utskottet

2. res. 14 (v)

Votering:

252 för utskottet

23 för res. 14

1 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 47 m, 36 fp, 24 kd, 18 c, 12 mp

För res. 14: 22 v, 1 -

Avstod: 1 -

Frånvarande: 29 s, 8 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 5 mp

Punkt 59 (Flexibel skolstart)

1. utskottet

2. res. 61 (fp, m, kd, c, mp)

Votering:

133 för utskottet

139 för res. 61

77 frånvarande

Kammaren biföll res. 61.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 22 v, 1 mp, 1 -

För res. 61: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c, 12 mp, 1 -

Frånvarande: 35 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 63 (Timplanen)

1. utskottet

2. res. 66 (mp)

Votering:

174 för utskottet

15 för res. 66

88 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 34 fp, 22 v, 2 c, 1 -

För res. 66: 1 m, 13 mp, 1 -

Avstod: 47 m, 2 fp, 23 kd, 16 c

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 10 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 104 (Utökade sanktionsmöjligheter för Statens skolverk)

1. utskottet

2. res. 110 (fp, m, kd, c, mp)

Votering:

132 för utskottet

140 för res. 110

77 frånvarande

Kammaren biföll res. 110.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 22 v, 1 -

För res. 110: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 35 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU17 Stöd till polisen vid terrorismbekämpning

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

240 för utskottet

37 för res. 1

1 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c

För res. 1: 22 v, 13 mp, 2 -

Avstod: 1 s

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 4 (Användning av militära resurser till annat än terrorismbekämpning)

1. utskottet
2. res. 2 (fp, m, kd, c)

Votering:

152 för utskottet

126 för res. 2

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 22 v, 13 mp, 2 -

För res. 2: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 5 (Parlamentarisk insyn i tillämpningen av stödbestämmelserna)

1. utskottet
2. res. 3 (fp, m, kd, c)

Votering:

152 för utskottet

126 för res. 3

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 22 v, 13 mp, 2 -

För res. 3: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 7 (Myndigheternas åtgärder mot terrorism)

1. utskottet
2. res. 6 (fp)

3. res. 8 (kd)

Förberedande votering:

39 för res. 6

24 för res. 8

215 avstod

71 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Huvudvotering:

145 för utskottet

37 för res. 6

95 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 1 m, 2 v, 18 c, 10 mp

För res. 6: 1 s, 36 fp

Avstod: 47 m, 24 kd, 20 v, 3 mp, 1 -

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp, 1 -

Punkt 10 (Domstolsprövning av frysning av tillgångar)

1. utskottet
2. res. 12 (v, kd, c, mp)

Votering:

198 för utskottet

79 för res. 12

1 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 48 m, 36 fp

För res. 12: 24 kd, 22 v, 18 c, 13 mp, 2 -

Avstod: 1 s

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 11 (Polisens förmåga att hantera ordningsstörande demonstrationer)

1. utskottet

2. res. 13 (v, mp)

Votering:

239 för utskottet

37 för res. 13

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 47 m, 36 fp, 24 kd, 18 c

För res. 13: 22 v, 13 mp, 2 -

Frånvarande: 30 s, 8 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU27 Ändringar i säkerhetsskyddslagen, m.m.

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. (v)

Votering:

253 för utskottet

24 för res.

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 48 m, 36 fp, 24 kd, 17 c, 12 mp, 1 -

För res.: 22 v, 1 mp, 1 -

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 5 c, 4 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

6 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 9 maj

UU10 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2005

Punkt 1 (EU:s utvidgning)

1. utskottet

2. res. 1 i motsvarande del (m, fp, kd, c)

Votering:

152 för utskottet

125 för res. 1

1 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 22 v, 13 mp, 2 -

För res. 1: 48 m, 36 fp, 24 kd, 17 c

Avstod: 1 c

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 2 (Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU)

1. utskottet

2. res. 2 (v, mp)

Votering:

121 för utskottet

37 för res. 2

119 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 2 m, 3 fp, 1 c

För res. 2: 22 v, 13 mp, 2 -

Avstod: 46 m, 32 fp, 24 kd, 17 c

Frånvarande: 29 s, 7 m, 13 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Helena Bargholtz och Anita Brodén (båda fp) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (EU:s utrikes- och säkerhetspolitik)

1. utskottet

2. res. 3 (mp)

Votering:

124 för utskottet

16 för res. 3

136 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 1 fp, 9 v

För res. 3: 1 s, 1 kd, 13 mp, 1 -

Avstod: 48 m, 34 fp, 23 kd, 12 v, 18 c, 1 -

Frånvarande: 29 s, 7 m, 13 fp, 9 kd, 7 v, 4 c, 4 mp

Punkt 8 (EU:s utvecklingssamarbete)

1. utskottet

2. res. 6 (m, fp, kd, c)

Votering:

152 för utskottet

126 för res. 6

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 22 v, 13 mp, 2 -

För res. 6: 48 m, 36 fp, 24 kd, 18 c

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Punkt 12 (EU:s inre marknad)

1. utskottet

2. res. 10 (kd, mp)

Votering:

237 för utskottet

39 för res. 10

2 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 48 m, 36 fp, 22 v, 16 c, 1 -

För res. 10: 24 kd, 1 c, 13 mp, 1 -

Avstod: 1 s, 1 c

Frånvarande: 29 s, 7 m, 12 fp, 9 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

7 § En andra nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna, m.m.

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU17

En andra nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna, m.m.
(skr. 2005/06:95).

Anf. 1 GÖRAN LENNMARKER (m):

Herr talman! Denna skrivelse, som behandlats av konstitutionsutskottet, omfattar också en rad motionsyrkanden, väckta av partierna. Jag tänkte för moderat del konstatera att vi har närmare ett 30-tal olika yrkanden som vi reserverat oss för, antingen direkt eller i förenklad ord-

En andra nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna, m.m.

ning. Jag tänkte bara välja ut fyra punkter som jag från vår del vill framhålla särskilt i den här debatten. Det är omöjligt att gå igenom alla de olika krav och synpunkter som vi har.

Den första punkten gäller att stärka Europakonventionen. Det är reservation 1, och jag yrkar bifall till reservation 1. Vi menar att vi måste finna en väg att stärka Europakonventionens plats i svensk rätt. Vi anvisar två möjliga vägar. Den ena är att upphöja den till grundlag, och den andra är att stärka dess position i grundlagen, i regeringsformen.

Den andra punkten som jag vill ta upp är den stärkta parlamentariska kontrollen när man använder hemliga tvångsmedel. Vi menar att det, när man bekämpar grov brottslighet, kan vara nödvändigt att använda tvångsmedel av olika slag, men för att detta ska vara rättssäkert poängterar vi att det måste finnas en ordentlig parlamentarisk kontroll när man använder detta och att det ska redovisas till riksdagen genom en vidgad redovisning. Antingen kan det ske skriftligt eller muntligt. Det här vill vi särskilt poängtera i en tid när vi, för att bekämpa terrorism, har förslag på att använda olika typer av tvångsmedel.

Det tredje jag vill poängtera är egentligen något självklart. När vi diskuterar kampen mot terrorismen säger vi att den ska ske inom ramen för rättsstaten. Det är ju själva idén med att försvara rättsstaten: Kampen mot terrorismen ska ske inom ramen för rättsstaten. Men vi ska komma ihåg att själva kampen mot terrorismen också är ett försvar för rättsstaten, eftersom terrorism är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna. Det är faktiskt en rättighet att inte bli sprängd i luften på en buss i Israel, en tunnelbana i Madrid eller vad terroristdåd nu kan rikta sig mot. När vi har den viktiga diskussionen om hur vi avväger kampen mot terrorismen inom ramen för de mänskliga rättigheterna ska vi samtidigt ständigt komma ihåg att själva kampen mot terrorismen är en viktig del i försvaret av de mänskliga rättigheterna.

Slutligen, herr talman, vill jag poängtera det vi säger om vikten av att Sverige internationellt främjar mänskliga rättigheter och demokrati. Den ena punkten där är att vi menar att Sverige måste se till att mänskliga rättigheter och demokrati blir en del av millenniemålen. Vi har ju förträffligt nog – enligt moderat uppfattning – nu fått globala mål som riktlinjer för utvecklingssamarbetet. De innehåller väldigt många viktiga saker. Men det som saknas är att vi inte har med mänskliga rättigheter och demokrati som en del i millenniemålen. Det finns en del länder som motsätter sig detta. Det är därför extra viktigt för Sverige att kämpa för det.

Den andra punkten är att vi menar att man i det internationella arbetet i FN ska ha årliga rapporter om situationen för mänskliga rättigheter och debattera dem i generalförsamlingen. Idén bakom detta är att länder som grovt bryter mot mänskliga rättigheter inte ska kunna slippa undan utan ska konfronteras med detta, också i FN:s generalförsamling. *Name and shame*, brukar man säga på engelska om sådant. Det är lite konstigt ibland att vi har länder som grovt bryter mot mänskliga rättigheter men sedan finns med och kritiserar andra i FN-sammanhang.

Detta, herr talman, var fyra av de närmare 30 moderata punkterna i det här betänkandet.

Anf. 2 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Ett fundament i alla rättsstater är skyddet mot olaga frihetsberövande eller andra former av inskränkt frihet som saknar rättslig grund. Tvångsmedel mot enskilda får bara tillgripas när det finns sakliga grunder som anges i lag. Individens rätt till en rättslig prövning av tvångsmedels sakliga grund, varaktighet och proportionalitet får inte åsidosättas. Fallet med svenskarna som fick sina ekonomiska tillgångar frysta för några år sedan – inte efter beslut av en svensk myndighet utan av FN:s sanktionskommitté – är därför upprörande på flera sätt. Sverige ska inom FN verka för att inga FN-beslut fattas som står i strid med mänskliga rättigheter och grundläggande rättsprinciper.

Skyddet i grundlagen mot olika rättsövergrepp i Sverige har i dag vissa brister. Sverige har tidigare kritiserats av människorättsorganisationer för långa häktningstider. Folkpartiet har skarpt kritiserat detta i andra sammanhang. Problemen med långa häktningstider har nu minskat, men Sverige är ändå ett av få jämförbara länder där tiden för att en person kan sitta häktad i princip bara begränsas av preskriptionstiden för brottet. Domstolen måste regelbundet ompröva ett häktningsbeslut, och det kan alltså överklagas till högre instans. Men även om det finns misstanke kvar behövs ett skydd för att den misstänkte inte ska utsättas för ett frihetsberövande som står i strid med grundlagens krav på rättegång, som det heter, utan oskäligt dröjsmål.

Förutom frihetsberövande genom häktning eller fängelse finns det andra former. Det handlar till exempel om tvångsomhändertagande av barn, av missbrukare och av vissa smittbärare. Det sker med stöd av olika lagar. Sådana ärenden prövas i regel i förvaltningsdomstolar och enligt de lagar som gäller där. Även här kan det i undantagsfall hända att grunderna för tvångsmedel tillämpas så att de kommer i konflikt med individens rättssäkerhet. Därutöver tillkommer vissa former av olika påföljder och sanktioner som inte är direkt frihetsberövande men frihetsinskränkande. Det handlar om reseförbud, förbud mot arbete och, som jag tidigare nämnde, frysning av ekonomiska tillgångar.

Folkpartiet anser att skyddet för individen bör värnas starkare i grundlagen än i dag genom att man i regeringsformen inför en princip om rätt till juridisk prövning av ett frihetsinskränkandes laglighet. Den ska vara tillämpbar på alla former av frihetsberövande eller frihetsinskränkande tvångsmedel – antingen när andra rättsliga möjligheter till prövning saknas eller när det av något annat skäl kan visas att ett rättsövergrepp är begånget. Det kan också vara tillämpligt på rättsfall där möjlighet till resning saknas men där omständigheterna ändå visar att en dom har avkunnats på felaktiga villkor.

Herr talman! Vi vill likna denna princip med det rättsliga begreppet *habeas corpus*, som förekommer framför allt i anglosaxiska länder. Det anses där vara det kanske mest grundläggande skyddet, främst mot frihetsberövande utan laglig grund, men genom vissa utvidgningar skyddas också vissa andra rättigheter, till exempel i vårdnadsärenden. Den här principen, *habeas corpus*, har en lång historia. Dess rötter i anglosaxisk rättstradition brukar placeras i Magna Charta från 1215 och har sedan bekräftats på nytt vid flera olika tillfällen. Tillsammans med de andra stadgarna i Magna Charta, som den engelske kungen tvingades acceptera, skapades så småningom den första konstitutionella kungamakten. Magna

Charta innebar att kungen var underkastad inte bara reella gränser för sin maktutövning utan också formella begränsningar och måste följa vissa rättsprinciper och förbud mot att åsidosätta vissa friheter.

Herr talman! Behovet av frihetsberövande och också andra tvångsmedel, som ju ytterst är till för att skydda medborgarna, måste i ett rätts-samhälle balanseras av ett lika starkt skydd mot rättsövergrepp. Att införa *habeas corpus*-principen med utvidgning till att omfatta också andra frihetsinskränkande tvångsåtgärder bör därför övervägas. Det här menar vi i Folkpartiet bör ske i en utredning, antingen inom ramen för nuvarande författningsutredning eller i en separat utredning.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till Folkpartiets reservation nr 33 under punkt 44 i betänkandet, som vi tyvärr än så länge är ensamma om men som jag är övertygad om att mina kolleger i konstitutionsutskottet från andra partier, när de inser att vi behöver detta, så småningom kommer att bifalla.

Anf. 3 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd):

Herr talman! Det här betänkandet behandlar en andra nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna, m.m., och det är rätt mycket som döljer sig bakom de två m:en, med mera. Jag tänker i mitt anförande dock uppehålla mig vid några perspektiv som Kristdemokraterna anser saknas i regeringens handlingsplan för de mänskliga rättigheterna.

Regeringens handlingsplan har satt fokus på diskrimineringsfrågor. Det är ett område där det fortfarande finns mycket att göra. Vi kan titta på arbetsmarknaden för att hitta tydliga exempel på detta. Där diskrimineras fortfarande personer som har en annan bakgrund än den svenska, och lönediskrimineringen av kvinnor är fortfarande stor. Det är inget annat än en skandal att stat, landsting och kommuner, våra offentliga arbetsgivare, inte förmått att vara goda förebilder på det här området.

Det finns alltså mycket att göra på diskrimineringens område som regeringen tar upp. Men regeringens så entydiga fokusering på diskriminering gör att under rubriken Föreningsfrihet blev den enda åtgärden att försäkra sig om att bidrag inte går till föreningar som diskriminerar, och det är en åtgärd som naturligtvis är självklar. Men regeringen glömmer då att värna föreningsfriheten och stödja föreningslivet, det civila samhället, den ideella sektorn – kärt barn har många namn. Det handlar självklart om så mycket mer, men man har faktiskt inga åtgärder som syftar till att stödja föreningslivet och det ideella engagemanget. Kristdemokraterna hade velat att handlingsplanen skulle kompletteras med åtgärder som ger den ideella sektorn ett enklare regelverk och tydliga spelregler och som underlättar samspelet med det offentliga.

När människor går samman i föreningar för att lösa en uppgift som man tycker är angelägen är det viktigt att det finns spelregler och att man kan samverka med det offentliga. Det kan handla om tillgång till lokaler, men det kan också handla om något på lagstiftningens område. Det här hade Kristdemokraterna velat att handlingsplanen skulle ha behandlat. När utskottet svarar på vår begäran säger man bara att det inte nu krävs några beslut eller något tillkännagivande om den långsiktiga finansieringen av den ideella sektorn. Men pengar är bara en del av spelreglerna för föreningslivet, för den ideella sektorn.

Ett annat område som regeringen helt har förbisett är religionsfriheten. Det är rätt konstigt när frågor kring religioner och religionernas samspel finns på dagordningen i så många andra delar.

Frågorna om diskriminering på grund av trosuppfattning finns med, men inte ett ord om hur man ska garantera alla människors möjligheter att utöva sin religion – att garantera det positiva, så att säga, att man kan utöva sin religion, inte bara att man ska skyddas från diskriminering på grund av sin trosuppfattning. De flesta av oss anser nog att vi i Sverige behöver mer av dialog och mindre av konfrontation mellan religioner och etniska grupper. Här ligger ju grunden för att människor fritt ska kunna utöva sin religion.

Kristdemokraterna skulle vilja att vi inrättar ett interreligiöst råd med uppgift att ta fasta på att religiösa organisationer kan och vill delta i byggandet av det goda samhället. Vår förhoppning är att ett sådant råd skulle kunna leda till ökad kunskap om landets religiösa liv. Det skulle stärka samhörigheten mellan icke troende och troende och förhoppningsvis bidra till en fördjupad dialog mellan medborgare av olika religiös tro och öka kunskapen om olika religioner. Det skulle kunna bidra till att stärka de mänskliga rättigheterna, eftersom vi tror att det också minskar risken för extremism, samtidigt som det skulle öka människors möjligheter till religionsfrihet på ett positivt sätt.

Jag vill här passa på, herr talman, att yrka bifall till reservation 42 under punkten 55 i det utdelade rättelsebladet.

Låt mig på den minut som jag har på mig också nämna någonting om barnens rättigheter. Man lyfter på olika sätt fram barnens rättigheter i handlingsplanen. Men en grundläggande mänsklig rättighet för ett barn är ju rätten att tillhöra en familj. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna lägger fast att familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och äger rätt till skydd från samhället och staten. FN:s barnkonvention slår fast att barn har rätt till att så långt som det är möjligt ha vetskap om sina föräldrar och bli vårdade av dessa.

Det hade varit värdefullt om regeringen i handlingsplanen hade utvärderat frågeställningarna om familjen och om barns rättigheter och om man hade belyst i vilken mån Sverige lever upp till sina åtaganden till stöd för familjen. Det hade vi också velat att regeringen skulle ges till känna, så att vi hade fått en seriös debatt om familjens status och det stöd som stat och det offentliga enligt internationella konventioner är skyldiga att ge familjen.

Anf. 4 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Det här betänkandet handlar om den andra nationella handlingsplanen gällande mänskliga rättigheter, med mera, som sagts.

Det är bra, herr talman, att vi i Sverige jobbar med att både analysera och följa upp de internationella åtaganden och konventioner som Sverige skrivit under. Som nr 2 i ordningen är det naturligtvis mycket som går att utveckla och förmera i det arbetet, och det framgår väl också av vårt betänkande och alla de reservationer som är fogade till detta betänkande.

Herr talman! Den ansats som man har haft när det gäller att utvärdera arbetet med den första handlingsplanen har varit vällovlig. Det underlag som Thomas Hammarberg har givit är värt att titta vidare på för framtiden, också i arbetet med handlingsplanen framöver.

Frågan om skydd och värn för mänskliga rättigheter har fått en ny klangbotten med de åtgärder mot terrorism som följt i spåren efter elfte september – åtgärder som också berört Sverige, herr talman. Det skärper verkligen behovet av att följa upp och granska hur mänskliga rättigheter värnas, också hos oss.

Därför biträder Centerpartiet reservation 38 om stärkt parlamentarisk kontroll av hemliga tvångsmedel. Det framgår inte när man läser det utdelade rättelsebladet, men jag vill här i kammaren markera detta. Det är en tydlig hållning från vår sida att vi måste få en stark och tydlig parlamentarisk insyn och kontroll av de åtgärder som vidtas. Därför står Centern bakom reservation 43 om användandet av diplomatiska garantier. Jag tänker inte yrka bifall till dem. En annan partiföreträdare har redan yrkat bifall till den ena. Det framgår av omröstningen.

Vi kommer också in på Europakonventionen.

Vi har valt att ta fasta på synpunkten att vi ska se hur vi kan stärka Europakonventionen. Den har redan i dag en stark ställning i våra lagar. Frågan är: Kan vi göra mer?

Jag är lite förvånad över att det finns två spår i de reservationer som finns i utskottet i den här delen.

Göran Lennmarker yrkade bifall till reservation 1 som rör att det ska förstärkas och tas in i grundlagen. I reservation 2 som flera partier står bakom pekar vi på behovet av en fördjupad analys för att se på vilket sätt vi kan arbeta för att förstärka Europakonventionen. Det hade varit rimligt att starta i den riktningen och undersöka på vilket sätt vi eventuellt behöver förstärka vår grundlag med Europakonventionen.

En annan fråga som hänger samman med internationell terrorism och åtgärder därvidlag handlar om rättssäkra asylprocesser. Det rör flera perspektiv när det gäller människor som kommer till vårt land och är i en utsatt position. Mänskliga rättigheter och en rättssäker asylprocess är naturligtvis en viktig grund för att vi ska leva upp till vad vi säger i andra sammanhang.

Mot den bakgrunden vill jag yrka bifall till vad Centern med flera anför i reservation 46.

Avslutningsvis vill jag beröra det som är huvudingången i handlingsplanen, nämligen åtgärder mot diskriminering. Vi lyfter fram några perspektiv. Det handlar inte minst om HBT-frågorna. Vi pekar på vikten av att ta fram och aktivt verka för en FN-konvention om homosexuella, bisexuella och transpersoner för att på det sättet säkra det perspektivet också i den internationella miljön. Det är oerhört viktigt för vårt framtida arbete med att utveckla mänskliga rättigheter att vi ser de brister som finns här.

På det området har vi ett jobb att göra också på hemmaplan. Handlingsplanen lyfter fram kommuner och landsting och arbetet där. Vi pekar på att HBT-perspektivet måste finnas med också i det sammanhanget. Just genom att det inte finns i de internationella konventionerna finns det risk för att det faller vid sidan av i det arbete som görs med anledning av handlingsplanen.

Mot den bakgrunden, herr talman, vill jag också yrka bifall till reservation 13 under punkt 18.

Sist, men inte minst, vill jag betona att om någon hade yrkat bifall till reservation 16 hade vi också stött det. Eftersom ingen har gjort det ännu

nöjer jag mig med att säga det. Den handlar om barn som brottsoffer. Det är naturligtvis en oerhört angelägen fråga att uppmärksamma.

Prot. 2005/06:120
10 maj

Anf. 5 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Herr talman! Kära åhörare! Den här morgonen har vi fått höra att FN:s nya stolta råd för mänskliga rättigheter har fått sina medlemsländer. I radio ställdes genast frågan: Ska man betrakta det som att det har blivit bättre, sämre eller lika? Är glaset halvfyllt eller halvtomt, sade reportern.

Det blev inte något så strålande lyckat resultat med tillsättningen. Sex länder med ganska usla *records* i fråga om mänskliga rättigheter valdes in. De kommer å andra sidan alla med automatik att underkastas en granskning av sin egen MR-*record* i fortsättningen. Man kan inte heller med veto stoppa granskningen av förslag. Visst går det framåt.

Nu har alla länder på klotet lärt sig att stava till mänskliga rättigheter.

Man kan ställa sig frågan om det här i Sverige blir bättre, sämre eller lika. I betänkandet finns det 60 reservationer och ännu fler yrkanden som ligger till grund för dem. Ska man tolka det som att det står illa till här i den internationella moralens högborg, eller ska det tolkas som entusiasm och skarpsynthet och att frågorna om likabehandling av människor är ett stort och samfällt politiskt credo för oss? Jag tror det senare.

Miljöpartiet har naturligtvis ett otal yrkanden och hela 32 reservationer. Jag har sanerat ned det hela till sex stycken som jag nu ska yrka bifall till. Jag gör det enligt rättelsebladets numrering. Vi har begränsat oss till reservationerna 4, 12, 28, 41, 44 och 49.

Jag ska i mitt anförande bara göra fyra nedslag bland de otaliga områden där människor väljer eller tror sig vara tvingade att förnedra, utnyttja, kränka, våldföra sig på, mobba, dumma sig mot och utestänga varandra i stället för att jobba ihop och ha det kul resten av tiden. Det är en märklig värld vi har.

En handlingsplan är en bra sak. Den ska vara målinriktad och konkret. Därför lämnar jag de luftiga resonemangen därhän. Det vore bra om Sverige i fortsättningen i skrivelserna redogjorde för vilka internationella konventioner och protokoll som inte har ratificerats och vilken motivering man har för det samt hur det går med de påföljande implementeringsarbetena. Vi väntar till exempel fortfarande på en fullständig inkorporering av barnkonventionen i svensk lag, denna juvel i batteriet av konventioner om mänskliga rättigheter.

Herr talman! I en hastigt globaliserande värld är det relationerna mellan folk och länder, så kallade raser och etniska grupper som migrerat på olika sätt som skapar den största friktionen. I väntan på ett fungerande tjänstehandelsdirektiv i EU och i väntan på klara harmoniserade regler över hela världen för hur man med lätthet ska kunna bo, flytta och arbeta där man finner det lämpligast i världen behövs åtminstone en migrantarbetarreglering. Den finns, men av ologiska skäl har Sverige inte ratificerat den utan tycker att det vi har räcker. Det anser inte Miljöpartiet.

Jag håller med Centerpartiet i fråga om underskottet på HBT-tolerans i världen. När jag reser i världen märker jag att det är på det området som motståndet är som allra störst och det är där som fördomarna och fobierna är som allra kraftigast. Det måste brytas. Sverige är i en utomordentligt god position i världen att vara opinionsbildande på det området. Att börja med en konvention är inte en ringa sak, men just därför måste nå-

*En andra nationell
handlingsplan för
de mänskliga
rättigheterna, m.m.*

gon börja verka för detta. Låt Sverige bli en banerförare för likabehandling av sexuella minoriteters rätt. Vi har ju processen så klart i minne efter vår egen 15-årskamp för en sådan till synes självklar sak.

Våld och terrorism har flera talat om. Självklart är det ett enormt hot mot liv och värdighet som måste bekämpas smart och långsiktigt, men inte med kontraproduktiva regler som minskar demokratin och öppenheten eller med utestängningsmekanismer.

Jag kan berätta att jag genast efter denna debatt ska träffa Hamas besökanderepresentanter för att med dem föra en dialog om mänskliga rättigheter och antivåld så att de känner trycket.

Tortyr är ett systematiserat och officiellt sanktionerat sätt att utöva våld. Vad vi vet förekommer det inte i vårt land, som tur är, men ymnigt på andra håll. Svenska UD vet ganska väl hur det står till och redovisar förtjänstfullt tillståndet i olika länder på sin hemsida bland annat med avseende på tortyr.

Ändå tror regeringen att tunna diplomatiska löften och garantier ska kunna råda bot på sådana ingrodda system. Man tror att MR-skurkstater ska vara snälla bara för att Sverige hoppas på det och vill slippa stöta sig med en storebror.

Så kallade diplomatiska garantier *kan inte* ges och är därför också kontraproduktiva enligt en lång rad kvalificerade bedömare på området. Detta illusionstrick borde därför upphöra, och Sverige borde i stället arbeta på allvar i FN:s olika organ för att avskaffa tortyr och redovisa de pricksningar som vi har fått av CAT, Kommittén mot tortyr, på UD:s hemsida.

Ett uttryck för hur terroristbekämpningens lovvärda syften med alltför stort nit vänds i sin motsats är hur vår regering med frenesi, vill jag säga, har spottat fram propositioner under de senaste åren med avsikt att stävja detta. Men sammantaget skapar detta mer kontroll och övervakning av individen och kringskär de medborgerliga fri- och rättigheterna. Det handlar om avlyssning och övervakning i alla de former och även registerföring av ideella organisationer för att kontrollera deras utbetalningar. Vi säger nej till sådana stolligheter. Låt det civila samhället verka fritt tills det visar sig att överträdelser faktiskt görs.

En mångtusenårig klassiker på diskrimineringsområdet är naturligtvis ojämställdheten mellan könen. Men där börjar det visst röra på sig. Vad som inte lyfts fram så ofta är vilka förlorare också männen är i patriarkatet. Så mycket våld de får utstå, så mycket könsrelaterad sjukdom med känslomässiga förträngningar, stress, alkoholism, kriminalitet och prestationsångest som följer av skeva roller och sjuk maktkoncentration.

Det är synd om männen. Och deras kamp för emancipation och frihet är verkligen mycket mer i sin linda än vad kvinnornas är. Nu är det männens tur. Vilken fantastisk landvinning det skulle vara med en jättstor FN-konferens om mansrollen i stil med kvinnokonferensen i Beijing för tolv år sedan. Vilket ståhej, och vilken efterlängtd uppmärksamhet.

Slutligen ska jag säga något om den kanske allra mest osynliggjorda handikappgruppen i det svenska samhället i dag, nämligen de elöverkänsliga. De nekas i praktiken inte bara boende, arbete och vård. Man menar till och med att de spelar, är psyksjuka eller inbillningssjuka och att forskningen inte stöder att det fenomen som de åberopar faktiskt exi-

sterar. Detta är en kränkning som består även i att förneka någons lidande och upplevda sanning.

Prot. 2005/06:120
10 maj

Anf. 6 KARIN ÅSTRÖM (s):

Herr talman! Vi har mycket gemensamt med de andra partierna. Det kan jag säga efter att lyssnat på vad ni har sagt i era anföranden. Vi har faktiskt så mycket mer som vi är ense om än som faktiskt skiljer oss åt när det gäller mänskliga rättigheter, och det bådar gott.

Herr talman! Jag har varit riksdagsledamot i ett och ett halvt år, och jag har inte varit med vid behandlingen av den första handlingsplanen som antogs 2002. Men när jag har läst och gått igenom den skrivelse som nu ligger på riksdagens bord och de väckta motionerna ser jag bara en bild och faktiskt ett uttryck som visar på en gemensam politisk viljeinriktning och en långsam strävan att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna.

Jag har också i den utvärdering som är gjord kunnat läsa att regeringen har genomfört många av de insatser som föreslogs i den första handlingsplanen, och nu ska vi faktiskt gå vidare.

Jag tycker att det är särskilt viktigt att notera att denna skrivelse innehåller mer svenska förhållanden, och arbetet med att skydda och främja de mänskliga rättigheterna avser alltså den nationella nivån. Det är alltså inte mänskliga rättigheter i ett internationellt sammanhang som behandlas. Men givetvis är de mänskliga rättigheterna universella. Så är det, och det vet vi. Vi vet också att de utgår från eller har sin bas i de konventioner, resolutioner och avtal som vi faktiskt har slutit i FN och i Europarådet.

Det är många gånger så att vi direkt i vår vardag kanske inte riktigt tänker på att mänskliga rättigheter faktiskt rör oss här hemma där vi bor, ute i våra kommuner och i våra bostadsområden. Många kopplar ihop mänskliga rättigheter med någonting som man arbetar för i fattiga länder, alltså någonting som är väldigt avlägset för oss. Men så är det ju inte.

Just nu kan vi här i Sverige beröras av den hemska och sorgliga historien om den handikappade pojken Bobby som på ett kränkande och grymt sätt misshandlades till döds. Vi är säkert flera som följer den rättsprocess som pågår i det ärendet. Och det om något handlar väl om mänskliga rättigheter? Men det är en fruktansvärd händelse.

Herr talman! Sådana händelser kan vi aldrig acceptera i vårt land. Jag tycker att det är viktigt att vi ständigt påminner oss om att det är på samma sätt med de mänskliga rättigheterna som med demokratin. De måste dagligdags erövras. Och regeringen tar på många ställen i skrivelsen upp just att vi satsar på utbildning, kompetensutveckling, samverkan, dialog och samtal. Detta är väldigt viktigt. På det sättet tror jag att vi ökar människors medvetenhet om mänskliga rättigheter. Det handlar alltså om vilka värderingar som finns där och som faktiskt ska gälla hos mig i mitt inre, i min kommun, i landet, i Europa och i världen. Det är den utgångspunkten som jag känner är viktig.

Herr talman! Med denna korta inledning till ett stort, viktigt och omfattande område ska jag säga lite grann om de motioner och många reservationer som behandlas i betänkandet. Jag tycker rent generellt att mycket av det som tas upp i motionerna och reservationerna redan har uppmärksammats av regeringen. Det pågår en mängd olika utredningar.

*En andra nationell
handlingsplan för
de mänskliga
rättigheterna, m.m.*

En del är redan klara, och andra är inte klara. Men de kommer i sinom tid hit till riksdagen.

Jag ska nämna några utredningar och betänkanden som redan är aktuella.

Diskrimineringskommittén har lämnat sitt slutbetänkande med förslag om att en ny lag om förbud och andra åtgärder mot diskriminering ska införas. Ärendet bereds i Regeringskansliet.

Vi har nyligen antagit en ny antidiskrimineringsförordning. Det handlar om antidiskrimineringsvillkor i upphandlingskontrakt.

Vi har också tillsatt en delegation för mänskliga rättigheter som ska verka fram till 2010.

Det pågår också en utredning som tydligare kommer att belysa och stärka tillsynen inom hela socialtjänstens område.

Vi har också en ny myndighet, Handisam, som är inrättad för att samordna politiken och bättre kunna uppmärksamma särskilt diskrimineringsfrågor bland funktionshindrade.

Listan kan göras lång över vad som redan pågår och åtgärder som har vidtagits. Det är väl egentligen så här som handlingsplaner kan levandegöras, och det kanske är på detta sätt som de ska fungera, nämligen att de faktiskt ständigt är i rörelse. Det betyder att vi ständigt och kontinuerligt utvärderar, analyserar, diskuterar och för samtal. På så sätt förs de upp på beslutsordningar lite varstans i vårt land, i Europa och i världen.

När det handlar om så viktiga frågor är det bra att förslagen är väl genomarbetade och genomtänkta. På så sätt för vi kampen för de mänskliga rättigheterna vidare. Det är en kamp som aldrig får avstanna.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande 17 och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Anf. 7 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Herr talman! Jag reagerade när Karin Åström gav bilden av att vi är så eniga över partigränserna när det gäller frågan om mänskliga rättigheter. I det betänkande som vi nu diskuterar finns det 59 reservationer. Det tycker inte jag är ett tecken på att vi är så eniga. Det finns många åsiktsskillnader också mellan de olika partierna. Vi kan inte ens säga att vi är eniga i de olika blocken, utan här finns det många olika synpunkter.

Frågan om mänskliga rättigheter är en jättelik fråga. Det är ett enormt smörgåsbord av förslag som vi har att plocka från när vi ska sätta ihop en handlingsplan om mänskliga rättigheter. Jag kan nästan inte komma på någonting som inte är mänskliga rättigheter.

Karin Åström talade lite senare i sitt inlägg om att ett antal utredningar och förslag är på gång. Under mina snart åtta år i riksdagen har jag lärt mig att det är mycket som det talas om, att det är mycket som utreds och att många önskemål förs fram också från regeringen men som det i slutändan inte alltid blir så mycket av. Även om vi som goda människor har en grundläggande uppfattning om att människor ska ha rättigheter undrar jag om ni socialdemokrater är beredda att gå så långt.

Jag förde fram en helt ny princip som kanske är lite häftig för Socialdemokraterna – *habeas corpus*-principen, rätten till sin egen kropp som det heter. Jag tänkte höra om Karin Åström kan tänka sig att detta i kommande handlingsplaner kanske kan bli ett viktigt inslag.

Anf. 8 KARIN ÅSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Ja, Helena Bargholtz, min tolkning är att vi faktiskt är väldigt eniga om mycket som vi tycker att en handlingsplan ska innehålla. Det tycker jag är jättebra. Det ger mycket goda förutsättningar för oss att i framtiden gå framåt i den här viktiga frågan. Den spänner, precis som du säger, över ett vitt område. Det är kanske svårt att direkt dyka ned på något. Men enighet tycker jag faktiskt att det är mer av än det som skiljer oss åt.

Handlingsplaner är sådant som, tycker jag, ska verka över tiden. Just att de oftast är målinriktade – punkterna är vitt hållna – finns det ett syfte med, nämligen att få en process i själva handlingen. Därav följer att det är viktigt att vi också har denna totalt sett eniga syn i handlingsplanen.

Helt kort skulle jag vilja nämna lite grann om *habeas corpus*. Såvitt jag förstår er i Folkpartiet är er tanke att vi ska införa en form av integritetsskydd i grundlagen. Har jag uppfattat den saken rätt?

Anf. 9 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Herr talman! Jo, det är riktigt att vi i regeringsformen vill införa, som vi säger, en rätt till juridisk prövning av ett frihetsinskränkandes laglighet när man inte har möjlighet att få saken prövad på andra sätt och det visar sig att ett rättsövergrepp är begånget. Vi har sett många exempel på detta.

Jag tror att det finns starka skäl att överväga att ha den här principen också i svensk rättsordning. Därför vill vi att frågan utreds antingen av Grundlagsutredningen eller också av en särskild utredning.

Väldigt många människor upplever i dag en väldigt stor rättsosäkerhet, inte bara när det gäller att bli frihetsberövad – satt i fängelse eller så – utan också när det gäller att ens rättigheter inskränks.

Jag nämnde tidigare det som hänt de så kallade somaliasvenskarna, som fick sina tillgångar frysta på grund av att de misstänktes för olaga samöre utomlands. Det är de möjligheterna till prövning i Sverige som jag tycker att det är väldigt viktigt att ge.

Jag vill också passa på att fråga Karin Åström om en annan sak. Detta är ju den andra nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter. En tredje kommer förhoppningsvis om två år i en skrivelse från regeringen. Vad räknar Karin Åström med kommer att stå där i form av nyheter som det inte står om i den här handlingsplanen? Vad är Karin Åströms vision av en förbättrad handlingsplan för nationella rättigheter?

Anf. 10 KARIN ÅSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Det sistnämnda är en stor fråga. Jag vet inte om talartiden medger att jag svarar så fylligt på den. En sak vill jag i alla fall kommentera när det gäller *habeas corpus*.

Såvitt jag förstår Folkpartiets syn där vill ni att enskilda individer ska kunna prövas gentemot grundlagen, alltså få en juridisk prövning. Vi delar definitivt inte den uppfattningen, utan vi tycker att de juridiska prövningar som ska göras på enskild nivå bör ske i civilrättsliga sammanhang. Där finns det redan domstolsprövningar här i Sverige.

I handlingsplanen har vi avsatt medel för att utbilda och kompetensutveckla hela åtalsväsendet, domstolarna etcetera – detta för att man också bättre ska kunna hantera frågorna om mänskliga rättigheter på ett civilrättsligt plan.

Sedan har vi detta med min vision om en framtida handlingsplan. Ja, jag kan tänka mig att vi har kommit en bit på vägen då det gäller bland annat en lönehandlingsplan. De skillnader vi ser mellan manliga och kvinnliga löner tycker inte jag känns särskilt bra, så avseende den löneplanen hoppas jag att vi har kommit framåt.

Jag ser också framför mig hela diskussionen om barnkonventionen. Jag väntar nu på en skrivelse som säkerligen – kan jag tänka mig – kommer när man utvärderar vad som är gjort i barnrättsfrågorna. Det är väl de frågorna som jag nationellt tycker kan kännas viktigast.

Anf. 11 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik:

Herr talman! Karin Åström sade att det finns mycket som är gemensamt, att det finns mycket som förenar. Trots det förra replikskiftet här kan jag delvis hålla med om det. Det finns naturligtvis många grundläggande frågor. Men det här betänkandet visar också att det finns mycket att arbeta på och att det finns en opinionsbildning att göra. Karin Åström talade också om ett ständigt pågående arbete, och det är väl det jag menar.

Karin Åström avslutar med att säga att ett av de bästa arbetssätten när det gäller många av de här frågorna är dialog. I vår motion tar vi fasta på det på flera områden, inte minst på religionsfrihetens område. Där tror vi, precis som jag sade i mitt anförande, att en dialog kan motverka extremism och att extrema rörelser får fotfäste. Samtidigt tror vi att det stärker den enskildes religionsfrihet och möjligheter att utöva sin religion utan att bli anklagad för extremism och så vidare.

Håller inte Karin Åström med om att det hade varit värdefullt om regeringen hade haft med den här typen av resonemang i sin handlingsplan och att det fanns åtgärder syftande till att stärka religionsfriheten – individens möjligheter att utöva sin religion – och titta på det positiva som finns runtomkring och så?

På samma sätt är det med föreningsfriheten. Inte heller där finns det ett positivt anslag. Vad ska vi göra – vilka åtgärder ska vi vidta för att stödja föreningslivet, i stället för att bara kontrollera att de inte diskriminerar? Vilka kommentarer har Karin Åström till de två frågorna?

Anf. 12 KARIN ÅSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Kristdemokraterna. Vi har väldigt mycket gemensamt när det gäller handlingsplanen, men vissa saker skiljer. En av de saker som jag förstår att kd värnar är just religionsfrihet. Du säger att det i skrivelsen inte finns nämnt något om religionsfrihet och vilka åtgärder som kan tänkas vidtas. Jag har i varje fall konstaterat att regeringen har skrivningar där man ser samtal och dialog som jätteviktigt och där man avser att uppta samtal med bland annat trossamfunden för att resonera om de frågor som Helena Höij tar upp. Det här känner jag är viktigt. Jag tycker faktiskt att det är viktigare än att man tillsätter ett etiskt råd. Det är trots allt i de direkta samtalen och i de direkta mötena som man kan förändra, dela med sig och få förståelse för olika värderingar. Därför är samtalsvarianten att föredra.

Det gäller också föreningsfriheten. Det är otvetydigt att samtalet är viktigare än någonting annat.

Anf. 13 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik:

Herr talman! Regeringen skriver att man ska föra samtal med de olika trossamfundet. I skrivningarna läser jag in att det gäller hur det står till med de mänskliga rättigheterna inom de olika trossamfundet. Det är självklart väldigt viktigt. Det finns säkert mycket som behöver uppmärksammas inom olika trossamfund som inom andra delar av vårt samhälle och som vi ständigt måste återerövra, som Karin Åström var inne på. Jag kände inte att de samtal hade som utgångspunkt att stärka individens möjligheter att fritt utöva sin religion. Vi måste hålla ögonen på det därför att det finns krafter som vill lägga beslag på religionen och som vill utnyttja den till någonting annat. Då kan individens religionsfrihet få stryka på foten. Det tycker jag är viktigt att se.

När det gäller föreningsfriheten – samtal, ja, men det som många i det civila samhället och inom den ideella sektorn efterlyser är inte det ökade samtalet utan konkreta åtgärder på kommunal nivå, delvis på landstingsnivå och på statlig nivå som ger dem sjysta spelregler och förutsättningar att ta det ansvar som de vill för utvecklingen av det svenska samhället.

I handlingsplanen hittar vi att det bara ska kollas att de som får bidrag inte diskriminerar. Självklart ska vi inte ge bidrag till föreningar som diskriminerar. Men det handlar inte i det här fallet om samtal utan om konkreta åtgärder som visar på hur vi kan stärka det civila samhällets roll och hur vi kan öka dess möjligheter att ta det ansvar som många av de här föreningarna och de stora folkrörelserna vill ta för den svenska utvecklingen. Resonemang om detta lyser med sin frånvaro.

Anf. 14 KARIN ÅSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Att stärka individens religionsfrihet, som jag har full förståelse och acceptans för att kd tar upp, är en viktig fråga. Det är också en viktig fråga att stärka individens olika föreningstillhörighet. Fortfarande kan jag tycka att det bästa sättet att göra det är – jag återkommer till samma sak – samtal. Där känner jag mig jättenöjd hittills med regeringens ambitioner att starta sådana samtal med trossamfundet. Det handlar om alla trossamfund. I Sverige har vi en mängd olika religioner som jag kan tycka att det är viktigt att vi känner till mer om och delar med oss av. Där är samtalet viktigt. På så sätt stärker man också individen.

Du talar om föreningsfrihet och att vi ska ha sjysta spelregler. Du nämner också stödet. När du säger stöd har jag tolkat det så att du avser finansieringsstöd. Det är möjligt att jag har tolkat det fel.

Jag tycker nog att frivilligorganisationerna i dag har ganska sjysta spelregler generellt sett över hela landet. Jag tycker att den offentliga sektorn jobbat ypperligt på sina håll tillsammans med den ideella sektorn. Det är klart att det finns dåliga exempel överallt, och där ska vi göra bättre. Men som det ser ut i dag är vi nöjda med de åtgärder som föreslås i skrivelsen.

Anf. 15 LISELOTT HAGBERG (fp):

Herr talman! Det här betänkandet innefattar 59 reservationer och 72 punkter, så man skulle egentligen behöva mycket mer tid och vi skulle behöva många fler här i kammaren, för det finns väldigt mycket att ta upp. Anledningen till att jag går upp nu är att Karin Åström pratade om

det tragiska fallet med pojken Bobby, och Kerstin Lundgren nämnde tidigare reservation 16. Då kände jag att jag måste gå upp och säga någonting om värdet och vikten av att skydda barn och värna barns rättigheter. Jag uppfattade det så att vi alla anser det vara en prioriterad uppgift dels i vårt land, dels i världen i övrigt.

Då vill jag passa på att säga någonting om den rapport som Rädda Barnen har presenterat och som handlar om barns utsatta situation. Den har presenterats helt nyligen och lett till medial uppmärksamhet i tidningar, tv och ett debattprogram så sent som i går om barns utsatta situation.

Det finns väldigt många barn och unga som lever med våld under hela uppväxten. Enligt Rädda Barnens tidigare uppgifter är det mellan 100 000 och 200 000 barn i Sverige som bevittnar våld, som lever med eller upplever våld i hemmet dagligen. Det finns många barn som lever i familjer där våld är en del av deras vardag. Många får se och bevittna hur den ena föräldern misshandlas av den andra, vilket gör att de far väldigt illa.

Jag tror att det är lätt för oss alla att föreställa sig vilken hemsk situation det är för barn och vilken rädsla det innebär att leva med våld under hela sin uppväxt. Det finns barn som ser sina mammor misshandlade. De är ofta en bortglömd grupp. I många fall får de inte den hjälp de behöver.

Det har pågått ett flerårigt forskningsprojekt vid Göteborgs universitet. Under våren 2004 presenterades resultatet av projektet, som visade att hela 95 % av barnen som ingick hade varit hemma i lägenheten när deras mamma hade blivit misshandlad, 77 % av barnen befann sig i samma rum och nästan hälften hade varit inblandade i misshandeln i den meningen att de hade försökt bryta det hela. Då tänkte jag komma till det som är anledningen till att jag går upp, och det är reservation 16, som jag också passar på att yrka bifall till.

Hela rättssystemet är i grunden anpassat för vuxna. Eftersom barn ofta får illa är det viktigt att det specifika med barn lyfts fram i samband med rättsliga utredningar, förhandlingar och processer, detta beroende på att det behövs särskild kompetens för att möta barn som har varit utsatta för det som jag just har beskrivit. Därför anser vi, vilket också står i reservationen, att barn som har blivit utsatta för brott eller bevittnat brott måste behandlas extra varsamt och med rätt kunskap genom hela rättskedjan. Både i brottsutredningar som gäller barn och när barn har blivit utsatta för sexuella och andra typer av övergrepp måste det finnas särskild kunskap och kompetens hos polis, åklagare, advokater, domstol och socialtjänst.

Nu vet jag att det har kommit en proposition från regeringen som handlar om att stärka barn som har blivit utsatta för brott. Propositionen kommer att behandlas i riksdagen den 19 maj, och den tar inte upp det som behandlas i reservationen, nämligen värdet och vikten av rätt kompetens. Det är det som reservationen handlar om.

Anf. 16 KARIN ÅSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Barnfrågorna är jätteviktiga. Jag jobbade länge som socialsekreterare innan jag kom till riksdagen, och jag kan titta i backspejeln och säga tack och lov för att vi har gått framåt i barnrättsfrågor och

barnrättslagstiftning. Det har gått otroligt mycket framåt i ett tioårsperspektiv. Så ser det ut.

Detta är tack vare att vi har jobbat med frågorna om mänskliga rättigheter. Vi har jobbat med att stärka barnperspektivet i olika sammanhang. Ändå räcker det inte ända fram. Så är det. Vi kan se det tragiska fallet med Bobby. Vi får hoppas att det är ett udda fall. Men vi räcker inte till. Det är min bestämda uppfattning att hur mycket vi än kommer att lagstifta och reglera när det gäller skydd för barn, att barn inte ska utsättas för misshandel etcetera, kommer vi aldrig att få en nollgräns. De kommer ständigt att finnas kvar, men förhoppningsvis i mindre omfattning. Det handlar om att vi människor är olika. Vi ser olika på frågorna.

Jag vill kort beröra barns rätt att vara målsägande. Det gäller den propositionen som läggs fram för behandling den 19 maj. Den är jättebra. Eftersom jag har så knappt med tid här hinner jag inte gå in på den, men alla formuleringar är jättebra. Utbildning och kompetensutveckling har funnits och fortsätter. Regeringen har bra skrivningar när det gäller den fortsatta kompetensutvecklingen inom särskilt barnrättsområdet.

Anf. 17 LISELOTT HAGBERG (fp) replik:

Herr talman! Det Karin säger och jag har sagt tidigare är riktigt. Den proposition som lades fram den 16 mars för riksdagen hanteras parallellt av justitieutskottet. Den kommer upp för behandling i kammaren den 19 maj.

Det har säkert gått framåt, och går framåt, när det gäller att stärka barns ställning. Påtryckningarna från de borgerliga partierna har lett fram till en proposition. I det betänkande vi debatterar i dag finns en motion som handlar om att stärka kompetensen hos de människor i hela rättskedjan som möter barn som har blivit utsatta för våld. Den motionen bemöts över huvud taget inte i utskottstexten, och frågan finns inte med i den proposition som Karin Åström hänvisar till. Det är där det brister.

Det finns fortfarande en möjlighet att ställa sig bakom reservationen. Vi kan få majoritet eftersom jag uppfattar det som att Karin tycker att det här är så viktigt. Vi vill markera med hjälp av reservationen att det saknas en bit. Det ska finnas rätt kompetens när det gäller att möta barn. Barn är speciella. Barn ska inte behandlas som vuxna eftersom barn inte är vuxna. Det är vad reservationen handlar om. Det är inte heller bemött i utskottets ställningstagande. Motionen är inte bemött i den delen, därav anledningen till reservationen. Men det finns möjlighet att ställa sig bakom reservationen så att vi kan vinna majoritet för frågan i kammaren.

Anf. 18 KARIN ÅSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag har läst regeringens skrivelse. Jag kanske läser lite mer om detta område än om andra områden eftersom barnperspektivet är en jätteviktig fråga för mig. Regeringen säger i skrivelsen att man satsar på kompetensutveckling och utbildning särskilt för åklagarväsendet, domstolar etcetera. Fokus i handlingsplanen ligger på kompetensutveckling.

Jag kan inte exakt säga hur skrivningarna ser ut i den proposition som ska läggas fram när det gäller brott som barn kan se begås mot närstående. Det finns en motion som handlar om att barn ska ses som målsägare i en brottmålsprocess där exempelvis mamman har blivit utsatt för

misshandel. Det är för att barnet ska få rätt till skadestånd. Men enligt brottsbalken går det aldrig att säga att ett barn är målsägande. Rättsväsendet fungerar inte så. I propositionen föreslås att frågan ska hanteras i socialtjänstlagen. Där ska finnas skrivningar om att barnet ska anses som offer. Därmed går det att via socialtjänstlagen föra en civilrättslig talan och barnet kan få skadestånd för att barnet har lidit men och skada av att se sin mamma eller pappa fara illa.

Anf. 19 LISELOTT HAGBERG (fp) replik:

Herr talman! Det är intressant vad Karin Åström säger om vad som står i brottsbalken och vad det finns för möjligheter. Karin säger faktiskt att rättssystemet är formulerat så att det inte fungerar att se barn på samma sätt som vuxna.

Det intressanta är att vi sitter på den lagstiftande makten. Det är här vi beslutar hur lagarna ska se ut. Vill man förändra, kan man förändra.

Nu är vi på väg att komma bort från ämnet. Ämnet handlar ändå om ökad kompetens i hela rättskedjan för åklagare, polis, domare och andra som kommer i kontakt med barn. Karin är stolt över att det har gått framåt, men jag menar att det fortfarande finns mycket att göra. Det verkar som att vi är helt överens. Som jag ser det borde det inte vara något problem för Karin att ställa upp på de skrivningar som finns i reservationen.

Är Karin beredd att ställa upp på reservationen eftersom vi nu är så överens om att det är så värdefullt och viktigt att människor med rätt kompetens möter barn i utsatta situationer?

Anf. 20 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! Jag kan börja med att kommentera det senaste replikskiftet. Det är inte så som Liselott Hagberg säger, att vi inte bemöter motionen. Vi hänvisar till vad som finns i skrivelsen och vad som finns i justitieutskottets betänkande.

Vi har läst reservationen och hört vad Liselott Hagberg säger. En kollega undrade vem som är emot. Om vi är överens är det väl lika enkelt att stryka reservationen och säga att det man förespråkar i reservationen är på gång genom regeringens initiativ. Det är väl precis lika lätt att se det som att säga att vi ska rösta för en reservation som vi anser är alldeles onödig.

Helena Höij förespråkar ett interreligiöst råd som tydligen ska jämka mellan olika religiösa grupper. Jag förmodar att det gäller hela den intressanta skalan av religiösa grupper och samfund som finns i Sverige. Men alldeles innan debatten började röstade Helena Höij och de borgerliga för att skolans värdegrund ska vara den kristna traditionen. Hur hänger det ihop? Är det den kristna traditionen som staten ska ställa upp på och främja gentemot andra religiösa samfund i samhället, eller ska staten hålla sig fri, neutral, i förhållande till olika konfessioner och det ska vara en interaktion mellan de olika religiösa samfunden?

Egentligen begärde jag ordet, herr talman, för att ställa en fråga till utskottets ordförande samt till Helena Höij och andra som förespråkar att Europakonventionen till skydd för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter ska inkorporeras, eller upphöjas, till grundlag. Utgångspunkten för detta är att det i den nuvarande svenska grundlagen finns

brister i skyddet för de mänskliga rättigheterna, vilka skulle kunna avhjälpas om Europakonventionen gavs en ännu starkare ställning än den redan har, alltså som grundlag eller vad man nu tänker sig.

Därför vore det intressant att få veta vilka brister i det nuvarande skyddet för mänskliga rättigheter som skulle kunna avhjälpas med en sådan operation. Alliansföreträdarna kan kanske uttala sig i frågan. Alltså: Vilka brister i det nuvarande skyddet för mänskliga rättigheter – enligt den svenska grundlagen – skulle avhjälpas genom att Europakonventionen inkorporerades? Jag tycker inte att det i ett sådant här publikt sammanhang räcker att bara säga att det finns brister och att de skulle kunna avhjälpas. Den intressanta demokratiska diskussionen vore ju att ha ett tankeutbyte om vilka brister som finns och på vilket sätt de i så fall kan avhjälpas.

Anf. 21 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik:

Herr talman! Utskottets vice ordförande Göran Magnusson blandar verkligen ihop korten. Vi har under många år levt med en värdegrund för skolan, och vi ska vara tacksamma för att vi fick en värdegrund som gjorde upp med den värdeneutrala skolan. Jag tror att vi alla i dag är överens om att vi behöver en gemensam värdegrund, att det är dessa värden vi vill bygga vårt samhälle på, att det är de värdena som även skolan ska förmedla och stå upp för. Det handlar om de demokratiska värderingarna, värderingar kring jämställdhet, människolivets okränkbara värde och så vidare.

Det finns självklart många sätt att beskriva de värdena på. Vi kan räkna upp dem, och vi kan skriva avhandlingar om dem. Vi kan också formulera oss såsom man har gjort när det gäller skolans värdegrund, nämligen att det är värden som förvaltats av den kristna traditionen. Det görs för att tala om vilka värden det är. Det har ingenting att göra med något slags konfession, med religiös tro.

Jag tror att Göran Magnusson är klart medveten om detta. Om han inte är det tycker jag att det i så fall är mycket anmärkningsvärt. Det handlar om väsensskilda saker. Det är också anmärkningsvärt att konstitutionsutskottets vice ordförande försöker blanda ihop korten för dem som lyssnar på debatten och föra in sådant, som diskussionen om ett interreligiöst råd, som inte finns där. När det gäller skolan ska vi ha en värdegrund, och vi är alla överens om och, tror jag, tacksamma över att vi lämnat den värdeneutrala skolan bakom oss.

När det gäller det interreligiösa rådet handlar det om andra saker. Det handlar om respekten för varandra. Vad är heligt för dig? Vad är heligt för mig? Det handlar om att vi ökar kunskapen om detta, att vi för en dialog om hur vi får ett verkligt mångkulturellt samhälle med respekt för varandra, vår bakgrund och vår religiösa tro.

Anf. 22 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! När Helena Höij påstår att vi lämnat den värdeneutrala skolan skulle det vara intressant att veta när det lämnandet i så fall inträffade. Jag har alltid föreställt mig – det är möjligt att det är naivt – att skolan förmedlat de värden och värderingar som återspeglas i den svenska grundlagen om humanism och alla människors lika värde och rättigheter, kort sagt om det som i dessa avseenden finns i den svenska

grundlagen. Det är väl det som skolan stått för och fortfarande står för. Det vore intressant att veta när vi lämnade den värdeneutrala skolan.

Låt mig också säga något om detta med humanism och, framför allt, kristen grund. Det är inte så enkelt som Helena Höij här framställer det. När jag arbetade i EU med den konvention för grundläggande rättigheter och friheter som arbetades fram av EU stod det länge i preambeln, ingressen, att den grundades på de kristna värdena. Det stod kvar tills man insåg att det inte var alldeles sant beträffande den historiska kristna traditionen. Man kom nämligen på att i bland annat Spanien hade morena haft stort inflytande. Den muslimska tankevärlden hade haft stort inflytande, och då ändrade man i preambeln så att det uttrycktes på ett något annorlunda sätt.

Det är här jag tycker att Kristdemokraterna och Helena Höij missar poängen. De tror att den kristna traditionen är oomtvistad, men om man tänker efter är det faktiskt inte så. Därför måste uppgiften för skolan uttryckas inte utifrån enbart den kristna värderingen utan också utifrån vad som faktiskt återspeglas i den svenska grundlagen.

Anf. 23 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik:

Herr talman! Det inte nådigt vilka frågor Göran Magnusson nu drar in här, bland annat det som vi voterade om tidigare i dag.

Det jag reagerade mot i Göran Magnussons huvudanförande, och som gjorde att jag begärde replik, var sammanblandningen av det som är en värdegrund och det som vi måste hitta en gemensam plattform kring för att kunna bygga samhället på. Vi måste ha gemensamma grundläggande värderingar – ett handslag är ett handslag; jag har respekt för din religiösa övertygelse och du har respekt för min eventuella religiösa övertygelse.

Det finns vissa grundläggande värderingar, och de kommer i mycket till uttryck i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och de andra konventioner som ligger till grund för den handlingsplan som nu är uppe för debatt. Där är religionsfriheten väldigt grundläggande, och jag saknade den i handlingsplanen. Lite diffust tar då utskottets vice ordförande det till intäkt för att det är något slags trosuppfattning, tillsammans med det interreligiösa rådet, som ska ligga till grund för det här samhället. Det kan inte vara mer fel.

Om vi ska ha en fredlig samexistens mellan olika religioner, mellan olika trosuppfattningar, måste den bygga på åtminstone två saker. Vi måste ha en gemensam värdegrund. Vi måste bygga på några grundläggande värderingar – det här bygger vårt samhälle på; det här måste vi från alla håll och kanter ha respekt för. Det andra är en dialog, vilket vi i detta betänkande försökt föra fram, mellan olika trosuppfattningar, bland annat i syfte att stärka den enskildes religionsfrihet men också i syfte att gemensamt ta spjörn mot extremism, att gemensamt skapa en opinion mot sekterism och allt detta. Man kan inte blanda ihop dessa två. De är väsensskilda, men vi är i behov av dem båda.

Anf. 24 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Vi är alldeles överens om att vi behöver ha en gemensam värdegrund. Det är bra att vi är överens om det, men både Helena

Höij och jag vet att så fort vi börjar diskutera vad denna gemensamma värdegrund ska bestå i uppstår skillnader.

Om jag åter tillåts referera till arbetet i konventet om konventionen om mänskliga rättigheter i EU vill jag säga att vi hade långa diskussioner exempelvis om hur tanken kring när livet uppstår skulle formuleras. Jag tycker att det tillhör den gemensamma värdegrunden och borde finnas med där, men det är inte alldeles enkelt att komma överens om när livet uppstår, för att nu ta ett mycket konkret exempel på en fråga där motsättningarna är tydliga.

Det är bra att vi är överens om att vi ska ha en gemensam värdegrund. Den behöver emellertid bli ganska minimalistisk eftersom man måste kunna vara överens. Vad som är det grundläggande uttrycks ju väl i många dokument.

När det gäller det interreligiösa rådet undrar jag varför staten måste blanda sig i det. Kan inte de som är intressenter på området själva bilda ett interreligiöst råd? Möjligen skulle det stärka den civila sektorn. Jag har ingenting emot att staten stimulerar detta, men varför ska staten tillsammans med olika religiösa samfund bestämma vad som är det goda i de olika samfunden? Jag tycker att man i de resonemangen kan se avsevärda svårigheter.

Det är en bra tanke, och jag tror att det är viktigt att det här kommer till stånd. Men jag är inte så säker på att staten måste blanda sig i detta, utan staten får förhålla sig fri, obunden, till de olika religiösa uppfattningarna. Det finns ju ekumeniska råd och annat, men det vore jättebra att bygga vidare på det. Den diskussionen är viktig, enligt min uppfattning.

Anf. 25 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! Jag konstaterar bara att debattvilligheten i fråga om Europakonventionen var mycket begränsad. Det finns alltså inget intresse av att klargöra vad det finns för brister när det gäller mänskliga rättigheter i den nuvarande svenska grundlagen och vad som skulle avhjälpas om man inkorporerade Europakonventionen. Jag noterar att man för närvarande är svarslös på den punkten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

8 § Penningpolitiken och Riksbankens förvaltning 2005

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2005/06:FiU23

Penningpolitiken och Riksbankens förvaltning 2005 (framst. 2005/06:RB1, framst. 2005/06:RB2 och redog. 2005/06:RRS11).

Anf. 26 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Föregående talare i en annan ärendedebatt konstaterade att debattvilligheten var låg. I det här ärendet är den än lägre. Det är

Prot. 2005/06:120
10 maj

*En andra nationell
handlingsplan för
de mänskliga
rättigheterna, m.m.*

*Penningpolitiken
och Riksbankens
förvaltning 2005*

beklagligt, herr talman, för det här är en av de viktigaste frågor som vi har i den svenska politiken.

Politikens allmänna syfte är att öka välfärden i landet. Människor ska vara i arbete. Det ska vara fler arbetade timmar, som ger inkomster, som hjälper oss att ta hand om barn och gamla och förbättra miljön. Då fattar riksdagen beslut om budget och driver det som vi kallar finanspolitik.

Vi ska inte överdriva möjligheterna för politiken i en modern globaliserad marknadsekonomi. Det är så mycket som påverkar. Men det finns möjligheter, som vi har utnyttjat i den samverkan som våra tre partier har haft. Men det finns också en risk att det vi gör i riksdagen motverkas av andra krafter, till exempel hur Riksbanken driver penningpolitiken. Det finns en risk för att det kan uppstå konflikter – och det är inte bra – mellan de här intressenterna. Det är därför som vi vill ha en livaktig debatt om penningpolitiken. Och därför borde vi ha fler talare här i dag, men jag ska i alla fall dra mitt strå till stacken.

Vi har ett betänkande där huvudsakligen penningpolitiken och Riksbanken tas upp. I det behandlas också en del andra motioner.

Herr talman! Jag står naturligtvis bakom alla Vänsterpartiets reservationer, men för tids vinnande begränsar jag mig till att yrka bifall till reservation 3 under punkt 6.

Vad handlar då den om? Någon sade till mig: Så ni vill återföra allting till hur det var innan man gjorde Riksbanksreformen?

Ja, i så fall skulle det vara en socialdemokratisk reservation som skulle vara så traditionalistisk att vi tyckte att den var vettig. Men vi har inte ens utformat vår reservation så stelt att vi bara begränsar oss till att ta upp den socialdemokratiska reservationen från Riksbanksutredningen, betänkande 1993:20. I stället säger vi i slutet av reservationen: Vänsterpartiet anser att det bör genomföras en samlad översyn av Riksbankens ställning och ledningsorganisation.

Varför vill vi det? Jo, vi menar att Riksbanken inte har lyckats med sin uppgift. Jo, den har lyckats i så måtto att det är prisstabilitet. Vi är självklart inte motståndare till prisstabilitet. Det är bra med stabila priser. Det är bra för arbetsmarknaden. Det är bra för investeringar och tillväxt i landet. Men vad kommer sedan?

När det gäller det mål som riksdagen har sagt att Riksbanken ska ha, prisstabilitet, har Riksbanken sedan själv angett ett mål: 2 % inflation. Det är lätt att konstatera att det målet inte nås. Man kommer ständigt under målet, och det är beklagligt. Om det i ett recept står att det ska vara en viss mängd salt i maten och det alltid är för lite är det något som är ett problem.

Det är ganska enkelt att konstatera att det här inte är någonting som vi i Vänsterpartiet har kommit på. Den kritik som vi har delas av breda samhällsfält. En rad fackliga ekonomer, från LO och TCO, men också en rad bankekonomer har kritiserat Riksbankens penningpolitik. Till och med statsministern har ibland dristat sig till att ha synpunkter på penningpolitiken. Vid utskottets utfrågningar har till och med en del ledamöter från det socialdemokratiska partiet dristat sig att ha kritiska synpunkter på Riksbanken.

Om så många har kritik, är det då inte rimligt att vi vågar föra en debatt om dessa frågor? Är det då inte rimligt att våga göra en översyn av

hur det fungerar i dag? Den modell som finns i Sverige är ju inte av Gud given, sakrosankt.

Det finns de som säger: Den här modellen gör att vi får prisstabilitet och låg inflation. Jag tror att det också finns en annan orsak till att vi har fått prisstabilitet, och det är att det i breda löntagargrupper finns en förståelse för att höginflationsekonomi inte är bra. Men var nivån skulle ligga för att vara optimal kan däremot diskuteras.

Är 2 % ett bra mål? Vi hörde vid en utfrågning Konjunkturinstitutets chef säga: Med facit i hand tror jag att det hade varit bättre om vi hade haft ett mål på 3 %.

Det är sådana frågor som vi menar att man borde diskutera.

Vi ser i utskottets betänkande att det är väldigt tydligt att också utskottet konstaterar att det inte har fungerat tillfyllest.

Jag kan citera från s. 12 i utskottsbetänkandet:

”Detta innebär att inflationen legat 0,9 procentenheter under målet på 2 % Av tabellen framgår också att KPI-inflationen under sju av de gångna elva åren legat under toleransintervallet, dvs. under 1 %. Inte något år har inflationen legat över toleransintervallet, dvs. över 3 %.”

Man missar alltså ständigt, men det är systematiska missar man gör. Det är alltid fel åt ett håll, och det beror på att man ständigt överdriver inflationshotet. Det är en systematisk felkälla som bör utvärderas på en parlamentarisk nivå.

Någon säger: Kan verkligen parlamentariker begripa sig på penningpolitik? Kan verkligen folkvalda diskutera en så viktig fråga?

Om inte folkvalda kan göra det, vem kan då göra det? Det är just det som är huvudpunkten och essensen i vår reservation, att vi politiker måste våga föra denna debatt. Vi har inte krävt någon omedelbar lagändring, men vi har krävt att politiker ska ta en direkt del i denna diskussion.

Jag kan fortsätta att citera från utskottets betänkande. På s. 19 står det: ”Under både 2004 och 2005 låg KPI-inflationen en bra bit under toleransintervallet, nära gränsen till nollinflation.”

Fackföreningens ekonomiska institut hävdar att det här kan ha kostat 60 000 jobb. Jag kan inte skriva under på den siffran. Men det är uppenbart att en alltför stram penningpolitik kostar sysselsättning. Det torde vara ostridigt. Det är också ostridigt att utskottets majoritet anser och konstaterar att man inte har nått Riksbankens eget mål.

Det finns saker att utreda, hur man kan använda andra metoder. Det är lätt att se i utskottets betänkande att det finns andra modeller för att organisera det här. Det handlar ju om samverkan mellan parlament och riksbank och om vem som ska sätta målen. Nästan varje land har sin modell. Därför torde vi också våga föra den diskussionen.

Sedan, herr talman, ska jag avslutningsvis vara lite snäll mot utskottet.

Den här reservationen har vi lagt fram gång på gång. Någon kan mena: Är det meningsfullt att reservera sig när man ständigt får avslag? Vi vet att vi får avslag i dag också, men det är meningsfullt.

Det är meningsfullt att föra diskussion. Vi har i utskottet under total enighet tillsatt ett slags utvärdering och genomlysning på expertnivå. Det är Francesco Giavazzi och Frederic Mishkin som ska göra den. De har ett mandat som tangerar det vi vill ta upp i vår reservation.

Jag får nästan säga som Galileo Galilei: Dock rör hon sig. Dock rör sig utskottet något, men det borde ha varit större och mer rejäla kliv. När utvärderingen blir färdig under hösten kommer även den att ge tillfälle att fortsätta diskussionen.

Herr talman! Med detta har jag förbrukat min anmälda talartid.

Anf. 27 BO BERNHARDSSON (s):

Herr talman! I detta ärende behandlas penningpolitiken och Riksbankens förvaltning. När det gäller den första punkten föreslår ett enigt utskott att Riksbanken ska beviljas ansvarsfrihet, att balans- och resultaträkningar fastställs och att riksdagen godkänner fullmäktiges förslag till disposition av Riksbankens resultat.

I det sammanhanget vill jag särskilt peka på att riksdagen i maj förra året bestämde att regeringen närmare skulle analysera och utreda frågan om Riksbankens kapitalstruktur och vinstdisposition. Det ska göras med tanke på en framtida lagreglering av principerna för vinstdispositionen. Vi konstaterar nu i utskottet att regeringen har utformat direktiven och helt nyligen också har tillsatt utredaren. Vi ser med spänning fram mot resultatet.

Låt mig göra det konstaterandet att det råder bred enighet i utskottet om penningpolitiken, även om det finns avvikelser, vilket vi också har upptäckt. Det råder stor enighet om det som brukar kallas Riksbankens oberoende, det vill säga att Riksbanken inom de ramar som riksdagen fastställer bland annat har att självständigt hantera det penningpolitiska instrumentet. Riksdagen får inte ge instruktioner till Riksbanken, och Riksbanken får inte lov att ta emot några instruktioner.

Samtidigt är det alldeles uppenbart om man följer debatten i det som ibland kallas det omgivande samhället att penningpolitiken är laddad med politisk energi. Alltsedan den nya ordningen infördes och Riksbanken för tio år sedan fick sitt inflationsmål har debatten om penningpolitiken varit intensiv. Den har dock – och det tycker jag är viktigt att påpeka, inte minst med adress till Lars Bäckström – inte så mycket kommit att handla om själva grunden för arrangemanget.

Diskussionen om det penningpolitiska arrangemanget som sådant och Riksbankens självständighet har avtagit i styrka. Debatten har alltmer kommit att handla om utfallet av penningpolitiken, hur Riksbanken gjort sina prognoser, hur den hanterat sitt vapen räntan och hur den levt upp inflationsmålet. Det är dock en annan diskussion, Lars Bäckström, än att ifrågasätta den nya grundvalen för Riksbanken.

Jag vill redan här konstatera att Lars Bäckström säger att man nöjer sig i reservationen med att ha en bred ansats, och man vill ha en bred utredning. Man säger inte att det ska bli en återgång till 1999 års regelsystem. Men det gör man faktiskt.

Nu läser jag innantill: Vänsterpartiets principiella uppfattning är därför att Riksbankens legala ställning och ledningsorganisation bör återställas till det som gällde före den 1 januari 1999. Det är lite väl tillbakablickande. Varför inte se framåt?

Vi har nu en utredning som Bäckström själv säger befinner sig i gränslandet. Den ska direkt ta upp de här frågorna. Men i vissa avseenden när det gäller Bäckströms intentioner kanske den mer befinner sig i

gränstrakterna. Varför inte se framåt? Varför ska man titta bakåt till före år 1999?

Debatten om penningpolitiken har, som jag uppfattar det, alltmer vidgats till att handla om huruvida inflationsmålet är tillräckligt eller om det kanske borde kompletteras. Den vanligaste och viktigaste kritiken, om jag får recensera debatten, tar sin utgångspunkt i att penningpolitiken har blivit alltför stram under nära nog hela den period som den nya penningpolitiska regimen har gällt. Slutsatsen är att detta har betalats med lite för hög arbetslöshet.

Herr talman! Låt mig understryka att kritisk debatt också om en självständig riksbank är en självklarhet i ett öppet och demokratiskt samhälle. Den står inte i något avseende i motsats till just en självständig riksbank. Det är rimligen så att just därför att Riksbanken är oberoende, just därför att den inte får ta emot instruktioner, är det särskilt viktigt med en bred, kritisk och offentlig diskussion bland annat här i kammaren.

Jag är personligen övertygad om att om den inte fördes offentligt skulle den föras mellan skål och vägg här i Stockholm. Det vore från demokratisk utgångspunkt ett mycket sämre alternativ. Där är väl i dag i stort sett alla överens. Ståndpunkterna i diskussionen om offentlighet kring Riksbanken är alltmer på väg mot samma punkt.

Penningpolitiken är ett viktigt debattämne. Det självklara skälet är att den lika lite som annan politik har ett egenvärde. Den är ett instrument för att åstadkomma ett bra samhälle och ett gott liv för medborgarna.

Penningpolitikens yttersta mening är att den ska lämna sitt bidrag till att våra gemensamma resurser används så bra som möjligt över tiden till ett högt och stabilt resursutnyttjande. Penningpolitiken ska, vågar jag påstå, så långt det är möjligt gynna hög sysselsättning och låg arbetslöshet.

Herr talman! Utskottet nöjer sig i sin utvärdering med att konstatera, apropå diskussionen om hur penningpolitiken har utfallit, att inflationen oavsett inflationsmått i genomsnitt under perioden har legat under inflationsmålet. Man skulle därför med facit i hand kunna hävda att Riksbanken för att få inflationen närmare målet borde ha kunnat sänka räntan snabbare och mer kraftfullt än vad den gjorde. Slutsatsen blir ändå att Riksbanken på ett relativt konsekvent sätt tillämpat sina handlingsregler.

Jag har redan berört att finansutskottet för ett drygt år sedan bestämde att det skulle genomföras en fördjupad utvärdering av penningpolitiken under perioden 1995–2005. Utvärderarna, professorerna Frederic Mishkin och Francesco Giavazzi, ska granska utformningen av den svenska penningpolitiken och vid behov ge förslag till förändringar. Vi har i den här kammaren skäl att återkomma till diskussionen och då med ett nytt spännande underlag till förfogande som förhoppningsvis kan leda debatten vidare.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 28 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Först vill jag säga något angående reservationen. Där konstateras vad Vänsterpartiets åsikt är. Vi vill ha en återgång till den tidigare ledningsordningen. Men det är inte vad reservationen sedan utmynnar i, utan det är en samlad översyn. Vi bekantgör vår egen politik,

och sedan ställer vi ett förslag som vi menar vore rimligt att riksdagen antog.

Om man vågar låta oberoende experter utvärdera Riksbanken borde man låta beroende svenska folkvalda ta del i samma debatt. Finansutskottet vågar sig på det. Men finansutskottet har begränsade resurser och begränsad tid. Här borde vi våga vara så djärva att vi politiskt tar ett direkt ansvar för en samlad översyn.

Det finns behov av detta. Den modell vi har just nu är inte den enda vägen. I utskottets betänkande på s. 32 nämns en rad olika alternativ i andra länder som hanterar frågan vad gäller annonsering av inflationsmålet. Jag tror inte att vi hade haft en dramatiskt annorlunda penningpolitik om vi hade den gamla organisationen. Det finns en elak anekdot, herr talman, som härrör från den gamla tiden: Vakna, du ska reservera dig! Det var säkert så på den gamla tiden att många folkvalda som satt här var ytterst beroende av tjänstemännens promemorior och föredragningar av experter. Det fanns ett tryck där.

Vi utser riksbanksfullmäktige, som utser och väljer direktionen. Där har vi en direkt koppling mellan riksdag och riksbank. Det är dock Sveriges riksdags bank. Även om det hade varit detta fullmäktige som hade fattat det formella beslutet så tror jag att det skulle ha legat i närheten av de beslut som de facto har fattats. Men det kanske inte skulle vara exakt samma beslut. Kanske hade vi då haft ett läge då man bättre träffade målet och inte systematiskt hamnade fel.

Bernhardsson själv har konstaterat i utredningen när vi hade en utfrågning av riksbankschefen – jag läser ur bilagan till betänkandet – att sedan 1995 har inflationen hamnat under inflationsintervallet 68 av 132 månader.

Låt oss fortsätta debatten! Låt oss få en intensifierad utvärdering för att få en bättre penningpolitik!

Anf. 29 BO BERNHARDSSON (s) replik:

Herr talman! Detta är viktigt. Den här synen och kritiken mot att man har missat inflationsmålet finns också i betänkandet. På den punkten ser jag inte att vi är oense.

Bäckström tycker inte att man ska ta så allvarligt på oenigheten, men den uppstår trots allt när man så tydligt pekar tillbaka mot de förhållanden som rådde före 1999. Nu säger Bäckström att det inte är så mycket att bry sig om, men jag kan inte låta bli att bry mig om det eftersom det är väldigt distinkt och tydligt uttryck.

När det gäller det andra – att det är viktigt att föra den här kritiska diskussionen – så tycker jag att jag har varit tydlig på den punkten. Där är vi inte oeniga. Det är oerhört viktigt att föra en öppen offentlig diskussion om penningpolitiken. Jag tycker att diskussionen pågår. Jag tycker till och med att jag ser att den har blivit intensivare med tiden, framför allt på det område där Bäckström efterlyser det.

Anf. 30 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag ska inte citera den socialdemokratiska reservationen i den utredning om Riksbanken som ledde fram till nuvarande ordning. Men majoriteten i den skrev ”att målet att värna penningvärdet inte innebär att penningpolitiken inte får ta hänsyn till andra mål än detta. I den

mån det är möjligt att främja andra mål utan att målet om prisstabilitet åsidosätts bör Riksbanken stödja den allmänna ekonomiska politiken och bidra till att de övriga målen uppfylls”, och jag menar att ett sådant mål är sysselsättningen.

Det skulle man ha kunnat göra med en bättre penningpolitisk regim. Man har ju alltid systematiskt underskridit inflationsmålet. Det visar vikten av att få en samlad översyn över det här.

Finansutskottet besökte USA förra våren. Vi träffade Federal Reserve. En ledande företrädare sade till mig – jag ska inte uppge hans namn, för det var lite halvprivat – att han inte förstår sig på hur vi tänker i Europa. Ni är så rigida med ett fast inflationsmål; det är bättre att främja stabiliteten i penningvärdet, sade han. Sedan berättade han en anekdot. Mr Greenspan har en kikare. Den tar han fram och tittar på parkeringsplatsen. Han ser efter om det är mycket varor i bilarna och om det är många nya bilar. Då går ekonomin bra, och då kan vi dämpa och pressa tillbaka. Men om han ser många gamla bilar och lite varor så behöver vi sänka räntorna. Vi måste ta hänsyn till hela ekonomin och inte bara ha det här rigida målet som ni i Europa har, sade mannen till mig.

Det är den synen som jag skulle vilja ha in i den här samlade översynen.

Anf. 31 BO BERNHARDSSON (s) replik:

Herr talman! Den fråga som man kan ställa är rätt viktig och gäller huruvida missarna beror på själva regimen eller på sättet att göra prognoser och att inom ramarna för regimen bedriva penningpolitiken. Det kan man diskutera.

Vi har tillsatt en utredning. Den jobbar just nu här i Sverige för tillfället. När den är klar kommer vi naturligtvis inte att få sanningen. Det är inte heller våra slutsatser som vi får av utredningen. Dem ska vi dra själva. Men vi får ett bättre underlag för att fortsätta att föra den viktiga penningpolitiska diskussionen.

Anf. 32 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Jag tycker att penningpolitisk debatt är oerhört spännande. Det verkar tyvärr som om inte alltför många andra i samhället har tyckt att just riksdagens kammare är det intressanta forumet för detta; det är nästan tomt på läktarna.

Men det pågår trots allt en ganska livaktig penningpolitisk debatt ute i olika kretsar. Jag tycker att det är bra och oerhört viktigt. Det är som Bo Bernhardsson sade tidigare – den här penningpolitiska regimen med en självständig riksbank inte bara tål utan förutsätter en livaktig samhällsdebatt så att Riksbanken inte agerar i någon sorts eget vakuum eller möjligen med näsan i några forskningsrapporter. Det är ett ständigt brytande av idéer och åsikter. Man måste vara ute och argumentera tydligt för sina ståndpunkter och beslut. Annars fungerar inte systemet.

Vi har från Folkpartiets sida väckt en motion just om frågeställningar och uttalanden om räntepolitiken. Därför är jag glad för att finansutskottets majoritet, eller till och med ett enigt utskott, så oerhört tydligt markerar att det är på det viset att man till och med som statsråd kan delta i den debatten och att det inte är något formellt fel. KU har ju också granskat detta med vårt tillstyrkande. Men det finns också vissa personer som har

sådana positioner att de bör se till att de har en god marginal på rätt sida om gränsen för vad som kan uppfattas som att man överträder instruktionsförbudet. Jag tycker att det är bra att den skrivningen finns här på s. 34 i utskottsbetänkandet.

I övrigt passar jag på att yrka bifall till reservation nr 2. Vi står givetvis bakom övriga reservationer men passar på att yrka bifall till reservation 2, som just handlar om att med en formförändring markera riksdagens överhöghet över Riksbanken i form av att det är riksdagen som bestämmer när det hålls penningpolitiska utfrågningar. Det ska inte bara vara en informell överenskommelse, utan riksdagen ska också kunna göra det på formell grund.

Sedan kommer frågan om utvärderingen. Vi tycker att det är jättebra att den görs. Vi har varmt tillstyrkt det beslut som finansutskottet fattade tidigare. Det är alldeles uppenbart att vi har haft lite olika bevekelsegrunder med utredningen. En del vet redan vad de har för avsikt att för egen del komma fram till medan andra – den stora majoriteten, tror jag – vill att det ska vara en granskning av ändamålsenlighet och effektivitet i former, prognosmetoder och allt möjligt annat.

När det gäller Riksbankens ställning och formulering av inflationsmål tycker jag att dagssituationen i hög grad tyder på att man ska använda handlingsregeln *If it ain't broken, don't fix it!*

Lars Bäckström vill ha en parlamentarisk utredning därför att han redan från början har uppfattningen att detta är en principiellt felaktig organisation. Vi andra har väl haft uppfattningen att det här är en principiellt väl genomförd förändring, nämligen att Riksbanken är underställd riksdagen men att den dagliga tillämpningen av reporäntebesluten inte bör ske i en politisk miljö utan på tjänstemannanivå. Det är på precis samma sätt som att det är domstolar som tillämpar lagar, Arbetsmarknadsverket som bestämmer exakt hur de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ska vara utformade och så vidare. Politiken ska alltså inte fatta den typen av konkreta driftsbeslut.

Utvärderingen är oerhört viktig. Den går ut på att man ska se om man har gjort rätt med facit i hand. Men jag uppfattar att Lars Bäckström menar att han sitter inne med några mycket bättre prognosmetoder som gör att man redan i förväg skulle ha kunnat förutse att det skulle bli på det här viset. Det skulle vara intressant att höra lite mer om det och om Lars Bäckström kunde utveckla vilka prognosmetoder han anser att Riksbanken borde tillämpa så att man inte hamnar på för låga bedömningar.

Anf. 33 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Givet till exempel de aktuella prognoser som nu finns när inte Riksbanken inflationsmålet förrän 2009. Och man har i alla fall formellt sagt att man ska nå målet med två års horisont. Det kanske till och med är så att med en annan tillämpning och ett annat synsätt på de prognoser som finns skulle man nå andra och bättre resultat.

Utskottet konstaterar på s. 19: ”Det är första gången sedan inflationsmålet började gälla som UNDIK två år i rad legat under toleransintervall. – – – Granskningen visar vidare att Riksbankens felbedömningar inte beror på att banken överskattat tillväxten i den svenska ekonomin.” Inte ens det är felet. Man har helt enkelt fattat fel beslut. Man har

varit för rädd för inflation helt enkelt, även givet sina egna prognoser för den svenska ekonomins utveckling.

Vidare säger man: ”Utskottet kan med facit i hand konstatera att Riksbanken under perioden för att få inflationen närmare målet borde ha kunnat sänka reporäntan snabbare och kraftigare än vad man faktiskt gjorde.” Sedan säger man att det finns ett instruktionsförbud. Man får inte ge instruktioner, men när utskottet skriver sådant här hoppas vi att någon ska lyssna, så vi närmar oss ju instruktionen. Mycket av samhällsdebatten handlar om utbyte av åsikter och tankar.

Men är det av Gud givet att det operationella målet läggs fast av direktionen? Målet skulle kunna läggas fast av riksbanksfullmäktige. Det är ju inte så att Arbetsmarknadsverket lägger fast målet för hur många man ska ha i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det gör faktiskt statsmakterna. Sedan får Arbetsmarknadsverket hantera hur man ska nå det målet.

Men här fastställs också de operationella målen av formellt oberoende tjänstemän. Men vad är de oberoende av? Smaka på uttrycket ”oberoende av de folkvalda”. Är det egentligen en grundläggande riktig tanke att viktiga mål för den svenska ekonomin ska utformas oberoende av de folkvalda? Den grundläggande systemkritik som vi framför är riktig. Men även i vårt system kan mycket väl de tekniska besluten fattas på tjänstemannanivå, men det är en annan sak.

Anf. 34 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Detta är väldigt intressanta paralleller. Här talas det mycket om att Riksbanken inte klarar av att uppnå det här målet. Samtidigt bygger hela det här resonemanget på en väldigt stark tilltro till reporäntans förmåga att driva upp priserna i detta land, det vill säga att man med hjälp av ytterligare en sänkning av reporäntan med 50 punkter verkligen kan driva upp de inhemska priserna. Det är detta det bygger på.

Om nu en alltmer internationaliserad ekonomi innebär att det är väldigt svårt att klara av att driva upp priserna med hjälp av en sänkt reporänta, ska man då sänka den ytterligare 50 punkter? Eller ska man konstatera att det viktiga inte är att priserna ökar – jag antar att Lars Bäckström inte tycker att det viktigaste är att vi verkligen får prishöjningar – utan att det viktigaste är att vi får in fler människor på arbetsmarknaden? Då kanske man borde flytta fokus, och det är egentligen det jag tycker är det viktiga. Man kanske borde flytta fokus och fråga sig vad vi kan göra för att få in fler människor på arbetsmarknaden med andra metoder än sänkt reporänta.

Vi ska ju komma ihåg att de mål som är satta av Lars Bäckström här i riksdagen tillsammans med Miljöpartiet och Socialdemokraterna – målen om en öppen arbetslöshet på 4 %, målen om 80 % sysselsättning, målen om att minska sjukskrivningarna, halvera socialbidragen och så vidare – underskrids ju också systematiskt under mycket lång tid. Med samma argument kunde man ju tro att ni har någon sorts felsyn som gör att ni inte vill uppnå målen, men jag tror inte det. När det gäller de strukturproblem som finns i svensk ekonomi konstaterar Konjunkturinstitutet till exempel att arbetsmarknadsgapet kommer att slutas på en mycket hög nivå och att det är andra typer av politikförändringar som behöver komma till snarare än att man försöker hänga Riksbanken i kjolarna och säger: 25 punkter till så löser vi det hela.

Det kan handla om att tidigarelägga eller senarelägga några 10 000 jobb, inte om att 50 000 jobb finns eller inte finns. Det är tidigareläggningar av ett antal 10 000 jobb vi pratar om.

Anf. 35 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag tror att Karin Pilsäter har rätt i att man inte ska överdriva möjligheterna för Riksbanken att styra marknadsräntorna. Men nu är det ju Riksbanken vi diskuterar, och därför gör jag det. Annars går det utanför ärendets ram. Jag delar den principiella synen. Men nu diskuterar vi detta till den del Riksbanken kan styra marknadsräntorna och inflationen, och där fattar man beslut, och det är dem vi diskuterar. Därför är det viktigt att se vilka beslut man fattar och hur de påverkar utvecklingen längre fram.

Där menar jag att det finns en systematisk missvisning när det gäller hur besluten fattas och vad de resulterar i. Som det stod i skriften: Om oxen trillar ned i brunnen på sabbaten kan du ta upp den, men om den trillar varje sabbat är det något fel antingen på brunnen eller på oxen.

Och då vill jag säga att om det alltid blir fel i besluten är det något fel med styrsystemen. Konsekvenserna är naturligtvis det viktigaste, men det kan också hänga ihop med hur organisationen är riggad. Det är inte omöjligt, och det är det vi får belyst.

Jag tror att om vi hade ett ökat politiskt ansvarstagande i dessa frågor hade vi fått en annan bättre ordning. Det hade blivit ett skarpare tryck om till exempel riksbanksfullmäktige hade fattat de formella besluten eller om riksbanksfullmäktige hade fattat beslut om det formella operativa målet. I riksbankslagen står det om ett stabilt penningvärde och att man ska stödja andra målsättningar. Men de andra operativa besluten skulle kunna fattas på annat sätt, som man till exempel gör i USA med ett mycket gott resultat utan hisnande inflation och med en tämligen vettig tillväxt av sysselsättningen som inte beror på riksbanken och som också har andra konsekvenser.

Vi med vårt system borde kunna rigga det annorlunda och våga föra en diskussion om resultatet och inte värja oss mot att ha en diskussion om organisationen. Man kan inte helt separera de två frågorna.

Anf. 36 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Man måste ändå tolka det som Lars Bäckström säger så att det finns en prognosmiss inbyggd i organisationen som på något sätt skulle kunna upphävas av att det var folkvalda i någon form som fattade beslut om reporäntan. Man skulle alltså kunna få bättre prognoser på det sättet.

Eller ska jag uppfatta Lars Bäckström så att han menar att de personer som folkvalda riksbanksfullmäktige har utsett egentligen har en dold agenda och inte står bakom det mål som de själva säger sig stå bakom utan egentligen tycker att det ska vara en inflation på 1 %?

Det är bara de två lösningarna som finns på den frågeställning som Lars Bäckström nu för fram. De folkvalda skulle alltså kunna ha betydligt bättre kapacitet att få fram prognoser. Det som bland annat har hänt är ju att man har underskattat produktivitetstillväxten. Man har också underskattat den importerade inflationen, det vill säga hur lågt inflationstrycket i andra länder har varit. Till och med Lars Bäckström måste hålla

med om att det inte är så stora utsikter att den svenska riksbanken ska kunna driva upp prisnivån i de länder som vi har vår stora import ifrån.

Jag tror att man måste hålla tungan rätt i mun när man pratar om en sådan här utvärdering. Vi tycker att det är mycket bra att man har en utvärdering som kan lägga fakta på bordet och har olika infallsvinklar. Men Lars Bäckström har ju redan kommit fram till att felet är att det inte är politiker som fattar besluten. Då skulle reporäntan ha varit lägre och inflationen högre. Det beror alltså antingen på att direktionen har en dold agenda eller på att de folkvalda är bättre på att göra prognoser.

Anf. 37 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! För klarhets vinnande vill jag säga att jag och Vänsterpartiet inte tror att den direktion som riksbanksfullmäktige utser har en dold agenda. Vi tror inte att de när onda, elaka planer för att skada Sverige. Men de har en miljö att leva i och en uppgift som kan leda till att de alltför hårt koncentrerar sig på att bekämpa inflationen. Det har de lyckats så väl med att de stampade ut all prisökning under de två gångna åren. Det har kostat sysselsättning och inneburit förlorade jobb. Jag har inte angett något tal, men det är uppenbart att det har kostat sysselsättning.

Det man kan diskutera i den utredning vi vill ha är om det är rätt tillämpning av de mål som finns. Det går finansutskottet med på att diskutera, men bara med så kallade oberoende experter.

Sedan finns det en annan sak man kan säga: Är det rätt mål över huvud taget som sätts? Är det rätt operativt mål? Det är en annan fråga man kan diskutera. Kan det finnas andra mål, som till exempel i USA, där man lägger ökad tonvikt på tillväxt och sysselsättning?

Sedan kan man diskutera själva organisationen. Vem ska fastställa målet? I många länder är det regering och riksbank som tillsammans lägger fast målet. Man kan också diskutera hur man ska ha kontakterna mellan riksdag och riksbank. Det finns olika alternativ även där.

Det finns alltså olika nivåer att diskutera, och att föra den diskussionen innebär inte att man misstänkliggör andra människors avsikter. Det finns aldrig någon anledning i politiken att tro att andra har sämre avsikter än vad man själv har. Däremot kommer man till olika resultat i sina analyser.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2005/06:FiU29

Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag (prop. 2005/06:121).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU32
Justering i lagen om trängselskatt (prop. 2005/06:198).

Anf. 38 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Frågan om trängselskatter har diskuterats mycket och länge och har, som jag ser det, också diskuterats i fel forum. Debatten har innehållit mycket av känslor. Fru talman! Jag ska mot bakgrund av att ärendet är så genomdebatterat som det är fatta mig kort.

Den försöksverksamhet som nu pågår upphör om två och en halv månad. Att då diskutera betalningsperioder kan verka något underligt, samtidigt som det visar på bristerna i hela försöket.

Från Centerpartiet har vi kritiserat sättet som försöket med trängselskatter har tillkommit på. Vi har inte kritiserat företeelsen, då vi ser ekonomiska styrmedel som en väg att förbättra miljön. Vi anser att ansvaret för sådana här åtgärder bör ligga hos respektive kommun och inte hos riksdagen.

När ett sådant här försök genomförs gäller det att tänka efter före. Så har inte skett i samband med försöket med trängselskatt. Det innebär att hela försöket framstår som något av ett hafsverk. Rättelser kommer efterhand, och nu ska betalningsperioden ändras för att gälla under försökets sista två och en halv månad. Som situationen nu är framstår försöket knappast som genomtänkt i grunden.

Så till sakfrågan.

Från Centerpartiet ser vi det som rimligt att betalningsperioden utformas så att acceptans kan uppnås hos befolkningen för hela försöket. Vi anser att det är rimligt att betalningsperioden överensstämmer med gängse betalningsperioder i samhället, nämligen 30 dagar.

Fru talman! Från Centerpartiet ser vi vår reservation som en markering, dels mot ett dåligt planerat och genomfört försök, dels för att i rådande situation göra en anpassning av betalningsperioden i enlighet med vad som är brukligt i samhället i övrigt. Därmed yrkar jag bifall till reservationen i ärendet.

Anf. 39 CATHARINA BRÅKENHJELM (s):

Fru talman! Jag tror ändå att man kan ägna några minuter åt trängselskattförsöket, även om vi har debatterat det ett antal gånger här i kammaren. Förmodligen är detta sista gången innan försöket upphör och folkomröstningen ska äga rum.

Den proposition som vi diskuterar i dag handlar bara om en justering i trängselskattelagen. Den är inte stor, men den gör det lite lättare vid betalning av skatten för dem som inte varit kloka nog att sätta in en transponder i bilen. Framför allt gäller det dem som är på tillfälligt besök i vår huvudstad. Regeringen föreslår att betalningstiden ändras från nuvarande 5 dagar till 14 dagar, när skatten ska vara inbetald.

Man kan redan i dag betala in på många sätt. Man kan ha autogiro, plusgiro och bankgiro. Man kan betala via Internet. Man kan gå in på pressbyråbutikerna eller 7-Eleven-butikerna. I Centerens reservation skri-

ver man att man vill ha enklare sätt att betala, men det här är ju ganska många sätt och ställen man kan betala på.

Ändringen är tänkt att träda i kraft redan den 1 juni, framför allt med tanke på dem som turistar och besöker Stockholm utifrån landet.

Huvudmålen för det försök som vi nu är mitt uppe i var att minska trängseln, att öka framkomligheten och att förbättra miljön. Hur blev det då så här långt?

Först kan jag säga att Moderaterna, Folkpartiet och kd har ett särskilt yttrande, där man skriver att "trängselskatten är en dålig lösning på Stockholms trafikproblem". Ja.

Man skriver vidare att "den extremt korta betalningstiden kunde innebära problem för många bilister". Ja.

Man skriver vidare att det är en så "usel skatteform" att man finner det "föga meningsfullt att nu anlägga synpunkter på och argumentera kring denna detaljfråga och andra teknikaliteter" som "ändå snart skall upphöra och troligen inte komma igen". Jaha. Då kanske vi inte får någon debatt här i kammaren.

Men blev det så illa som man skriver i sitt särskilda yttrande? Just i dag har vi levtt med trängselskatten i 128 dagar. Över halva försöksperioden är alltså avverkad, och resultatet är ju härligt bra.

Antalet fordon i försöksområdet har minskat med 23 % mätt under mars månad jämfört med mars månad förra året. Man kan också se att vi använder bilen betydligt mindre när det är rusningstider, och det var ett av syftena – särskilt att minska bilköerna, som vi vet sliter allra mest på miljön. SL har dessutom sålt 30 000 fler månadskort varje månad än man gjorde innan försöket startade.

Länsinvånarna har blivit alltmer positivt inställda till försöket. Det tycker jag är toppen.

Hos Skatteverket blev det inte heller den ärendeanstormning som man hade befarat. Det är ungefär hälften så många passager varje dag mot beräknade ca 200 000.

Hos kronofogdemyndigheten restförs bara ungefär en tredjedel så många som man hade kalkylerat med. Då hade man parkeringsavgifterna som mått på hur många man trodde skulle slarva med betalningen. De flesta som kommer i fråga hos KFM har redan andra obetalda skulder. Ingen annan fordran betalas så noggrant som just trängselskatten. Bara 0,6 % av alla skattebeslut hamnar hos KFM. Vi har alltså en väldigt hög skattemoral när det gäller trängselskatten.

Varje månad frågar man sedan tidigare ungefär 500 personer i Stockholms län om deras attityder till och åsikter om sitt resande. Under försöksperioden har man lagt till några frågor som rör just trängselskatten. I takt med att biltrafiken minskar i rusningstrafik upplevs innerstadsmiljön som alltmer positiv. Nästan dubbelt så många upplever situationen som bättre. Jag tycker att det är jättebra.

Ett av syftena med detta försök var att vi skulle försöka ändra våra resvanor och åka mer kollektivt, kanske åka fler i bilen eller åka på andra tider än när det är som tjockast i trafiken. På den frågan måste man väl ändå så här långt kunna svara att vi har ändrat våra resvanor.

Kan vi då försöka ändra våra synpunkter om att ha miljöavgifter som ett styrinstrument? Ja, sakt men säkert blir vi alltmer positiva till det här. Men det är ju brukarna – kan även de mest konservativa politikerna

ändra sig när det visar sig att försöket är så lyckat så här långt? De är kanske inte så jättekända för just detta att kunna ändra sig.

Men deras universallösning har lyst med sin frånvaro. Vi har många gånger fått höra att bara det blir fler vägar och mer vägpenningar så försvinner problemen. Men riktigt så enkelt är det inte. Under lång tid har många olika institut, myndigheter och offentliga utredningar konstaterat att man inte kan lösa stadens trafikproblem enbart med investeringar i nya vägar. Stockholmsberedningen ...

Anf. 40 TREDJE VICE TALMANNEN:

Ursäkta mig. Jag ska be att få göra ett inpass här under debattens gång. Jag sitter och resonerar med mig själv: Detta betänkande rör egentligen bara betalningstiden, och nu går debatten in på trängselskatteförsöket i dess helhet. Jag avser inte att gå in och avbryta och försöka styra debatten, men jag vill ändå uppmana debattörerna att i mesta möjliga mån hålla sig till det som betänkandet avhandlar och det beslut som ska fattas.

Anf. 41 CATHARINA BRÅKENHJELM (s):

Fru talman! Då kan jag säga vid slutet av det här anförandet att det behövs inte bara vägar. Alla utredningar talar om att man också behöver miljöstyrande avgifter.

Nu är vi halvvägs på den här resan. Vi har provat det här i verkligheten, vilket har varit målet. Man har gjort ett försök så att man kan utvärdera det här.

Två följdmotioner har skrivits. Båda syftar till att förlänga betaltiden med 30 dagar respektive en månad. Den önskan som motionärerna har tycker jag är helt rimlig. Tidsfristen på andra räkningar är ju en månad. Men dessvärre är det så att om man nu ska förlänga den här betaltiden ytterligare krävs det faktiskt en utförlig utredning av konsekvenserna av en sådan ändring. Då krävs också en följdändring i trängselskattelagen. Om man förlänger lagen blir tiden enligt de nuvarande bestämmelserna för kort för myndigheterna att kunna påföra olika eventuella expeditionsavgifter, bland annat för Skatteverket som är en av huvudparterna.

Om man ska hinna förlänga tiden över huvud taget inför den här sommarsäsongen, och helst innan försöket avslutas, får man nog ta propositionen i sin helhet som den ser ut i dag. Eftersom vi är så rörande eniga just på den punkten föreslår jag att ni, framför allt i Centerpartiet, sparar förslaget till efter försöket och efter en positiv folkomröstning. Då kan vi tillsammans foga in det i den kommande permanenta trängselskattelagen. Det ser jag fram emot.

Anf. 42 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! I likhet med fru talman börjar jag fundera på om vi skulle starta om debatten om trängselskatter återigen här. Risken är uppenbar. Men det som fick mig att begära replik var det sista. Givetvis kan vi på precis samma grund som vi nu ändrar betalningsperioden också ändra den till 30 dagar. Det är ju ändring i lagen även detta. Varför skulle skillnaden vara om vi diskuterar 14, 15 dagar kontra 30 dagar? Det är ju samma typ av beslut.

Anf. 43 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik:

Fru talman! Det är mer följdbeslut och följdändringar som gör att man inte hinner på den korta tiden. Det ska ju börja gälla den 1 juni. I dag är det den 10 maj. Då hinner man inte med det.

Jag ska passa på att ställa en fråga till Jörgen Johansson. Det handlar om folkomröstningen och vilka resultat som ska räknas in. Jag tycker att det är viktigt. Oavsett om man ska diskutera betaltiden i dag är det ett helt paket som vi alldeles strax ska avsluta. Då vill jag gärna ha svar av Jörgen Johansson. Vem ska få rösta och vilka folkomröstningar ska man räkna in?

Anf. 44 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Nu är vi återigen tillbaka till diskussionen kring trängselskatten. Jag ska ta den andra diskussionen först.

Oavsett vilken typ av betalningsperiod vi har får vi precis samma typ av problem. Så den frågan tycker jag är neutraliserad. Det är två likvärdiga förslag som vi har att ta ställning till.

Den andra frågan är i och för sig intressant. Jag upplevde i samband med anförandet här att resultatet redan var givet. Men det är, som sagt, folkomröstningar vi ska ha. Folkomröstningar ska vi givetvis också ta hänsyn till. Alliansen har som sådan uppmanat Kommunförbundet i Stockholms län att försöka få samtliga kommuner i Stockholms län att genomföra en folkomröstning, för de tidigare omröstningar som har gjorts gjordes under andra förutsättningar. Precis som du säger i ditt anförande är det viktigt att ta till vara de erfarenheter som trots allt försöket har gett. Jag håller med om att det finns positiva inslag i det här. Det gör det. Som jag sade i mitt anförande är de ekonomiska styrmedlen i det här sammanhanget bra och ska nyttjas. Det är bara det att det inte är vi i den här salen som ska diskutera det. Det hör hemma i andra forum.

Sammanvägt, om man har en folkomröstning i Stockholms läns samtliga kommuner ska det givetvis väga tungt. Som läget är nu med den situation som majoriteten har satt riksdagen i hamnar frågan på vårt bord vare sig vi vill eller ej. Då är det viktigt att vi har ett bra bakgrundsmaterial. Då är det bra att vi har en folkomröstning från Stockholms stad men också övriga kommuner att ta ställning till. Min personliga uppfattning är att folkomröstningen i Stockholms stad givetvis måste väga extra tungt.

Anf. 45 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik:

Fru talman! Det var en ny infallsvinkel, en tredje skulle jag vilja säga. Så sent som i november har Centerpartiet sagt att det är resultatet från Stockholms stads invånare som ska räknas in i folkomröstningen. Nu har man ändrat sig, skrivit brev till kranskommunerna och uppmanat dem att ordna egna folkomröstningar. Och nu säger Jörgen Johansson att Stockholms stads invånare ska väga tyngre än de kranskommuner som man tydligen ska räkna in, vilket är ett tredje budskap.

I övrigt tycker jag att det är lite tråkigt när det är ett bra resultat så här långt och Centern som har varit känt för lite miljöpolitik, åtminstone tidigare, tycker att medlen är viktigare än målen. Det tycker jag är tråkigt.

Anf. 46 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Den psalm som man automatiskt kommer att tänka på när man får en sådan här proposition, *Justering i lagen om trängselskatt*, är psalm nr 260 av Lina Sandell-Berg. Jag utgår från att ärade publikum känner väl till den, men för den händelse att någon inte skulle veta vilken psalm det är ska jag berätta att den börjar så här: ”Jag kan icke räkna dem alla.”

Jag kommer då att tänka på alla de ändringar som föreslås i den här lagen om trängselskatt. Jag kan icke räkna dem alla. Det är faktiskt alldeles sant.

Men det är som Jörgen Johansson sade: Det är alldeles fel forum att det är riksdagen som debatterar de här frågorna. Vi borde aldrig ha haft frågan om trängselavgifter här. Vi som är förespråkare för miljöstyrande åtgärder kan tycka att det ska vara 5, 14, 17 ½ eller 30 dagar, för att anknyta till propositionen, som ska vara betalningstid, men detta är ju inte det viktiga. Det viktiga är att miljöstyrande avgifter har effekter, och dem ska vi använda. För oss som är riktiga miljövännar, riktiga radikaler på det här området och inte så konservativa att man inför skatter på det här området, är det väldigt besvärligt, Catharina Bråkenhielm, att ständigt få sådana här propositioner som vi inte vill ha över huvud taget. Vi vill ha ordentliga trafiklösningar.

Nu måste jag anknyta till Catharina Bråkenhielm igen, för det är icke sant som hon säger. Det är icke sant. Om vi hade börjat med Dennisöverenskommelsen som kom 1992 – det är 14 år sedan – hade vi ju haft många andra vägar och framför allt tunnlar för tågen klara. Mälartunneln fattade regeringen beslut om 2006 – efter 14 år. Den hade ju varit halvfärdig åtminstone om man hade börjat. Det är ju inte på det sättet att det inte går att göra någonting.

Vi har fått exakt de effekter som vi trodde av den här trängselskatten, oavsett betalningsperiod. Det har varit en lyckad katastrof helt enkelt – en lyckad katastrof. Den beskrivning som Catharina Bråkenhielm ger är alldeles korrekt. Men den är inte total. Man måste till det lägga en sådan sak som att vi har tvingat ut en massa bilar från Stockholms stad till Essingeleden. Härondagen i förra veckan slogs det nytt svenskt rekord på Essingeleden. Så många bilar har aldrig kört under ett dygn på Essingeleden. Vad beror detta på?

Det är klart att alla som bor i Stockholms innerstad tycker att detta är jättebra. Det tycker jag också, för jag vill också ha ut bilarna från Stockholms innerstad, men inte på det här sättet. Jag vill ha det på annat sätt, nämligen att man bygger en förbifart Stockholm. Det är den rätta metoden, att man bygger Mälartunneln.

Det är inte korrekt att beskriva det som att oppositionen eller de som är emot just den här formen av skatt inte vill göra någonting. Det är inte sant helt enkelt. Vi vill göra massor med saker. Vi vill också använda miljöstyrande åtgärder. I Dennispaketet fanns det väldigt många avgifter. Jag har sagt till Catharina Bråkenhielm många gånger att Folkpartiet stod för att många trafikprojekt skulle finansieras med avgifter. Att då komma och påstå gång efter annan att vi inte har något program för detta är inte korrekt. Man bör inte säga sådant i Sveriges riksdag.

Fru talman! Om man bortser från detta med betalningsperioden – det kan man få tillåta sig – måste man konstatera att när skatteutskottet var i

London fick vi väldigt positiva besked i många avseenden. Trafiken hade minskat med 15 % i centrum och 5 % strax utanför. Men sedan tog vi upp den verkligt miljöstyrande frågan: Har bensinförbrukningen ökat eller inte? Det är väl en viktig fråga, den centralaste frågan av alla: Har bensinförbrukningen ökat eller inte? Där blev svaret att Londonbilisterna tyvärr beter sig precis som bilisterna på andra håll, nämligen väljer att inte betala avgift utan att köra längre vägar. Efter mycket frågande fick jag fram att bensinförbrukningen i Storlondon har ökat med ungefär 20 %.

Jag medger att den har minskat i innerstaden med 15 %, det hörde vi, och strax utanför med 5 %. Det är bra. Vi ska använda miljöstyrande åtgärder, men vi måste se till att vi också ger möjlighet att inte öka bensinförbrukningen på det här området. Jag skulle se fram emot att vi fick diskutera också den typen av miljöstyrande åtgärder. Där måste vi framför allt använda spårbunden trafik. Spårbunden trafik är den främsta lösningen, som Jörgen Johansson var inne på, på problemet med ökad bensinförbrukning och miljöförstöring.

Allra sist skulle jag vilja ställa en fråga, fru talman, eftersom detta togs upp av Catharina Bråkenhielm i en fråga till Jörgen Johansson. Det gäller den beramade folkomröstningen. Jag har ställt frågan tidigare men inte fått något entydigt svar; jag skulle önska att jag fick ett sådant. Jag vill fråga Catharina Bråkenhielm: Vem ska få rösta i den här folkomröstningen? Ska till exempel jag, som råkar bo i en förortskommun, få rösta eller inte? Det är en intressant fråga av den anledningen att i de två kommuner i länet där Folkpartiet och Socialdemokraterna styr har vi kommit överens om att vara med i folkomröstningen, men i många andra kommuner där Folkpartiet inte är med – nästan alla i stort sett – förnekas alla medborgare att rösta, utom i Stockholms stad.

Jag tycker inte att detta är bra. Jag tycker att Folkpartiet och Socialdemokraterna ska stå upp för att alla i det här länet ska ha en möjlighet att påverka i denna folkomröstning. Men det skulle vara intressant att veta exakt vilken ståndpunkt Socialdemokraterna här har.

Anf. 47 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik:

Fru talman! Gunnar Andrén säger att bilden inte är total när det gäller det jag räknar upp i mitt anförande. Det beror ju på att jag inte hann med det. Jag fick inte lov att säga det. Däremot har Gunnar Andrén fått utveckla detta. Jag kunde inte det förut i talarstolen eftersom jag blev avbruten på den punkten, men det gick bra för Folkpartiet. Det tycker jag är viktigt.

Sedan gällde det frågan om folkomröstningar och vilka som ska få rösta och inte. Gunnar Andrén vet vad som gäller och var vårt parti står. Vi har varit solklara hela vägen: Det är Stockholms stads invånare som ska rösta.

Jag har läst lite av olika statsvetare som har synpunkter på folkomröstningar och detta att man ändrar sig vartefter och lägger till kranskommuner när det visar sig att människor blir alltmer positiva i Stockholms stad. Mikael Gilljam, statsvetare vid Göteborgs universitet, säger så här om att nu ändra och låta kranskommunernas invånare vara med och rösta: Motsvarande parallell är att orter med nedläggningshotade

försvarsförband skulle få rösta i en omröstning om den nationella försvarspolitik. Det kanske säger lite grann.

När man vill lägga till fler, var någonstans drar man gränsen utanför kranskommunerna? Vilka ska vara med? Alla kanske inte väljer att rösta. Framför allt är det viktigt att det man sade när man påbörjade detta ärende är det som ska stå fast. Man kan inte ändra sig efter ärendets gång när man ser hur opinionen svänger.

Sedan har jag också en fråga till Gunnar Andrén: Var finns förslagen om att få en bättre miljö i Stockholm? Du säger att ni är för miljöstyrande avgifter. Det tycker jag är toppen. Här har vi miljöstyrande avgifter. Vad är problemet?

Anf. 48 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att det skiljer sig på en väsentlig punkt i folkomröstningsfrågan – som ju indirekt berör betalningsperioden även för dem som bor utanför Stockholm, fru talman. Folkpartiet och de flesta andra partier, tror jag, lutar sig nämligen inte mot statsvetare utan tar självständiga beslut i sådana här frågor. Vi har då kommit fram till att alla medborgare i regionen är berörda av den här frågan.

Sedan ska jag gärna hålla med Catharina Bråkenhielm: Jag är också skeptisk – ibland måste man dock gilla läget – till att man över huvud taget har en folkomröstning. Men det beror ju på att man har infört en skatt, vilket jag anser är oegentligt. Jag anser också i grund och botten att man inte kan ha folkomröstningar om skatter. Låt oss till exempel ta Laholm, varifrån det sitter en representant framför mig i kammaren. Skulle de ha en folkomröstning om att ha fastighetsskatt där eller inte, för att nu ta ett annat exempel? Det är i grund och botten helt orimligt att rösta om skatter. Men det är ju Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet som har infört denna skatt i den här regionen. Det kan man faktiskt inte lasta Folkpartiet för.

I grund och botten delar jag alltså den åsikt som Catharina Bråkenhielm här ger uttryck för. Man kan i grund och botten inte göra så här. Detta får dock ni ta ansvaret för. Ni kan inte lasta på oss att vi har tvingats ta ställning till någonting som vi inte vill ha.

Slutligen stod ju Folkpartiet och Socialdemokraterna väldigt länge bakom Dennisöverenskommelsen. Så småningom föll den, men hade man lyckats genomföra denna överenskommelse från 1992 hade vi kommit mycket längre. Då hade vi fått en del avgifter. Dem ska vi stå fast vid. Folkpartiet är för miljöstyrande avgifter. Men detta med områdesskatter, så att säga, är någonting annat.

Det är synd att lägga lök på laxen, men det är klart att sättet som detta infördes på dessutom spelar en viss roll i sammanhanget. Det är dock inte det vi ska diskutera nu.

Fru talman! Om det är 15, 16, 17 eller 18 dagar spelar egentligen ingen roll. Vi är för ett annat system. Det är det viktiga.

Anf. 49 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik:

Fru talman! Först och främst lutar vi oss inte mot statsvetare. Detta är naturligtvis skrivet efter det att vi arbetat fram det här försöket. Sedan är ju ett försök just ett försök. Det är de erfarenheter man får ut av detta försök, när folk får prova och man ser brister och fördelar, som man ska

använda sig av vid en eventuell permanentning av en trängselskatt i Stockholm. Det vet Gunnar Andrén också.

Min fråga var ju vad Folkpartiet i stället vill ha för åtgärder för att få bättre luft i Stockholms stad. Och det är ju lite bråttom, så man kan inte tvista om påvens skägg hur många år som helst.

Anf. 50 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Dennisöverenskommelsen kom mellan 1991 och 1994. Därefter har Socialdemokraterna suttit i regeringsställning i tolv år. I det här fallet har det inte kommit några statliga pengar till alla de projekt som vi har önskat förrän väldigt sent. Det senaste är Mälartunneln, och det tycker jag är jättebra. Den kommer, när den blir klar om kanske tio år, att underlätta inte bara spårtrafiken utan hela trafikföringen genom Stockholm. Den kommer att ytterligare minska biltrafiken, vill jag påstå, då den kommer att göra det mycket mer attraktivt att åka in till Stockholm. Det är ju detta det handlar om.

Här krävs det att vi ska ha ett heltäckande program efter det att vi stått fast vid Dennisprogrammet. Jag säger ju det: Vi hade och har det programmet. Vi är för miljöstyrande åtgärder på många områden. Jag förstår inte detta ifrågasättande av vår uppriktighet på den här punkten. Jag har verkligen inga andra förslag än dem som vi hela tiden stått fast vid. Ska vi komma med några andra förslag?

Problemet är ju ett helt annat. Det är de som nu tvingas rucka på betalningstiderna i trängselskattelagen, nämligen ditt eget parti, som har gått ifrån denna överenskommelse. Det är det som är problemet. Varför ska vi komma med några nya förslag? Vi har ju haft samma förslag hela tiden.

Slutligen fick jag inte svar på en fråga. Jag medger att det kan vara svårt att komma ihåg allihop, så det är ingen kritik. Men jag skulle ändå vilja fråga: Är det bara de i Stockholm som ska få rösta i den här frågan? Är det inga andra som blir berörda? Vi diskuterade ju just att det är väldigt viktigt att man får verklig förankring.

Jag skulle också vilja fråga en annan sak. Om nu detta är så fantastiskt, kan vi då lita på att de här avgifterna införs också i Malmö, i Göteborg, på Orust och i Kalix under nästa mandatperiod? Om de nu är så fantastiska, kan vi verkligen lita på det?

Anf. 51 TREDJE VICE TALMANNEN:

När detta replikskifte nu är avslutat vill jag be om ursäkt för mitt dåliga sätt att anteckna replikerna. Det var Gunnar Andrén som hade den sista repliken.

Innan jag ger ordet till nästa talare kan jag konstatera att den uppmaning som jag riktade till utskottets ledamöter inte riktigt hörsammades. Jag accepterar det. För mig som talman är det väldigt svårt att styra debatten utöver det jag försökte göra, därför får jag acceptera att utskottets ledamöter väljer att bredda debatten. Jag väljer att inte styra den hårdare än jag försökte göra.

Anf. 52 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Som någon före mig sade är det uppenbarligen så att den här frågan väcker väldigt många starka känslor. Så som debatten har utvecklats är det väl också ett bevis på just detta.

Från Vänsterpartiets sida skulle jag vilja säga, för att vi inte ska fortsätta diskussionen om vad diskussionen ska handla om, att jag instämmer i väldigt mycket av det som Catharina Bråkenhielm sagt i talarstolen. Hon har med sitt anförande också visat vilka resultaten hittills är med det genomförda försöket. Sedan vet vi allihop att detta ska utvärderas. Det ska underställas en folkomröstning och så vidare.

När det gäller frågan som det här betänkandet handlar om, nämligen betalningstiden, tycker jag att det som Centern har tagit upp i sin reservation är en mycket sympatisk hållning. Det är också en hållning som vi har inom Vänsterpartiet. Men vi har fått förklarat för oss att det finns hinder för att genomföra detta redan den 1 juni. Men om en folkomröstning skulle resultera i att vi fortsätter med trängselskatten här i Stockholm kommer vi att göra allt för att också betalningstiden kommer att förlängas till 30 dagar.

Det kommer kanske även att finnas andra slutsatser att dra och korrigeringar som måste göras vid en permanentning av trängselskatten. För att ta ett exempel tycker vi att själva trängselskatteskostnaden naturligtvis bör vara avdragsgill för företagare.

Vänsterpartiet står alltså bakom förslagen i detta betänkande, och vi vill betona att vi är för en betalningstid på 30 dagar.

Anf. 53 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag. Det handlar bara om en justering av betalningsfristen för trängselavgiften. Vi bedömer att den förändringen är rimlig att genomföra, även om det är kort tid kvar av själva försöket.

Jag tycker ändå, fru talman, trots uppmaningen, att det är viktigt att vi får säga något om själva bakgrunden till trängselavgiften, som vi i Miljöpartiet föredrar att kalla den.

Luftföroreningarna är den största orsaken till ohälsa i det moderna industrisamhället. Det är väl därför jag inte upplever att riksdagen är fel ställe att diskutera frågan på. Vi har ju nationella mål när det gäller folkhälsan.

Den största negativa effekten på vår folkhälsa när det gäller just luften har vi faktiskt från partiklarna. De beräknas leda till för tidiga dödsfall i vårt land för ungefär 5 000 människor per år. Det marknära ozonet förorsakar dessutom ca 2 000 förtida dödsfall per år i vårt land.

Till det kommer den ökade dödligheten i cancersjukdomar, där flera hundra av den årliga ökningen uppskattas bero på luftföroreningarna. Och den ökade halten av kvävedioxider, där halter över 10 mikrogram per kubikmeter blir allt vanligare, bedöms av Institutet för vatten- och luftvårdsforskning leda till nästan 3 000 extra dödsfall varje år i Sverige.

Det här, fru talman, är ganska skrämmande. Tusentals och åter tusentals människor dör varje år på grund av den luftmiljö som vi har skapat. Och så satsar vi miljard efter miljard på att rädda några ytterligare liv inom trafiken, när vi nu har kommit ned till under 500 trafikdödade per år.

Visst är nollvisionen väldigt bra, och alla önskar vi väl att den vore möjlig att nå upp till. Men man kan ju undra hur mycket det ska få kosta att rädda ytterligare några liv i trafikolyckorna i förhållande till det vi satsar på att minska dödligheten hos alla dem som dör i en mindre dramatisk trafikdöd, för det handlar faktiskt om trafikdöd när vi pratar om partiklar i luften. Det kan man säga därför att de föroreningar som togs upp faktiskt alla har sitt ursprung i bilismen, dels direkt som utsläpp, dels också, som när det gäller det marknära ozonet, som resultat av bilavgasernas kemiska reaktion med den omgivande luften under inverkan av solljuset.

Till de tusentals människor som dör en förtida död måste man också lägga bilismens omgivningspåverkan när det gäller den nedsatta funktion som människor drabbas av under många år innan de kommer dit. Det är inte alla som avlider på grund av att de drabbas av nedsatta lungfunktioner. Även sådana människor kan dö i en trafikolycka till exempel.

Att bilismen i den form som vi har vant oss vid och som många pratar om här, nya vägprojekt och så vidare, inte i längden är hållbar tror jag att många har insett. Jag är övertygad om att fler och fler städer runt om i världen kommer att ta fram olika metoder för att begränsa trafiken. Det är faktiskt en överlevnadsfråga. Jag tycker att det är självklart att trafiken ska betala sina kostnader, både direkta och indirekta.

Den som inte vill tillåta de boende i Stockholms innerstad att själva besluta om villkoren för sin nedsmutsning av den miljö som de dagligen ska leva i tycker jag bär ett tungt ansvar. Död förorsakad av miljöförstöring inträffar ju inte på ett lika påtagligt sätt som när en rattfull person kör ned en cyklist eller ett misstag sker i till exempel en gatukorsning. Det är lätt att förstå kopplingen mellan berusningen eller en isfläck där någon halkar och en olycka med dödlig utgång. Det är mycket svårare att se att den trafikapparat som vi alla dagligen brukar, och som vi på något sätt tar för given, dödar hela tiden.

Men kunskapen om kopplingen mellan trafiken och den växande ohälsan i vårt samhälle tilltar hela tiden. Vi kommer, oavsett vad vi tycker i dag, att tvingas vidta stora och omfattande åtgärder på många olika områden för att nå de mål vi har satt upp på folkhälsoområdet.

Vägavgifter, som jag alltså föredrar att kalla dem, fungerar relativt bra när det gäller att begränsa trafiken, och de kommer med stor sannolikhet att bli allt vanligare. Jag vill inte peka ut några andra orter i landet, därför att vi ser det här som en demokratifråga. Vi tror att det med ökad kunskap kommer att väckas krav underifrån. Det kommer att väckas krav på folkomröstningar där människor på alltfler orter, inte bara i Stockholms kranskommuner utan runt om i landet, kommer att kräva det här som en del i en ökad folkhälsa.

Det här betänkandet handlar egentligen bara om förändringen av själva betalningsreglerna för försöket. Nu har debatten blivit sådan att jag kanske inte behöver säga det, men jag tycker ändå att det är viktigt att man varje gång de här frågorna kommer upp tar tillfället i akt att påminna om vad som egentligen är den bakomliggande orsaken. Det är faktiskt en folkhälsofråga. Det handlar om att överleva. Den är naturligtvis mest påtaglig och viktig för dem som bor där trafikens miljöeffekter är som störst. Jag tycker alltså att man ska lägga ned den i mitt tycke ganska osakliga diskussionen om vilka som ska vara med och folkom-

rösta. Det är självklart att man i alla kommuner ska folkomrösta om sin miljö. Jag tycker liksom inte att man ska låta några bestämma över andras miljöer. Vi i Miljöpartiet vill ju att besluten ska fattas så nära dem som berörs av dem som möjligt.

Sedan har vi, som Catharina Bråkenhielm redovisade, siffror på detta. Vi har sett att kollektivtrafiken har ökat, att fler använder den, att det har blivit mindre trafik och att framkomligheten är bättre. Det finns massor med fördelar.

Nu ser jag att min talartid har gått. Jag hade tänkt prata lite om buller också, för buller är faktiskt också en väldigt viktig folkhälsofråga där vi har tydliga mål, men jag tror jag lämnar det den här gången och återkommer vid något annat tillfälle. Jag yrkar alltså bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 54 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Först vill jag be Catharina Bråkenhielm om ursäkt för att jag ställde frågor i en slutreplik. Jag blev något förvirrad där. Det var inte min avsikt. Så ska man absolut inte göra. Jag hoppas att du kan godta den.

Sedan skulle jag vilja fråga Jan Lindholm en sak. Om nu detta förslag är så väldigt bra i alla sina delar: Kan vi lita på att det underifrån, från Miljöpartiet sett, kommer ett krav om att införa miljöavgifter eller trängselavgifter i Borlänge under den kommande mandatperioden? Det är en intressant fråga. Vi fick inget svar när det gäller Malmö och Göteborg, men där vet vi att Miljöpartiet vill införa detta, så där är det klart. Men hur blir det med Borlänge? Det tror jag att Borlängeborna skulle tycka var väldigt intressant, om det nu har så väldigt goda effekter.

Jag instämmer i mycket av vad Jan Lindholm säger. Jag tycker egentligen att han har rätt på alla punkter. Vi måste göra någonting. Men det problem som han inte riktigt har observerat är att vi som har varit riksdagsledamöter under hela den tid som har lett fram till det här beslutet hade att ta ställning till något annat än vägavgifter. Vi hade att ta ställning till en trängselskatt – en skatt. Nu säger Jan Lindholm att han föredrar en vägavgift. Ja, vem skulle inte göra det? Det är något helt annat. Men denna riksdag har inte haft möjlighet att ta ställning till detta. Jag hoppas att nästa riksmöte möjligen skulle kunna göra det. Vägavgifter är någonting helt annat än den trängselskatt som vi har här. Den typen av avgifter är vi absolut för.

Men som sagt var: Hur blir det? Kan vi lita på att det kommer ett tryck underifrån i Borlänge om att man inför trängselavgifter i Borlänge under nästa mandatperiod?

Anf. 55 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Det är riktigt att det försök som diskuteras omfattar en skatt. Jag tycker inte att det är bra, men det är en försöksverksamhet. Jag har ju inte varit med så länge, så jag har inte följt det här på det sättet från början. Jag är ju fortfarande nybörjare i riksdagen och har inte följt frågor i Stockholm så länge heller. Men som jag har förstått det har vi från mitt partis sida använt beteckningen avgift. Det var vår avsikt. Som jag har fått det beskrivet var det någon form av juridisk teknikalitet som gjorde att man var tvungen att göra på det här sättet. Det var inte direkt

vår önskan att det skulle bli på det sättet. När det här ska utvärderas utgår jag från att vi fortfarande kommer att driva att det ska vara fråga om en avgift och inte en skatt, med de skillnader det innebär.

Jag får en fråga från Gunnar Andrén om hur Miljöpartiet konkret tänker göra i Borlänge. Det är jag egentligen inte kompetent att svara på. Jag är inte medlem i Miljöpartiet i Borlänge. Jag är i och för sig från Dalarna, så det är klart att jag kanske borde känna till hur man funderar där, men mig veterligen har man inte tagit upp frågan där. Jag tycker nog inte att representanter för mitt parti i första hand ska vara de som driver det här, utan jag vill att det ska vara ett brett folkligt tryck, och det tror jag också kommer. Det vi kommer att fortsätta göra är försöka sprida kunskapen om trafikens folkhälsokonsekvenser med förhoppningen att ökat kunskande leder till att människor hittar olika former för att hantera den situationen och skaffa sig en bättre miljö. I det kan naturligtvis ingå krav på olika former av trängselbegränsande ekonomiska styrmedel.

Anf. 56 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Ni får ursäkta mig för att jag inte visste att Jan Lindholm inte var från Borlänge. Jag trodde det. Det var ju tråkigt. Då tar jag tillbaka den frågan också. Jag förstår att man inte kan svara i hela Dalarna för vad man gör i Borlänge. Det är ju helt omöjligt.

Men jag går över till något annat. Jan Lindholm nämnde folkomröstning, vilket ju är en annan fråga och att det var människorna i Stockholms innerstad som skulle bestämma detta. Men med tanke på hur folkomröstningen nu är utformad är det ju inte bara fråga om människor i Stockholms innerstad, utan det gäller även stockholmare som bor i Spånga, Hägersten och många andra ställen som ligger utanför staden. Jag tycker i och för sig naturligtvis att det är riktigt att de ska få vara med – att Börje Vestlund till exempel ska få vara med, som såvitt jag förstår bor utanför den här regionen, innerstaden. Men låt oss ta en annan människa som bor väldigt mycket närmare innerstaden än i Spånga, nämligen till exempel i Sundbyberg. Varför ska inte vederbörande kunna få vara med? Varför kan ingen från Solna få vara med? Varför ska det bara vara just de i Stockholms innerstad som ska bestämma detta om man nu ska ha en sådan här folkomröstning? Det här är ju inte en statsvetarfråga, utan det är en fråga som man måste ta ställning till. Vem är berörd?

Men för att återknyta till Catharina Bråkenhielm: Folkomröstningar om skatter är ju något väldigt oegentligt i grund och botten – det vill jag gärna säga. Men nu har riksdagen försatt oss i den situationen att vi ska ta ställning till detta, och då måste vi gilla läget och se vem detta ska gälla. Jag tycker att Folkpartiet och Socialdemokraterna har fattat ett klokt beslut i Haninge: Också haningeborna ska ha samma rätt att påverka som alla andra.

Anf. 57 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag kan egentligen bara Stockholm från järnvägsstationen till riksdagen och övernattningsrummet, så jag behärskar inte alla dessa förorter och sådant. Jag har inte haft någon chans att sätta mig in i det. Jag vet alltså inte riktigt vad de här namnen på orter omfattar, och då är det svårt att ha en uppfattning.

Jag tycker att det grundläggande – det utgår från våra grundvärderingar i Miljöpartiet – är att de människor som berörs av ett beslut så långt möjligt själva ska ta de besluten, och man flyttar beslutet uppåt när detta inte fungerar. Det här med livsmiljön där man bor – villkoren för hur man har det där, till exempel när det gäller service, barnomsorg, skola och inte minst miljön: parker, luft, buller och sådana saker – är väldigt centralt, och där tycker vi att man ska ta beslut så lokalt som möjligt.

Nu har jag hört att man har lite olika formuleringar i folkomröstningarna, men såvitt jag har förstått handlar det ändå om samma område och regler som man röstar om på lite olika sätt. Jag hade ju hoppats att man någonstans i något område här runt Stockholm skulle ha passat på att genomföra en folkomröstning om sin lokala trafikmiljö och någon form av åtgärder för att förbättra livskvaliteten där. Det tycker jag hade varit kreativt. Men nu är jag inte aktiv i Stockholmsområdet, så jag har inte kunnat påverka det eller haft tid och resurser för det.

Anf. 58 GABRIEL ROMANUS (fp):

Fru talman! Tillsammans med två kolleger från Centerpartiet och Kristdemokraterna har jag väckt en motion där vi har föreslagit att betalningstiden skulle bli 30 dagar. Den motionen tillstyrks i centerreservationen i betänkandet, och den kommer jag därför naturligtvis att rösta för. Eftersom jag är anhängare av att man använder avgifter för att begränsa trängseln här i Storstockholm så vill jag att de ska fungera så bra som möjligt. Precis som Centern säger i reservationen är 30 dagars betalningstid det vanliga i vårt samhälle, så det vore ganska naturligt.

Nu har jag förstått att den motivering som utskottsmajoriteten har för att avslå det här är ganska torftig, om man får säga så, men vi har fått lite mera kött på benen av utskottets företrädare. Det lär finnas tekniska svårigheter, och det får man väl då acceptera, om ni lovar att förlänga tiden om det blir en fortsättning. Men som sagt: Det är lite svårt att förstå att detta inte skulle ha varit möjligt.

I motionen hade vi också en annan synpunkt, nämligen att det här borde vara en kommunal avgift. Det betyder ju inte att alla motionärerna är för att man ska ha sådana här avgifter. Vi säger att om man ska ha det så är det bättre att det är en kommunal avgift än att det är en skatt. Det här betänkandet och den här propositionen illustrerar ju det orimliga i att riksdagen beslutar om detaljer i ett sådant här system. Det handlar om var betalstationerna ska ligga, hur man ska betala och vilka butiker som ska ta emot betalningen, och så vidare. Det är egentligen inte rimligt att riksdagen håller på med sådana detaljer i varje kommun, om vi nu tänker oss att det här skulle utvidgas till flera kommuner.

Vi fick inte väcka det här som ett formellt yrkande eftersom det kan sägas ligga utanför ramen för propositionen, men hela tolkningen av grundlagen, att det här ska vara en skatt, är ju högst diskutabel. Om bilarna står stilla på de mest trafikerade gatorna är det en kommunal avgift, men om de kör under de mest trafikerade tiderna är det en skatt. Det är väldigt svårt för en vanlig människa att fatta denna grundlagstolkning. Jag tror inte att den är riktig, men nu är det så här. Jag förstår att man gjorde det för att slippa överklaganden och kunna driva försöket. Men för framtiden hoppas jag att man gör en annan grundlagstolkning eller också

att man ändrar grundlagen så att det här i fortsättningen kan beslutas av kommuner.

Nu har frågan om folkomröstning tagits upp här. Enligt min uppfattning är det en regional fråga. Innerstaden berörs, men också förortsborna berörs. Det är ju de som betalar avgiften och det är deras kötider som påverkas av avgifterna. Enligt min uppfattning vore det naturligt att alla i länet borde få rösta i folkomröstningen. Det är ett rimligt önskemål. Där emot har jag lite svårare att acceptera att bara vissa kommuner, de som har borgerligt styre, ska räknas. Jag skulle vilja uppmana Socialdemokraterna i de kommuner som ännu inte har beslutat att ha folkomröstning att gå in för det. De kommuner som har borgerligt styre kan förväntas vara mer negativa, eftersom den officiella linjen från de borgerliga partierna ju är att vara emot det här – förlåt, vissa borgerliga partier, inte alla. Det blir då väldigt svårt att tolka om man kan förvänta sig en något mer positiv uppfattning om de inte har någon omröstning. Då blir läget väldigt knepigt, enligt min uppfattning. Därför uppmanar jag alla att göra det här till en regional fråga och att alla kommuner genomför en folkomröstning.

Anf. 59 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag hoppas att övriga utskott i dag visar mer respekt för kammartiden och inte ger sig in på ärenden som över huvud taget inte proposition och betänkande handlar om. Jag hade inte tänkt gå upp i den här debatten, men eftersom jag har blivit apostroferad tycker jag att det finns skäl att klarlägga var Kristdemokraterna står. Det som vi har föreslagit, i likhet med Centern, är en kommunal avgift som varje kommun själv ska besluta om, och det är ingen riksdagsangelägenhet. Om detta går att genomföra i London, där svenska ambassaden betalar trängselavgifter utan problem, går det säkert att genomföra i Sverige.

Jag vill också säga, med tanke på det häpnadsväckande som har påståtts här om att trafiken har minskat i innerstaden, att om man river en befintlig bro är det ganska naturligt att färjetrafiken ökar. Om man inför trängselskatter kommer detta givetvis också att vara styrande för den trafik som färdas in i den avsedda zonen. Det kräver inte mer logik för att förstå det.

Det är min förhoppning att det blir en lokal fråga om man någonstans i Hallands län eller något annat län vill införa miljöstyrande avgifter och att lagstiftningen på detta område i så fall ändras så att detta blir möjligt.

Anf. 60 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Först skulle jag vilja göra ett tillrättaläggande. Att ledamöter utanför Stockholms län inte vet hur långt det är mellan Spånga och Sundbyberg kan vara förståeligt. För att förklara kan jag tala om att det är en bro däremellan, så jag förstår inte riktigt den koppling som man gjorde här tidigare i debatten.

Fru talman! Jag hade inte alls tänkt gå upp i den här debatten, men eftersom den tenderar att bli mer en trafikpolitisk debatt tyckte jag att det fanns anledning att gå upp och klargöra några saker.

Först och främst skulle jag vilja säga någonting om just detta med avgifter. Gunnar Andrén brukar ju beskriva Dennispaketet väldigt målande. Det finns en del sanningar i det, men det finns också andra saker som Gunnar Andrén väljer att inte berätta om. Vi har ju aldrig haft den här

typen av avgifter i Sverige tidigare förutom på broar. Man har utrett det här, inte en gång. Man har utrett det vid tre olika tillfällen, två gånger i form av parlamentariska utredningar och en gång på departementet, och samtliga har kommit fram till samma sak. Det som vi alla vill se här, och jag tror att det finns en enighet om det i denna kammare, är att det borde vara en avgift som kunde beslutas lokalt. Därom tror jag inte att någon är oenig. Men utredningarna har kommit fram till att vi har en grundlag som gör att det inte är möjligt att ha det på det sättet. Då måste jag ställa frågan: Var finns de motioner som har föreslagit förändringar av denna del i grundlagen? Jag har inte sett någon under hela den här mandatperioden. Jag kan väl säga att jag inte själv har skrivit någon heller, men jag har för avsikt att skriva en motion om jag blir omvald till detta fina uppdrag.

Det andra som jag skulle vilja säga är att problemet för Folkpartiet och alla partier som säger sig vara emot trängselskatter är att det har visat sig att dessa har haft effekt på trafiken i Stockholm. Vad skulle annars ha haft denna snabba effekt? Ja, Gunnar Andrén säger att om vi hade fått Dennispaketet hade problemet varit löst nu. Nej, Gunnar Andrén, det hade fortfarande varit några år med köer kvar, så det hade kanske inte löst problemet. Dessutom finns det ganska omfattande forskning som säger att det inte alls är säkert att man löser köproblemen mer än bara under en mycket kort period om man bara bygger ut vägar och järnvägar, utan tvärtom kan köerna öka ganska ordentligt.

Därför är fortfarande min fråga: Vilka är de där alternativen, förutom att vi ska bygga Förbifart Stockholm, som inte alls hade varit klar nu. När jag har gått tillbaka i handlingarna har jag sett att den skulle vara klar om ungefär fem år om man hade börjat bygga den enligt de planer som fanns då. Den skulle inte börja byggas i mitten av 90-talet, utan den skulle snarare ha börjat byggas ungefär nu, så det hade inte löst problemen i alla fall. Därför är fortfarande min fråga: Var är alla de fantastiska alternativen för att lösa Stockholms trafikproblem? De har inte Gunnar Andrén.

Det här är ett bra sätt att lösa problemen. Vi är fullständigt eniga om att avgifter hade varit bättre, men vi har en grundlag som sätter P för det. Och Gunnar Andrén menar väl i alla fall inte att vi ska bryta mot grundlagen, för har vi inte fått överklaganden förr skulle vi väl få överklaganden då i alla fall.

Anf. 61 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Fru talman! Jag har inte hela riksdagstrycket i huvudet, men jag tror faktiskt att Lennart Fremling har väckt en motion om grundlagsändring på den här punkten. Jag ska kontrollera det, men jag tror det. Dessutom försökte jag att väcka den motionen i anslutning till det här ärendet, men då befanns det ligga utanför formellt. Men det finns med i motionens motivering, om det är så att den finns tillgänglig.

Dessutom är det ju regeringen som har drivit frågan om att införa trängselavgifter. Regeringen kunde ju i varje fall som en liten beredskapsåtgärd ha lagt fram ett förslag om en ändring av grundlagen, för vi tycker ju alla att det här är en orimlig konsekvens av grundlagen. Personligen tror jag dessutom att det är en orimlig tolkning och att man har gjort den tolkningen bara för att man ville vara säker på att inte få ett överklagande som skulle ha sumpat hela försöket. Jag kan hänvisa till att

jag just har pratat med en statsvetare som dessutom har varit ledamot av riksdagen, och han delar min uppfattning – han sitter dessutom i Grundlagsutredningen, så ni kan ju gissa vem det är – att det här är en orimlig tolkning av grundlagen som man har gjort av säkerhetsskäl så att säga.

Men om det skulle vara så att det blir en fortsättning med avgifterna, kan vi väl vara överens om att då bör grundlagen ändras. Vi bör inte ha en grundlag som de flesta människor tycker är oförnuftig och på gränsen till orimlig. Om bilen står stilla får kommunen ta ut en avgift. Om bilen rullar på samma gata under den mest trafikerade tiden, då blir det plötsligt en skatt.

Jag frågade Kenneth Kvist, som är ordförande i Stockholmsberedningen: Hur kan man tolka det så? Då svarade han, i många vittens närvaro: Hade vi inte haft parkeringsavgifter tidigare hade nog de också betraktats som en skatt.

Det visar hur snurrt det är. Det visar också att man inte behöver tolka grundlagen på ett orimligt sätt. Man kunde ha tolkat den på ett bättre sätt.

Anf. 62 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Jag är varken statsvetare eller jurist. Jag har visserligen sysslat med arbetsrätt i många år, men jag tänker inte gå in på vad som är en rimlig tolkning och vad som inte är en rimlig tolkning. Jag får helt enkelt lita på det underlag som har redovisats. Det fanns tre statliga utredningar.

Det här ärendet om trängselavgifter, som det hette i början av mandatperioden, låg faktiskt inte på Finansdepartementet. Det låg på Näringsdepartementet. Det blev snabbt överflyttat till Finansdepartementet just därför att juristerna kom på detta.

Man kan ifrågasätta om det är rimliga eller orimliga tolkningar. Vi har väl alla stampat inför någon viktig proposition där vi har tyckt att juristerna lägger hinder i vägen för att vi ska få den lag vi skulle vilja ha. Det är nog en erfarenhet som vi alla delar.

Nu har vi en reglering av hur vi stiftar lagar i vårt land. Jag tycker att vi ska följa den.

Jag ber om ursäkt för att jag inte har noterat Lennart Fremlings motion. Jag får läsa på ytterligare en gång. Jag tyckte att jag sökte ganska bra, men jag hittade ingenting.

Slutligen vill jag säga att jag tycker att Gabriel Romanus har uppträtt på ett mycket bra sätt i det här sammanhanget genom att säga att han inte tycker att det är rimligt att vi har detta som en skatt – det är en åsikt som jag tror att han delar med många – men att det däremot är ett bra system och att det är något som vi kan arbeta för i vår region.

Gabriel Romanus inser att det inte finns några alternativ. Det har inte kamraten Andrén insett.

Anf. 63 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Fru talman! Jag måste säga att det finns mycket att kritisera när det gäller införandet av avgifterna i den här formen. Däremot har jag uppfattningen att om man är i det läge där vi är nu behövs avgifterna, även om man satsar på att bygga vägar och tunnlar. Därför tycker jag att det är klokt att de får stöd i en folkomröstning.

Vi kan vara arga på att man utfärdar vallöften som man sedan går ifrån. Man kan straffa Annika Billström genom att välja en ny ledning i Stadshuset. Men man ska inte straffa stockholmarna med fortsatt trängsel bara för att man är arg på Annika Billström, för att uttrycka det lite personfixerat.

Jag tycker fortfarande att om vi är överens om att det här är en orimlig tolkning av grundlagen eller kanske en tolkning som man måste göra som en orimlig konsekvens av grundlagen borde regeringen med lite förutseende – grundlagen kan ju bara ändras med två beslut med val emellan – ha lagt ett förslag om att justera grundlagen på den här punkten om man tror på avgifter och vill göra det till en kommunal avgift.

Jag tycker att regeringen har ett lite större ansvar än vi andra eftersom det är regeringen som förfogar över hela utredningsapparaten och de jurister som i det här sammanhanget har skapat problem. Jag tycker att jurister mer borde lösa problem än skapa dem. Oavsett hur det ligger till med det tycker jag att regeringen har ett särskilt ansvar. Jag hoppas att den utredning som är tillsatt kommer att ge oss en bättre grundlag även på denna punkt.

Anf. 64 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Jag ska inte uppehålla kammaren mer, men jag har en liten kommentar till detta. Om jag har förstått saken rätt ligger ett uppdrag till Grundlagskommittén att titta på just den frågan.

Anf. 65 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Det är alltid trevligt att diskutera med Börje Vestlund. Nu anser han visserligen att jag inte har begripit någonting. Det är något som jag får leva med.

Jag skulle karakterisera Börje Vestlund som mycket kunnig på det här området.

Svaren på frågorna är att det i Folkpartiets partiprogram, som jag förmodar att Börje Vestlund inte har helt aktuellt, står att vi är för miljöstyrande avgifter också när det gäller vägar. Det har antagits vid olika landsmöten.

När det gäller den andra frågan är det korrekt att jag inte personligen har väckt några motioner. Däremot har Lennart Fremling väckt en motion om detta i ett par år. Vad som har hänt med den motionen är svårt att veta. Det händer att även goda motioner inte får omedelbart gehör.

Jag håller med Gabriel Romanus och flera om att det här är en orimlig tolkning av den nuvarande grundlagen.

Mitt svar på den sista frågan som Börje Vestlund ställer till mig som inte begriper någonting är att jag naturligtvis inte vill att vi ska överträda grundlagen. Vi får antingen ändra på den eller göra en förnuftig tolkning.

Så till den viktigaste frågan. Den obofärdiges förhinder är alltid besvärligt. De två spår som gick söderut från Stockholm byggdes 1871. Om man inte inser att det finns centrala praktiska problem som att man måste bygga nytt kommer man aldrig någonstans.

När Börje Vestlund försvarar att vi inte har gjort någonting på tolv år står jag maktlös. Om vi hade börjat för tolv år sedan hade vi kommit ett steg på vägen. Skillnaden mellan Börje Vestlund och mig är att jag vill

börja någon gång. Börje Vestlund har en tendens att säga: Vi har inte gjort någonting.

Om vi hade börjat någon gång hade vi kommit en bit på vägen. Det viktiga är inte hur långa steg man tar, det viktiga är åt vilket håll man går.

Anf. 66 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Jag rullar mig återigen i stoftet för att jag inte har upptäckt den motion som Lennart Fremling har skrivit. Jag ber återigen om ursäkt för det.

Visst är det en lång rad beslut som borde ha fattats för länge sedan. Det är nog Gunnar Andrén och jag överens om. Problemet har inte alltid varit den hemska staten. Problemet har också varit att ett antal politiker från denna region aldrig har kommit överens. När man väl har kommit överens har genast någon part hoppat av. Det har inte alltid varit Socialdemokraterna. Jag kan påminna mig ett par andra episoder, som jag inte vill uppta kammarens tid med, där Folkpartiet har varit aktivt för att hoppa av viktiga infrastrukturprojekt. Vi står på ungefär samma nivå i det avseendet.

Det viktigaste i det här sammanhanget är att när vi nu vidtar åtminstone en åtgärd – jag skulle kunna upprepa alla byggplaner, men det tycker jag är onödigt – som faktiskt ger effekt kan inte Gunnar Andrén säga att det mål som man har uppnått var relativt gott, även om man kritiserar metoden. Om vi ändå hade kunnat nå varandra så långt i debatten. Gunnar Andrén ser bara kortsiktigt på hur man ska få röster.

Fru talman! Jag vill säga något om folkomröstningen också.

Jag har sett en siffra på att bara 15 % av dem som bor i Vallentuna till exempel över huvudet taget åker över Saltsjö-Mälarsnittet varje vecka. Ska de få vara med och rösta i folkomröstningen? Är det demokratiskt när man diskuterar vilka röster som ska räknas?

Anf. 67 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! När det gäller den sista frågan delar jag Gabriel Romanus åsikt. Det vore bäst att hela regionen fick samma rösträtt. Det hade löst många problem, om man ska ha en folkomröstning.

Jag kan inte ta ansvar i den andra frågan. Folkpartiet tillhör inte de ofelbara partierna. Det händer att vi ändrar åsikt – inte ideologi – beroende på att omständigheterna ändras.

När det gäller frågan om hur man skulle rösta när den här lagen infördes vill jag erinra Börje Vestlund, som ju var med vid det tillfället, om att Karin Svensson Smith som sedan dess har bytt parti, hade lagt fram en motion om att trängselskatterna skulle bli avgifter. Det fanns en sådan motion. Jag yrkade bifall till den motionen om vårt förslag hade fallit.

Men då förklarade Vänsterpartiets Per Rosengren att han skulle stödja regeringens förslag. Jag tyckte att det var oklokt, men jag förstår varför. Det var en politisk överenskommelse som tvingade Miljöpartiet och Vänsterpartiet att stödja Socialdemokraterna.

Jag tillhör dem som aldrig har trott att ni egentligen tycker att detta är en bra åtgärd. Jag förstår att intentionerna har varit annorlunda från början och att det har blivit som det har blivit.

Jag trodde att Börje Vestlund skulle vara något bekymrad över att bensinförbrukningen tycks ha ökat, att det är rekordmånga bilar på Es-singeleden och så vidare.

Om man skulle kunna göra om detta förslag om skatt, som jag inte tycker om, och jag tror inte att Börje Vestlund tycker om det, skulle man då kunna lita på att Socialdemokraterna vill införa detta system också i Malmö och Göteborg?

Anf. 68 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Frågan om huruvida detta ska införas i Malmö och Göteborg får man klara ut lokalt i Malmö och Göteborg. Det tycker jag är den viktigaste frågan. Jag delar helt och hållet uppfattningen att det ska fattas ett beslut om detta.

Om man läser lagen framgår det att det måste komma en begäran från respektive region för att man ska få införa systemet och för att lagen så att säga ska träda i kraft. Det är den viktigaste delen i detta sammanhang.

Det är helt sant som Gunnar Andrén säger att jag har varit mycket tveksam till att man ska ha denna typ av avgifter i trafiken. Men från att ha varit motståndare blev jag lite antagonistisk, sedan tveksam, och nu har jag blivit oerhört positiv. Och jag har inte blivit positiv därför att trafiken minskar, utan jag var positiv redan innan, vilket har framgått av de debatter som vi har haft. Det finns olika skäl till det. Ett av de skäl som har drivit mig framåt är den erfarenhet som jag har fått ta del av. Man kan nämligen konstatera att det i nästan alla större städer i Europa diskuteras någon form av avgifter i trafiken. Ibland är det någon form av trängselavgifter. Ibland tar man betalt för att man bygger en väg. Och ibland kan det faktiskt vara för att man vill privatisera vägar, det finns något sådant projekt i Europa. Detta var ett avgörande skäl till att jag kom fram till att detta kommer att komma förr eller senare. Och varför kan man inte införa det nu? Vi har problem med trängseln i trafiken i Stockholm.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Några smittskyddsfrågor

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2005/06:SoU20
Några smittskyddsfrågor.

Anf. 69 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Socialutskottets betänkande 20 *Några smittskyddsfrågor* är ett litet betänkande med endast tio motionsyrkanden. Men det är ändå ett viktigt betänkande eftersom det handlar om hiv och aids.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1, men jag står naturligtvis bakom samtliga moderata reservationer i detta betänkande.

Jag väntar på att min riksdagskollega Ewa Björling ska komma från ett annat sammanträde och anmäla sig till debatten. Hon ska då tala lite

grann om forskning som hon är mycket duktig på. Jag tänker därför inte ge mig in på det i denna debatt.

Tyvärr kan vi konstatera att hiv ökar överallt i världen. I länder i vårt östra närområde har man knappt någon beredskap att hantera denna snabba spridning av hiv.

Det är ett virus som orsakar hiv/aids. Och det går ännu inte att vaccinera sig mot detta. Det finns inte heller några botemedel. Det finns endast ett antal läkemedel som bromsar upp infektionens förlopp.

I Sverige behandlas för närvarande ungefär 3 200 personer med dessa så kallade bromsmediciner. Det är relativt få om man jämför med andra länder, men det är relativt många för att vara Sverige.

Fru talman! Det är väldigt viktigt att behandla eventuella kopplingar som finns mellan hiv/aids och andra sexuellt överförbara sjukdomar.

Män som har sex med män utgör ungefär 40 % av samtliga hivinfekterade individer i Sverige. Det är väldigt allvarligt att unga män laborerar med sin sexualitet och lattjar lite grann med andra karlar eller killar. Detta, som kallas MSM, kan vara förödande för just den person som drabbas av hiv. Det är den vanligaste smittvägen för personer som är bosatta i Sverige och som smittas i landet eller under en utlandsvistelse.

Därför krävs det just för denna grupp av yngre män en mycket saklig och aktiv information eftersom man löper en så uppenbar risk att smittas i unga år.

Det är oerhört viktigt att man på alla sätt och vis kan stoppa smittspridningen. Och det gör man genom förebyggande arbete. Man ger stöd och hjälp till hivsmittade och inte minst till deras anhöriga. Man måste förbättra vården för de hivinfekterade, och naturligtvis måste forskningen gå framåt, och där är Sverige väldigt duktigt och framgångsrikt.

Fru talman! Det är också av största vikt att man får hivtesta sig och att detta sker direkt och utan onödiga frågor. Så är det inte överallt i landet. Det finns personer som vänder sig till vårdcentraler och får märkliga frågor av dem som de kommer i kontakt med, och de har svårigheter när det gäller att få testa sig. Då kanske de avböjer och inte gör det direkt.

I betänkandet tar vi upp att det måste bli mycket bättre tillgänglighet till detta och inga onödiga frågor den dag och den stund som jag vill testa om jag eventuellt har hivsmitta.

När asylsökande och anhöriginvandrare kommer till Sverige erbjuds de hälsokontroller. Vid dessa hälsokontroller har man möjlighet att göra hiv/aids-test, tuberkulostest med mera beroende på vilket land man kommer från.

Regeringen vill nu tillsätta en utredning för att följa upp genomförandet av hälsokontroller. Det har nämligen visat sig att det har varit svårt att få tag på dem som har kommit till landet för att genomföra dessa hälsokontroller.

Vi moderater tycker att det är mycket väsentligt att alla erbjuds och också genomgår hälsokontroll.

Vi hoppas att denna utredning sker mycket skyndsamt eftersom personer med utländsk bakgrund utgör omkring hälften av de hivfall som varje år upptäcks i Sverige. Av 427 personer med hivinfektion som rapporterades år 2004 hade 257 smittats före ankomst till Sverige. När det gäller tuberkulos är det också illa. Det rapporterades att det var 420 nya

fall per år mellan åren 2002 och 2003. Och av dessa 420 kom ungefär 300 personer från områden som är drabbade av hög hivprevalens.

Fru talman! Att människor inte kommer till hälsokontroller är ett rent praktiskt problem och ingenting annat. Därför går vi med på att denna utredning sker skyndsamt. Men man kan lösa detta problem, och man håller på att lösa det i Malmö.

Tidigare när asylsökande kommit till Sverige har man på Flyktinghälsan skickat brev hem till var och en för att kalla vederbörande. Det är en avsaknad omfattande ungefär 25–30 % – personer i de här grupperna som inte ställer upp och kommer. Detta är helt naturligt. När man väl är asylsökande börjar man flytta. Man flyttar till några som man känner. Sedan flyttar man till nästa adress, så på den adress som Flyktinghälsan fått när det gäller att skicka kallelse till hälsokontroll bor de här människorna i regel inte längre.

Därför kommer Flyktinghälsan i Malmö – om de nu inte redan har påbörjat det – att se till att de får vara med på det första informationsmötet. Där träffar man flyktingarna. Samtidigt kan man ge information och tider till hälsokontroll. Man gör en nedbrytning här och försöker överbrygga ett problem som finns mellan två myndigheter för att kunna jobba lite smidigare. Jag tror att det här kommer att fungera.

Den andra gruppen – det gäller då anhänganknytningen – har redan när de kommer hit fått uppehållstillstånd. Då ska kommunen skicka brev till vårdcentralen som sedan ska skicka brev till anknytningsfallen. Då förstår man vilken krånglig väg det här är. Därför har man nu börjat låta Flyktinghälsan ta hand om även den här biten. Framöver ska inte vårdcentralerna ansvara för detta.

Jag tror att de här förändringarna kommer att ge mycket goda resultat och hoppas att även utredningen tar fasta på detta.

Avslutningsvis: Några av dem som intensivt har jobbat med de här frågorna är frivilligorganisationerna. RFSL har bland annat bidragit till att få ned smittspridningen genom preventivt arbete. Det gjorde de redan för många år sedan när vi hade aids epidemin i Sverige. De jobbar med information.

Noaksarkarna i Sverige jobbar också med de här frågorna nära både smittade och anhöriga. Noaks Ark och Röda Korset i Stockholm har för hela landet öppnat en jourtelefon. Den är öppen för dem som är oroliga, för anhöriga och, inte minst, för de olika yrkeskategorier som arbetar med sådana här frågor ute i samhället.

Detta är vad jag tänkte ta upp här i dag. Jag ska vara riktigt snäll mot Socialdemokraterna och Marina Pettersson. Jag tänker nämligen inte begära repliker. I dag är det min sista dag här efter snart tolv år i riksdagen.

Jag vill tacka både talmannen för den här trevliga tiden och alla vice talmännen. Inte minst vill jag också tacka personalen, alla ni som på olika sätt jobbar i olika funktioner och som ställt upp för oss. Slutligen vill jag tacka mina kära kolleger, både riksdagsmoderater och andra kolleger här i riksdagen.

Anf. 70 GABRIEL ROMANUS (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Maud Ekendahl för ett ange-
nämt samarbete, även om det inte varit under alla tolv åren.

Vi behandlar nu en del av den proposition som regeringen har lagt fram om en nationell strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar. Som de flesta av er vet är det mest kontroversiella förslaget i propositionen det om sprututbyte. Det förslaget har behandlats tidigare här med anledning av ett betänkande från det gemensamma justitie- och socialutskottet. Då fattades det beslut i frågan. Förslaget tillstyrktes men med ett viktigt tillägg från riksdagen, nämligen att om man utvidgar de här möjligheterna till sprututbyte måste man också se till att det hela läggs upp så att det går att få en vetenskaplig utvärdering av verksamheten. Det tycker jag var ett viktigt bidrag till utvecklingen.

I Sverige har vi inte haft en så ofördelaktig utveckling av hiv/aids som man har på en hel del andra håll. Men det är rätt viktigt att inte tro att faran är över, inte minst därför att vi har en väldigt kraftig utveckling av den här smittan i vår närhet – på andra sidan Östersjön – så det är angeläget att vi verkligen lever efter den här strategin och att arbetet för att förebygga hiv/aids får resurser även framöver.

I motionen från Folkpartiets socialutskottsgrupp understryks att statsbidraget till framför allt storstadsregionerna bör finnas kvar som ett riktat bidrag till det här förebyggande arbetet.

I övrigt har ett antal förslag framförts från de olika partierna. Jag tycker att utskottet i stort sett har behandlat förslagen väl och gjort ordentliga markeringar av det som är viktigt i det som vi för fram i motionerna. Det är egentligen bara på två punkter som jag har invändningar och där vi i Folkpartiet har reservationer.

Den ena reservationen gäller undervisningen om sex och samlevnad i skolorna, som ju är en del av det förebyggande arbetet. Tyvärr visar det sig att lärarna är väldigt dåligt rustade när det gäller att bedriva sådan undervisning. I en undersökning som gjorts pekar man på att 94 av 100 lärare saknar de kunskaper och den färdighet som behövs för att undervisa om sex och samlevnadsfrågor.

Man säger att det skulle strida mot den ordning vi har för lärarutbildningen om riksdag och regering lade sig i detta som är så decentraliserat. Som jag ser saken är detta bara en av många illustrationer till att decentraliseringen av lärarutbildningen har gått orimligt långt. Frågan är när även vi som är anhängare av decentralisering på många områden äntligen ska säga att det är rimligt att statsmakterna kräver att lärarna har utbildning i det som vi fordrar att de ska undervisa eleverna om. Det är en fråga som man gärna vill bolla vidare till er som är kvar i riksdagen även efter valet.

Dessutom är det viktigt att slå fast den iakttagelse som nu är bekräftad också av forskningen, nämligen att samverkan med föräldrarna är viktig på olika områden om man vill åstadkomma förändringar i elevernas beteende och attityder. Att detta är viktigt också på den här punkten betonar vi i en av våra reservationer.

I den andra reservationen pekar vi på att just samordningsarbetet, som hittills har skötts av Folkhälsoinstitutet, fortsatt bör vara Folkhälsoinstitutets roll. Det är lite märkligt att Socialdemokraterna, som ju i regeringsställning en gång i världen skapade Folkhälsoinstitutet, så misshandlar detta institut på olika sätt. Man utsätter det för en smärtsam förflyttning ut ur huvudstaden. Dessutom tar man ifrån det viktiga uppgifter. Man

verkar inte riktigt själv stå för att Folkhälsoinstitutet är en bra verksamhet.

I betänkandet understryks det på, tycker jag, ett bra sätt att det är viktigt att alla som kommer till Sverige verkligen erbjuds att bli hivtestade. Det är meningslöst att diskutera om detta ska vara obligatoriskt eller frivilligt så länge det inte ens erbjuds till alla. På den punkten hoppas jag bara att regeringen noga läser utskottets betänkande och följer det som utskottet säger.

På samma sätt är det med frivilligorganisationerna. Där gör utskottet en mycket bra markering. Det viktiga nu är att regeringen också genomför det som utskottet säger – att man ska stärka samarbetet med frivilligorganisationerna.

Jag noterar att det finns ett väldigt kraftfullt moderat utspel när det gäller forskning. Jag tycker att det är bra, men jag tycker i och för sig det är bra också att utskottet delar den uppfattningen. Det är bara ett av många bevis på att riksdagen faktiskt kan och bör lägga sig i vad man forskar om här i landet och även när vi deltar i internationellt samarbete. Ibland sägs det från flera partier, nästan alla, när vi talar mera allmänt att riksdagen inte ska lägga sig i vad man forskar om. Men sedan dröjer det inte länge förrän vi i olika sammanhang är beredda att ändå lägga oss i det. Jag tycker att vi kan göra det utan att skämmas.

Fru talman! Jag vill sprida allmän förvåning genom att avstå från att yrka på våra reservationer. Jag tror inte att vi har så stora chanser att få igenom dem, så för tids vinnande avstår jag därför från yrkanden.

Anf. 71 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! Tack först för tack, Maud Ekendahl, och tack själv för arbetsgemenskapen under den här tiden i riksdagen och lycka till i fortsättningen.

Trots det Gabriel Romanus tidigare anförde om att yrka eller inte yrka, yrkar jag bifall till reservation 3.

Internationellt sett ligger Sverige bra till beträffande hur många människor som drabbas av svåra infektionssjukdomar och i allra värsta fall hiv. Likväl är det mycket angeläget med en samlad strategi för insatserna att förebygga spridning och minska konsekvenserna om man har drabbats av någon svår infektionssjukdom. Ett lågt smittotal är inte på något sätt ett skäl för att slå sig till ro. Vi vet att det kan flamma upp en smitta, i värsta fall en ökning av hivsmitta, som är alarmerande om man inte håller i ett effektivt skyddsprogram tillräckligt kraftfullt. Det gäller att nå fram till och identifiera riskgrupper.

Beträffande riskgruppen missbrukare som injicerar narkotika har socialutskottet och riksdagen nyligen behandlat ett stort betänkande om detta. Kristdemokraterna avvisade då regeringens förslag om sprututbytesprogram, att de landsting som så ville skulle få söka om ett sådant program och eventuellt få klartecken från Socialstyrelsen. Som det verkar i efterdyningarna av riksdagsbeslutet finns det ingen som har någon avkänning om något landsting kommer att söka om att få göra ett sprututbytesprogram. Det är förmodligen en lite tom gest från riksdagen med detta beslut.

Vi kristdemokrater tyckte inte att det var träffande, i vart fall inte i det svenska sammanhanget. I Sverige kan vi göra minst lika bra med andra

insatser och nå minst lika bra resultat vad gäller smittskydd genom uppsökande verksamhet och lågtröskelmottagning, vilket bland annat Uppsala har visat. I Uppsala har man också visat att man förmodligen när yngre åldrar än i Skåneområdet vad gäller smittskydd. Inte minst viktigt är att framhålla det som vi har behandlat tidigare, att det är oerhört viktigt att vi får ett återupprustande av missbrukarvården i Sverige för att nå den riskgruppen och att vi får ett effektivt förebyggande drogarbete i Sverige så att man inte utsätter sig för risk att den vägen drabbas av svåra smittsamma sjukdomar.

Huvudgruppen av dem som drabbas av hivsmitta är personer som smittats innan de kommer till Sverige. Av 427 hivsmittade år 2004 hade 257 smittats före ankomst till Sverige. Jag tycker att det är förvånande att inte fler personer från högriskområden ute i världen har kunnat nås i Sverige med hälsoundersökning och få hivtest. Med tanke på hur allvarligt vi alla ser på en sådan sjukdom borde mycket mera ha satts in av åtgärder för att nå gruppen – den är ju identifierad.

Det verkar nästan som om det är lite obehagligt. Är det på något sätt lägre status vad gäller människor som kommer utifrån än när det gäller infödda svenskar? Jag tycker att det är lite genant för Sverige. Vi borde kunna göra bättre, i synnerhet som erfarenheterna har visat att det är väldigt få som säger nej när de erbjuds en testning. Vi tror alltså inte att det är riktigt träffande att införa någon form av tvång, utan vi skulle kunna komma fram på frivillig väg.

Här faller ett tungt ansvar på regeringen som inte förmått organisera den här verksamheten bättre och sätta in åtgärder ordentligt. Med all vanlig svensk respekt för utredning känns det ändå frustrerande att den här utredningen, som vi alla i och för sig säger ja till, ska behöva tillsättas för att, som det heter, överväga behovet av ytterligare insatser för att invandrare, anhöriginvandrare och flyktingar ska få erbjudande om hälsoundersökning.

Varför kan inte regeringen agera direkt genom regleringsbrev till myndighet eller via samtal med Sveriges Kommuner och Landsting eller på annat sätt rent praktiskt bli operativ och ordna till det så att vi får ett effektivare bemötande och når fler?

Jag yrkar som sagt bifall till reservation 3. Där skriver vi just om verkställighet, förvisso med varsamt bemötande av människor. Men om man är offensiv här skulle man kunna göra betydligt mer.

I det stora, om vi tänker på EU och världen, räcker det som vi vet inte med prevention och sekundärprevention när man är drabbad, utan vi måste få till en betydligt större och kraftfullare och samordnad insats i EU beträffande forskning så att vi får fram ett vaccin. Jag är övertygad om att Sverige skulle kunna göra mer i EU-gemenskapen för att få till en stor samordnad aktivitet för att få fram ett vaccin. Vi vet att det tar en fruktansvärt lång tid, och därför är det desto angelägnare att vi får samlad EU-insats för vaccinflamtagande.

Beträffande sexuellt överförbara sjukdomar som klamydia, gonorré, syfilis vet vi att vi har haft en stor ökning i alla åldersgrupper i Sverige under de senaste åren. Det kan medföra allvarliga skador i sig att drabbas av dessa sjukdomar, men dessa är också anledning till oro för att vi den vägen riskerar fler hivinfektioner. Enda möjligheten att få en minskning

på det här området är ett annat sexuellt beteende, det vill säga ett beteende mindre utsättande för den egna personen och för andra människor.

Samlevnadsundervisning i skolan talar vi om i betänkandet. Jag tycker att den borde heta livskunskapskurs. Många av oss brukar tala om det i andra sammanhang beträffande droger och risker för självmord, och det är träffande att tala om det även på detta område, livskunskap som ska ge mig någonting på vägen av självkänsla och kapacitet att förfoga över mig själv som gör att jag har rådighet över mitt liv och inte utsätter mig för risker för mycket allvarlig smittsam sjukdom.

Slutligen i reservation 5, fru talman, framhåller vi vikten av frivilligorganisationerna. Man kan aldrig säga nog om angelägenheten av frivilligorganisationernas insatser, och Maud Ekendahl har talat mycket väl om detta tidigare.

Jag yrkar som sagt än en gång bifall till reservation 3.

Anf. 72 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Som kollega till Maud Ekendahl i vår valkrets nordöstra Skåne vill jag önska henne all välsignelse i framtiden.

Bemötandefrågor är viktiga inom hälso- och sjukvården. Både den som misstänker att han eller hon lider av en sjukdom eller redan vet att så är fallet har rätt att bli bemött med respekt och empati. På så sätt garanteras den bästa vården, och chanserna att bli frisk eller att bli så bra som möjligt ökar. Det gäller förstås också behandlingen av sexuellt smittsamma sjukdomar.

Här finns så mycket fördomar och så mycket okunskap att vi har all anledning att uppmärksamma det viktiga smittskyddsarbetet.

Centerpartiet välkomnar förslaget till nationell handlingsplan. Sverige har jämfört med andra länder lyckats bra med att begränsa spridningen av hiv. Samtidigt ser vi oroande tendenser till att spridningen av sexuellt smittsamma sjukdomar, inklusive hiv, åter ökar. Därför måste åtgärderna för att förhindra spridning göras mer effektiva.

Ett exempel på åtgärder är hälsoundersökningar för dem som flyttar till Sverige. Såväl information som möjlighet till hälsokontroll ska erbjudas. Vi välkomnar en utredning om detta. Men det måste fastslås att syftet ska vara att säkerställa att hälsoundersökning erbjuds och att fungerande sätt att nå nyanlända med information kommer att utvecklas. Det finns en stor möjlighet i att få det absoluta flertalet personer som kan tillhöra en riskgrupp att inse sitt eget intresse i att undersöka sitt hälsotillstånd. Däremot anser Centerpartiet att obligatoriska hälsoundersökningar inte mer än marginellt skulle öka effektiviteten i smittspårningen utan snarare verka integritetskränkande och medföra risk för att sprida oönskade attityder såväl bland personal som bland de nyanlända. Obligatoriska hälsoundersökningar bör därför inte aktualiseras i direktiven till utredningen eftersom det skulle leda till ett integritetsintrång som inte står i proportion till de önskade effekterna av smittspårningen.

Fru talman! Inledningsvis berörde jag vikten av ett gott bemötande, och jag vill återvända till hur viktigt detta bemötande är när det gäller provtagning. Vi kan ana den tveksamhet som många känner inför valet att gå och testa sig eller att avstå från att testa sig. Det kan gälla rädslan för beskedet från testet. Positivt eller negativt? Vad händer sedan? Vad får jag för behandling? Hur är det med sekretessen? Får mina anhöriga

veta någonting? Hur går testet till? Är det obehagligt? Ska jag i stället försöka leva vidare med ovissheten? Ja, det är många och svåra frågor.

Människors vilja att genomföra till exempel ett hivtest är i högsta grad beroende av bemötandet och de former under vilka testet erbjuds. För många känns det inte bra att genomföra detta test på en vanlig vårdcentral utan de skulle föredra att göra det på en särskild mottagning där det är lättare att vara anonym. Köer och tidsbokningsprocessen är exempel på andra hinder.

Centerpartiet anser att det är viktigt att landstingen och regionerna uppmärksammas på hur nödvändigt det är att säkerställa tillgängliga och bekväma former för personer som vill hivtesta sig.

Fru talman! Smittskyddsfrågor är ömtåliga frågor. De berör det innersta hos oss människor. Det kan gälla vår egen rädsla för att drabbas av smitta, vår okunskap om hur vi hanterar smitta och hur vi bemöter dem som är smittade. Men det finns ändå en huvudprincip som bör finnas med när vi diskuterar och beslutar i dagens ärende. Den huvudprincipen är medmänsklighet – alla människors lika värde oavsett härkomst och hälsostatus.

Vi har en god sjukvård i Sverige. Vi har möjligheter att upptäcka och efter bästa förmåga behandla de svåra sjukdomar som finns angivna i dagens betänkande. Centerpartiet instämmer i hur viktigt det är med ett långsiktigt förebyggande arbete där information och provtagning har mycket stor betydelse. Det är viktigt att sjukvården ska präglas av ett hälsofrämjande arbetssätt. Jag yrkar bifall till reservation nr 2.

Jag blev av Christer Engelhardt påmind om att i förra veckans anförande om rikssjukvård saknades det traditionella latinska citatet. Nu vill jag kompensera denna fadäs genom att i stället framföra två bevingade fraser.

Ad referendum – till ytterligare övervägande överlämnas reservation nr 2 om hälsotest för asylsökande och nyanlända. Må de behandlas *bona fide* – efter bästa förmåga.

Anf. 73 MARINA PETTERSSON (s):

Fru talman! Vi debatterar socialutskottets betänkande SoU20 *Några smittskyddsfrågor*. Det sammansatta utskottet, justitie- och socialutskottet, har redan hanterat sprututbytesfrågan, som vi har debatterat och beslutat om i kammaren. Av regeringens proposition 2005/06:60 *Nationell strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar* kvarstår ett mindre antal motioner att behandla. De är inte desto mindre viktiga eftersom detta är ett av de största hoten vår mänsklighet upplevt mot vår existens, nämligen epidemin av hiv globalt.

FN:s hivprogram uppskattar att det finns minst 40 miljoner människor i världen som lever med hivinfektion i dag. Varje år smittas ytterligare fem miljoner människor, och omkring tre miljoner människor avlider årligen av aids. WHO anser att denna infektionssjukdom skördar flest liv i världen i dag, fler än malaria och tbc.

Fru talman! Vi står utan botemedel i dag, och de bromsmediciner som finns riskerar att utveckla en alltmer negativ resistens. Det är oerhört viktigt att vi fortsätter att arbeta förebyggande på den lokala nivån så att människor får kunskap om hur de skyddar sig mot hiv och STI – detta i Sverige, EU och globalt. Detta är allas vårt ansvar.

Kunskap och forskning kring nya läkemedel och vacciner för att hejda denna hivpidemi är en av de viktigaste uppgifterna mänskligheten har just nu. Just nu, medan jag står här i talarstolen, dör ett stort antal människor i komplikationer till aids runtom i vår värld.

Fru talman! När det gäller den nationella strategin mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar redovisar regeringen en samlad strategi som tar sin utgångspunkt i de utmaningar som samhället står inför. När det gäller hiv/aids, andra sexuellt överförbara sjukdomar och blodburna sjukdomar är det fråga om de åtaganden som antogs vid den särskilda sessionen om hiv/aids i FN:s generalförsamling år 2001.

Regeringen anser att det finns ett behov av ett fortsatt starkt statligt åtagande i fråga om förebyggande insatser och att ett särskilt mål för samhällets insatser mot hiv/aids bör införas. Grunden för den statliga satsningen är det långsiktiga förebyggande arbetet och mer av det förebyggande arbetet inom ramen för hälso- och sjukvården. Ett mer integrerat arbete av förebyggande och behandlande insatser bör eftersträvas i förhållande till arbetet inom närliggande områden eller vad som är i linje med folkhälsopolitiken.

En viktig del av detta arbete är att ansvarsfördelningen mellan de statliga aktörerna bör renodlas och förtydligas samt att en samordningsfunktion vid Socialstyrelsen bör inrättas som har ansvaret för fördelningen av anslag och svara för den samlade uppföljningen.

Fru talman! Utskottets förslag till riksdagsbeslut har föranlett sju reservationer. Jag vill här i mitt anförande utgå från några av de frågeställningar som finns i förslagen i reservationerna och de förslag som regeringen har lagt på riksdagens bord.

Först gäller det frågan om hälsoundersökningar för asylsökande, anhöriginvandrare och nyanlända till Sverige. Av de totalt 46 857 personer som år 2003 fick uppehållstillstånd i Sverige fick sammantaget 11 223 människor hälsoundersökning enligt bestämmelserna om att de ska erbjudas en sådan, antingen i enlighet med överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om hälso- och sjukvård för asylsökande eller enligt förordningen om statlig ersättning till flyktingmottagande. År 2002 erhöll enligt Landstingsförbundet endast 37 % av de asylsökande en hälsoundersökning kort tid efter ankomsten till Sverige.

Detta är inte acceptabelt. Även om siffrorna på senare år blivit bättre är det inte gott nog. Vi måste därför försöka utreda frågan så snabbt som möjligt, precis som föregående talare påpekat. Det har även regeringen tagit fasta på, och en utredning kommer att tillsättas till hösten med uppdrag att följa upp genomförandet av de hälsoundersökningar som ska erbjudas asylsökande, nyanlända och anhöriginvandrare. Vidare ska utredningen överväga ytterligare insatser för dessa grupper samt om inte även andra grupper som bedöms vara riskutsatta bör erbjudas hälsoundersökning vid ankomsten till Sverige.

Av de 427 personer som år 2004 upptäcktes ha hiv var 257 smittade före ankomsten till Sverige. Det är av största betydelse att så många som möjligt får erbjudande om hälsoundersökning för att kunna hitta de individer som behöver information, preventiva råd, kunskap, psykosocialt stöd och eventuell behandling.

Fru talman! När det gäller individer i riskgrupper är det viktigt att få till stånd en förbättrad tillgänglighet och att de får ett bra bemötande i samband med hivtestning. Det är också viktigt att riskutsatta grupper får möjlighet till regelbunden testning samt att rådgivningen är lättillgänglig för den enskilde individen.

Till hösten kommer regeringen med en folkhälsopolitisk skrivelse i vilken regeringen gör sina överväganden så att vi får till stånd en mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård där allt preventivt arbete är till godo för folkhälsans utveckling. Tillgänglighet till rådgivning och återkommande tester är en del av det viktiga preventiva arbetet med bekämpningen av hiv/aids och andra sexuellt smittsamma sjukdomar.

Fru talman! När det gäller våra frivilligorganisationer anser regeringen att de utför ett ytterst viktigt arbete. De har en unik position vad gäller att förebygga hiv/aids och andra sexuellt smittsamma sjukdomar, och vi måste därför i större utsträckning än i dag ta till vara de resurser som frivilligorganisationerna har. Det gäller inte minst deras närhet till målgrupperna. De har ju en unik närhet till målgrupperna och kan lokalt även förebygga och göra andra insatser. De kan på ett unikt sätt förmedla budskap och insikter till de individer som de möter i sitt arbete.

Det är regeringens mening att ett större samarbete mellan sjukvårdshuvudmännen och frivilligorganisationerna ska komma till stånd. Formerna för det statliga bidraget bör reformeras på ett sådant sätt att det ger långsiktighet i frivilligorganisationernas arbete. Ett organisationsbidrag, ett verksamhetsbidrag samt projektbidrag bör utgå på riksnivå. Projektbidrag bör även utgå på regional och lokal nivå. Detta ska administreras av Socialstyrelsen.

En mycket viktig uppgift för Folkhälsoinstitutet är att vara nationellt kunskapscentrum och stödja samtliga aktörer – nationellt, regionalt och lokalt.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Slutligen vill jag tacka Maud Ekendahl för den tid vi haft tillsammans i utskottet.

Anf. 74 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Herr talman! Jag har inte mycket att invända mot det som Marina Pettersson sade. En sak fick mig dock att reagera. Vi har i utskottet flera gånger avstyrkt motioner och avstått från att göra tillkännagivanden med hänvisning till att regeringen under våren skulle komma med en skrivelse om folkhälsoarbetet. Om jag inte hörde fel sade Marina Pettersson att det kommer en skrivelse från regeringen till hösten.

Min fråga är: Har jag uppfattat det rätt, och vad är det i så fall som gör att skrivelsen inte kommer i vår som utlovats?

Anf. 75 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Den kommer att anmälas. Däremot hinner vi nog inte behandla den förrän i höst.

Anf. 76 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Herr talman! Den kommer alltså i vår. Då är jag nöjd.

Anf. 77 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Maud Ekendahl för gott samarbete i socialutskottet.

Det är lätt att dras med i mediernas larmrapporter om nya, livshotande infektionssjukdomar. Här i kammaren diskuterade vi för inte så länge sedan fågelinfluensan. För några år sedan var det sars som fyllde löpsedlarna. För drygt 20 år sedan var det hiv/aids.

Den stora skillnaden mellan hiv och senare tiders larmrapporter är att hiv är en realitet. Den var redan då en realitet och är det fortfarande. Det är en sjukdom som slagit, och fortsätter att slå, oerhört hårt i många av våra fattigaste länder och bland homosexuella män, intravenöst missbrukande och blödarsjuka. Trots avsaknaden av braskande löpsedlar är hiv fortfarande en realitet och trots bromsmediciner en kronisk och dödlig sjukdom.

Vi i Vänsterpartiet är särskilt nöjda med att regeringen i propositionen tydligt klargör att det finns ett nationellt ansvar för hiv/aids-arbetet, vilket också tydliggörs genom att de så kallade storstadspengarna äntligen blivit permanenta. Under många år har Vänsterpartiet varit ett av de partier som borgat för att dessa pengar fått finnas kvar. Det är bra att de statliga medlen nu är tillgängliga över hela landet, men med tanke på att problemet med hiv/aids är koncentrerat till storstadsområdena, särskilt Stockholmsområdet, är det berättigat att en betydelsefull andel av det statliga stödet kommer att behöva gå till aktiviteter i storstaden.

Herr talman! Uppföljningar från såväl Socialstyrelsen som Landsförbundet visar att systemet med hälsoundersökning för asylsökande, nyanlända, anhöriginvandrare med flera inte fungerar tillfredsställande. Flera talare före mig har berört ämnet. Det är långt ifrån alla som verkligen nås av erbjudandet om hälsoundersökning. Samma sak gäller erbjudandet om hälsosamtal. Därför välkomnar även Vänsterpartiet utredningen som ska överväga behovet av ytterligare insatser för att säkerställa att asylsökande verkligen erbjuds hälsoundersökning.

Frivilligorganisationerna är och har varit mycket viktiga i arbetet med att informera om och förebygga hiv. Vi har en tendens att vid stora infektionsutbrott och okända smittor gripas av moralpanik. Så var fallet när hiv kom. De som då tog ansvar, stöttade de drabbade och sökte kunskap, var just frivilligorganisationerna. De behövs fortfarande, då samhället i vissa stycken har kvar en stigmatiserande hållning till dem som drabbats av hiv. Vi har till exempel en smittskyddslag som tyvärr i vissa delar ännu är stigmatiserande och diskriminerande mot personer som drabbats av hivinfektion.

Herr talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 78 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Jag noterade att såväl Gabriel Romanus som Ulrik Lindgren nämnde sprututbytet i sina anföranden. Därför tänkte jag börja i den andan.

Jag reagerade framför allt på Ulrik Lindgrens resonemang kring att den här lagstiftningen skulle vara en tom gest. Han hade nämligen inte fått några signaler om landsting som var intresserade. Jag vill bara protestera lite grann mot det här därför att jag tycker att vi har varit väldigt

tydliga under arbetet med att vi inte ser några landsting som står i kö. Jag nämnde det åtminstone en gång, kanske två, i mitt anförande när vi debatterade det i kammaren. Det argument som jag har fastnat för är just att det här var ett sätt att legalisera en verksamhet som har pågått i nästan 20 år, tror jag, utan att den egentligen har varit tillåten – en försöksverksamhet i Skåne.

Enligt de uppgifter som jag har fått nyinsjuknar ungefär 14, 15 personer av de injektionsmissbrukare, sprutmissbrukare, som finns i landet i hiv varje år. Av dem insjuknar ungefär alla minus en i Stockholm. Det är ingen i Skåne. Den där sista finns någon annanstans. Därför tycker jag att det är bra att vi gjorde det här. Det är ingen tom gest, att vi såg till att det här kan fortsätta i Skåne. Med tanke på den utsatta situation som de är i med närheten till Köpenhamn tycker jag att det är fantastiskt att det uppenbarligen har fungerat så bra. Och i och med de hårdare kraven på att man också ska koppla det här till att motivera till ökad behandling för att bryta missbruket tror jag att det är en väldigt bra verksamhet.

Ja, det var egentligen det som togs upp i den tidigare propositionen och betänkandet om den nationella handlingsplanen, som många har hänvisat till.

Det här betänkandet handlar då om smittskyddsfrågor, och ett antal motioner tas upp.

Man kan väl säga att sambandet mellan förekomsten av smittämnen och ohälsa är väldigt väl dokumenterat. Världshälsoorganisationen uppskattar att ungefär 14,9 miljoner människor dog år 2002, vilket motsvarar 26 % av den totala dödligheten, på grund av infektionssjukdomar. Det finns också ett tydligt samband mellan smittsamma ämnen och risken för cancer. Man säger till exempel att hepatit B-infektion är den näst vanligaste orsaken till cancer efter tobaksbruk. Och global spridning av hiv/aids utgör ett mycket allvarligt hot mot den globala hälsoutvecklingen, som har sagts tidigare. Så visst är det oerhört viktigt att jobba med smittskyddsfrågor.

Mitt parti delar i huvudsak den oro som finns och de frågor som ställs i de motioner som tas upp i det här betänkandet – det är ju bara motioner i det här betänkandet. Vi tycker att det är viktiga frågor som väcks.

Nu har ju Marina Pettersson tagit upp de olika delarna steg för steg. Jag ska inte upprepa det. Jag bara konstaterar att jag tycker att redovisningen i betänkandet är ganska tydlig när det gäller hur man arbetar från regeringens sida med de här frågorna, ofta med stöd från Folkhälsoinstitutet och även Socialstyrelsen, naturligtvis.

Det är klart att vi har anledning att vara bekymrade över problemen och de svårigheter som det innebär att smittskyddet ibland inte fungerar som det borde, men egentligen ser jag inte att det finns några stora skillnader mellan oss i den här frågan. Majoriteten, där mitt parti ingår, jobbar med de här frågorna, och oppositionens roll är att på något sätt vara de som piskar på. Det är väl egentligen så det ska vara i den här organisationen, herr talman, så jag tror inte att jag ska säga så mycket mer än detta.

Jag har konstaterat att Sverige är aktivt i internationellt samarbete, både på EU-plan och globalt i WHO och FN. Jag tycker att en viktig del – jag ska avsluta med det – är att man också kopplar det här till de läkemedel som läkemedelsindustrin oftast inte är så intresserad av, det

som av en del betecknas som kommersiellt ointressanta läkemedel men där det finns ett samhällsintresse. När det gäller väldigt många, även smittsamma, sjukdomar finns det ju områden där betalningsförmågan är relativt dålig. Därför är det ett viktigt bidrag från vår del av världen att försöka se till att den typen av läkemedel produceras och får möjlighet att spridas till dem som behöver dem.

Världen blir mer och mer global. Vi reser mer och mer. Därför är det viktigt att vi ser till att vi inte bara jobbar för att skydda oss själva här hemma utan att vi bekämpar smittsamma sjukdomar i hela världen.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på de reservationer som finns. Sedan ska jag också säga något till Maud Ekendahl, även om jag bara har suttit i utskottet i drygt ett och ett halvt år. Det har varit kul. Tack ska du ha!

Anf. 79 EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Hiv måste utrotas. Jag brukar säga det i den här kammaren därför att jag tycker att det är viktigt att upprepa det så ofta som möjligt.

Olika vaccin mot infektionssjukdomar har varit det allra viktigaste bidraget till förbättrad folkhälsa och ökad livslängd. Vi har lyckats utrota smittkoppor, och även polio är på väg att försvinna. Just vaccin är det enda som faktiskt långsiktigt skulle kunna utrota hiv.

Vaccin kan ges antingen förebyggande, för att förhindra infektion, eller för behandling av den redan smittade – preventivt eller terapeutiskt. Oavsett användning ska det ge ett immunsvår som förstör det virus som orsakar infektionen, i det här fallet hiv.

Angående hiv är det mest realistiska målet att skapa ett vaccin som är terapeutiskt, det vill säga skyddar mot sjukdom men inte infektionen som sådan. Det ska vara säkert, inte ge biverkningar, lätt och billigt att framställa och lätt att administrera.

De vacciner som forskarna jobbar med i dag prövas först i djurmodeller för att man ska kunna undersöka om de kan ge ett bra immunsvår utan biverkningar. Sedan mäter man skyddseffekt. De mest lovande vacciner prövas sedan på människor i så kallade fas 1–3-prövningar, med olika antal försökspersoner.

I dag är det, hos människa, två vacciner som har använts för storskalig prövning av skydd och för terapi. Andra vacciner ligger långt efter i processen. Man har prövat ungefär 50 olika vacciner, totalt, i säkerhetsprövningar, ett fåtal av dessa också i u-länder. Effektivitetsstudier när det gäller mer lovande vaccin än dem som nu är på gång kan inte bli klara förrän tidigast år 2008.

Varför säger jag allt det här om vaccin? Jo, det gör jag därför att vi alla måste inse vikten av långsiktig forskning och inte bara tala om det som råkar vara nytt och aktuellt just nu. För närvarande, världen över, råkar det vara mikrobicider.

Det är högst förståeligt att man som politiker, som lekman, går ut och hugger på det som är nytt. Jag tror nämligen att vi alla har det gemensamt att vi desperat vill ha ett skydd mot hiv. Men det gäller att man aldrig ger upp den här långsiktigheten och att man faktiskt vågar satsa på att man någon gång i framtiden, kanske år 2025 eller 2030, kommer att ha ett vaccin.

Det intressanta i den här debatten är att Marina Pettersson från Socialdemokraterna talar vackert om regeringens satsningar, går igenom alla reservationer men säger ingenting om forskning. Det är ganska talande på ett sätt. Det finns nämligen inget tryck i EU på att man ska kunna ändra på det här.

Om vi jämför med USA satsar Europa bara 10 % på utvecklingen av hivvaccin i forskaranslag i förhållande till bnp. Det finns i dag väldigt många vacciner – jag vet inte riktigt hur många – som bara ligger i frysen, därför att vi satsar på fel saker. Här skulle EU kunna bli mycket bättre. Sverige, som är ett väldigt bra land när det gäller forskning, har den skyldigheten att sätta tryck på EU.

Samma sak gäller även Jan Lindholm från Miljöpartiet, som inte heller vill tala om forskning. Det är väldigt vackert med alla satsningarna som är förebyggande nationellt, hur vi informerar och övrig prevention som också är bra. Vi måste jobba på alla fronter. Men just den långsiktiga stora satsningen saknar jag.

Jag skulle vilja ha svar från både Socialdemokraterna och Miljöpartiet om var den finns i er planering. Jag kan inte se det i betänkandet.

Anf. 80 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Ewa Björling ställde en direkt fråga till mig angående forskning. Sverige ökar stödet till Unaid och Globala fonden mot hiv/aids, forskningen mot malaria och tbc, och man ger också särskilt stöd vid WHO för aidsbekämpning. Det svenska stödet till hiv/aidsforskning kommer också att öka. Det är regeringens intention. Det är ytterst viktigt att få fram ett vaccin. Det är regeringens mening.

Anf. 81 EWA BJÖRLING (m) replik:

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Men jag tror inte riktigt att vi är på samma våglängd. Jag vet att regeringen satsar mer på hivforskning, och regeringen satsar mer på hivvaccin. Men det handlar också om någonting väldigt mycket viktigare, och det är att sätta politiskt tryck på frågan.

Vilken inriktning ska vi ha inom EU när EU delar ut forskaranslag? Där sitter Sverige med som viktig part och beslutar. I dag går nio av tio anslag till mikrobicider därför att det råkar var det senaste, det som är hot just nu.

Det är inte något fel i sig. Mikrobicider är på ett sätt bra, eftersom det också är ett skydd för kvinnor. Det är egentligen ett slags kvinnlig kondom. Men det är fortfarande inget vaccin.

Det är just därför jag vill att man också ska se långsiktigheten. Man måste vara uthållig när det gäller forskning. Den insikten saknar jag från regeringens sida i dag.

Anf. 82 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror att Ewa Björling och jag är helt överens om detta. Regeringen har och kommer att ha insikten att långsiktigheten i framställningen av vaccin är det viktiga i arbetet. Det gäller både för oss nationellt och för hela jordens befolkning globalt.

Det gäller i all synnerhet när vi har olika stammar av influensa som ger väldigt oerhörda konsekvenser. Nu talar jag om länder söder om

Sahara. De har också en otrolig mängd hivfall bland befolkningen. Bortemot 40 % av alla gravida kvinnor är också hivsmittade.

Det är ytterst viktigt att vi kan få fram ett vaccin. Det är också regeringens intention.

Anf. 83 EWA BJÖRLING (m) replik:

Herr talman! Jag tror vi ska hålla isär saker och ting här. Nu blandar vi helt plötsligt äpplen och päron.

Först talar Marina Pettersson om hiv, och sedan talar hon om influensavaccin. Där vet jag att regeringen gör satsningar, om vi nu ska diskutera ett framtida eventuellt fågelinfluensavaccin.

Men det var inte alls det jag frågade om i dag. Det här gäller hiv och långsiktigheten och uthålligheten i att våga tro på den forskning som bedrivs och också på ett seriöst sätt ta till vara det som redan finns i frysen. Man behöver mer resurser för att också kunna testa det vidare framåt.

Långsiktigheten handlar inte om dessa 40 % kvinnor i Afrika som Marina Pettersson säger är smittade i dag. Det är för övrigt inte 40 %. Det är ett fåtal länder där talet är så högt. De kvinnorna hjälper man enbart genom antivirala medel, genom att använda kondomer och genom information om hur man skyddar sig själv och andra. Det handlar framför allt om antivirala medel om man som hivsmittad kvinna ska föda barn. De kvinnorna tror jag inte är betjänta av ett vaccin år 2025.

Håll isär de olika delarna. Se till att regeringen också satsar långt i framtiden, även om det nu ser mörkt ut. Det ser hopplöst ut just nu. Det är ett fåtal vacciner som är framgångsrika. Jag förstår att man som lekman då i stället hoppar på det senaste tåget, som råkar vara mikrobicider. I morgon kanske det är ett antiviralt medel, och då satsar vi våra resurser där.

Det är förödande för forskningen att man byter område på det här sättet hela tiden. Det är det som jag vill att regeringen också ska se i verkligheten och inte bara tala vackert om.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

12 § Reformerad hyressättning

Föredrogs

bostadsutskottets betänkande 2005/06:BoU10
Reformerad hyressättning (prop. 2005/06:80).

Anf. 84 RAGNWI MARCELIND (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 13.

Så här i bostadsutskottets näst sista debatt, och min sista för den här mandatperioden som bostadsutskottets ordförande, kan jag inte låta bli att få peka på hur viktigt det är med en bostadspolitik som vågar tänka i nya banor.

Det är en bostadspolitik som vågar se till vad våra medborgare efterfrågar och faktiskt till och med är beredda att betala för. Tyvärr anser jag inte att den socialdemokratiska regeringen vare sig vågat, velat eller förmått att föra en sådan politik.

Den socialdemokratiska regeringen har under de senaste tolv åren haft stora problem med att få fram nödvändiga förslag och förändringar inom bostadssektorn. I fråga efter fråga har man passat och inte vågat sätta ned foten. Vi har väntat och väntat på förslag om bland annat ett nytt finansieringssystem och förslag inom plan- och bygglagen.

Det betänkande som vi behandlar i dag har varit en lång följetong. Vi har verkligen sett fram emot att regeringen skulle komma med ett mer långtgående förslag utifrån trepartsöverenskommelsen. Men inte ens i den här frågan har regeringen vågat ta steget fullt ut och ta chansen, trots att parterna på hyresmarknaden – Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna Sverige och SABO – faktiskt hade kommit överens.

Dessa parter på bostadsmarknaden har länge varit överens om att hyressättningslagstiftningen måste ändras för att få till stånd en bättre fungerande hyresmarknad. Samsynen har handlat om att förbättra förutsättningarna för nyproduktion av hyresbostäder, att få rättvisare hyror i bostadsbeståndet, och att bättre kunna tillgodose enskilda hyresgästers olika önskemål.

Herr talman! Dagens betänkande heter *Reformerad hyressättning*. Känn på orden, ”sätta hyra”. Visst låter det annorlunda än ”förhandla fram hyra”? Vi kristdemokrater skulle hellre vilja tala om kunder än om hyresgäster. En kund ställer krav, det gör man inte som gäst. Som kund är man med och förhandlar om priset på produkten, det vill säga hyran. Man låter den inte sättas av någon annan. Det handlar faktiskt om att våga tänka i andra banor, som jag sade i början av mitt anförande.

Regeringen valde dock att inte ta till vara denna unika enighet mellan parterna på bostadsmarknaden och den samlade reform av hyressättningssystemet som de tre parterna hade haft en överenskommelse om från 2003 och vad den syftade till. Det uteblev alltså.

Kristdemokraterna tycker dock att det är bra att reglerna för hyrorna i nyproducerade fastigheter nu förändras i enlighet med de krav som vi länge har framfört. Men vi efterlyser förslagen gällande befintliga lägenheter på samma sätt som parterna hade kommit överens om. Ett mer heltäckande förslag hade kunnat utveckla hyresrätten som en boendeform.

Parterna i trepartsöverenskommelsen, Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna Sverige och SABO, skrev i den överenskommelse som de också överlämnade till den dåvarande bostadsministern Lars-Erik Lövdén det som jag ska citera här. Det här är intressant, så lyssna noga nu!

”Vi är överens om att Sverige behöver en väl fungerande hyresmarknad med regler som gör det möjligt att tillgodose enskilda hyresgästers efterfrågan. I det ligger att det ska finnas realistiska möjligheter att kunna bygga och hyra ut nya hyresbostäder. Det måste vidare vara möjligt att beakta enskilda hyresgästers varierande önskemål, både i det befintliga beståndet och vid ny- och ombyggnad. Hyresskillnaderna mellan lägenheter med skilda egenskaper ska också upplevas som rättvisa. På flera orter innebär detta att förändringar av nuvarande hyressättning måste ske. I de fall sådana förändringar innebär hyreshöjningar får dock inte dessa

genomföras i snabbare takt än att befintliga hyresgäster ges rimlig tid för anpassning.”

Överenskommelsen innehöll fyra delar: hyror i nyproduktion, hyrorna i det befintliga beståndet, tillval och frånval samt hyresnämndernas skälighetsprövning. Den tillsatta utredningen lämnade ett förslag till ändringar i hyreslagen avseende såväl hyrorna i nyproduktion och det befintliga som regelverket för tillval och frånval.

Det som kanske är det mest förvånande, i alla fall för mig, är att vänsterkartellen inte har vågat följa utredarens förslag om tillval och frånval. I betänkandetexten säger utskottsmajoriteten att nackdelarna väger tyngre än fördelarna.

Vad menas egentligen – utöver det faktum att vänsterkartellen på ytterligare en punkt väljer att frångå trepartsöverenskommelsen?

Jag anser att det är angeläget att det finns goda möjligheter för hyresgäster att på frivillig grund göra tillval och frånval, det vill säga individuella variationer när det gäller underhåll och utrustning med mera. Ett system med tillval och frånval skulle innebära stora fördelar för en hyresgäst. Att själv kunna välja lägre hyra genom att välja enklare standard skulle kunna öka marginalerna för många som inte har så stora krav eller som helt enkelt inte har råd.

Genom tillval och frånval skulle en hyresgäst kunna påverka såväl hyra som boendekvalitet utifrån sina egna önskemål. Kristdemokraterna anser att det är viktigt att öka valfriheten och boendeinflytandet.

Herr talman! Hyreslagstiftningens utformning innebär att de kommunala bostadsföretagen blir hyresnormerande för de privata fastighetsbestånden i kommunen. Om kommunen missköter det kommunala bostadsföretaget kan det leda till att hyresnivån drivs upp i hela kommunen. På vissa orter har hyresregleringen lett till en hyresstruktur som totalt avviker ifrån hur hyresgäster och bostadssökande själva värderar olika lägenheter. Det skiljer sig naturligtvis mellan Stockholm och andra orter ute i landet där efterfrågan är mindre.

Ett syfte med hyresregleringen är att stödja svaga grupper och motverka segregation. Men hyressättningen har snarare bidragit till ökade problem och förstärkt segregation. Tillsammans med reglerna för ombildning av hyresrätter till bostadsrätter har hyressättningen försvårat arbetet med att skapa mångsidiga bostadsområden där olika alternativ finns att efterfråga. Innerstäderna har blivit oåtkomliga för den som inom en rimlig tid vill få tag på en hyresrätt. Förorterna saknar alternativ för den som vill äga sin bostad.

Herr talman! Målet med bostadspolitiken är att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. Vi vet att hyran är mycket betungande för många konsumenter. Regeringens stentuffa beskattning av boendet ligger på samma nivå som skatten på sprit och tobak. Göran Persson har gjort boendet till en statlig mjölkko. De boende drabbas. Fastighetsägarna drabbas. Och när parterna är överens om ändrade regler för att få fram skäligen och rimliga hyror – vad händer då? Jo, då säger regeringen nej.

Det visar att Socialdemokraterna med stödpartier är maktfullkomliga och vill bestämma över huvudena på bostadsmarknadens aktörer. Det är den socialistiska politiken i ett nötskal.

Nej – nu behöver de boende och fastighetsägarna en annan politik för att få fram prisvärda bostäder och för att få bort bostadsbristen. Regeringens betyg i ämnet bostadspolitik så här på examensdagen – i alla fall utifrån mitt sätt att se det – kan inte bli annat än Icke godkänd. Vad Sverige behöver nu är en ny regering efter den 17 september. Herr talman! Jag hoppas att vi ska mötas efter den 17 september och att jag då ska få vara i en annan roll – i en majoritetsroll. Vi får se vad som händer efter det.

Anf. 85 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Jag vill så här inledningsvis göra klart att det som jag kommer att framföra under de närmaste minuterna är från verkligheten. Eventuella likheter med en viss känd sketch är en ren tillfällighet, en slump och helt oavsiktliga.

Året var 2001. Det började bli ont om kostymer – speciellt uthyrningskostymer. Det producerades väldigt få kostymer. Då bestämde sig Engman, som representerar dem som hyr kostymer, Birgersson, som representerar dem som hyr ut kommunala kostymer och Eriksson, som representerar de privata uthyrarna av kostymer, att sätta sig ned för att hitta en lösning.

Alla tre var överens om att hyreskostymerna var hotade och alla tre hade ett gemensamt intresse av att det skulle produceras fler kostymer för uthyrning. Alla tre var också överens om att dagens system gjorde det svårt för dem som producerade kostymer att veta om hyrorna skulle täcka de kostnader som de hade haft för produktionen. När någon hyrde en kostym så kunde han eller hon i efterhand komma och säga att kostymen blev för dyr, och då blev uthyraren tvungen att sänka priset. I ett sådant läge valde de flesta kostymproducenter att producera kostymer som man sålde, och inte hyrde ut.

Alla tre var också rörande överens om att det behövdes fler kostymer för uthyrning. De var överens om att lagstiftningen behövde ändras, och de var överens på fyra punkter:

Hyran för nyproducerade kostymer skulle gälla i tio år om de som hyrde ut den var överens med dem som representerar dem som hyr. Om man inte blev överens skulle kostymnämnden få avgöra skäligheten i hyran.

De var också överens om att hyressättningen för kostymer som redan fanns behövde ses över.

De var överens om att det måste kunna göras tillval och frånval när det gäller hur kostymen skulle se ut. Ska det vara extra fickor, en annan färg eller en annan kvalitet?

De var överens om att kostymnämnden skulle göra en skälighetsprövning av uthyrningspriset och vara mycket noga med att tala om vad som låg till grund för beslutet.

2003, efter många långa diskussioner tillsammans, lämnades en beställning med ett mönster enligt det jag nyss beskrev – den så kallade trepartsöverenskommelsen. Det var en unik överenskommelse. Den lämnades över till mästern Perssons lärling Lövdén.

Lärling Lövdén tillsatte en utredning för att se vilka lagändringar som skulle kunna behövas för att fler uthyrningskostymer skulle produceras – allt enligt önskemål från Engman, Birgersson och Eriksson.

Knappt hade utredningen börjat förrän Birgersson och folk som jobbad för Engman började springa till mästern Persson och fråga hur det gick. Så här kunde det låta: Mäster Persson – det blir väl ingen kostym med väst? Och det är väl vi som får sista ordet när det gäller uthyrningspriset? Vi vill ta tillbaka en del av mönstret! Mäster Persson mumlade något om att det här sköter ju lärling Lövdén, så vi får se vad som blir kvar.

Fast en gång gick de faktiskt dit alla tre tillsammans och frågade hur det gick med det här med tillval och frånval, för det ville de ha. Nu befärad de att det inte skulle bli någonting av det.

Och, mäster Persson, vi får väl välja färg, antal fickor och kvalitet?

Vi får väl se vad det blir kvar, mumlade mäster Persson.

När utredningen var klar blev den tänkta eleganta uthyrningskostymen inte lika elegant. Västen var borta. Möjligheten att välja till och välja bort krage och fickor och färg hade gjorts så komplicerad att ingen förstod riktigt hur det skulle gå till. Borta var möjligheten att få uthyrningspriset prövat om man inte var överens. Nu skulle de som representerade dem som hyr vara de som via ett veto skulle kunna säga ja eller nej. De som producerar kostymerna hade ingen talan.

Under tiden blev lärling Lövdén hövding, och mäster Persson utsåg lärling Sahlin. När hon väl skulle presentera förslaget för riksdagen var det inte så mycket kvar av kostymen. Det var inte så mycket kvar av den ursprungliga beställningen. Det är inte säkert att förslaget är tillräckligt för att det ska produceras fler kostymer för uthyrning. Risken finns att det bara kommer att produceras kostymer för försäljning som folk kan äga. Någon skulle med fog elakt kunna säga att det bara bidde en tumme.

Det som skulle ha kunnat bli en fantastisk produkt blev en halv kostym, bara en kavaj utan möjlighet att välja till väst, och där en part har vetorätt.

Men som sagt, det är bättre än ingenting. Jag hoppas att det ska produceras fler kostymer. Och eftersom vi inte är i Mosebacke monarki utan i Sveriges riksdag handlar det naturligtvis inte om kostymer utan om lägenheter.

Herr talman! Nyproduktion av bostäder har under lång tid legat på en väldigt låg nivå och har inte alls stått i förhållande till efterfrågan. Som orsak till den låga produktionen av hyresrätter nämns ofta att den hyra som bestäms vid hyresprövning för nybyggnation inte täcker produktionskostnaden, och därför hämmas nyproduktion av hyreslägenheter.

Ett annat skäl är att möjligheten att överklaga hyran sex månader efter det att man har flyttat in har lett till en väldigt stor osäkerhet för fastighetsägare. Vi moderater delar i stort regeringens problembeskrivning och tycker att det är bra med ett förslag som ökar förutsägbarheten och möjligheten att frånga begränsningen med kommunala bostadsbolag som jämförelseunderlag vid hyresprövning. Enligt förslaget ska fastighetsägaren få förhandla fram hyror för nyproducerade bostäder med hyresgästorganisationer. De framförhandlade hyrorna är undantagna från bruksvärdesprövning under tio år.

Det är den lilla delen, tummen, som blev kvar av trepartsöverenskommelsen mellan Fastighetsägarna Sverige, SABO och Hyresgästföreningen.

Förhoppningen är att det trots detta magra förslag kommer att byggas fler hyresrätter. En ökad tillgång till bostäder kommer att leda till att arbetsmarknaden fungerar bättre, eftersom det blir lättare för företag att rekrytera folk från andra orter. Förslaget är bra. Det leder till fler bostäder och ökad förutsägbarhet både för dem som ska hyra och för hyresvärdar och byggföretag.

Regeringen och utskottsmajoriteten föreslår att hyran i nyproduktion enbart ska ges presumtionsverkan, det vill säga gälla i tio år, om den avtalats inom ramen för en förhandlingsöverenskommelse. Det innebär att det kan uppkomma situationer där parterna inte når en förhandlingsöverenskommelse. Då kan fastighetsägaren enligt Socialdemokraternas, Vänsterns och Miljöpartiets förslag inte vända sig till hyresnämnden för att få en hyra med presumtionsverkan fastställd. Fastighetsägaren är i detta fall hänvisad till bruksvärdesprövning.

Vi har alltså ingen anledning att ifrågasätta hyresgästorganisationens vilja att nå förhandlingslösningar för att öka nyproduktionen, men ur ett principiellt perspektiv anser vi att det vore felaktigt att ge en icke offentlig organisation en vetorätt som närmast tangerar myndighetsutövning när det gäller att fastställa hyran i nyproduktion.

Vi anser i likhet med många remissinstanser som hyresnämnderna i Stockholm, Malmö, Göteborg, Sundsvall, Boverket, Fastighetsägarna Sverige, Svenska Kommunförbundet, Sveriges Bostadsrättscentrum, Sveriges Byggindustrier, Svea hovrätt, Malmö kommun och Sveriges advokatsamfund att det bör införas en möjlighet att få hyra med presumtionsverkan fastställd av hyresnämnden i de fall en förhandlingsöverenskommelse inte kan nås.

Herr talman! Läser man propositionen kan man lätt få det intrycket att det i Sverige finns många olika hyresgästorganisationer som skulle ha möjlighet att träffa en förhandlingsöverenskommelse. Jag tar ett citat ur både propositionen och betänkandet: ”För att en förhandlingsöverenskommelse skall ges presumtionsverkan uppställs krav på att hyresgästorganisationen skall vara etablerad på orten när förhandlingsöverenskommelsen ingås. Med etablerad avses här att organisationen sedan flera år tillbaka har förhandlingsrätt för ett inte alltför obetydligt lägenhetsbestånd.”

Jag antar att ni precis som jag blir lite nyfikna på hur många hyresgästorganisationer det finns i Sverige som uppfyller de här kraven och som skulle kunna komma i fråga för en förhandlingsöverenskommelse. Jag bad riksdagens utredningstjänst att kolla upp hur många hyresgästorganisationer det finns som uppfyller de här kraven. Svaret är att det finns bara en, och det är Hyresgästföreningen.

Moderaterna och alliansen vill utveckla den enskilde hyresgästens möjligheter att välja vem som ska företräda honom eller henne vid en förhandling. Som det är i dag, som jag nyss sade, finns det bara en hyresgästorganisation som uppfyller kraven på att vara etablerad på orten och ha förhandlat under flera år för ett inte obetydligt antal lägenheter. Det riskerar att utestänga framtida hyresgästorganisationer. Vi tycker inte att den avvägningen är rimlig. Det är viktigt med en fri organisationsrätt. Därför är det viktigt att konstruera villkor som inte utestänger organisationer eller hindrar att sådana bildas.

Herr talman! Det är inte helt oproblematiskt att utskottsmajoritetens förslag undantar de framförhandlade hyrorna från jämförelseunderlaget vid en bruksvärdesprövning om det blir en hyrestvist. Det föreslagna systemet kan leda till att hyresmarknaden får två parallella hyressättningsystem. När det tio åren är till ända ska fastighetens hyror sammanfalla med de övriga beståndets. Om samtliga nyproducerade hyresrätter är framförhandlade efter presumtionsregler på en ort kan detta leda till att jämförelseunderlaget blir skevt. Det är särskilt fallet om det inte finns några jämförelseobjekt i det övriga beståndet. Det leder till att Socialdemokraterna snävar in jämförelseunderlaget då nyproduktionen undantas.

Den farhåga som jag beskriver har tydligen också regeringen, men den väljer att ingenting göra. Vi förutsätter att regeringen följer utvecklingen noga och återkommer med en redovisning av hyresutvecklingen för nyproduktionen och lösningar för att motverka eventuella problem.

När det gäller frågan om tillval och frånval har regeringen såväl som utskottsmajoriteten totalt bortsett från både utredning och trepartsöverenskommelse i denna del. Ragnwi Marcelind beskrev en hel del av det, så jag hoppar över en del av det jag tänkte säga.

Men jag vill också säga att vi moderater och alliansen anser att det är bra om boendeinflytandet ökar. Vi anser därför att hyresgäster och fastighetsägare ska ges möjlighet att på enskild grund komma överens om kostnadsbaserade tillval och frånval. Regeringen och utskottsmajoriteten anför svårigheter för att lägga fram detta förslag. Vi anser dock att det går att hitta en lösning på detta om man bara vill. Därför anmodar vi att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag om detta. Eller också blir det en ny regering som får ta tag i denna fråga som så många andra.

Herr talman! Ibland är det uppochnedvända världen. När SABO:s styrelse skulle yttra sig över Hyressättningsutredningen i början av 2005 avstyrkte majoriteten, där Socialdemokraterna ingår, utredningens förslag. De borgerliga partierna fick reservera sig till förmån för Hyressättningsutredningens förslag. Ett antal vd:ar i de största SABO-företagen reagerade starkt på detta avslag och talade i ett brev om att de stödde utredningen. De skrev bland annat: Allmännyttans hyresnormerande roll i nyproduktion kan vi avstå ifrån.

Jag har så här ett år efteråt försökt ta del av vad som hände inom SABO med anledning av det här, men det visar sig inte helt lätt att få tag i några protokoll eller handlingar. Tydligen var detta uppe på SABO:s styrelsemöte i förra veckan. Då kunde de inte fatta beslut om de skulle lämna ut handlingarna, utan det beslutet väntas i början av juni. Då får vi se om vi får ta del av dessa handlingar. Frågan tycks vara känslig, i vart fall för Socialdemokraterna. De borgerliga, och även Vänsterpartiet verkar det som, tyckte att man kunde visa öppenhet och lämna ut handlingarna. Vi får se hur det blir.

Herr talman! Låt mig till sist gå över till en av frågorna som fanns med trepartsöverenskommelsen och som inte finns med i dagens betänkande. Det gäller hyressättning i det befintliga beståndet. Moderaterna anser att alla likvärdiga lägenheter, oavsett vem som äger fastigheterna, ska ingå i jämförelseunderlaget för att få ett bra jämförelseunderlag för att kunna göra den här viktningen. Först då får man det omfattande och rättvisande jämförelseunderlag som avsågs när bruksvärdesystemet en

gång infördes. Vi vill behålla bruksvärdesregeln, men vi vill att de kommunala bostadsföretagens hyresnormerande roll slopas.

Jag kan bara konstatera att det vi har på bordet för behandling i dag är ganska magert, som jag har uttryckt ganska väl – jag hoppas att ni har uppfattat det. Vi står bakom vissa delar ändå, men jag kan konstatera att det behövs en ny regering för att det ska kunna bli fler hyresrätter och fler bostäder över huvud taget här i Sverige.

Herr talman! Vi moderater står naturligtvis bakom alla våra reservationer, och för kammarens välbefinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 13.

(Applåder)

Anf. 86 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 13 under punkt 10, men Folkpartiet står självfallet bakom alla de reservationer som finns i betänkandet.

Vi i Folkpartiet anser att riksdagen borde ha kunnat göra betydligt mycket mer under den här mandatperioden för att vi skulle få förutsättningar för både bostadsbyggande och en bättre fungerande bostadsmarknad, där också hyresrätterna ingår.

Det handlar inte bara om de finansiella förutsättningarna, som vi ofta hamnar i debatter om, utan också om det som vi ska behandla i dag, den lagstiftning som styr och påverkar, där vår uppgift borde vara att skapa möjligheter och riva hinder för att se till att skapa förutsättningar för dem som både bygger och utvecklar boendet.

Jag tycker att vi ska lyfta fram bostadskonsumenternas behov, deras efterfrågan och deras önskemål. Jag kan konstatera att flera av oss i dag har varit ute på olika debatter utanför riksdagen, herr talman, och just haft uppe frågor som handlar om boende. I dag har det varit mycket bostadsrättsliga frågor, och dem kommer jag att återkomma till i mitt anförande.

I dag ska vi debattera hyresrättsmarknaden och de hyresrättsliga frågorna, och inte minst ombildningsfrågor. Där finns det många frågor till oss politiker här i riksdagen.

Vad ska hända med hyrorna för de hyresbostäder som finns i dag och för dem som borde byggas? Hur ska hyresrätten utvecklas? Hur ska hyresrätter se ut efter valet? Hur kommer det att se ut med hyresnivåer? Kommer man att få ombilda hyresrätter till bostadsrätter? Och slutligen: Tänker ni införa marknadshyror?

Det är några av de frågor som ställs. Vad är då Folkpartiets svar på de frågorna? Ja, vi tycker att de hyresrättsliga frågorna verkligen kräver tydlighet. Jag vill för tydlighetens skull börja med att besvara den sista av de frågor som jag räknade upp.

Folkpartiet vill inte införa marknadshyror. Så har jag fått det sagt. Men vi anser att denna lagstiftning, som så mycket annan lagstiftning, under årens lopp har visat sig behöva reformering och modernisering. Folkpartiet välkomnar insatserna av de tre parterna, som många har varit inne på här i dag, som tog initiativ till att lyfta fram alla de problem som finns på hyresrättens område. Fastighetsägarna, Sabo och Hyresgästernas riksförbund har gjort en stor insats. De har kommit till departementet och

sökt kontakt med oss politiker i riksdagen för att påtala alla de utmaningar som finns.

Därför tycker vi i Folkpartiet att även om den proposition som lades under våren var tung i många avseenden är det ett viktigt steg att ta. Vi har i flera år påtalat de problem som har funnits, och vi har tagit till oss synpunkter som har kommit från de här aktörerna, inte minst från de boende själva.

Den svenska modellen är väldigt unik på hyresrättens område. Det är inget annat land, mig veterligt, som har samma modell. Modellen innebär att vi politiker inte fastslår hyresnivåerna i lagstiftning, utan vi överlåter genom ett ramverk till aktörerna på marknaden att fastslå och förhandla om hyrorna. Det är en modell som vi tycker är viktig och som har fungerat på den svenska marknaden.

Den proposition och det betänkande som vi behandlar i dag handlar om vilka hyror som ska gälla i nyproduktion. Ett av de hinder som har funnits för att kunna bygga hyresrätter har handlat om att man inte vågar bygga när man inte vet vilken hyra som kommer att gälla efter att spadens har satts i backen. Det som har hänt under 90-talet har gjort att man helt enkelt inte har vågat producera hyresrätter.

Därför välkomnar vi förslaget i det här betänkandet att man ska kunna bestämma hyran under de kommande tio åren – vi tycker att det är ett viktigt steg – och att det finns en modell där man förhandlar fram hyrorna.

Från Folkpartiets sida har vi några ytterligare förslag som vi gärna vill framföra här i dag och där vi förväntar oss att Socialdemokraterna med stödpartier ska berätta om sin syn på frågorna. De här frågorna har behandlats både av de tre parterna och i utredningen, och de är viktiga för att lagstiftningen ska fungera framdeles. Vi väntar med spänning på ert besked om hur ni ser på fortsättningen.

Vi tycker att det är viktigt att hyresgästerna ska kunna välja den hyresgästorganisation som ska representera dem. Vi tror att det är väldigt viktigt för hyresgästerna och för att den här modellen ska fungera.

Vi har noterat att man i utredningen var bekymrad över bulvanverksamhet och därför hade ett ganska långt resonemang om det. Men vi menar att det inte finns någon anledning att inte möjliggöra för hyresgästerna att göra ett val. Vi tror att om man har ett bra regelverk kring detta är det inget hinder för att möjliggöra ett val. Vi tycker dessutom att lagstiftningen ska vara neutral, att vi inte tar ställning till någon part i lagstiftningen.

Från Folkpartiets sida har vi också haft synpunkter på vad som ska hända med hyrorna under den tid som de här kontrakten löper, de tio åren.

Vi noterar att i den skrivelse som gick från de tre parterna till regeringen lyfte man fram frågor om indexering. Vi säger inte i Folkpartiet att det är den modellen som ska gälla, men om de förhandlande parterna skulle vilja utveckla den möjligheten ser vi inga hinder för det. Då tycker vi att vi som lagstiftare ska möjliggöra detta. Men det är någonting som är upp till dem. Vi hade velat möjliggöra det i lagstiftningen.

Vad händer då med hyrorna i de nyproducerade lägenheterna om man väljer den här modellen efter tio år? Det är också en viktig fråga att ställa sig. Det har inte behandlats i det här betänkandet, men vi tror att det är

viktigt framdeles att hitta en lösning där. Hur ska infasningen ske i det så kallade bruksvärdessystemet?

Jag vill påminna om att bruksvärdessystemet nämns ofta. Det är det system som träder in om man tvistar om en hyra. Hur ska man bedöma om en hyra är skäligen eller inte? Det är då vi berör begreppet bruksvärdessystem.

Tillval och frånval: Hur ska vi utveckla hyresrätten så att de boende får den standard de önskar? Alla ska ha en god standard, men hur ska man lösa det om man vill ha någonting extra? Frågan vad gäller tillval och frånval hade varit väldigt viktig att behandla i dag. Den har också behandlats av de tre parterna och i utredningen.

Vad tycker Socialdemokraterna om det? Ska hyresgästerna få välja om de vill ha tillval? Är det rimligt? Vi i Folkpartiet tycker att vi måste hitta en lösning på den frågan. Vilken typ av inredning vill man ha? Det tycker vi att de kan avgöra.

Sedan gäller det hyressättningen i det befintliga beståndet. De flesta bostäderna är redan byggda. De flesta hyresrätterna är byggda. Vi bygger förhoppningsvis många till de kommande åren. Men vad ska hända med hyressättningen i det befintliga beståndet?

De tre parterna och utredningen lyfte även här fram de bekymmer som finns. Vikten av att få stöd för Malmömodellen är en fråga som måste behandlas. Det gäller också frågan om den hyresnormerande rollen: Vilka lägenheter ska ingå när man bedömer om en hyra är skäligen eller inte? Vi ser från Folkpartiets sida bekymmer med att de kommunala bostadsföretagen, som i dag är hyresnormerande, har byggt nästan ingenting under 90-talet. Vad ska man jämföra med då? Vi tror att modellen skulle vinna på att man också tar in andra lägenheter i prövningen. Då kan jag konstatera att det görs redan i dag när man inte har något annat att tillgå.

Vi tycker också att det är viktigt att få en bättre hyresstatistik, att alla ska kunna följa och ta del av hur höga hyrorna är. Vi tror att där finns en insats att göra, och vi har tittat på andra länder som har gjort det.

Sedan är det frågan om hyresrätter kontra bostadsrätter. Vi från Folkpartiets sida tycker att det är olyckligt att man inte själv på kommunal nivå kan avgöra om man ska få omvandla sin hyresrätt eller inte. Vi tycker att det är en viktig fråga, av det skälet att den avgörs bäst på kommunal nivå.

Jag har en kollega här i riksdagen som i går i sin region tog upp frågan om hur svår den här lagstiftningen är och hur mycket den ställer till med.

Vi menar att kunskapen är lokal. Man kan avgöra frågan lokalt. Riksdagen borde inte ha lagt ett hinder genom lagstiftningen.

Det här är några av de exempel som vi från Folkpartiets sida har tagit upp. Vi välkomnar, som sagt, lagstiftningen. Det är ett viktigt steg. Vi vill inte införa marknadshyror. Vi vill reformera hyressättningssystemet. Men hur kommer Socialdemokraterna med stödpartier att förhålla sig till de olösta frågorna som inte behandlas i dag? Vad är ert svar på dem? Det tror jag är väldigt viktigt också för väljarna.

Jag väntar med spänning, herr talman, på vad svaret kommer att vara. Jag återkommer i replikskiftena.

Anf. 87 STEN LUNDSTRÖM (v):

Herr talman! Det blir väl sista gången jag debatterar med Ragnwi Marcelind i den här kammaren över huvud taget. Jag ska tacka för de mycket gälla debatter vi har haft tillsammans.

Herr talman! Huvudsaken i det här betänkandet rör den så kallade trepartsöverenskommelsen. Till detta har förts en rad motioner från allmänna motionstiden. Av alla de olika förslag som lades fram i trepartsöverenskommelsen går vi nu till beslut i den del som rör hyressättningen i nyproduktionen, medan vi i övriga delar inte delar den uppfattning som kom fram i överenskommelsen eller i vissa fall väljer att ytterligare utreda förslagen.

För oss i Vänsterpartiet har det inte alls varit självklart att den propositionen borde läggas. Vi skulle gärna velat se att samtidigt som propositionen lades det också fanns framme ett bostadsfinansieringssystem. För oss är det viktigt att nyproduktionen av hyresrätter får en hyressättning som inte alltför kraftigt avviker från det redan byggda beståndet och att en mycket stor del av det som kommer att byggas per automatik också skulle ha kopplats till bruksvärdet. Problemet är för oss att det finns en risk att det här förslaget blir hyresdrivande i nyproduktionen. Om vi hade haft ett bostadsfinansieringssystem av den typ som Vänsterpartiet föreslår, med en satsning på 10 miljarder årligen i tio år med förförhandlade hyror och ett hyrestak, skulle det här inte vara lika farligt, utan merparten av det som skulle byggas skulle därmed kunna föras in per automatik i bruksvärdessystemet.

Om detta skulle vara möjligt måste, som sagt var, staten ta sitt ansvar för den framtida bostadsfinansieringen. Än så länge, herr talman, är det faktiskt bara Vänsterpartiet som har presenterat ett ekonomiskt hållbart finansieringsförslag som skulle leda fram till den utvecklingen.

För vår del har det funnits skäl både för och mot nyproduktionshyror. Å ena sidan, som sagt, finns det en uppenbar risk för högre hyror i nyproduktionen. Å andra sidan tillmötesgår vi nu dem som så länge jag har suttit i den här kammaren har framfört: Det går inte att räkna hem. Vi vet inte. Vi vågar inte bygga.

Det har visat sig sedan vi införde investeringsbidragen för byggande av hyresrätter att det gick alldeles utmärkt att få fart på byggandet av hyresrätter. Det har inte varit några problem.

Nu tar vi bort det argumentet. Nu är det inga problem längre. Nu får man förförhandlade hyror. Man vet hur man ska kunna räkna in sina kostnader.

Det här innebär också, och det är en fördel för oss, när det gäller systemet när man undantar de många gånger för höga hyresnivåerna från bruksvärdessystemet att vi inte får någon smittoeffekt. Att, som man nu föreslår från borgerligheten, föra in den nyproduktion som får presumtion in i bruksvärdessystemet som jämförelseobjekt skulle innebära en hyreshöjande effekt, framför allt på det redan byggda och framför allt på det som renoveras och byggs om. Då hade vi per automatik sagt nej till det här. Det hade inte varit intressant. För det skulle driva upp hyrorna.

Herr talman! När man läser reservationerna från de borgerliga partierna kan man konstatera, inte minst om man lägger till de förslag som finns i deras så kallade samlade vårbudgetförslag, att den så kallade alliansen faktiskt är en allians för högre hyror. Jag tycker att det är en myck-

et utmärkt varudeklaration när de ger sig ut i valrörelsen. Gå ut och säg till folk: Ett av våra mål om vi får majoritet i valet – gud bevara att det blev på det viset – är att vi kommer att höja era hyror. För det är vad ni säger konsekvent i era reservationer.

Värst i klassen den här gången är utan tvekan Centerpartiet. Där vill man ha helt fria hyror i nyproduktion, vilket per automatik skulle leda till oerhört höga hyror i alla de områden där det i dag finns bostadsbrist. Om man lägger till det som kommer längre fram i andra reservationer, från Centerpartiet i det här fallet, skulle man dessutom få lov att använda de nysatta mycket höga privata hyrorna mellan en fastighetsägare och den enskilde hyresgästen som ett jämförelseobjekt för övriga hyressättningar. Det skulle skruva upp hyresnivåerna på ett sådant sätt att det inte bara kommer att bli dyrare för människor att hyra en lägenhet. Det kommer också att öka den ekonomiska segregationen ännu värre än det ser ut redan i dag. Från att Centerpartiet har varit en som jag tycker ganska tillförlitlig partner när det gäller att försvara bruksvärdessystemet i allmännyttan har man vandrat över och ställt sig längst ut på högerkanten. Där kan man utan tvekan säga: Folk har råd att betala mycket högre hyra. Om man inte har råd behöver man väl inte bo där. Då får man väl bo någon annanstans.

Jag tycker att det är sorgesamt, herr talman.

På punkt efter punkt handlar det om att höja hyrorna. Jag har svårt att se ett enda förslag som borgarna lägger som inte leder till högre hyror.

I förslaget om vilka som ska vara jämförelseobjekt väljer man att säga att alla ska vara jämförelseobjekt. Man har som Mödde och Tödde gått upp och pratat om en tumme här, att det bidde en tumme. Och så säger man att vi bryter mot trepartsöverenskommelsen. En grundläggande del i trepartsöverenskommelsen var faktiskt att allmännyttan fortfarande skulle vara hyresnormerande. Är det så att trepartsöverenskommelsen bara är bra i de delar där man delar trepartsöverenskommelsens uppfattning? Jag tycker att det är en helt rimlig politisk slutsats. Men anklaga inte andra partier för att bryta mot trepartsöverenskommelsen när ni i en av de bärande delarna av trepartsöverenskommelsen faktiskt har en helt annan uppfattning!

Grunden var att man fortfarande skulle ha ett jämförelseobjekt där avkastningskraven från bolagen var begränsade och där självkostnadsprincipen gällde som det egentligen enda möjliga jämförelseobjektet. Om vi jämför redan höga hyror höjer vi hyresnivåerna ytterligare. Om vi inte väljer att ha ett spekulationsfritt boende som allmännyttan är utan använder vad som helst som jämförelseobjekt får vi högre hyresnivåer. Med andra ord är och förblir ni en hyreshöjarallians. Jag önskar er alla lycka till att gå ut på gator och torg en valrörelse och berätta det för folket. Om ni inte gör det lovar jag att vi är ett par andra partier som i valrörelsen kommer att jaga er med blåslampa för att förklara vad det är för politik ni egentligen för.

Till det här betänkandet har Vänsterpartiet dessutom lagt en alldeles egen liten reservation. Det handlar om det så kallade påtaglighetsrekvisitet som på något sätt ger de privata fastighetsägarna rätten att ta ut högre hyror än vad man kom överens om i förhandlingarna mellan allmännyttan och hyresgäströrelsen.

Påtaglighetsrekvisitet har enligt vårt sätt att se det spelat ut sin roll. Det fanns en tid då det var vettigt, när man hade bättre kreditgarantier, när det fanns andra fördelar för de allmännyttiga bostadsbolagen. Så är det inte längre. Alltså behövs inte påtaglighetsrekvisitet heller. Påtaglighetsrekvisitet innebär egentligen bara en sak i dag. Det är att man får betala högre hyror i det privata beståndet än i det allmännyttiga, utan att det finns något egentligt skäl till det.

Herr talman! Låt mig bara avsluta lite grann. Vid varje tillfälle som vi har debatterat de här sakerna finns det någon sorts allmän misstänksamhet mot hyresgäströrelsen. Man säger: Det måste vara upp till var och en att förhandla med vem man vill.

Men så är det ju! Det finns inget förbud att bilda en hyresgäströrelse. Det har aldrig funnits något förbud mot att bilda en alternativ hyresgäströrelse.

Antingen tycker ni att hyresgästerna inte är tillräckligt intelligenta för att själva bilda en hyresgäströrelse, eller så pratar ni, om ni ursäktar uttrycket, i nattmössan. Det finns väl inget skäl att misstänka att hyresgäster som organiserar sig i Hyresgästföreningen gör det därför att de tror att det inte finns något annat sätt eller att man går med i en organisation därför att man tycker att den är dålig. Vanligtvis går man väl med i en organisation därför att man tycker att den är bra. Jag utgår ifrån att vi alla har valt parti utifrån våra politiska uppfattningar. Självklart väljer hyresgäster i huvudsak Hyresgästföreningen därför att de tycker att Hyresgästföreningen är en alldeles utmärkt företrädare.

Ni vill bilda tillfälliga nya hyresgästorganisationer för att förhandla för hyresgäster som inte finns. Det är ju egentligen det ni föreslår. För de nya hyreslägenheterna vid nyproduktion ska hyrorna fastställas redan innan det finns hyresgäster. I stället för att en hyresgäströrelse ska bildas för att förhandla om någonting där man inte vet vem som ska bo vore det väl ganska rimligt om detta gjordes av en etablerad hyresgästorganisation. Om det sedan råkar vara Hyresgästföreningen i den form den har i dag spelar väl mindre roll, men det finns väl inget skäl att bilda tillfälliga hyresgästorganisationer för att förhandla för hyresgäster som inte finns.

Med det, herr talman, går jag ned från talarstolen och tar emot ett antal repliker.

Anf. 88 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Inledningsvis vill jag återgälda tacket, Sten Lundström, för de fina debatter vi har haft. Jag vill ärligt och uppriktigt säga att jag tycker att det är en förlust för Vänsterpartiet att förlora ett sådan engagerad och provocerande debattör. Just det provocerande är väl det som gör att man inte kan svara på alla frågor, även om man gärna skulle vilja, i en sådan påhopsaktion som Sten företog sig alldeles nyss.

Han använde sig av ett av de mest välkända retoriska grepp som finns, nämligen skrämselfpropaganda, när han pratade om en allians för högre hyror. Jag skulle bara vilja påminna Sten Lundström om att vi trots allt under de senaste tolv åren haft en regering som Sten Lundström och Vänsterpartiet varit med och regerat i och som sett till att vi fått de högsta hyreshöjningarna på evigheters evigheter. Hyrorna har ökat och ökat. Det är också just därför som Hyresgästföreningen själv går ut och säger att det måste bli ett slut på detta. Och så har Sten Lundström mage

att stå här och säga att alliansen är en allians för högre hyror! Jag tror att Sten Lundström först måste svara på varför hyrorna har gått upp så oerhört mycket under hans egen regeringsperiod.

Sedan blir jag lite nyfiken när Sten Lundström säger att han egentligen inte hade velat att den här propositionen lades fram eftersom den är inte tillräckligt bra eller skulle ha lagts fram tillsammans med ett nytt finansieringssystem. Då undrar man ju varför Sten Lundström har stöttat den.

Min nästa fråga gäller tillval och frånval. Tycker Vänsterpartiet på något sätt att det är problematiskt att hyresgästerna – eller kunderna, som jag tidigare uttryckte det – själva ska ha möjlighet att välja? Inte minst kan det ju handla om att faktiskt kunna minska sin hyra om man inte har de ekonomiska förutsättningarna att hyra det som är befintligt.

Anf. 89 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Skrämselfpropaganda är ett alldeles utmärkt propagandistiskt vapen. I det här fallet behöver man inte ens använda det. Man behöver bara förhålla sig till verkligheten för att se att det jag säger inte har någonting med skrämselfpropaganda att göra. Jag citerar bara era egna reservationer och era egna budgetförslag. Detta är alltså ingen skrämselfpropaganda; det är bara konsumentupplysning.

Dessutom har jag aldrig suttit i en regering. Jag hade gärna gjort det. Jag tycker att det skulle vara rätt kul att sitta i en regering, men jag har aldrig gjort det. Vårt parti har inte ens samarbetat med den här regeringen i tolv år – vi får ha en liten historielektion trots att vi har en historielärare i församlingen. Under en period mellan 1995 och 1998, tror jag, hade vi en majoritet i riksdagen som bestod av Centerpartiet och Socialdemokraterna.

Varför har hyrorna höjts så mycket? Ja, det första är naturligtvis att man gjorde en skattereform. Den allra kraftigaste hyreshöjningen kom på grund av en skattereform. Mig veterligen tillhör jag ett parti som inte delade den uppfattningen. Stora delar av kammaren, bland annat Folkpartiet, var väldiga tillskyndare av den skatteöverenskommelse man gjorde medan Vänsterpartiet ställde sig utanför den. Man kan dessutom konstatera att hyresgästerna, förutom att de kom väldigt illa ut i skatteöverenskommelsen, har fått bära väldigt mycket av saneringen av statens dåliga ekonomi, och det var framför allt under Centerpartiets och socialdemokratins samregering som detta skedde.

Vi har år efter år försökt påvisa behovet av att staten deltar aktivt i att se till att få i gång ett byggande till rimliga kostnader. Detta driver vi fortfarande vid varje tillfälle i förhandlingar med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vi tänker inte sluta driva det även om jag slutar – här vill jag också passa på att tacka för de mycket värmande orden.

När det gäller tillval och frånval förekommer detta redan. Det förekommer både i Landskrona, i Malmö och på andra ställen. Man har lite olika lösningar. Den lösning som kanske tilltalar mig bäst är den fria fond man får i varje lägenhet där man själv bestämmer över de medel som ska gå till upprustning och renovering och själv kan styra över vad man vill få gjort. Den modellen använder till exempel Landskronahem hemma i Skåne.

Jag är däremot lite rädd för tillval och frånval. Jag har sett en del lägenheter i Malmö, där man haft tillval och frånval länge, som inte ser roliga ut längre.

Anf. 90 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Det duger inte, Sten Lundström, att stå och säga att Vänsterpartiet inte har suttit i regeringen. Normalt sett brukar ni ju vara väldigt stolta över ert förhandlingsarbete med den sittande regeringen i samband med budgetarna. Utan Vänsterpartiets stöd hade ju inte de här olika propositionerna över huvud taget kommit till stånd.

För att koppla tillbaka till den skrämselfpropaganda som Sten Lundström försöker framföra visar denna att Sten Lundström inte har en riktig bild av hur det ser ut i Sverige i dag. I Sverige i dag har vi de högsta hyrorna någonsin. Vi har den största bostadsbristen någonsin. Vi har den största hemlösheten någonsin.

Det kom ett pressmeddelande i går från Socialstyrelsen – jag utgår från att Sten Lundström har läst det – med en rapport över de mätningar som gjordes förra året som tydligt visar hur krasst det är på bostadsmarknaden i dag, inte minst för de allra svagaste grupperna. Dem vill i alla fall jag vara med och försöka strida för. Då hjälper det inte att säga att ni inte är med och regerar, utan ni måste ta ansvar för den politik som har förts de tolv år som ligger tillbaka. Om ingen annan kommer att förfölja er under denna valrörelse kommer jag att göra det och peka på att ni faktiskt har suttit med och styrt Sverige i tolv år och vi har en så dålig bostadsmarknad som vi har.

Sedan är ju sanningen att dagens boende beskattas, som jag sagt så många gånger tidigare, precis som sprit och tobak gör. Sprit och tobak kan man förstå, men varför boendet ska beskattas kan inte jag förstå. Det måste bli en ny, reformerad bostadspolitik där vi kan se till att människor kan få lägenheter. Människor ska ha tak över huvudet, och det ska vara hyror som gör att människor har råd att bo. Det är inte rimligt att det ska vara billigare att bo i ett eget hus på ena sidan gatan än i hyreslägenheten tvärs över gatan. Detta hade Sten Lundström och Vänsterpartiet kunnat vara med och påverka om ni hade satt hårt mot hårt mot regeringen också i den här frågan, som ni har gjort i andra.

Anf. 91 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Eftersom jag glömde det yrkar jag bifall till reservation 19 under punkt 14.

Man skulle naturligtvis kunna känna en viss tillfredsställelse över Kristdemokraternas resonemang om att ni vill se till att det byggs. Men då tittar man på vad ni föreslår i verkligheten: Avskaffa investeringsbidraget! Avskaffa investeringsstimulansen! Avskaffa räntebidraget! Då byggs det ju oerhört mycket bostäder. Det kommer naturligtvis att skapa bostäder så det bara vislar om det. Ni vill också ha högre hyror för nyproduktionen och högre hyror i det byggda beståndet. Det kommer naturligtvis att skapa väldigt mycket nya bostäder.

Man måste vara medveten om att det finns två orsaker till att det inte byggs. Den ena är att det inte finns kunder som efterfrågar högre hyror. Det är ett stort problem. När ni nu väljer att avskaffa alla stöd i samhället

för att kunna producera till rimlig nivå innebär det att ni lägger en ”död hand” över bostadsbyggandet.

Sedan säger ni att ni ska avskaffa fastighetsskatten. Inte mig emot. Jag avskaffar gärna fastighetsskatten på hyresrätter. Det tillhör våra förslag. Det har vi föreslagit länge. Men det ger ingenting. Ungefär 10 kr i månaden för en normaltrea skulle det innebära att avskaffa fastighetsskatten. Det kommer inte att skapa några nya bostäder.

Men kom gärna med! Läs våra förslag till hur man kan få fart på bostadsbyggandet! Var med och finansiera och se till att vi kan bygga så att flertalet kan efterfråga!

Anf. 92 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag hade tänkt börja med något helt annat, men det är precis som tidigare talare var inne på att Sten Lundström har en fantastisk förmåga att verkligen få i gång adrenalinet. Jag måste säga att om Sten Lundström anser att det finns möjlighet att göra ändringar i fastighetsskatten så välkomnar jag Vänsterpartiet att i fastighetsskattedebatten i eftermiddag i skatteutskottet ändra uppfattning. Jag ser i så fall fram emot Vänsterpartiets ändrade ståndpunkt. Vi får väl se vad som händer i den debatten.

Herr talman! Nu ska jag återgå till bostadsutskottets debatt. Och jag kan konstatera när jag läser i betänkandet och framför allt i propositionen att propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen och Vänsterpartiet. Man kunde nästan få intrycket när Sten Lundström stod i talarstolen att Sten Lundström distanserar sig fullständigt från allt det som står skrivet här. Det tycker jag är mycket märkligt, därför att det jag tycker att vi gör här i dag är att vi tar fasta på just det som Hyresgästernas riksförbund, SABO och Fastighetsägarna har påtalat.

Det är de tre stora aktörerna som av riksdagen har getts mandatet att förhandla om hyresnivåerna. Vi politiker här i riksdagen sätter ju inte hyrorna. Det hoppas jag att Sten Lundström håller med om. Vi har genom lagstiftningen gett ett mandat till parterna på hyresmarknaden att avgöra detta. När nu de här parterna kommer tillbaka till riksdagen och säger att följande förändringar behöver vi få till stånd för att vi ska få en fungerande hyresmarknad tycker jag att det känns väldigt märkligt med det resonemang som Sten Lundström för från talarstolen i dag.

Misstänksamhet mot Hyresgästföreningen – absolut inte. Jag tror att jag till och med gav en mycket tydlig eloge från talarstolen genom att säga att parterna har tagit ett stort ansvar för att vi ska få till stånd en reformering.

Därmed vill jag fråga Sten Lundström: Anser inte Sten Lundström att det här är ett sätt att möjliggöra för de tre parterna att faktiskt ta det ansvar som vi genom lagstiftningen har sagt att de ska ta? Är det inte det som beslutet i dag syftar till?

Anf. 93 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! När man inte kan väcka några andra känslor kan man i alla fall få upp adrenalinet. Det är väl en fördel.

När det gäller fastighetsskatten finns det naturligtvis en uppgörelse mellan partierna. Vi gör upp om skatterna. Det är kompromisser. Om ni

mot all förmodan skulle få majoritet i nästa val kommer ni att få uppleva vad kompromisser innebär.

Jag distanserar mig inte alls från det här. Jag försöker föra ett resonemang om att det inte är en självklarhet för oss att det här förslaget skulle ha lagts fram. Men vi ställer upp bakom. Det står i propositionen, och så är det. Vi vänder oss inte emot detta.

Trepartsöverenskommelsen består av delar. Detta är en del. Det finns andra delar av trepartsöverenskommelsen som vi inte uppskattar och som vi inte vill se genomförda. Det måste väl vara parlamentets uppgift att bedöma. Ni har själva till exempel valt att plocka bort allmännyttans hyresnormerande roll från trepartsöverenskommelsen.

När det gäller hyressättningen i befintligt bestånd är jag mycket tveksam till Malmömodellen. Jag är mycket tveksam till vad som kommer att hända, framför allt hos mindre fastighetsägare som har hyresgäster som betalar 2 000–3 000 kr för lite i månaden i hyra mot vad man skulle kunna få av en ny hyresgäst. Jag har inte den tilliten att det inte kommer att bli så lukrativt att byta hyresgäster att det här kommer att skapa problem som vi inte har räknat med.

Visst, trepartsöverenskommelsen i all ära, men den höll inte särskilt länge. SABO bröt genast den ena delen. Fastighetsägarna valde att springa till Bryssel och inför Europadomstolen anmäla bland annat hyresnormeringen och sättet att sätta hyror på. Trepartsöverenskommelsen dog i stort sett innan bläcket hade torkat.

Anf. 94 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Då konstaterar jag att Sten Lundström faktiskt ställer sig bakom det här förslaget i dag och egentligen har parenteser kring delar av det. Det känner jag en stor glädje över att Sten Lundström nu har bekräftat.

Men det jag tycker är viktigt att peka på är de problem som har tagits fram av de tre parterna. Det handlar bland annat om hur man ska kunna göra prövningar mellan likvärdiga lägenheter om det inte finns ett underlag. Jag menar att vi ändå måste lyssna till att hyresnämnderna har haft bekymmer. Har man inte byggt bostäder finns det väldigt lite att jämföra med. Det kan man gott säga. Då måste vi ju fundera över hur man ska få ett bra underlag för att kunna göra de här prövningarna.

Jag menar också att det känns väldigt märkligt att man inte skulle kunna ta hänsyn till de privata fastighetsägare som är billigare. Det har vi sett exempel på. Varför skulle inte de kunna ingå i underlaget?

Jag tycker att det är väldigt viktigt att komma ihåg att det ofta sägs att de kommunala bostadsföretagen, i egenskap av vem som äger dem, skulle vara de billigaste. Jag tycker mig ändå se att det inte har varit fallet. Det finns exempel på den privata sidan där små, unika bostadsförvaltare som specialiserar sig är väldigt skickliga och har lyckats nå mycket bättre resultat.

Låt mig säga, herr talman, att jag står upp för att hyresgästerna ska ha ett bra och gott besittningsskydd. Jag och Folkpartiet står upp för att vi ska se till att vi får rimliga hyresnivåer. Vi har inget intresse av att skapa lagstiftning eller regelverk som ska vara hyresdrivande på något sätt. Vi tycker också att Hyresgästernas riksförbund har tagit ett väldigt stort

ansvar vad gäller just ansvaret för att se till att regelverken fungerar. Man har också vänt sig till riksdagen.

Låt mig då avsluta med en fråga, herr talman: Malmö är ett välkänt exempel när det handlar om att vilja ha ett lagstöd, vad kommer konsekvenserna att bli om Vänsterpartiet får sin vilja igenom, det vill säga att Malmö inte kommer att ha något lagstiftningsstöd över huvud taget? Det tror jag är allt annat än gynnande för hyresgästerna.

Slutligen, herr talman, vill jag också tacka Sten Lundström för alla mycket intensiva, intressanta och adrenalinhöjande debatter.

Anf. 95 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag tackar för orden att det inte bara är adrenalin utan även intressant och tankeväckande. Det är en klar fördel.

Jämförelseobjekt? Nej, men det vore naturligtvis en spännande tanke om vi utgår från att vi ska jämföra med lägsta hyra på orten och sätta hyrorna därefter. Om det är Folkpartiets förslag kan vi träffas efteråt och diskutera färdigt.

Förslaget är att hitta någonting på bostadsmarknaden där avkastningskraven är begränsade och där självkostnadsprincipen gäller och ha det som utgångspunkt för hyressättningen. Då finns bara allmännyttan. Det finns inget annat att jämföra med.

I annat fall ska man jämföra med de hyror som i tidigare förhandlingar är satta högre än de nivåer man har nått i de aktuella förhandlingarna. Det innebär med andra ord att man på det här sättet får ett hyresdrivande system. Det är en del av det som ligger bakom när jag väljer att kalla er för hyreshöjaralliansen. Det är ett av de förslagen som kommer att leda fram till högre hyror på marknaden.

Malmö har begärt lagstöd. Ja, Malmö har begärt lagstöd för att kunna bibehålla ett system där man inte höjer hyran fullt ut. Än så länge har det inte funnits något behov av lagstöd. Det har fungerat alldeles utmärkt utan lagstöd. Jag är övertygad om att det kommer att göra det ganska länge än. Det som eventuellt skulle kunna hända, men som än så länge inte har hänt och som jag tror att marknadens aktörer, som ni kallar dem för, är ganska medvetna om, är att om man skulle bestämma sig för att använda sig av den högre satta hyran som jämförelse med sluthyran kommer vi att få mycket tuffa förhandlingar i Malmö framöver. Jag tror att de privata fastighetsägarna är djupt medvetna om det problem som det skulle skapa. Ingen har än så länge valt att överklaga till hyresnämnden och försökt få en jämförelse med den sluthyra som man har satt i avtalen med MKB. Och jag tror inte att man kommer att göra det heller.

Anf. 96 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Det vi ser i dag och lite bakåt i tiden har vi ju faktiskt facit i hand på, alltså det som Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet har åstadkommit de senaste åren. Då kan vi konstatera att om jag skulle vara lika rak och elak som Sten Lundström var så skulle jag kunna kalla dem för hyreshöjarkartellen, för hyrorna har ju, som vi har hört och förstått, gått upp väldigt de senaste åren. Det skulle också ligga nära till hands med arbetslöshetskartellen, som ser till att väldigt många är arbetslösa, och har de inte något jobb har de inte råd att betala någon bostad. Jag skulle också kunna kalla er för bostadsbristkartellen, för ni har också

sett till att det är en ganska stor bostadsbrist i landet. Ungefär 61 % av befolkningen bor i en kommun där det inte finns tillräckligt med bostäder. Här har vi alltså facit i hand.

När det gäller framtiden vill jag påstå att Sten Lundström är lika träffsäker som en sådan där spågumma, eller kanske snarare spågubbe, som tittar i sin kristallkula efter vad som kommer att ske framåt. Den träffsäkerheten är lika bra som en spågummas när han ska beskriva vad som kommer att hända med det borgerliga förslaget. Där har han inget facit i hand, och han gör sig till tolk för något som jag inte tycker stämmer över huvud taget med de förslag som vi har lagt fram. Ingen har något intresse av att hyrorna går upp och det blir dyrare att bo. Alla har vi ett intresse av att det är så billigt som möjligt att bo och att bostäderna är så bra och funktionsdugliga som möjligt.

Det vi diskuterar i dag är ju hyresrätten. Jag har förstått att vi ändå är överens om att vi behöver den. För att göra den mer attraktiv och för att den ska kunna finnas kvar har vi trepartsöverenskommelsen. Jag ska ställa en enkel fråga om tillval och frånval. Jag läser i ett pressmeddelande som gick ut från Hyresgästföreningen precis efter trepartsöverenskommelsen 2003. Man skriver så här: Organisationerna vill skapa ordning och reda genom att komma överens om ramarna för dessa individuella avtal, och lagstiftningen måste ändras så att den ger möjlighet till bindande flerårsavtal om individuella anpassningar.

Detta handlade om tillval och frånval. Jag gick in mitt i ett stycke. Men av detta blev det ingenting. Det bidde inte en tumme ens – det bidde absolut ingenting. Varför, Sten Lundström?

Anf. 97 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! När det gäller bostadsbrist ska man nog vara lite försiktig med att påstå att det inte finns något slags kristallkula att titta i. Man behöver ingen sådan. Man kan bara titta tillbaka på vad som hände när ni sist satt i regeringen. Då dog bostadsmarknaden fullständigt. Då slutade man bygga. Det var starten på det som vi nu ser slutet på.

Vi har förslag på hur man ska komma ifrån bostadsbristen. Jag kan bara konstatera att ni inte ställer upp på något av dem. Ni vill dessutom ta bort alla de stöd som finns, och det ni på sin höjd vill uppnå är en hyres-sänkning på 10 kr i månaden för en normaltre.

Sedan vill ni låta hyrorna för nyproduktion, framför allt om vi tittar på Centerpartiets förslag – det är lite synd att jämföra med er eftersom ni inte delar Centerpartiets uppfattning – sätts helt fritt. Det kommer inte att byggas många lägenheter då, därför att det finns inte konsumenter som kan efterfråga de hyresnivåer som era förslag kommer att leda fram till.

Ni vill avskaffa räntebidragen på sju år. Det leder till kraftigt ökade hyror. Visst, man skulle kunna tänka sig att avskaffa räntebidragen om man samtidigt är beredd att göra någonting annat för att kompensera, men ni är inte beredda till det heller. Det enda ni har är fastighetsskatten, och den ger ingenting när det gäller hyresrätten och knappt någonting på bostadsrättens sida heller. Däremot skulle det ge ganska mycket pengar till en del egnahemsägare.

Systemet för tillval och frånval fungerar redan. Det finns inga svårigheter att teckna sådana avtal. Det är inget problem i bruksvärdesystemet att teckna sådana avtal. Under de senaste tio åren har det tecknats avtal

med tillval och frånval. Det gäller bara att få parterna på marknaden att vara överens om hyressättningen.

Där var tiden slut.

Anf. 98 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Ja, vi hör här om Vänsterns olika förslag om hur det ska byggas mer. Jag kan konstatera att ni är ganska ensamma om era förslag. Ni har inte lyckats övertyga Socialdemokraterna och Miljöpartiet om dessa förslag, så era samarbetspartner är inte alls med på vagnen här.

Sten Lundström säger så här: Ni höjer hyran i nyproduktionen. Då får han det att låta som att han och Vänsterpartiet inte står bakom det vi diskuterar i dag, men det gör han ju bevisligen. Han står ju faktiskt bakom att det ska kunna vara ett annat sätt att förhandla fram hyror som ska gälla i tio år för nyproduktion. Det är ju en lögn att stå och säga på det sättet. Det har jag hört honom säga flera gånger: *Ni höjer hyran.*

Det är inget som säger att det blir en så mycket högre hyra. Det är det ingen som vet. Vi står bakom detta, och det gör även ni, Sten Lundström. Det vi inte står bakom är just det veto som man har gett till hyresgästorganisationen. I övrigt är vi överens om det här. Jag tycker att Sten Lundström ska hålla sig till sanningen.

När det gäller tillval och frånval är det ju inte så enkelt som Sten Lundström vill göra gällande. Det är ju därför man i trepartsöverenskommelsen skrev att man vill ha det här reglerat, för det fungerar inte i dag. De privata värdarna kan inte göra någonting om inte de kommunala har prislister för olika saker. Det fungerar alltså inte på marknaden. Är vi överens om att hyresrätten ska bli attraktiv så måste det här fungera, för annars kommer folk att välja andra boendeformer där de har större möjlighet att påverka själva.

Nu ser jag att min tid snart är slut. Jag vill också tacka Sten Lundström för många debatter som har varit engagerade, för Sten Lundström är en engagerad politiker. Även om vi inte har samma uppfattning så tycker jag att det är roligt att debattera med folk som är väldigt raka och tydliga med vad de tycker.

Anf. 99 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag får tacka för det. Det är naturligtvis värmande.

Vi står bakom det här – jag tror att jag har sagt det tidigare – men vi gör det inte med någon större entusiasm. Så kan vi säga. Vi skulle samtidigt med det här vilja ha ett nytt bostadsfinansieringssystem klart. Vi vill ha så lite som möjligt av det nybyggda utanför bruksvärdesprövningen. Däremot vill vi ha förförhandlade hyror som vi kan föra över i bruksvärdesystemet ganska snart.

Det här systemet skulle naturligtvis kunna leda till en del nischbyggnad med mycket höga hyror, om man kan komma överens med hyresgäströrelsen. Därför är det viktigt att vi också ser till att det finns ekonomiska förutsättningar för att bygga hyresrätter till rimliga nivåer. Som det ser ut nu vet vi att fram till mitten av 2008 kommer de gamla systemen, investeringsbidragen, investeringsstimulansen och räntebidragen, att finnas kvar. Det finns alltså ett par år kvar att bygga hyresrätter med rimliga kostnader. Sedan måste det här systemet ersättas med någonting annat. Jag är övertygad efter de diskussioner jag har haft med Socialde-

mokraterna – med Miljöpartiet också, faktiskt – om att det finns en enighet om att det måste till ett system som minst omfattar samma stöd som det vi har i dag. Men jag vet också, utan att titta i någon kristallkula, att ni är emot alla sådana förslag. Ni är emot alla förslag som skulle göra det möjligt att bygga billiga hyresrätter framöver. Det är inte vi som hotar hyresrätten, utan det är hyreshöjaralliansen som gör det.

Jag gillar historien om Mösse och Tösse. Det bidde en tumme. Men samtidigt är den ganska avslöjande, för den visar att ni jämför bostäder med vilken annan konsumtionsvara som helst. För oss är bostaden något mycket större. Det är en social rättighet. Det är ingen kostym. Inte ens en gång en slips är det.

Anf. 100 AGNE HANSSON (c):

Fru talman! Det är spännande och intressant med bostadspolitik, och detta fantastiskt trevliga utskott förnekar sig aldrig. Jag är glad att få vara med i den här debatten. Det gäller finalen för utskottets del för den här mandatperioden, men det är också finalen för min egen del, finalen på min sjunde och sista mandatperiod.

Samtidigt beklagar jag naturligtvis att inte Rigmor Stenmark hade möjlighet att kunna vara med här i dag. Jag vet så väl att hon hade önskat att få vara med. Hon har inte på de här tolv åren varit tvungen att vara borta från riksdagen när hon skulle ha varit här, men i dag var hon tvungen att vara det på grund av sjukdom. Därför får det för Centerpartiets del i dag bli lite av en återanvändning. I Rigmor Stenmarks frånvaro ska jag försöka redovisa Centerpartiets syn på bostadspolitiken vad gäller hyresrätt och hyreslagstiftning.

Att tala om hyresrätt och hyreslagstiftning i dag är som att tala om hyresrätt och hyreslagstiftning för 24 år sedan. Problemen är i stort sett desamma. Sverige har fortfarande en hyresmarknad som är i obalans, där stora grupper inte har möjlighet till det boende som de önskar samtidigt som en stor svart bostadsmarknad växer sig allt starkare och kraftigare. Det har inte hänt så väldigt mycket på bostadsmarknaden under de här 24 åren.

Att tala om bostadspolitik i dag är, som för 24 år sedan, att tala om olika verkligheter. Det är att tala om bostadsbrist i vissa delar av landet och att tala om överskott i andra delar av landet. Det är att tala om undervärderade bostäder i ena fallet och övervärderade i det andra, att tala om fantasipriser och vrakpriser, om höga fastighetsskatter och låga fastighetsskatter. Det är att tala om svartjobb och pengar under bordet. Det är att tala om stora skillnader. Det är att tala om olika förutsättningar, om orättvisor, om trygghet för vissa och otrygghet för andra, om en bostadsmarknad som inte fungerar, om dem som får del av välfärden, om dem som får mindre del av denna välfärd och om dem som inte får någon del av välfärden alls, de hemlösa.

Det är inte särskilt roligt att tala om en sådan bostadsmarknad eller en sådan bostadspolitik. Men det är nödvändigt. Det är trevligare att tala om visionen om hur det ska vara. Den visionen måste finnas om vi ska nå målet en bostadspolitik för alla. Det är mitt mål och det är fortfarande Centerpartiets mål att tala om bostaden som en del av välfärden, en välfärd som fördelas mer jämnt och som kommer alla till del. Det är att tala

om valfrihet och mångfald, att människor oavsett bostadsort ska ha möjlighet att välja den bostad och den boendeform som passar dem bäst.

Röster till förändring höjdes för 24 år sedan, och jag var en av dem som tog i ganska kraftigt ibland. Det hjälpte någon gång, men visionen är fortfarande en vision. Rösterna för aktiva åtgärder har fortsatt, och samstämmiga synpunkter och efterfrågan på handling från regeringens sida är fortfarande stor. Därav förmodar jag att den utredning som regeringen tillsatte kom till stånd, som arbetat fram delar av förslagen i betänkandet *Reformerad hyressättning*. Det är intressanta tankar i sig som vi nu ska debattera här i dag.

Fru talman! Efter denna lilla nostalgitripp, som jag ber om överseende med, ska jag försöka att kort redovisa Centerpartiets nuvarande politik för hyressättning på hyresmarknaden.

När det gäller hyressättningen i nyproduktionen vill vi, som här har nämnts, se en fri prissättning med presumtionsverkan – ett ord som har kommit till i bostadsterminologin under de senaste åren. Här håller vi från Centerpartiet med regeringen. Jag beklagar att Rigmor inte kunde vara med och diskutera. Hon har för Centerpartiets räkning länge drivit tankarna om förändringar av hyressättningen i nyproduktionen. Det har nu lett fram till ett resultat. Men vi vill naturligtvis fortsätta reformeringen av hyressättningen så att hyresrätten blir konkurrenskraftig med andra boendeformer och kan finnas kvar även i framtiden. Det gäller även hyressättningen i det befintliga beståndet. Till skillnad från regeringsförslaget är vi skeptiska till kravet på att bara Hyresgästföreningen ska få avtala om hyror med presumtionsverkan och då gälla i tio år utan att kunna överklagas. En reformering av hyressättningen ger i sig en långsiktighet och säkerhet för hyresvärdar och fastighetsägare.

Centerpartiet menar att det borde vara möjligt att även med andra lösningar än partsförhandlingar låta hyresnämnden kunna fastställa en hyra med presumtionsverkan, även om en förhandlingsöverenskommelse parterna emellan inte har kunnat komma till stånd. En enskild hyresgäst skulle också kunna ges möjlighet att förhandla, tycker jag.

I och för sig fanns det fler förslag i utredningen som regeringen kunde ha gått vidare med till riksdagen för beslut, och det har ju framförts av flera talare tidigare här. Hyresrätten är en viktig boendeform. Det är därför viktigt att kunna säkerställa att det finns hyresrätter också i framtiden. Då måste det också finnas ett intresse hos fastighetsägare att se långsiktigt och våga investera därefter. Med ett starkt besittningsskydd i botten för hyresgästen bör man kunna pröva flera former av långsiktig hyressättning i nyproduktionen utan att knyta allt till förhandlingslösningar mellan parterna. Varför ska inte var och en själv ges möjlighet att bedöma hur hög hyra man har råd att betala? Hyror på nybyggda lägenheter ska naturligtvis inte kunna omprövas i efterhand, utan ingångna avtal ska gälla.

Fru talman! När det gäller hyror i det befintliga bostadsbeståndet har regeringen avstått från en reformering, trots att parterna på marknaden efterfrågat en sådan. Centerpartiet vill inte ha marknadshyror. Jag betonar det. Vi vill däremot att lägesfaktorn ska ges större tyngd så att hyran motsvarar de boendes värderingar bättre. Det är inte rimligt att kvadratmeterhyran är nästan densamma i till exempel Rinkeby som på Öster-

malm. Vi vill se ett övergångssystem och ett starkt besittningsskydd, så att inte boende med små inkomster i innerstäderna i dag drabbas.

Centerpartiet föreslog redan på min tid en reformering av bruksvärdessystemet där lägesfaktorn ges en större roll för att bättre återspegla hyresgästernas värderingar. Kombinerat med nya hyressättningsregler och i linje med vad som tidigare anförts skulle detta vara ett steg bort från en bostadsmarknad som under alltför lång tid dominerats av gunstlingssystem, bostadsbrist och otrygghet.

Slutligen vill vi, fru talman, att hyresgäster ska ha en möjlighet att välja till eller bort utrustning och underhåll i sin lägenhet som en del av bruksvärdessystemet, och det är flera som har varit inne på det. Även detta förslag fanns med i Hyressättningsutredningen men har, som också sagts tidigare, spolats av regeringen. Varför förstår jag helt enkelt inte. Jag kan avstå från att argumentera mer i den frågan eftersom flera har gjort det. Jag tycker bara att det är synd att en sådan möjlighet inte kommer att finnas framöver och att riksdagen inte ges möjlighet att pröva förslaget.

Därför vill jag också yrka bifall till reservation nr 13 under punkten 10, där det här förslaget finns med. Från Centerpartiet står vi givetvis bakom övriga reservationer som Rigmor Stenmark finns med på, men för tids vinnande nöjer jag mig med det yrkande som jag har framfört och yrkar bifall till förslaget i betänkandet i de delar där inte reservationer med centerreservant står emot förslaget.

Anf. 101 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa några frågor till Agne Hansson. Jag vill först säga att jag delar verklighetsbeskrivningen fullständigt. Det finns bostadsbrist. Det finns hemlöshet. Det finns folk som inte har råd att efterfråga de bostäder som byggs. Det är lösningarna som jag är lite mer tveksam till.

Även Agne Hansson hänvisar till trepartsöverenskommelsen. Jag kan konstatera i er reservation nr 1 att ni vill ha fria avtalshyror i nyproduktionen. Det stämmer inte särskilt bra överens med trepartsöverenskommelsen som i stort sett stämmer överens med det förslag som ligger, nämligen att det ska vara hyror satta i förhandlingar mellan hyresgästorganisation och fastighetsägare. Hyrorna ska vara satta i förväg. Som det står i trepartsöverenskommelsen ska det heller inte vara möjligt att pröva i hyresnämnden.

Ni föreslår ett helt nytt system där den som är beredd att betala mest får lägenheten. Hur många kommer att ställas utanför möjligheten att flytta in i nyproduktion om ert förslag går igenom? Det kommer det lyckligtvis inte att göra.

Vad skiljer marknadshyror från fria avtalshyror i nyproduktionen? För mig innebär marknadshyror att den enskilde hyresgästen och en fastighetsägare kommer överens om vilken hyresnivå som ska gälla. Det ni föreslår i reservation 1 kan inte tolkas som något annat än ren marknadshyra i sitt absolut råaste skick. Det är en hyra som med automatik ställer folk utanför.

Ni vill dessutom ha presumtivitet för de här hyrorna. I er reservation nr 12 skriver ni: Att undanta lägenheter som har hyror med presumtionsverkan skulle bidra till att försämra jämförelseunderlaget, detta inte minst

då en stor del av nybyggda lägenheter troligtvis kommer att omfattas av hyror med presumtionsverkan.

Menar ni att de fria marknadshyror ska vara möjliga att använda som jämförelseobjekt?

Anf. 102 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Det var intressant att Sten Lundström delar min beskrivning av historien under 24 år. Jag vill fråga Sten Lundström: Vad har du och Vänsterpartiet åstadkommit på de 24 åren om det ser i stort sett likadant ut? Är det inte ett betyg på att de förslag som du säger att ni försöker få igenom inte har gett något resultat, eller vad beror det på?

Den frågan har jag försökt ställa mig. Därför har jag kommit med olika lösningar för att få detta till stånd.

Politiken har också ändrats på många punkter under de här 24 åren. Jag noterar att Vänsterpartiets politik inte har förändrats. Ni är de enda krubbitarna kvar på stora subventioner som skulle lösa bostadsmarknadens och hyressättningens problem.

Jag vill erinra om vad en tidigare finansminister och nuvarande statsminister ofta brukar säga: Jag fick förmånen – eller möjligen nackdelen – att vara med och städa upp efter subventionsraseriet i slutet av 90-talet så jag vet vad det innebar för många svaga hyresgäster.

Därför vill vi pröva flera former av vilka fri hyressättning kan vara en och den enskilde kan betros att förhandla fram sin egen hyra när inte en partsöverenskommelse är möjlig. Om man inte ska stranda med hyressättningen måste man ju ha andra system. Vad har Sten Lundström för förslag i de fall överenskommelse inte kan träffas?

Anf. 103 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag var rädd att jag inte skulle få något svar alls, men det kom ju mot slutet.

Jag kan konstatera att när vi hade den stora bostadsbristen på 50- och 60-talet fattade man ett unikt beslut här i landet. Man beslutade att bygga en miljon bostäder, och man gjorde det. Det gjorde man inte på marknadens villkor. Man gjorde det därför att samhället bestämde sig för att folk skulle få bostäder av hög kvalitet som man hade möjlighet att efterfråga.

Det gjordes många fel under miljonprogrammet, men ingen kan ta ifrån den generationens politiker att man på tio år i stort sett byggde bort hela bostadsbristen och skapade bra bostäder. Det kan ingen ta ifrån dem.

Vi föreslår nu från Vänsterpartiet att man inrättar en bostadsfond där man avsätter tio miljarder årligen. Räntan och amorteringen på det tar statskassan under 30 år. På det sättet skulle vi kunna bygga i storleksordningen 200 000 hyresrätter på tio år.

Vad händer då? De förslag som vi har tagit fram tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet när det gäller investeringsbidrag och investeringsstimulans har bland annat lett till att svarthandeln med bostäder radikalt har minskat i min hemkommun. Det byggs lägenheter som folk har råd att efterfråga. Det byggs bra bostäder som folk vill bo i. Det minskar svarthandeln. Det finns ingen annan lösning på bostadsbrist, svarthandel och hemlöshet än att bygga bostäder så att alla människor har möjlighet till en bostad.

I min egen hemkommun fanns det inte en enda hemlös i slutet av 70-talet. Alla hade ett eget kontrakt. En och annan sov fortfarande utomhus, men man kunde gå hem och tvätta sig och laga mat. Det är möjligt när politiker bestämmer sig för att komma undan detta.

Ni sätter er och väntar passivt på att marknaden ska göra det. Sedan kommer ni på att om marknaden får lov att bestämma hyrorna kommer det att bli jättebra. Det tror jag inte på. Det är en väg som leder helt fel.

Anf. 104 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Om Sten Lundström delar min uppfattning om historiebegrivningen är min fråga: Vad har du gjort för att förändra situationen?

Det finns mycket att säga om miljonprogrammet. Det kom till under kraftiga subventioner som sedan brakade åt skogen. Man var sedan tvungen att förändra det för att det inte skulle äta upp hela statsbudgeten. Det var uppe i 52 miljarder per budgetår när det var som värst. Det är inte de starkaste som lider av det. Det är de svaga människorna som drabbas när det inte går att hantera det i evighet.

Vi förordar inte att man kan lösa all bostadsbrist med marknadens villkor, men jag tror att det går att lösa väldigt mycket på det sättet. Därför är vi inte motståndare. Vi har från Centerpartiets sida pekat på att man kan ge tillfälliga investeringsstimulanser till ett byggande för att få i gång det. De långsiktiga subventioner som vi har sett i svensk bostadspolitik genom åren har ju inte lett till en social bostadspolitik för alla. Där finns det mycket kvar att göra.

Det är väldigt stor skillnad mellan den hyressättning i nyproduktionen som regeringen nu föreslår som Centerpartiet håller med om med de alternativ som vi har och en ren marknadshyra i hela bostadsbeståndet. Det är en oerhört stor skillnad.

Vilka jämförhyror ska man ha i framtiden om man inte får i gång en hyresmarknad som successivt får en nyproduktion och där hyrorna sätts efter de villkor som gäller?

Anf. 105 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! Det är med glädje som jag i dag kan yrka bifall till BoU 10 och avslag på samtliga reservationer.

Frågan om hyrorna i nyproducerade hyresrätter har diskuterats under lång tid, egentligen ända sedan vi fick i gång bostadsbyggandet efter den kollaps som den borgerliga regeringen ställde till med.

Den problembild som flera aktörer har pekat på, nämligen att en hyresgäst har rätt att få hyran omprövad efter sex månader vill jag påstå har skapat ett hinder, framför allt ett psykologiskt hinder, för nyproduktion av privata hyresrätter framför allt i storstadsområdena.

Osäkerheten om att hyresnivån ska ifrågasättas i efterhand och genom bruksvärdesjämförelse sänkas av hyresnämnderna var under flera år en av de punkter som vi bostadspolitiker fick möta i diskussionen om ett ökat byggande.

Det finns också en annan anledning till att vi gör denna förändring, nämligen oron för att de väsentligt högre hyrorna i en del av de nybyggda allmännyttiga hyreshusen skulle kunna driva upp hyrorna i det befintliga beståndet och tvinga hundratusentals hyresgäster att betala högre hyra helt i onödan.

Egentligen är detta problem ett resultat av att det under flera år inte byggdes hyresrätter. Och när det väl kom i gång en byggnation var det ofta högprestigeprojekt med enormt höga hyror. Så den naturliga och gradvisa infasningen år för år ersattes egentligen av ett tioårigt skutt med helt andra hyresnivåer.

Därför är det glädjande att vi nu i kammaren kan ta ställning till ett väl balanserat förslag som undanröjer riskerna för efterhandsprövning och som också ger Hyresgästföreningen ett välmotiverat inflytande och förhandlingsrätt innan byggena sätts i gång.

Samtidigt undantas nyproduktionshyrorna från bruksvärdesjämförelserna, och därmed kan dessa nya hyresnivåer inte smitta av sig på hyrorna i det byggda beståndet.

Jag tror emellertid inte att man ska ha en övertro på denna möjlighet att förhandla fram särskilda nyproduktionshyror som ligger väsentligt över hyresnivån för resten av beståndet.

På många håll har bostadsbolagen redan nu ambitionen att trots denna lagstiftning göra allt för att fasa in sin nybyggnation i bruksvärdesystemet. Och det är av en väldigt enkel anledning, nämligen att någon till syvende och sist ska betala dessa hyror. Problemet är inte att sätta så väldigt höga hyror, utan problemet är att folk inte kan betala så väldigt höga hyror.

I en extrem bristsituation kan man kanske hyra ut även väldigt dyra lägenheter. Men när marknaden är i balans är en investering i ett hyreshus som kräver väsentligt högre hyror inte en särskilt bra idé. Men trots allt ska de som vill hyra sin lägenhet och som vill ha en högre standard och lyx få ha det och betala för det.

Det finns ett jättebra exempel i det senaste numret av Byggindustrin om detta. Där finns en rubrik som vi ofta ser numera: Hyresrätt helt rätt om privat fastighetsföretag bygger hyresrätt.

Över huvud taget skulle jag vilja rekommendera bostadsutskottets övriga ledamöter, i alla fall på den borgerliga sidan, att studera de tidningar som vi får från branschen. Där brukar det vara rubriker av typen: Högt tryck på byggandet i hela landet. Se vår utökade byggbarometer.

Varenda förstasida handlar om hur det byggs.

Ibland undrar jag om ni när ni är ute och går bara tittar rakt ned i asfalten. Om ni någon gång lyfte blicken skulle ni få se alla byggkranar i varenda stad i det här landet och hur det byggs och byggs.

När man lyssnar på det som sägs från talarstolen låter det som om Sverige stod stilla på detta område. Om det är det som ni tror är ni tolv år efter.

Fru talman! Dagens beslut handlar inte bara om sakfrågan. Det är större än så. Det är också en bekräftelse på att hyresmarknaden tar ett steg i funktionssätt som liknar arbetsmarknaden. Fria och jämbördiga parter med lagstiftning i ryggen förhandlar om hyrorna och tar ömsesidigt ansvar för resultatet. Det är ingen statlig reglering och inga byråkrater utan ett system där hyresgästens utsatta ställning kompenseras av att man förhandlar kollektivt och på så sätt kan matcha fastighetsägarens ekonomiska överläge.

Trepartsöverenskommelsen som ledde fram till bland annat detta förslag är en naturlig utveckling av att hyresmarknadens parter tar ansvar för hyrorna, så att det inte blir ocker men också att det blir nivåer som är

långsiktigt hållbara och så att man kan se till att vårt enorma kapital i form av bostadsfastigheter kan förvaltas i framtiden.

Därför blir jag så besviken över att de borgerliga partierna inte orkar stå upp för helheten. I stället säger ni ja till nyproduktionshyror. Men ni vill ge fastighetsägarna rätt att gå vidare till hyresnämnden om man inte kan få en hyresgästorganisation med på ett avtal.

Då har ni inte förstått någonting. Vill man ge parterna ansvar, måste man också ge dem likvärdiga maktinstrument. Om den ena parten ges möjlighet att bara tuta och köra över den andra får man inte till stånd sådana förhandlingar där bägge parter anstränger sig. Finns det ventiler någon annanstans, så att man kan skicka frågan vidare eller uppåt, så tar man inte ansvar. Det finns en sådan ventil i hyressättningsystemet på den kommunala sidan. Det finns något som heter Hyresmarknadskommittén. Det är ett organ med representanter från SABO och Hyresgästföreningen. Dit skickar kommunala bostadsbolag och hyresgästföreningar tvister. Det där fungerar jättebra eftersom de oftast får följande svar: Vi skickar tillbaka det till er. Lös tvisten. Det är ni som är de lokala parterna. Det är ni som har ansvaret för att det kommer fram en lösning.

Och precis så måste man kunna arbeta.

Precis detta är faktiskt det riktigt stora historiska misstag som ni gör i dag, det vill säga att ni säger att fastighetsägarna ska få igenom sitt krav på nyproduktionshyror men att ni inte litar på hyresgästernas representanter och att det ska finnas en möjlighet att gå runt dem.

Då får vi inte det ansvarstagande som vi vill ha. Det är därför som det är så ledsamt.

Därutöver säger ni från de borgerliga partierna att lagen ger vetorätt till en hyresgästförening som skulle kunna stoppa ett nybygge. Men ni vet att det inte är sant.

Fastighetsägare kan med denna lagändring bygga nytt precis som i dag och utan överenskommelse med en hyresgästförening. Men då gäller dagens regelverk, och då kan en enskild hyresgäst efter sex månader få hyran prövad.

Så kom inte och säg att det inte går att bygga därför att allt det som byggs i dag inte förhandlas. Det byggs med exakt samma regler som en fastighetsägare kommer att kunna använda sig av efter att denna lag har trätt i kraft.

I andra reservationer kommer de borgerligas motstånd mot bruksvärdessystemet återigen upp och viljan att politiskt styra och ställa i förhandlingarna. Jag undrar: Varför kan ni inte låta dem som kan detta med hyror sköta förhandlingarna? Varför ska Marietta de Pourbaix-Lundin eller Ragnwi Marcelind bestämma vad hyresgästerna ska ha för preferenser och värderingar? Och vad menar ni när ni säger att bruksvärdessystemet ska förändras så att det blir dyrare att bo centralt? Ska ni lagstifta om hyresnivåer och hyresskillnader i förhållande till Stora torget i varje kommun? Är det så säkert att ni vet bättre än hyresgästerna och fastighetsägarna i Borås eller i Landskrona? Nej, släpp den där klåfingrigheten, och visa förtroende för parterna på hyresmarknaden.

Det är nästan patetiskt att se de olika borgerliga reservationerna där man pläderar för olika grader av marknadshyror och urholkning av hyresgästernas rättigheter men ändå svär sig fri från begreppet marknadshyror.

Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna säger att lägesfaktorn måste ges större tyngd. Varför då? Varför ska ni bestämma det? Man konstaterar att den borgerliga reservationen skulle innebära en press uppåt på hyrorna i attraktiva lägen. Man har själv i sin reservation konstaterat att det skulle leda till hyreshöjningar.

Det riktigt sorgliga är Centerpartiets ökenvandring i bostadspolitiken. Det var inte bara jag som hörde Agne Hanssons betoning på *nuvarande bostadspolitik*. Centerpartiet och Socialdemokraterna har följts åt och byggt upp allmännyttan i väldigt många av landets kommuner, och det samarbetet fungerar jättebra också på det lokala planet.

I de reservationer som Centern står bakom i dag framkommer den mest extrema ståndpunkt som man faktiskt kan ha när det gäller hyresgästernas rättigheter och marknadshyror.

Jag kan bara konstatera att jag tyvärr känner mig väldigt besviken över att det ska vara så. Vi kan säkert komma tillbaka till detta i replikskiftet.

Fru talman! Det är utomordentligt bra att vi nu kan ta ytterligare steg som ger parterna på hyresmarknaden mer ansvar och större möjligheter att påverka utvecklingen. Det är bra för landet, det är bra för bostadsbyggandet, det är bra för fastighetsägarna, och det är bra för hyresgästerna. Tyvärr orkade inte de borgerliga partierna ta sig upp ur skyttegravarna och inse att de i dag hade en historisk chans att medverka till utvecklingen.

Anf. 106 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Leif Jakobsson har på ett mycket uppenbart sätt bekräftat det jag ofta har försökt att påstå och visa på här i kammaren, nämligen att Socialdemokraterna som trots allt haft makten under 65 av 74 år lever långt ifrån den verklighet som man regerar och agerar i. Trots allt är den bostadspolitik som vi i dag ser i vårt land en konsekvens av den politik som i så många år har förts av Socialdemokraterna.

När Leif Jakobsson börjar använda sin retoriska framställning, som han väl har lärt sig och vuxit upp med på Bommersvik, slår det bara tillbaka mot honom själv. Det är nämligen väldigt lätt att bemöta den retorik som Leif tar fram här i dag när han angriper alliansen för att inte lyssna in bostadsmarknadens parter. Men det är precis det som regeringen och vänsterkartellen inte har gjort i den här frågan!

Jag skulle gärna vilja höra Leif Jakobsson redogöra för varför det var så svårt att lyssna in vad de här parterna så sent som den 10 oktober 2005 framförde till regeringen. Bland annat sade man att hyreslagstiftningen måste reformeras för att hyresrätten ska överleva som boendeform. En av de viktigaste frågorna är hur hyrorna ska bruksvärdesanpassas. Man talade också om att det är oerhört viktigt att kunna träffa lokala överenskommelser om korrekta bruksvärdeshyror som ska tillämpas när en ledig lägenhet hyrs ut – detta samtidigt som befintliga hyresgäster får hyresrabatter under ett antal år.

Är allt det som i trepartsöverenskommelsen fördes fram till regeringen någonting som Leif Jakobsson och regeringen tycker är bara bullshit?

Anf. 107 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Nej, och det är därför som vi lägger fram den här propositionen och redogör för de olika delarna. Delen med nyproduktionshyrorna var det ganska enkelt att göra lagstiftning av. Därför föreligger i dag ett färdigt lagförslag.

När det gäller den andra tunga delen som Ragnwi Marcelind tar upp och som handlar om när man omvärderar och om det som sker inom ramen för hyreskommittéerna lokalt i dag är problematiken inte att hyreslagen behöver förändras därför att man ska sätta samman hyrorna på det sätt som man gjort i Malmö, i Gävle eller någon annanstans. Det bestämmer de lokala parterna.

Problemet är att de privata fastighetsägarna inte kan garantera att de i sina led inte har medlemmar eller icke medlemmar och privata fastighetsägare som kommer att utnyttja situationen. Det är fullt möjligt för alla fastighetsägare att skriva på ett avtal om vilka infasningsregler som ska gälla. Det behövs ingen som helst lagstiftning för detta.

Problemet är, som hyresgästerna och fastighetsägarna säger, att det finns fastighetsägare som är oseriösa och som kan tänkas missbruka det här systemet.

Det som sägs i reservationerna om att lägesfaktorn ska få en ökad roll, om vad som ska stå i hyresrättslagen etcetera har alltså inte ett dugg med detta att göra. Det enda lagskydd som skulle kunna behövas är det för att skydda sig mot oseriösa fastighetsägare.

Och det ska jag säga att om det här sker och någon utnyttjar den här situationen, då kommer vi att se till att få fram en lagstiftning som skyddar hyresgästerna mot sådana fastighetsägare.

Anf. 108 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Jag blev inte klokare av det du nu sade, Leif! Leif Jakobsson svarar ju inte på frågan om det papper som jag håller i min hand – de tre parternas uppvaktning till regeringen – där det sägs att nämnda förändring är nödvändig till exempel för att hyresrätten ska överleva. Man tar upp detta med tillval och frånval.

Varför ville man inte hörsamma detta från regeringens sida? Är det så att regeringen och Leif Jakobsson tycker sig kunna frågan bättre än vad Hyresgästföreningen, SABO och Fastighetsägarna Sverige kan, så att det är orsaken till att man på något sätt underkänner deras kompetens på området?

Ta till exempel det här med tillval och frånval som har varit ett viktigt förslag i trepartsöverenskommelsen. Utskottsmajoriteten säger i betänkandetexten att nackdelarna väger tyngre än fördelarna. Vad är det för nackdelar? Det finns inte en enda redogörelse om vad det är för nackdelar.

Leif Jakobsson säger att ingen lagstiftning behövs. Men vi hörde tidigare från Vänsterpartiets representant att han inte tycker att Malmömodellen är en modell som man behöver tycka är bra. Tycker Leif, som kommer från den regionen, att Malmömodellen är en modell som det faktiskt är värt att ta vara på och sprida vidare till andra orter i Sverige?

Till sist – det är synd, fru talman, att tiden går så fort – skulle jag som bostadsutskottets ordförande vilja passa på att i denna den sista debatten jag är med i framföra ett varmt tack till bostadsutskottets ledamöter, till

Leif och till övriga här, för de fantastiska debatter som vi har haft under den här mandatperioden och inte minst till kansliet för de enorma underlag som man där arbetar fram åt oss.

Jag hoppas verkligen att den här trepartsöverenskommelsen och förträdnarna för denna, som förmodligen kommer att lusläsa protokollen, ändå känner att vi har tagit på allvar den fråga som de fört fram och att vi tycker att det är angeläget att jobba vidare med de här frågorna så att det blir en så bra lösning som möjligt för parterna och framför allt för hyresgästerna.

Anf. 109 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Ragnwi Marcelind, det är ganska tydligt skrivet i propositionen om den avvägning när det gäller till- och frånval som regeringen har gjort. Det handlar helt enkelt om en hyreslagstiftning som ska reglera alla dessa möjliga tillval och frånval liksom olika former av underhållsintervaller och allt annat som ska bruksvärdesprövas etcetera. Det skulle göra hyreslagstiftningen så pass svår att vår bedömning är att det är ett förslag som vi inte vill gå fram med.

Om man däremot lyssnar på Ragnwi Marcelind kan man tro att alla hyreslägenheter har samma tapeter, samma blandare, samma badrumsförhänge eller någonting sådant. Men så ser det inte ut i Sverige. Det är möjligt att Gävle i så fall är en efterbliven del. Men i resten av landet får man, fru talman – var man än besöker ett kommunalt bostadsbolag – se långa listor över vad folk kan välja och välja bort. I Malmö kan man till och med vara med och sköta bostadsområdet och få en lägre hyra. Det kallas för självförvaltning. Till och med det klarar vi av utan att göra förändringen i fråga, så det är nog inte så att det blir kommunalgrått överallt bara för att den här förändringen inte kommer fram.

När det gäller den andra delen – den som handlar om skyddsåtgärder gentemot oseriösa fastighetsägare – fortsätter arbetet med att se om det går att hitta en lösning.

Tycker jag då om Malmömodellen? Ja, jag tycker att det är jättebra att fastighetsägare och Hyresgästföreningen sätter sig ned för att kolla om den bruksvärdesreglering som gällt i många år är up-to-date eller om vi behöver förändra den. Jag tycker att det är jättebra. Det ska man göra i alla delar av landet. Det är innebörden i bruksvärdesystemet. Men resultatet av det ska Hyresgästföreningens medlemmar och Fastighetsägareföreningens medlemmar utvärdera – inte Ragnwi eller jag som bor i hyresrätt i Malmö.

Anf. 110 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Leif Jakobsson tar i rejält. Egentligen borde han vara lite mer ödmjuk. Vi har en del synpunkter på det här förslaget och kunde faktiskt rent kallt ha yrkat avslag. Det låter som att vi då till och med, förmodligen med en annan bevekelsegrund, skulle ha fått stöd från Vänsterpartiet även om det står att de är med. Egentligen har ju Leif ingen riktig majoritet för detta, så han borde, tycker jag, vara lite mer ödmjuk när han talar här från talarstolen. Men det har han inte varit, så nu får han så att säga ta det för vad det är.

Jag skulle vilja fråga om de två saker som bara försvann från trepartsoverenskommelsen.

Först handlar det om den fråga om det befintliga beståndet som nu är nedgrävd i en utredning. Jag hör nu – så låter det på Leif Jakobsson – att där behöver det inte göras någonting. Ändå var de tre parterna ganska överens om att någonting behöver göras. Det sker ju saker ute i olika kommuner, bland annat i Malmö där man nu försöker hitta olika system för att ändå hantera det här för att, som man säger, få en överensstämmelse med dagens hyror och med vad hyresgästerna i allmänhet anser vara rättvisa hyresskillnader. Det är det som man försöker komma överens om – jag läser rakt av i ett pressmeddelande igen från Hyresgästföreningen där man beskriver det hela så här. Ni säger att det inte behövs någon lagstiftning.

Då blir min enkla fråga till Leif Jakobsson: Hade de tre parterna fel när de bad om en lagstiftning, när de sade att det behövs en lagstiftning?

Sedan gäller det detta med tillval och frånval. Det tycker jag är en så viktig bit för att just hyresrätten ska bli attraktiv. Där bad också de tre parterna om en ändrad lagstiftning för att detta skulle bli möjligt på ett bra sätt.

Jag frågar igen: Hade de tre parterna fel även när det gällde denna fråga?

Anf. 111 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Först när det gäller ödmjukheten får jag konstatera att det var en del inlägg innan jag fick ordet som kanske inte heller präglades av det. Det kanske har att göra med att det inte är så långt till val att vi har den här tonen i debatten. Annars uppskattar jag att ni ställer upp kring den del som handlar om nyproduktion. Men jag är ledsen för att ni inte kan gå hela vägen fram och säga: Vi litar på parterna. Då behöver man inte gå den enas väg och hela tiden ifrågasätta Hyresgästföreningen.

Jag skulle också kunna ifrågasätta fastighetsägarna på olika sätt. Jag tror att vi ska hålla oss för goda för det här i riksdagens kammare och i stället säga: De får klara ut det här och stå till svars inför sina medlemmar för de resultat som de får fram. Det är inte vi som ska bestämma var det ska vara dyrast eller billigast att bo, utan det ska de människor göra som är berörda.

När det gäller det befintliga beståndet kanske Marietta missförstod mig. Jag sade inte att det inte behövdes lagstiftning. Jag sade att det inte behövdes lagstiftning för att göra förändringar i hyresstrukturen. Kravet på lagstiftning handlar om skyddsåtgärder när någon vill använda de nya nivåerna, har höjt mycket och försöker hoppa över infasningen och skyddsreglerna, som man kommer överens om samtidigt.

Jag tror att det förr eller senare kommer att dyka upp någon som inte kan hålla fingrarna i styr utan tycker att här kan man tjäna pengar. Då måste vi få fram en lagstiftning.

Det har försökts att hitta en lagstiftning. Det har varit flera olika försök, och trepartsgänget har lämnat fram olika varianter. De har prövats, och man har kommit fram till att det inte riktigt fungerar. Men om det kommer fram ett bra sätt att reglera skyddsregler som kan underlätta hyresomställningen är vi självklart överens om det.

Anf. 112 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Jag antar att jag får svar på frågan om tillval och frånval i nästa replik då Leif Jakobsson inte hann med det.

Leif Jakobsson säger att han är så ledsen för att vi inte gick hela vägen och inte litat på parterna. Jag antar att det gäller det här med Hyresgästföreningen. Ni har försökt beskriva och det låter som att det finns flera hyresgästföreningar men det finns det inte, och med de krav som ni har ställt kommer det aldrig att kunna komma några heller som kan förhandla fram överenskommelser. Det är väl det som Leif Jakobsson är så besviken på.

Sedan pratar han om fria jämbördiga parter. Är man verkligen jämbördig när den ena parten kan säga nej och den andra blir helt ställd och inte kan göra något? En part sätter klackarna i marken och säger: Nej, det här skriver vi inte på. Då kan den andra parten inte göra någonting. Är de då jämbördiga? För mig är man inte jämbördig.

Det måste vara så att båda måste få det prövat någonstans. Det är inte bara något som vi tycker som moderater. Som jag läste upp var det många remissinstanser som hade den uppfattningen att Hyresgästföreningen fick för stort inflytande och att man borde kunna få det prövat i hyresnämnden för att parterna då ska bli mer jämbördiga och för att det ska produceras fler lägenheter. Jag blir väldigt förvånad över att man säger att parterna är jämbördiga. Det är de inte i det läget.

Anf. 113 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Det förutsätter i så fall att man tror att Hyresgästföreningen har ett intresse av att stoppa byggandet av nya hyresrätter. Vi måste tänka på vad det är för frågor som vi hanterar här.

Hyresgästföreningen skulle kunna säga: Nej, vi har gått så långt vi kan i förhandlingarna, men de kalkyler som fastighetsägaren presenterar kan vi inte skriva under på och ställa upp på. Men då måste man försvara det gentemot alla dem som står i bostadskön och alla sina medlemmar och förklara varför man inte kunde komma överens. Bara det är ett jättestyck på att släppa fram byggandet.

Jag tror att ni ska vara försiktiga när ni argumenterar när det gäller Hyresgästföreningen och krav. De krav ni citerade är de som gäller för att Hyresgästföreningen ska kunna skriva ett avtal på förhand. Så drar ni stora växlar på det, och Marietta säger att då kan ingen ny starta. Det är helt möjligt med den andra lagstiftningen att etablera sig som en hyresgästförening utan att uppfylla de här kraven som vi pratar om.

Det vi vill se till är att inte bilda en som inte någonsin har verkat och som skriver på att hyra ett hus för hyresgäster som inte finns. Säg inte att detta inte ger utrymme för andra hyresgästföreningar. Det är fullt möjligt, men de kan inte startas direkt i detta skede.

(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU17 En andra nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna, m.m.

Punkt 2 (Europakonventionen)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

218 för utskottet

46 för res. 1

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 30 fp, 25 kd, 22 v, 16 c, 12 mp, 1 -

För res. 1: 44 m, 2 fp

Frånvarande: 32 s, 11 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 5 mp, 1 -

Nina Lundström och Sverker Thorén (båda fp) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 5 (Migrerande arbetares rättigheter)

1. utskottet

2. res. 4 (mp)

Votering:

251 för utskottet

13 för res. 4

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 44 m, 32 fp, 25 kd, 22 v, 16 c, 1 -

För res. 4: 1 s, 12 mp

Frånvarande: 32 s, 11 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 5 mp, 1 -

Punkt 17 (FN-konventionen om homo-, bi- och transpersoner)

1. utskottet

2. res. 12 (v, fp, c, mp)

Votering:

179 för utskottet

83 för res. 12

1 avstod

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 110 s, 44 m, 25 kd

För res. 12: 1 s, 31 fp, 22 v, 16 c, 12 mp, 1 -

Avstod: 1 s

Frånvarande: 32 s, 11 m, 17 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 5 mp, 1 -

Punkt 18 (HBT-arbete i kommuner och landsting)

1. utskottet

2. res. 13 (v, fp, c, mp)

Votering:

182 för utskottet

81 för res. 13

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 44 m, 25 kd, 1 mp

För res. 13: 31 fp, 22 v, 16 c, 11 mp, 1 -

Frånvarande: 32 s, 11 m, 17 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 5 mp, 1 -

Punkt 21 (Barn som brottsoffer)

1. utskottet

2. res. 16 (m, fp, kd)

Votering:

152 för utskottet

111 för res. 16

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 22 v, 5 c, 12 mp, 1 -

För res. 16: 43 m, 32 fp, 25 kd, 11 c

Frånvarande: 32 s, 12 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 5 mp, 1 -

Punkt 38 (Elöverkänsligas rätt till vård)

1. utskottet

2. res. 28 (mp)

Votering:

248 för utskottet

14 för res. 28

1 avstod

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 43 m, 32 fp, 24 kd, 22 v, 15 c

För res. 28: 1 kd, 12 mp, 1 -

Avstod: 1 c

Frånvarande: 32 s, 12 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 5 mp, 1 -

Punkt 44 (Habeas corpus-principen)

1. utskottet

2. res. 33 (fp)

Votering:

229 för utskottet

34 för res. 33

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 43 m, 25 kd, 22 v, 14 c, 12 mp, 1 -

För res. 33: 32 fp, 2 c

Frånvarande: 32 s, 12 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 5 mp, 1 -

Punkt 53 (Finansiering av terrorbrott)

1. utskottet

2. res. 41 (v, mp)

Votering:

228 för utskottet

34 för res. 41

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 43 m, 32 fp, 25 kd, 16 c, 1 mp

För res. 41: 22 v, 11 mp, 1 -

Frånvarande: 33 s, 12 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 5 mp, 1 -

Punkt 55 (Interreligiöst råd)

1. utskottet

2. res. 42 (kd)

Votering:

237 för utskottet

24 för res. 42

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 44 m, 31 fp, 22 v, 16 c, 12 mp, 1 -

För res. 42: 24 kd

Frånvarande: 33 s, 11 m, 17 fp, 9 kd, 6 v, 6 c, 5 mp, 1 -

Punkt 59 (Verka internationellt för förbud av diplomatiska garantier)

1. utskottet

2. res. 44 (v, fp, c, mp)

Votering:

181 för utskottet

82 för res. 44

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 44 m, 25 kd

För res. 44: 32 fp, 22 v, 16 c, 11 mp, 1 -

Frånvarande: 32 s, 11 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 6 mp, 1 -

Punkt 62 (Rättssäker asylprocess)

1. utskottet

2. res. 46 (fp, c)

Votering:

214 för utskottet

48 för res. 46

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 44 m, 25 kd, 22 v, 11 mp, 1 -

För res. 46: 32 fp, 16 c

Frånvarande: 33 s, 11 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 6 mp, 1 -

Punkt 66 (Internationell konferens om mansrollen m.m.)

1. utskottet

2. res. 49 (fp, mp)

Votering:

218 för utskottet

43 för res. 49

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 44 m, 25 kd, 21 v, 16 c

För res. 49: 30 fp, 1 v, 11 mp, 1 -

Frånvarande: 32 s, 11 m, 18 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 6 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU23 Penningpolitiken och Riksbankens förvaltning 2005

Punkt 5 (Lagreglering av de offentliga utfrågningarna om Riksbanken)

1. utskottet

2. res. 2 (m, fp, mp)

Votering:

176 för utskottet

87 för res. 2

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 25 kd, 22 v, 16 c, 1 -

För res. 2: 44 m, 32 fp, 11 mp

Frånvarande: 32 s, 11 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 6 mp, 1 -

Punkt 6 (Riksbankens ställning)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

240 för utskottet

23 för res. 3

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 44 m, 32 fp, 25 kd, 16 c, 11 mp

För res. 3: 22 v, 1 -

Frånvarande: 32 s, 11 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 6 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU29 Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU32 Justering i lagen om trängselskatt

1. utskottet

2. res. (c)

Votering:

220 för utskottet

17 för res.

23 avstod

89 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 38 m, 30 fp, 6 kd, 22 v, 11 mp, 1 -

För res.: 2 fp, 15 c

Avstod: 4 m, 19 kd

Frånvarande: 32 s, 13 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 7 c, 6 mp, 1 -

SoU20 Några smittskyddsfrågor

Punkt 1 (Hälsundersökningar för asylsökande och nyanlända anhöriginvandrare)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, m)

3. res. 2 (c)

Förberedande votering:

75 för res. 1

17 för res. 2

171 avstod

86 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

178 för utskottet

69 för res. 1

16 avstod

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 32 fp, 22 v, 11 mp, 1 -

För res. 1: 44 m, 25 kd

Avstod: 16 c

Frånvarande: 32 s, 11 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 6 mp, 1 -

Punkt 2 (Hivtestning)

1. utskottet
2. res. 3 (kd, m, c)

Votering:

177 för utskottet

86 för res. 3

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 31 fp, 22 v, 11 mp, 1 -

För res. 3: 44 m, 1 fp, 25 kd, 16 c

Frånvarande: 32 s, 11 m, 16 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 6 mp, 1 -

Punkterna 3–6

Kammaren biföll utskottets förslag.

14 § (forts. från 12 §) **Reformerad hyressättning** (forts. BoU10)

*Reformerad
hyressättning*

Anf. 114 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag måste säga att vissa inlägg och anföranden kan skapa en ganska djup indignation. Jag konstaterar att just när det gäller det här betänkandet hade det inte blivit något förslag om övriga hade velat avslå.

Jag tycker att det här var ett viktigt steg, och jag försökte vara väldigt tydlig från talarstolen med att det är ett viktigt steg. Folkpartiet har motionerat på några punkter. Det har gjorts utifrån det som de här tre aktörerna har framhållit.

Jag kan faktiskt bli än mer förvånad när jag läser i det här betänkandet, som Leif Jakobsson står bakom. Det står att Hyressättningsutredningens förslag om hyressättning i det befintliga beståndet bereds vidare inom Regeringskansliet. Jag tänker på den här fullständiga sågningen av Folkpartiets förslag. Ändå står det i texten här att man kommer att fortsätta att bereda förslagen.

Är det inte just det här, Leif Jakobsson, som gör att det är så svårt att reformera och modernisera just den här lagstiftningen? Tonläget hissas alltid upp på de här nivåerna.

Jag kan konstatera att Folkpartiet inte har några andra avsikter än att verkligen verka för hyresgästernas bästa och för att vi ska få en fungerande hyresmarknad.

Jag måste säga att en del av de inlägg som kom från talarstolen verkligen var upprörande. Dessutom tycker jag inte att man ska lägga ord i andras mun. Man ska läsa reservationerna, precis vad som står där. Detta tycker jag ändå att Leif Jakobsson kan kommentera.

Men jag ska gå över till min fråga. Det gäller det här med att bereda frågorna vidare inom Regeringskansliet. Så som jag har uppfattat Leif Jakobsson är det det här förslaget som gäller, och ingenting annat kommer att gälla framöver. Det kommer inte att ske några förändringar. Vad innebär då den här typen av skrivningar i betänkandet? Vad är det som ska beredas i Regeringskansliet?

Anf. 115 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Jag trodde att jag var tydlig i svaret till Marietta.

Det gäller frågan om skyddsregler för de nuvarande hyresgästerna i samband med omförhandlingar och om att man gör det som man ska göra i hyreskommittéerna. Det behovet kvarstår. Behovet av lagskydd kvarstår, och det är det som bereds vidare.

Jag sade flera gånger att vi också gärna vill ha en sådan lagstiftning, men man har hittills inte kunnat hitta någon vettig praktisk utformning av en sådan lag. Men jag vill betona att det inte handlar om frågan om huruvida man kan eller ska omvärdera hyrorna, för det gör man med nuvarande lagstiftning. Det handlar om när en fastighetsägare väljer att ställa sig utanför uppgörelsen om infasning och besittningsskydd för de nuvarande hyresgästerna. Och det är vad som finns i propositionen.

Vi hade naturligtvis helst velat ha med också det förslaget, men det gick inte att hitta en praktisk utformning. Då tyckte vi att det var viktigt att få fram förslaget om nyproduktionshyror så fort som möjligt, så att det kommer i den här propositionen. Jag har inte sagt att vi inte ska göra det andra. Däremot har jag sagt: Det finns ingenting som hindrar att man gör omförhandlingar, som man gör i Malmö, i Gävle eller på väldigt många andra håll i landet, med nuvarande lagstiftning. Den behöver inte ändras för det. Men för skyddets skull behöver den förändras.

Anf. 116 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Då konstaterar jag att vi, trots den sågning som gjordes av Folkpartiets reservation, är inne på samma linje. Det är bara det att ni inte i betänkandet har slagit fast vilken typ av skyddsregel det ska vara. Vi har precis samma resonemang i våra reservationer.

Det andra gäller till-och-från-val. Hur ska Socialdemokraterna och regeringen hitta en lösning för individuell mätning av vatten och el? Det här har ju också samhällsbyggnadsministern varit ute och diskuterat. I den skrivelse som gick från de tre parterna togs detta specifikt upp inom området till-och-från-val. Det handlar också om det här med att kunna få ett lagstöd när det gäller de hyresgäst Anpassningar som finns. Inte minst skulle jag vilja höra Leif Jakobssons syn utifrån hur han tror att SABO förhåller sig till hela det här förslaget. Det tror jag nämligen också är en väldigt viktig och angelägen fråga.

Det tredje gäller det som jag menar kommer att vara dilemmat. Med det här systemet kommer fastighetsägare och hyresgäster att kunna ha två parallella system. Man kan välja att kvarstå i det gamla systemet och få hyran prövad efter sex månader. I det nya systemet slipper man den risken. Det är ju det som marknaden har diskuterat. Vi diskuterar inga hyresökningar. Vi diskuterar vem som ska bära risken, och där tar man bort prövningen efter sex månader.

När det gäller lägenheterna som nyproduceras, vissa i det gamla systemet och andra i det nya systemet, har vi från Folkpartiets sida sagt att de som ingår i det nya, med tio års presumtion, inte ska ingå i jämförelseprövningen. Men någonstans kommer de att mötas. Då är frågan: Vad händer med bruksvärdesprövningen? Det är därför som vi ville göra en insats här och lyfta fram de kvarstående frågeställningar som finns. Vi skapar ett ramverk. Aktörerna på marknaden får en möjlighet att verka utifrån den ramlagstiftning som finns.

Vår uppfattning är att vi måste hantera de frågor som vi redan nu ser. Men vi anser, från Folkpartiets sida, att det här första steget är viktigt och nödvändigt, och de andra frågorna har mycket lägre dignitet. Men jag skulle gärna vilja ha Leif Jakobssons svar på de här andra frågorna om vad regeringen och Socialdemokraterna tänker göra.

Anf. 117 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tänker inte svara för SABO i talarstolen i kammaren. Det är någonting annat att jag har ett uppdrag i styrelsen där, precis som Nina har haft. Det är nog ingenting som vi ska blanda samman med våra roller som riksdagsledamöter.

Individuell mätning behandlas i en annan proposition. Regeringens och vår ambition är faktiskt att man på en del områden ska kunna se till att förbrukningen också syns på ens kostnader. Det måste vara en rimlig väg, men det är klart att det finns mycket när det gäller regelverk och annat som måste utredas, och man måste komma fram med hållbara förslag. Jag förstår faktiskt inte riktigt vad det här har med den här frågan att göra.

När det gäller infasningen är det riktigt att det inte är alldeles klart hur det kommer att se ut om tio år. Det är det inte. Det var någon här i början som förutsatte att regeringen följer vad som händer, och det är ju det självklara, att man måste följa det här.

Ni pratade förut om kristallkulor. Jag tror faktiskt inte att det här lagrummet kommer att användas så mycket eftersom parterna kommer att vilja och försöka bygga inom ramen för det som är bruksvärdessystemet. Det är ju där den stora marknaden av hyresgäster också har råd att betala.

Men får det här stor omfattning kan infasningsproblemet bli stort den dagen det blir aktuellt. Det måste naturligtvis lösas, och man måste komma fram till ett regelverk i fråga om hur de här bostäderna efter tio år kommer in i systemet. Men det är en väldig skillnad när det gäller hur stort problemet är med tanke på hur stor numerär som har använt detta lagrum.

Anf. 118 AGNE HANSSON (c) replik:

Fru talman! Det finns kanske lite övertoner i den här debatten, och det får man väl från Leif Jakobssons sida skriva på kontot "ett ökat engagemang". Det ser jag som positivt, i och för sig.

Jag tycker att det är viktigt att ändå konstatera att bostadsmarknaden och byggandet inte har stått stilla. Jag håller med Leif Jakobsson på den punkten. Och vi har ju kommit fram tillsammans med ett långsiktigt förslag när det gäller nyproduktionen, och det får inte skymmas, så att säga. Det uppfattar vi från Centerpartiet som ett stort steg framåt eftersom vi länge har drivit det kravet. Men sedan vill vi naturligtvis framåt.

Min fråga till Leif Jakobsson blir varför till exempel inte en enskild hyresgäst eller en annan hyresgästorganisation också kan få kompetensen och rätten att förhandla förstagångshyran i nyproduktionen. Det tycker vi är en begränsning.

Det tredje är lägesfaktorn som redan finns i hyreslagstiftningen och som vi vill ha större tyngd på. Varför, Leif Jakobsson, ska en hyresgäst

som bor på Östermalm subventioneras av de hyresgäster i Svenska Bostäder som bor i Rinkeby? Är det vettig och riktig social bostadspolitik?

Det är precis vad Svenska Bostäder tvingas göra när man inte kan ta ut hyrorna i centrala delar som man är tvungen till. Då måste andra hyresgäster på andra ställen betala kalaset så att det går ihop. Då blir det en sådan finansiering. Vi ser inte att det är en social bostadspolitik och rättvisa i den. Det är därför vi kräver en ändring på den punkten.

Anf. 119 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Jag hoppas att det är ett tankefel här. Tänk er situationen vid bostadsbrist. Agne Hansson tog själv upp Stockholms bostadsmarknad. Det byggs en ny hyresfastighet. Den som har stått i bostadskö och behöver en lägenhet lämnas ut att själv förhandla om sin hyra.

Vilken situation har en bostadssökande om det står 20 eller 100 andra bakom och säger: Vi kan skriva på för vilket pris som helst? Det är faktiskt marknadshyror rakt upp och ned. Det skulle leda till en situation där bara människor med väldigt gott om pengar skulle kunna ha råd att komma in i nya hyresrätter. Vi kan aldrig tänka oss att köpa ett sådant resonemang.

När det sedan gäller Östermalm och Rinkeby är det inte min sak att avgöra. Det avgörs i förhandlingar. Det är vad bruksvärdesystemet handlar om. Vi ska inte ha den formen av pekpinnar. I Centerpartiets reservationer finns svepande formuleringar om lägesfaktorn. Jag ställde frågan redan i mitt anförande. Vad ska ni göra? Ska ni lagstifta om att det ska vara dyrare att bo närmare centrum, eller vad ska ni göra?

Det är upp till parterna. Det är inte alls självklart att det är Operan eller Stora torget som är det mest dragande och som hyresgästerna har preferenser för. Det kan vara helt andra saker som utemiljö, trygghet eller sådana saker som man sätter före. Det ska slå igenom på den lokala orten. Det ska inte vi bestämma som riksdagsledamöter.

Anf. 120 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! Det är riktigt. Det ska vi inte göra, utan det handlar om lägenhetsägarnas eller hyresgästernas preferenser. Jag hoppas naturligtvis att deras preferenser är att bo i Gamleby, Västervik eller något liknande. Tendensen går däråt och att boendemiljön får ett större genomslag. Det är väldigt bra.

Vi är inte heller ute efter att styra. Vi vill som bekant bygga underifrån. Lagstiftningen är till för att ge ramar för parter och enskilda att förhandla. Det finns en begränsning i hyreslagstiftningen när det gäller att bedöma lägesfaktorns tyngd bland flera andra faktorer. Det är den relationen som vi är ute efter och att skapa en marginal. Inom lagstiftningen ska vi självklart inte diktera. Där ska man kunna förhandla. Men vi vill ge större utrymme för förhandlingarna.

En annan fråga som legat Centerpartiet varmt om hjärtat och som Socialdemokraterna också har en ambition att värna är allmännyttiga bostadsbolag. Nu har det inte byggts särskilt mycket på de senaste tio åren. Då blir problemen större att hitta jämförande hyror. Där vill vi också bredda för att få en större bedömningsbas och därmed möjligen en ökad säkerhet i hyressättningen.

Vad tänker Socialdemokraterna göra på den punkten? Är vi beredda att gå vidare på den punkten? Risken finns nämligen att man inte bygger i Allmännyttan, och då minskar också valmöjligheterna och möjligheterna att garantera en social bostadspolitik på hyresrättens område.

Anf. 121 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Det är ett ansvar vi har gemensamt att tala med våra kommunalpolitiker om. Det gäller att aktivera de kommunala bostadsbolagen och bygga där det finns behov och brist. Jag kan inte se att det skulle vara en problemställning som har med själva hyressättningen att göra.

Det finns kommunala bostadsbolag som väljer att använda nuvarande regel att oförhandlat sätta hyror och sedan chansa på att inte någon överprövar. De hyrorna blir också normerande som allmännyttiga hyror. Det ser jag inte som något problem.

Jag vill göra Agne Hansson och kammaren uppmärksamma på Centerns reservation. Här finns ett förslag om att det ska införas politiska nämnder i kommunerna som ska klassificera bostäder. Den klassificeringen i olika områden ska då gälla för hyressättningen.

Med jämna mellanrum ska man mäta genomströmningshastighet i de olika områdena. Via genomströmningshastigheten – det vill säga många ut- och inflyttande – kan man anta att hyresnivåerna är för höga. Är det för lite genomströmning i ett område kan man väl anta att hyresnivåerna är för låga, och så ska man politiskt besluta vilka nivåer man ska ha.

Jag hoppas och misstänker att det har varit någon nyliberal konsult inblandad i detta. Det här förslaget är sådant att det till och med skulle få någon öststatsbyråkrat att blekna såsom det är formulerat.

Vi väljer att se framtiden an, eftersom Agne Hansson säger att Centern och Socialdemokraterna har en gemensam uppfattning om en social bostadspolitik och allmännyttans betydelse. Vi glömmer den reservation som finns här i dag.

Anf. 122 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Miljöpartiet valde att inte förhandla om den här propositionen. Nu hade inte det gjort så stor skillnad. Det är ingen som har yrkat avslag på den. Men jag kan berätta att om trepartsöverenskommelsens alla delar hade varit med då hade vi yrkat avslag. Men det hade inte ni andra gjort. Alla tyckte att trepartsöverenskommelsen var jättebra den dagen den presenterades.

Däremot är jag väldigt glad för att det bara bidde en tumme och att det inte bidde en fingervante. Jag tyckte att det var väldigt roligt med det som här sades om Tödde och Mödde, kostymen, och kunderna som vi har talat om. Men nu är det inte riktigt en vara som man går och beställer och låter få sig tillskräddad.

Det handlar om människors hem. Det handlar om rätten till en bostad. Som jag såg trepartsöverenskommelsen tyckte jag att man urholkade besittningsskyddet i det förslaget. Jag såg klara faror i förlängningen av förslaget. Det skulle drabba människor som inte har så höga inkomster. Jag har träffat väldigt många av dem som bor i innerstaden i Stockholm. Vi har varit ute några stycken av oss på väldigt många möten med innerstadsföreningarna i Stockholm.

Att det bara bidde en tumme gör att jag tycker att Miljöpartiet kan stödja propositionen och gå med på betänkandet. Vi har ingen reservation i det. Om vi ska titta i kristallkulan är jag lite ängslig för att man går vidare och vill se över hur hyressättningen ska ske i det befintliga beståndet och att den ska regleras. Jag ser faktiskt en fara i den utvecklingen. Jag skulle väldigt gärna vilja ta del av den utredning som man håller på med. Det vet jag inte om jag kommer att få möjlighet till.

Detta är på minussidan i förlängningen.

På plussidan tycker jag att det är viktigt att man bevakar att man håller kvar en spärr mot oskäligen hyror och att man har garantier för ett rejält besittningsskydd. Det är det som det är frågan om. Nu ska man inte redovisa det uppdrag som regeringen har förrän den 1 maj 2007. Då är det ingen av oss som vet vad vi gör. Men som sagt: Det finns både plus och minus på den sidan.

Jag vet att det ett tag fanns ett förslag framme om skyddsregler för befintliga hyresgäster. Jag tyckte att det var viktigt, och det hade man också eventuellt kunnat gå vidare med. Men okej – det är rimligt att förslaget går igenom. Det är först och främst bra för planeringen. En sak som är uppenbar är att det inte finns någon hyresgäst att förhandla med och därför är det också rimligt att det är Hyresgästföreningen som får ta ansvaret.

På det hela taget är förslaget rimligt. Därför stöder vi det, även om vi inte har varit med och utarbetat det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 maj.)

15 § Motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU18
Motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning.

Anf. 123 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Fru talman! Kammaren ska nu debattera skatteutskottets betänkande SkU18 som handlar om motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning.

Vid riksdagens behandling i höstas av inkomstberäkning för 2006 behandlades samtidigt motionsyrkanden om inriktning av skattepolitiken, bland annat i fråga om fastighetsskatt och sådana förslag om förändringar i förmögenhetsskatten som utgjorde en del av de borgerliga partiernas alternativa förslag till regeringens och samarbetspartiernas budgetförslag för 2006. Riksdagen tog ställning till förslagen den 23 november 2005.

I betänkandet behandlar skatteutskottet kvarvarande motionsyrkanden om beskattning av fastighet och förmögenhet. Med något undantag har motionerna väckts under den allmänna motionstiden 2005. Motionerna handlar bland annat om avskaffad eller sänkt fastighetsskatt, beräkningsgrund för fastighetsskatten, energibesparande investeringar, vindkraftverk, kommersiella lokaler, byggnader för äldreboenden, bostäder i ut-

landet och vinstberäkning vid avyttring av äldre småhus – allt med syfte att ta bort eller på olika sätt sänka skatten.

Vidare behandlas i betänkandet motioner där man vill avveckla förmögenhetsskatten samt undersöka hur överskottslikviditet i onoterade aktiebolag ska behandlas vid förmögenhetsbeskattning av bolagets ägare. Utskottet hänvisar i denna fråga till en kommande skatteöversyn.

Flertalet motioner innehåller förslag om tillkännagivanden till regeringen om utredningar om eller ändringar av olika regler i lagen om statlig fastighetsskatt och lagen om statlig förmögenhetsskatt.

Till betänkandet har lämnats 13 reservationer och ett särskilt yttrande. Med detta, fru talman, överlåter jag dessa kontroversiella frågor till ledamöterna för debatt i kammaren.

Anf. 124 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! I betänkandet behandlas en rad olika motioner. Jag tänker koncentrera mig på de motioner som rör förmögenhetsskatten och fastighetsskatten. Jag skulle tro att de är de två mest kontroversiella ämnena i betänkandet.

Fru talman! Förmögenhetsskatten hindrar tillväxt och utveckling i Sverige. Det är en av landets mest skadliga skatter. Den hindrar investeringar i Sverige och styr kapital till fel investeringar. Den driver kapital ur landet. Beräkningar säger att svenskar i dag har häpnadsväckande 500 miljarder placerade någon annanstans än i Sverige. Det finns vissa bedömare som menar att det är mer än 1 000 miljarder som är placerade utomlands av svenskar. Det är en häpnadsväckande siffra.

Förmögenhetsskatten är godtycklig och den öppnar oanade möjligheter för skatteplanering. Den är orättvis. Några av de rikaste människorna som vi har i Sverige är delvis skattebefriade medan vanligt folk som har råkat bo in sig i ett hus som har stigit kraftigt i värde tvingas att betala skatten. Man kan faktiskt påstå, fru talman, att skatten i dag är mer eller mindre frivillig.

Många länder har avskaffat förmögenhetsskatten. I dag finns det endast fyra OECD-länder utanför Norden som beskattar förmögenheter.

Fru talman! Det bästa för tillväxt och utveckling i vårt land hade varit att lyssna på de borgerliga partierna och inleda en avveckling av förmögenhetsskatten. Allians för Sverige föreslår att förmögenhetsskatten avvecklas under nästa mandatperiod. Vi har tidigare lagt fram förslag om att i ett första steg börja avvecklingen med en halvering av skattesatsen.

Inte minst näringslivets organisationer har fört fram denna skatts skadliga effekter på tillkomsten av nya jobb och försämrade investeringsförutsättningar.

I Skattebasutredningens betänkande föreslogs att förmögenhetsskatten skulle slopas, men regeringen har uppenbarligen inte tagit något som helst intryck av den slutsatsen.

Fru talman! Det råder i dag en ganska bred enighet om förmögenhetsskattens skadliga effekter på god utveckling och tillväxt i Sverige och vikten av att ta bort denna orättvisa och i många fall lotteribetonade skatt. De som inte tycker så, fru talman, är socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister i Sveriges riksdag, varav några sitter framför mig just nu.

Förmögenhetsskatten är destruktiv till sin karaktär. Den bestraffar det slags beteende som är eftersträvansvärt – att det ska löna sig för den enskilde att anstränga sig och ta ansvar för sin framtida trygghet genom att bygga upp ett eget kapital. Individer som ägnar sig åt detta – och i denna grupp hittar vi många mycket vanliga svenskar, inte minst pensionärer – straffbeskattas i stället.

Fru talman! Förmögenhetsskatten driver kapital ur landet och missgynnar kapitalbildning, riskvillighet, investeringar och nyföretagande. Kan det finnas något som helst positivt i det scenariot, fru talman?

Som tidigare har sagts har alltfler inom EU övergett förmögenhetsskatten. Bland OECD:s 30 medlemmar finns i dag skatten kvar i sju åtta länder. Under 90-talet avskaffades skatten i Danmark, Tyskland, Nederländerna och Österrike. Finland, vårt östra grannland, har fattat beslut om att skatten ska bort med motiveringen att den är dålig för tillväxten och förhindrar nyföretagande och nya jobb. Så sant, fru talman!

Förmögenhetsskatten tas ut oavsett om förmögenheten genererar löpande inkomster eller ej. Detta strider mot en grundläggande princip för svensk beskattning, nämligen att man inte ska beskatta något förrän skattebasen har gett pengar att betala skatten med.

Fru talman! Varför ska vi ha kvar en skatt som gör oss alla lite fattigare? Vad kan vitsen vara med det? Frågan ställs givetvis till majoriteten i Sveriges riksdag – socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister.

Fru talman! I Sverige krävs det gott om pengar för att äga hus, inte minst för att betala fastighetsskatten. I år höjs taxeringsvärdena för fastigheter i Sverige. I min hemkommun, Borås, som på intet sätt är värst i Sverige, beräknas höjningarna i vissa fall bli 35 %. Det är alltså inte bara kustnära fastigheter som drabbas av stora höjningar av taxeringsvärdena i år. Den orättvisa och illegitima fastighetsskatten skapar återigen oro och frustration hos många egnahemsägare i Sverige.

Fru talman! Man förstår, med rätta, inte varför man ska betala mer i skatt för sitt eget boende på grund av att några av grannarna har sålt sina fastigheter. Man förstår, också med rätta, inte varför man ska tvingas sälja sitt hem för att betala skatt på pengar som man inte har i handen.

De som drabbas är i första hand människor med små ekonomiska marginaler och de som valt att satsa en större del av sin privatekonomi på det egna boendet.

Moderaternas ambition, och det ska inte råda någon som helst tvekan om detta, är att ta bort fastighetsskatten. Men det måste ske med ansvarsstagande och förnuft. Fastighetsskatten måste dock börja sänkas nu. Det gäller både småhus och flerbostadshus. För att ta bort effekten av de i vissa områden galopperande taxeringsvärdena måste det också införas en takregel, vilket också finns beskrivet i den trepartireservation som finns i betänkandet.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Anf. 125 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Mitt hem är min borg. Jag började mitt anförande i den förra debatten med ett psalmcitat. Jag börjar det här med ett annat klassiskt citat: Mitt hem är min borg.

Jag tror att det är där som den stora skiljelinjen går mellan socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister och övriga partier, allians-

partierna. Det beror på hur man ser på huset och bostaden. Är det ett skatteobjekt i första hand? Eller är det någonstans där man bor? Den bostad man bor i blir så väldigt olika saker beroende på om det i första hand är ett skatteobjekt eller om det är där man bor.

Hela grunden för fastighetsbeskattningen, eller bostadsbeskattningen som jag skulle vilja kalla den, utgår just ifrån att man kan spekulera i bostaden. Men jag vill påstå att det är otroligt få människor i det här landet som köper en bostad och bor där med hänsyn till vilka skattevinster man eventuellt kan göra i en framtid. Vi vet att det är ungefär 2–4 % av alla människor som byter bostad under ett år. Det är inte fler. De flesta bor otroligt långa tider på ett och samma ställe även om de har villor och bostadsrätter.

Man gör visserligen ofta en bostadskarriär. Man flyttar från mamma och pappa till en etta som studentlägenhet eller till något annat. När man så småningom bildar familj söker man ofta det som är bäst för barnen, om man nu uppfattar det på det sättet, nämligen en marknära bostad, ofta en bostadsrätt eller en villa. Så här önskar väldigt många människor bo. Men sedan ser våra myndigheter och vi här i riksdagens majoritet, som jag dessbättre inte tillhör, det på ett helt annat sätt. Boendet är ett skatteobjekt.

Det syntes så väldigt tydligt när vi tidigare hade stora räntebidrag som kunde gå till de mest rika personer. Det här avskaffade allianspartierna 1991–1994 under våldsamma protester från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Miljöpartiet satt som bekant inte i riksdagen under den tiden. Då lovade ni att ni skulle återinföra räntebidragen. Men ack nej, man räknade in alla de 30 miljarder som man tog från hyresgästerna årligen. Det finns inte alls några sådana räntebidrag längre.

Då fick man blodad tand. Visst kan man beskatta boendet ännu mer. Så har vi fått en acceleration av det som vi en gång var med på – det ska gärna medges att vi var med på detta – nämligen att se på olika tillgångar på det sättet att de skulle beskattas inom ramen för kapitalbeskattningen.

Sedan har vi fått en bostadspolitik i det här landet som ingen kunde förutse. Det byggs nästan ingenting. Priserna på villor och bostadsrätter, särskilt i storstadsområdena, skjuter i höjden. Och inte nog med det, fru talman, bara bostadsmarknaden för hyresrätter i Stockholms stad omsätter enligt fastighetsägarna 1 200 miljoner kronor per år. Det är alltså flera miljoner kronor per dag. Det är den svarta fastighetsmarknaden. Det är klart att bostäder har blivit guld värda under de här betingelserna.

Staten drar stora växlar på detta i form av sin kapitalbeskattning. Taxeringsvärdena går upp våldsamt, och det har framför allt gällt småhusen. Det är därför vi har fått en diskussion om villabeskattningen. Men för Folkpartiet är det inte en isolerad företeelse. Vi är otroligt angelägna om att inte få samma situation för alla som bor i flerbostadshus, i hyreslägenheter och bostadsrätter.

Nu står vi inför 2007 års stora fastighetstaxering för alla flerbostadshus. Kan ni som nu har bidragit till att vi har denna våldsamma prisutveckling på småhus garantera att vi inte får samma väldiga genomslag på hyrorna 2007? Ni har grundlagt ett system som automatiskt kommer att höja hyrorna inte bara för 100 000 människor utan för 1 ½ miljon människor.

Jag har frågat om detta tidigare här i kammaren. Då har jag alltid fått svaret: Ja, men ni vill någonting annat. Ni är oeniga om villabeskattningen.

Ja, det är riktigt. Folkpartiet och kd är inte riktigt ense om alla tagen, men vi är ense om en sak, vi måste få en ändring på detta. Vi kan inte fortsätta att höja bostadsbeskattningen som vi har gjort hitintills. Det är den stora skillnaden som väljarna ska ta ställning till i valet. Vi måste få ett slut på den automatiska skärpningen av bostadsbeskattningen i vårt land.

Ibland sägs det att vi vill avskaffa fastighetsskatten med en gång. Men alla som har förmåga att lyssna hör ju att det inte går efter den här våldsamma höjningen. Under den här mandatperioden har fastighetsskatten på småhus höjts med ungefär 6 miljarder kronor när det får fullt utslag, utan att riksdagen har fattat något beslut. Hur mycket blir det för alla andra fastigheter, flerfamiljsfastigheterna? Blir det 0 kr eller blir det 6 miljarder kronor där också?

Vi har en situation som är helt omöjlig. Socialdemokraterna och deras stödpartier har gjort boendet till en mjölkko för staten. Det går vi emot. Det vill vi ändra på genom att begära väljarnas förtroende i valet.

Fru talman! Sedan finns det en massa andra saker i det här betänkandet som handlar om förmögenhetsskatten. Jag är helt enig med Ulf Sjösten. Jag ska inte upprepa det han har sagt. Det finns ett alliansprogram för hur man ska kunna ta bort den på två mandatperioder och så vidare.

Förmögenhetsskatten har en speciell verkan eller möjligen två. Den är nästan frivillig, som Skatteverkets nuvarande chef Mats Sjöstrand sade vid ett tillfälle när han framträdde i skatteutskottet. Det kan man protestera mot. Den kanske inte är så jättefrivillig. Men när finansminister Pär Nuder är nöjd med att tre fjärdedelar av förmögenhetsskatten betalas av den rikaste kvartilen då blir jag väldigt orolig, för då betalas en fjärdedel av förmögenhetsskatten av andra än de som är rikast. Det som är problemet är att skatten inte betalas efter bärkraft.

Vi har reserverat oss i det här betänkandet på en lång rad punkter. Det gäller uppskovsreglerna, vinstberäkningar vid avyttring av äldre småhus och så vidare. Och jag vill till de ärade åhörarna här i kammaren och på läktaren säga att jag tror att det bästa är, utan att jag refererar alltihop, att läsa om allt som vi vill i betänkande SkU18.

Fru talman! Jag ska inte förlänga debatten. Det finns ett vägval i de här frågorna den 17 september. Vi vill göra det möjligt för vanligt folk att köpa hus, att bo på ett vettigt sätt, att förutse att hyrorna inte stiger helt plötsligt till följd av skattebeslut i denna riksdag, att det blir verkliga förhandlingar mellan hyresgäster och de olika fastighetsägarföreningarna utan att riksdagen lägger sig i dessa. Jag menar att vägvalet är lätt. Det finns de som är väljarna svaret skyldiga, och jag förväntar mig att i denna debatt få ett väldigt klart besked om ni kan garantera att 2007 års allmänna fastighetstaxering av flerfamiljshus inte kommer att innebära skattehöjningar och hyreshöjningar för ungefär 1,5 miljoner hyres- och bostadsrätter i det här landet.

Anf. 126 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservationerna 2, 11 och 13. Ibland lönar det sig att nagelfara eller läsa utskottets ställningstaganden lite mer noggrant. Det kan ju vara så att ett och annat kan dölja sig där i sättet att argumentera och även ordningen vad gäller argumenteringen.

Vi läser på s. 8, herr talman, där det står att statens intäkter från fastighetsskatten beräknas till ca 28 miljarder kronor. Det är ju ett konstaterande. Sedan kommer det första argumentet: ”Ett slopande av fastighetsskatten skulle få betydande statsfinansiella återverkningar.” Vad är det här för typ av argument? Ja, det brukar kallas för konsekvensetiska argument, det vill säga att man ser till konsekvenserna, inte till sättet som man genomför en sak på. Man ser till slutmålet. Målet är statskassan, finanserna. Det är inte oviktigt på något sätt. Men vad är medlet då? Ja, medlet är ju en beskattning på ägande, på fastigheter, på hus, som under ett antal års tid har lett till att människor har varit tvungna att flytta från dem, sälja dem. De har inte kunnat bo kvar. Det har lett till en hel del tragedier.

I majoritetens argumentering ser man inte skillnaden mellan mål och medel, utan man sätter upp målet, de 28 miljarderna, och låter det vara ett tillräckligt skäl för att behålla fastighetsskatten som den är nu. Man har ändrat lite grann i konstruktionerna genom åren, men i princip är den kvar. Det skulle med ett fint ord kunna kallas för fiskal utilitarism, herr talman. Fiskal har med statskassan att göra och utilitarism har med nyttan att göra. Då är det alltså en fiskal nytta, en fiskal konsekvensetik. Det handlar till syvende och sist om statsnyttan. Hur många medborgare som drabbas på vägen säger man ingenting om. Nu vet vi hur det genom åren har drabbat människor, och jag ska komma in på detta lite mer. Jag vill bara återigen påpeka att det första argumentet är ett rent nyttoetiskt argument, ett utilitaristiskt argument.

Sedan säger man i argument två på raden under: ”Det finns även starka principiella skäl mot att avskaffa fastighetsskatten” – och så kommer det med en gång en motivering – ”eftersom den utgör en del av kapitalinkomstbeskattningen.” Vad är nu detta? Vad betyder det här?

Fastighetsskatten är en del av kapitalinkomstbeskattningen, säger man, och kapitalinkomstbeskattning innebär att man likställer kapitalinvesteringar med låt oss säga aktier, obligationer, att sätta in pengar på bank och att investera i ett hus. Då tänker man sig att precis som insättningen på bank ger en ränta som ska beskattas eller aktiekapitalet när det ger utdelning – nu ger det ju inte alltid utdelning – ska beskattas ger också fastigheter som man köper utdelning. Vad är det då för utdelning? Såvitt jag vet får man ju ingen inkomst av fastighetsinnehav i reda pengar, såvitt man inte hyr ut sin fastighet.

Nu har den här resan varit lång för många när det gäller att debattera och diskutera fastighetsskatten, och jag kom väl in i Fastighetsbeskattningsskommittén som tillsattes, tror jag, 1999. Jag minns att det då så tydligt talades om att i det material som förelåg i senare propositioner, alltså beredningsmaterialet, står det att om man hyr ut en fastighet som man har investerat i på en marknad får man en marknadsmässig hyra. Den hyran ses som en vinst, och den ska då fångas upp till beskattning.

Nu är det inte så att man hyr ut sin fastighet i normala fall. Man bor ju där själv. Men då är det, hävdar ni, som om man hyr fastigheten av sig själv. Det är alltså fortfarande en fastighet på marknaden och man hyr den av sig själv, men man betalar ju inte någon hyra till sig själv. Då hävdar ni – ni får väl säga att det är fel, men så har jag i alla fall fått lära mig att det är – att man liksom hyr den av sig själv. Man betalar alltså i princip hyra till sig själv och den ska, som ni skriver och säger, fångas upp till beskattning. Ni kan inte skaka på huvudet, för det är ju så ni resonerar.

Den här hyran konsumerar fastighetsägaren i stort sett samtidigt. Han lever upp hyran, han konsumerar den, men den ska likväl fångas upp till beskattning. Det är det man kallar för en icke monetär avkastning. Det är ju ett flott språk. Det är nästan lika flott som fiskal utilitarism, skulle man kunna tycka. Icke monetär avkastning, det vill säga en avkastning som man inte får i reda pengar, är en fiktiv inkomst, och den ska beskattas.

När det står i majoritetens text att fastighetsskatten utgör en del av kapitalinkomstbeskattningen ska majoriteten också veta att det är det här teoretiska resonemanget som ligger bakom.

Jag ser att ni skruvar på er och skakar på huvudena. Men detta är er teori bakom fastighetsskatten. Stå upp för den.

Jag tycker personligen att fiktiv inkomst ska bemötas av fiktiv skatt. Fiktiva intäkter fångas upp av fiktiv beskattning. Det låter väl rimligt.

Vi kommer sedan till ytterligare argument: Ränteutgifter bör förbli avdragsgilla. Som om någon hade föreslagit motsatsen. Ingen har sagt något annat. Alla vet att ränteutgifter, inte bara på lån på fastigheter, är avdragsgilla oavsett vad man konsumerar. Det är också en socialpolitisk finess att man ska kunna låna till annat än köp av fastigheter. Såvitt jag vet har ingen ens tagit upp det argumentet, ändå förs det fram som ett av huvudskälen för det egna alternativet.

Först på tredje plats – det beror på hur man räknar – kommer en sats om orimliga effekter för hushållen. Fastighetsskattens nivå måste avvägas och utformas så att den inte leder till orimliga effekter. Vad är då orimliga effekter? Det är uppenbarligen inte att tvingas sälja sitt hus på Orust, Tjörn eller längs Bohuskusten. Man kan ju belåna sin fastighet har vi fått höra tidigare. Man kan belåna den och i princip leva på det kapital som man faktiskt har i huset.

När jag går igenom argumenteringen, den är ganska kort, finner jag att den inte håller. Det finns inte intellektuella skäl att säga: Det här var en redig argumentering. Jag förstår den och tycker att den är principiellt tilltalande.

Jag skulle vilja säga att argumenteringen inte håller. Ägande av fastighet och konsumtion, som man skulle kunna säga, av den kan jämföras med annat som man äger. Det kan vara en motorcykel, en bil eller en läderjacka som håller länge. Skulle man inte kunna beskatta den på liknande sätt och se den som en beständig kapitalinvestering? Den intäkt som man har av den är fiktiv. Om man hyr ut läderjackan skulle man få en hyra för den och den måste fångas upp. Nu är det som om man hyr den själv. Den vinst som man egentligen hade fått konsumerar man samtidigt som man använder den.

Det är ju så ni argumenterar om fastigheter. Vad är skillnaden? Jag vågar inte tipsa om båtar och annat.

Detta ligger bakom taxeringsförfarandet. För att taxera fastigheterna måste man veta varför människor är beredda att betala så mycket för en viss fastighet, om den nu var till salu. Ska man vara riktigt strikt skulle man kunna säga att ingen fastighet har något marknadsvärde så länge den inte är ute på marknaden till försäljning. Det bortser man ifrån.

Prot. 2005/06:120
10 maj

När man med taxeringsförfarandet ska ta reda på varför människor är beredda att köpa en fastighet måste man mäta och räkna på alla faktorer som gör att man vill bo där. Det kallas för ekonomisk ekonometri. Det är någon typ av mätningsslag som man har i akademiska och andra sammanhang. Det finns något som kallas för hedonisk prisfunktion. Jag har varit inne på det tidigare här i kammaren. Det var andra ledamöter då.

Man talar om en hedonisk prisfunktion. Vad är det? Det är den funktion som gör att man är beredd att satsa så mycket på sitt hus. Det är alltså en nyttningsfunktion. Hedonisk kommer av hedone, njutning.

Vad man egentligen betalar som fastighetsägare är en nyttningskatt. Man betalar för njutningen att bo där. Denna njutning fångas upp till beskattning.

Jag protesterar naturligtvis å det livligaste. Jag vänder mig mot denna form av beskattning. Jag ser den som principvidrig.

Anf. 127 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Vad säger man efter detta?

Det är upp till väljarna att ta ställning till om man ska rösta på någon som vill behålla fastighetsskatten eller på någon som inte vill behålla fastighetsskatten. Det blir intressant att se utslaget av det.

Vi menar att valet kanske står mellan att behålla fastighetsskatten och förmögenhetsskatten och att få en sämre situation för sjuka och arbetslösa. Det är ett val som väljarna har att göra. Vår sak är att argumentera för våra ställningstaganden.

Från Vänsterpartiets sida menar vi att intäkterna från fastighetsskatten är en viktig skattebas. 28 miljarder kronor är inte att förakta. Vi menar också att det som man kan kalla boendeskatter, både fastighetsskatt och förmögenhetsskatt, inte är något generellt problem. Men det kan vara stora problem på vissa håll i landet. Det ska man inte blunda för. Det är också därför vi har infört begränsningsregeln. I den senaste vårbudgeten bygger vi ut den till att även omfatta fritidshus och till att omfatta fler. Vi höjer taket för de fastigheter som kommer att ingå i systemet. Det är inte helt oviktigt. Det gör att boendeskatterna inte är helt okänsliga för inkomst hos den som bor i den enskilda fastigheten. Det kan man inte längre säga att de är. Man kanske kan ha synpunkter på hur man utformar begränsningsregeln, men man kan inte säga att systemet är helt okänsligt för den som ska betala sin boendeskatt.

Även Vänsterpartiet tycker att man i ett längre perspektiv kanske ändå ska försöka se över systemet för fastighetsskatt. Vi kanske inte kan skriva under på att detta är det optimala. Man kanske skulle titta på möjligheten att ha två olika värden, ett på marken och ett på byggnaden. Då skulle byggnadens värde kunna vara geografiskt neutralt. Om huset ligger i Stockholm eller någon annanstans ska man inte drabbas av olika skattenivåer.

Jag har tittat på de reservationer som de borgerliga partierna har lämnat in. Om jag ska säga något positivt om Kristdemokraterna så är det att de är värda all respekt för att de är konsekventa. Per Landgren använder kraftuttryck kring den fastighetsskatt som finns, men han har också lämnat in en reservation där det står klart och tydligt att fastighetsskatten ska bort. Basta! Det är konsekvent. Det är bra gjort.

Detta reser också en del andra frågeställningar. Det finns ju en reservation från moderater, folkpartister och centerpartister. Där skriver man att skatten upplevs som illegitim och orättvis. Man föreslår inte att den tas bort. Man föreslår att man börjar med att ta bort ett par tre miljarder kronor.

Då frågar man sig: När anser de partierna att skatten slutar att vara illegitim? Vi tar in 28 miljarder. Säger man då att det räcker att vi har en nivå på skatteuttaget på 24–25 miljarder? Går gränsen där? Var går den? Det är också en intressant frågeställning.

Från Vänsterpartiets sida har vi jättestor respekt för att varje parti ska framföra sina egna uppfattningar i samtliga sakfrågor. Så agerar vi från vårt parti. Men fastighetsskatten är något av en paradgren, när man lyssnar på alliansens företrädare i olika debatter. Men när ni väcker en gemensam motion från alliansen, vilket ni gjorde för några veckor sedan, finns fastighetsskatten inte ens med. Det finns inte en rad om det, och inte en krona. Och det är väl ändå era gemensamma ansträngningar som ni går till val på? Ni ska ändå visa att ni kan regera tillsammans.

En annan sak som jag har respekt för är att ni i er motion från alliansen var väldigt noga med att tala om att ni finansierar allt som ni föreslår. Det tycker jag är bra. Så ska det vara. Det är helt korrekt.

De förslag till skattesänkningar som ni framför i motionen från alliansen, exklusive fastighetsskatten, ska betalas av sjuka, av arbetslösa och så vidare.

Men då kommer nästa fråga om vad ni tänker göra om olyckan är framme och ni skulle bilda regering till hösten. Vilka besparingar ska ett borttagande eller en eventuell sänkning av fastighetsskatten rendera i? Vilka ytterligare besparingar kommer ni att föreslå? Det finns en lång rad intressanta frågeställningar som göms i debatten.

Jag ska säga något om förmögenhetsskatten. Vänsterpartiet har tagit upp frågan om lex Uggla-problematiken. Vi gjorde det bland annat utifrån problemet med överskottslikviditeten. I Skatteverkets skrivelse som ledning till årets taxering framgår det att dagens lagstiftning inte är fullständig och inte ger en tillräckligt tydlig vägledning. Det står till exempel att lagstiftningen inte möjliggör för Skatteverket att uttala exakta normer för förmögenhetsvärderingen. Man skriver också att lagstiftningens utformning inte medger att man fiktivt ska beakta den latent skattebelastning som hade utlösts för ägaren om han eller hon hade fört över tillgångarna i bolaget till sin egen förmögenhet.

Vi från Vänsterpartiet tycker att detta talar sitt tydliga språk, nämligen att detta inte är tydligt.

Nu finns det skrivningar i vårbudgeten om att vi snart ska göra en översyn av regelverket som styr avsättningen för den latent skatteskulden. Det tycker vi är ett välkommet besked. Vi menar att övrig problematik som går att hänföra till överskottslikviditet också kommer att behandlas återkommande.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation 6 där beskattning av byggnader för äldreboende behandlas. Vi menar att det behövs ett tydligare regelsystem för att undanröja den osäkerhet och de tveksamheter som finns i dag när det gäller klassificeringen av de blandade boendeformerna inom äldreomsorgen.

Anf. 128 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Min erfarenhet är att debatter med Marie Engström är konstruktiva, lugna och sakliga. Jag skulle därför bara vilja ställa några frågor utifrån det som jag nyss sade i mitt anförande.

När man läser politisk filosofi, om det så är inom statsvetenskap eller inom idé- och lärdoms historia, så hör utilitarismen till en av de, låt oss säga, övergripande politiska filosofierna, till exempel Eucumnicas lärobok om moderna ideologier, eller vad den heter.

Beträffande den första argumenteringen för fastighetsskatten, så tycker jag att Marie Engström var inne på detta när hon sade att det inte var någon föraktlig summa. Och det är det ju inte alls. Det är inte det som det handlar om. Den hade kunnat vara 45 miljarder, 5 miljarder eller 100 miljarder. Men jag vill ändå fråga: Är det det som den inbringar till statskassan som gör den till en bra skatt, en legitim skatt och en skatt som man ändå tycker är rättvis eller rättfärdig till sin konstruktion? Är det så Marie Engström argumenterar i detta fall? Gäller det även andra skatter, alltså att det är den summa som den inbringar som gör att det är en legitim skatt?

Anf. 129 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Från Vänsterpartiets sida anser vi att fastigheter är en tillgång som ska beskattas. Det tycker vi är en bra utgångspunkt. Dessutom kan vi inte neka till att det är en bra skattebas. Den rör inte på sig. Den ska i varje fall inte röra på sig, och den kommer inte att göra det heller.

Såsom vi resonerar när det gäller att ta ut fastighetsskatt är vi inte speciellt unika. Det gör man också i andra länder. Ni får det att låta som om det som vi gör här är väldigt unikt. Det är ju inte på det sättet. Man tar ut fastighetsskatt i andra länder. I vissa länder tar man dessutom ut högre fastighetsskatt.

Detta är Vänsterpartiets inställning. Och vi menar att det finns så många områden och så mycket i den generella välfärden som verkligen behöver resurser. Det finns därför all anledning att fortsätta att ta ut fastighetsskatt.

Anf. 130 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! När man resonerar principiellt så kanske det inte hjälper att hänvisa till andra länder eller liknande. Det är ungefär som att säga: Så får andras ungar göra, och då får våra göra det också. Man får i förstone se till sitt eget hus.

Men det som jag får lite svårt att förena och som jag hade som en liten hållhake är hur Marie Engström principiellt motiverar begränsningsregeln och dämpningsregeln. Vänsterpartiet är ändå ett ideologiskt parti. Marie Engström har själv arbetat för att gränsen skulle ändras från 5 % till 4 % av hushållsintäkterna. Vad är det som motiverar detta om det är en så bra skattebas? Någon typ av ideologisk argumentering hade jag ändå förväntat mig från en vänsterpartist utöver en utilitaristisk motivering, det vill säga att fastigheter är en bra skattebas som man måste använda.

Anf. 131 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Att ha olika typer av begränsningsregler eller andra regler som mer styr mot skatt efter bärkraft, tycker jag är ett argument så gott som något för en vänsterpartist att föra fram i en fastighetsskattedebatt.

Jag vet att Per Landgren nu inte kan svara på min fråga, så den blir väl hängande i luften. Men egentligen skulle jag vilja fråga Per Landgren vilka principer det är som styr de försämringar som han föreslår för till exempel sjuka och arbetslösa. Men den debatten får vi ta någon annan gång.

Anf. 132 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Marie Engström frågade vad vi ska spara på om vi vill ta bort fastighetsskatten. Svaret finns i de motioner som vi har väckt. De är fullt ut finansierade. Därför ska jag ställa en helt annan fråga. Jag har tidigare ställt den till Lennart Axelsson, till Per-Olof Svensson och till flera andra företrädare för Socialdemokraterna. Och trots att jag fortfarande hör ganska bra har jag aldrig lyckats uppfatta ett svar. Frågan är: Vad ska vanliga människor spara på när staten höjer deras boendeskatte? Vi får alltid höra: Vad ska staten spara på?

Men jag har den andra utgångspunkten, nämligen att dessa skatter betalas av enskilda hushåll. Vad ska vanliga människor spara på när fastighetsskatterna höjs 2007?

Jag noterade att även Marie Engström mycket skickligt gick förbi hela 2007 års allmänna fastighetstaxering av flerfamiljshus som kanske kommer att höja hyrorna skattevägen med 100, 200 eller 300 kr per månad. Vi vet inte hur mycket det blir.

Min fråga – en fråga som Pär Nuder inte har kunnat svara på och en fråga som jag också har ställt till Bosse Ringholm som jag inte heller har fått något svar av – blir därför, och jag ska med stort intresse lyssna på svaret: Vad ska vanliga människor spara på?

Anf. 133 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är egentligen en lite knepig fråga. Alla människor gör naturligtvis sina prioriteringar och sina val. Det boende som man väljer är självklart ett livsval man gör.

Jag skulle vilja säga så här: Det är väl viktigt att så långt som möjligt kanske försöka skapa en neutralitet mellan olika boendeformer. För några år sedan tog en utredning upp den frågan. Då menade man att det bland annat skulle betyda att fastighetsskatten borde sänkas eller kanske rentav tas bort för hyreshus. Det är lite grann det som Gunnar Andrén är inne på.

Skulle det visa sig att det finns ett statsfinansiellt utrymme är vi inte främmande för den typen av diskussion – absolut inte! Problemet är väl snarare, skulle man kanske kunna säga, att vi ägnar väldigt mycket tid i kammaren åt att diskutera småhusboendet, vilket vi naturligtvis ska göra, medan vi kanske ägnar ganska lite tid åt den skatt som drabbar flerfamiljshus.

Jag kan till Gunnar Andrén skicka tillbaka frågan om vad vanliga människor ska spara på. Ni i alliansen skulle ju likaväl kunna svara på frågan vad vanliga människor ska spara på när ni sänker a-kasseersätt-

ningarna och kanske inför ändrad karensdag i sjukförsäkringen eller gör andra typer av försämringar – besparingar som ni faktiskt har lagt fram förslag om i era motioner. Jag har respekt för att ni finansierar era förslag, men det får också betydelse för människor och människors vardag. Vad menar ni att den enskilde ska spara på för att klara av de försämringarna?

Anf. 134 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Det där är en annan fråga, som jag gärna diskuterar. Vår avsikt är inte att folk ska ha 80 % lön, utan hela alliansens politik går ut på att folk ska ha 100 % lön. Det medger jag gärna. Jag tror att vi ska försöka göra det som Folkpartiet lyckades med i förra regeringen. Det var ju först efter år 1994 som till exempel socialförsäkringarna sänktes. Det lyckades vi förhindra under de åren – det var svåra år, och det behövdes många hårda åtgärder.

Jag medger att några kommer att drabbas av det här, men nu är det på det sättet. Vi kan fortsätta den debatten vid ett annat tillfälle. Under den här mandatperioden när Marie Engström och Vänsterpartiet stöttat Socialdemokraterna har boendeskattnerna, i huvudsak för villaägarna, höjts med 5 000–6 000 miljoner kronor. Det är pengar som vanliga hushåll har tagit någonstans. Det finns inga andra betalare än vanliga hushåll.

Om vi skulle vilja genomföra en sänkning till år 2012 och ta bort stora delar av fastighetsskatten får folk helt klart mera pengar. Till och med de arbetslösa får mera pengar om de råkar bo i villa. Men det viktigaste nu, i stället för att göra det, tycker jag är att få ett klart besked om vad effekten blir av 2007 års allmänna fastighetstaxering för vanliga hyresgäster. Det är en fråga som folk ställer, men jag har aldrig hört en vänsterpartist, miljöpartist eller socialdemokrat ställa den frågan här. Vad blir alltså effekten? Kan ni garantera att det inte blir några skattehöjningar?

Anf. 135 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! I mitt förra svar till Gunnar André förde jag ett resonemang om beskattningen av hyresfastigheter och om hur vi ser på den saken och på den typen av upplåtelseform. Vi skulle kunna tänka oss en diskussion om att sänka fastighetsskatten i det avseendet när det finns ett utrymme. Det är egentligen svaret på just den frågan.

Samtidigt säger jag då: Ja, en upptaxering kan få genomslag på hyrorna, vilket naturligtvis är ett problem. Sedan finns det andra faktorer som styr hyressättningen och så vidare – så kan det vara.

Jag tycker att det blir lite bluddrigt här när det gäller de frågor jag får. Om Gunnar Andréns parti föreslår en sänkning av fastighetsskatten med, tror jag, 3–4 miljarder kronor enligt den motion som ni har lämnat in och det ska ställas mot de förslag om besparingar på runt 20–25 miljarder kronor som ni har lagt fram och som rör a-kassan, dem som blir sjuka och så vidare är det storheter som det inte går att jämföra. Det blir oerhört svårt att svara på de frågor som Gunnar André ställer just därför att det blir väldigt bluddrigt.

Jag förstår dock att det blir bluddrigt och svårt för er. Det finns ju likaså ingen symmetri i de förslag som ni lägger fram. Ni har fyra olika motioner. Jag har försökt att läsa dem och lagt dem bredvid varandra.

Dessutom har ni en gemensam motion, precis som jag förut sagt, där fastighetsskatten inte ens finns med. Det blir alltså väldigt svårt att diskutera. Till slut vet man inte riktigt vem man diskuterar med.

Vem av er är alltså talesperson för alliansen, och vem är det som för fram alliansens politik?

Anf. 136 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten och den därmed sammanhängande debatten om lex Uggla har präglat den ekonomiska debatten under det gångna halvåret.

När man diskuterar fastighetsskatten och förmögenhetsskatten är det till stor del en fråga om boendekostnader och därmed om en av de allra viktigaste frågorna i människors tillvaro. Boendet är en stor del av alla människors trygghet. Det gäller alltså att se helheten och att göra bedömningar utifrån den.

Fastighetsskatten betecknas med rätta som ett av landets största lotterier med sin nuvarande utformning. Beskattningen är godtycklig. Den är orättvis, och den saknar helt legitimitet i ett folkligt perspektiv. Här måste det alltså till ändringar.

Vi i Centerpartiet vill avskaffa fastighetsskatten. Vi gör det på ett ansvarsfullt sätt, vilket innebär att frågan måste analyseras noga. Det är inte realistiskt att snabbavveckla fastighetsskatten. Ändringar i beskattningssättet måste dock ske med omedelbar verkan.

Lika akut är en sänkning av uttagsprocenten så att hårt drabbade familjer ges möjlighet att bo kvar i sina bostäder. Vi i Centerpartiet föreslår en sänkning av uttagsprocenten från 1 % till 0,75 %, alltså en 25-procentig sänkning.

Vidare vill vi införa en takregel för taxering av mark – upp till 300 000 kr. Vi vill minska antalet värdeområden. Vi vill införa ett mediansystem i beräkningen, och vi vill ta bort investeringar som är miljöförbättrande åtgärder från beräkningsgrunden för fastighetstaxering.

Villaägarna har gjort en bedömning av de politiska partiernas förslag om en akut förändring av fastighetsskatten. I den beräkningen – det gäller en normalvilla – sänks fastighetsskatten med Centerpartiets förslag till under hälften i relation till regeringens förslag. Det här är åtgärder som kan genomföras med omedelbar verkan.

Sett till de boendes kostnader samverkar ett otal åtgärder till höga boendekostnader. Många av dem är direkt beroende av beslut som vi har tagit här i kammaren. Som jag ser det gäller det alltså att ha en helhetssyn i den här debatten, utifrån hushållens och utifrån samhällets synvinkel.

Kostnaderna för el, för fjärrvärme, för vatten och avlopp och för sopor har höjts med ca 30 % under den senaste tioårsperioden. Under samma period har index utvecklats med 9 %. Till detta ska läggas det beslut som majoriteten om ett par veckor förväntas genomdriva här i kammaren, nämligen ett beslut om en ökad förbränningskatt. Det kommer att påverka avfallskostnaden med en höjning om i storleksordningen ytterligare 30 % för varje hushåll.

Det är alltså många faktorer som vid sidan av fastighetsskatten bidrar till höga boendekostnader. En sådan faktor är förmögenhetsskatten som i tillväxtbygder direkt bidrar till en hög boendekostnad. Men nu är det inte

så enkelt som att man bara kan säga att det här skapar en omöjlig situation i just tillväxtbygder.

Boverkets utredning av boendekostnaderna visar att de boende i Storstockholm i snitt har 68 000 kr mer kvar om året per hushåll än vad hushåll i landets mindre kommuner har.

Frågan om boendekostnader är alltså komplex och fordrar därför en mycket noggrann utredning.

Det är därför glädjande att tre partier inom alliansen är överens om dels att avvecklingen av fastighetsskatten ska ske och ske på ett ansvarsfullt sätt, dels att frågan ska utredas utifrån ett perspektiv om hur formerna för avvecklingen ska se ut och hur effekterna av en avveckling kommer att bli. Det är alltså en tydlig målformulering om hur vi ska gå vidare i frågan. Målet är gemensamt: en avveckling av fastighetsskatten på sikt, en ansvarsfull avveckling.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation nr 1, och för tids vinnande kan jag inbegripa i det yrkandet effekten av reservationerna 3 och 5. De här frågorna är sammanhängande, men jag markerar alltså genom bifall till enbart reservation 1.

Herr talman! Förmögenhetsskatten är en direkt skadlig skatt. Det är en skatt som av de rika upplevs som frivillig, och de som råkar mest illa ut är vanliga svenskar med vanliga inkomster. Trots det framstår förmögenhetsskatten som en helig symbolfråga för den röda majoriteten. Om man tar bort förmögenhetsskatten, hur ska man då kunna hävda motsättningen med "det rika folket"? "Det rika folket" i det här fallet är pensionären Sara i Stockholms skärgård eller änkan Anna på Kåringön. Det är de som drabbas av förmögenhetsskatten. Det är de som drabbas av fastighetsskatten, och det är de som riskerar att få lov att flytta från sina hem på grund av den höga beskattningen.

Vi har världens högsta beskattning. Trots det ges vissa grupper rätten att planera bort sin skatt. Det är de med de stora inkomsterna. Den inriktningen bejakas i det socialdemokratiska Sverige.

SEB räknar med att ca 500 miljarder kronor tillhörande svenskar finns i obeskattat utlandssparande. Det kapitalet skulle vara bra att ha i Sverige för att kunna satsa på nya jobb, på ungdomsjobb, och minska utanförskapet och därmed minska regeringens misslyckanden inom arbetsmarknadspolitik. Inte ens viljan finns för att ge förutsättningar för en lägre arbetslöshet, ett mindre utanförskap och att samtidigt lägga grunden för vidareutvecklandet av vår välfärd.

Inom alliansen är vi överens om att förmögenhetsskatten ska avvecklas under kommande mandatperiod. Vi tar det första steget genom en halvering redan första året efter valet och tar nästa steg under mandatperioden.

Herr talman! Under vintern har debatten varit het kring överskottslikviditeten i företag. Politiker brukar hävda att när någon hör av sig i en fråga är det många som har ringt. När tre ringer är det folkstorm. I frågan om lex Uggla har jag personligen fått 216 kontakter, 216! Jag vet att utskottets kansli har fått över 1 000 mejl. Frågan om överskottslikviditet är alltså het, och behovet av en ändring är stort. Riksdagen kan enkelt förändra lagen genom att biträda den skrivning som vi reser vanter gjort i utskottet.

Kostnaden för en sådan förändring i förhållande till kostnaderna i samband med majoritetens ändringar är ringa. Den överbeskattning som sker av fåmansföretag genom det här handlingssättet hämmar utvecklingen, som jag ser det. Återigen visar regeringen upp en aversion gentemot företagande och sysselsättning.

Herr talman! Jag upplever det som beklagligt att man agerar på det här viset även om man, som Marie Engström sade, kommer att se över det här och har tagit upp det här i vårpropositionen. Jag anser ändå att det är snabba åtgärder som behövs och yrkar därför bifall till reservation 13 avseende lex Uggla.

Anf. 137 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Innan jag börjar på riktigt tänker jag läsa lite grann i en kompletteringsproposition från början av 90-talet med adress Per Landgren. Det var en regering som bestod av bland annat Alf Svensson, Anne Wibble och Carl Bildt som slog fast kopplingen till kapitalbeskattningen. Man skrev: Valet av skattesatsen på 1 ½ % står i överensstämmelse med kraven på en likformig kapitalbeskattning. Så det är inte någonting som vi har kommit på, utan det var alltså en borgerlig idé från början.

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer. Det verkar på alla borgerliga talesmän lite grann som att det inte har hänt någonting. De här begränsningsreglerna och det som har införts har gått spårlöst förbi. Ni pratar fortfarande om alla de sämst bemedlade som inte har möjlighet att bo kvar i sina hus. Det är faktiskt inte sanning längre. De allra flesta har blivit hjälpta i och med de förändringar som vi har gjort. Men vi kan återkomma till det.

Det är lätt att bli fartblind, och kanske ännu hellre penningblind, när man debatterar skatter på nationell nivå. De summor som vi nu diskuterar behovet av handlar om ca 34 miljarder, eller med andra ord 34 000 miljoner. Det skulle räcka till att betala alla löner och alla andra kostnader i min hemkommun Nora med lite drygt 10 000 invånare under mer än 80 år. Det är alltså inga små summor som den samlade högeralliansen i ett femtiotal motioner föreslår att vi ska göra oss av med.

Nu ska vi kanske ändå vara rättvisa och säga att det inte finns några särskilt skarpa förslag från borgarna när det gäller fastighetsskattens borttagande. Mycket skrik för lite ull, skulle man kunna säga. Framför allt visar de upp en imponerande oenighet mellan de olika partierna.

Däremot är man rörande överens om att ta bort skatten på förmögenhet. De nästan 6 000 miljoner som den skatten bidrar till statskassan med skulle ”bara” räcka för att driva runt Nora i 15 år, men jag vill nog ändå kalla det för en rejäl summa pengar.

Vi socialdemokrater har varit med om att med stöd av en stor majoritet av svenska folket bygga upp ett samhälle där vi tillsammans betalar in en i jämförelse med många andra länder hög skatt. Vi gör det för att det ska vara våra barns, de äldres och de sjukas olika behov som ska avgöra vilken hjälp man ska få i livets olika skeden och inte storleken på plånboken eller hur ens privata försäkring är utformad.

Vi kommer alltid att försvara en generell välfärd som omfattar alla, och det är huvudanledningen till att vi i det här betänkandet föreslår att

Prot. 2005/06:120
10 maj

samtliga motioner med allehanda förslag om att minska våra gemensamma resurser avstyrks.

Herr talman! Jag tänker kommentera några av de frågor som finns med i reservationer och motioner och börjar med den som under senare tid har fått mest uppmärksamhet. Det handlar om hur överskottslikviditet i onoterade företag ska behandlas vid förmögenhetsbeskattningen av företagets ägare. Där har Skatteverket i en skrivelse gett sin uppfattning om vad som gäller för rörelseförmögenhet. Man säger att finansiella tillgångar på upp till en miljon och en kassalikviditet på upp till 200 % normalt kan godtas utan förmögenhetsskatt.

Frågan kommer, precis som Marie Engström tidigare sagt, att tas upp i en kommande skatteöversyn, men dessförinnan vill regeringen även pröva att utforma en regel som beaktar den latent skatteskuld som ingår i ett aktiebolags överskottslikviditet. Det är också uppfattningen hos en majoritet i utskottet att detta bör ske med förtur. Man kan läsa om detta lite utförligare i finansplanen på s. 11.

Herr talman! När vi så tar en titt på fastighetsskatten kan vi konstatera att högeralliansen i reservationerna är uppdelad i två läger. Kristdemokraterna fortsätter att framhärda i sitt försök att övertyga de tre övriga om förträffligheten i sitt förslag om en kommunal avgift i stället för en statlig skatt, detta trots att förslaget av Moderaternas Fredrik Reinfeldt och Mikael Odenberg i Svenska Dagbladet den 24 mars sågats jäms med fotknölnarna. De skrev där att Hägglunds linje inte håller. Jag förmodar att Hägglunds linje är densamma som Landgrens linje. Förslaget är konfiskatoriskt och dessutom skattehöjande för 360 000 fastighetsägare.

De övriga tre, moderater, centerpartister och folkpartister, har – måste det erkännas – lyckats enas kring synen på att det behövs ytterligare en eller kanske två utredningar för att komma fram till hur fastigheterna ska värderas och fastighetsskatten avvecklas. Något tydligare gemensamt besked från dessa tre är svårt att läsa sig till. Möjligtvis vill man ändå ha någon sänkning, men nivåer och tidpunkter är det värre med.

Herr talman! Utan fastighetsskatt skulle förmodligen en större del kapital investeras i fastigheter än vad som är samhällsekonomiskt motiverat. Det skulle bli gynnsamt att lånefinansiera köp av fastigheter för att avyttra dessa vid värdeökning. Detta skulle bero på lägre reavinstskattenivå vid försäljning av fastigheter samt det faktum att ränteutgifterna är avdragsgilla.

Det senare perspektivet, att ränteutgifterna är avdragsgilla, innebär ett generationsperspektiv som försvårar ett avskaffande av fastighetsskatten. Detta borde innebära att avdragsrätten för ränteutgifter tas bort.

Beskattningen är i nivå med andra jämförbara länder. Sannolikt är just fastighetsskatten ett av de få områden inom det svenska skattesystemet där Sverige inte skiljer ut sig nämnvärt från sina grannländer. Skatt på fastighet är en stabil skattebas, och skatten i sig påverkar inte människors beteende i stor utsträckning. Det här var citat hämtade från – vad tror ni? – en centerpartimotion där Folkpartiet och Moderaterna har ställt sig bakom fyra av fem yrkanden.

Per Landgren sade i sitt anförande att han inte hade hittat någonting om att man skulle ta bort rätten till ränteavdrag. Men här står det att i alla fall Centerpartiet anser att den kopplingen är så tydlig att om fastighetsskatten tas bort borde även rätten till ränteavdrag tas bort.

Detta tyder på en insikt om skattens betydelse, men det gör mig ännu mer frågande till slutsatserna av denna insikt. Det ska bli spännande att följa högeralliansens fortsatta irrfärder mot ett gemensamt besked vad gäller fastighetsskatten. Eller har vi nu fått beskedet, det vill säga det borgarna brukar kritisera oss för – att frågan ska gömmas i några utredningar?

Herr talman! Vi socialdemokrater har tillsammans med våra samarbetspartier förutom tidigare sänkningar av procentsatsen och en regel som sprider ut skattehöjningar över flera år valt att införa regler som i första hand gynnar låg- och medelinkomsttagare. Senast i vårbudgeten lade vi fram förslag som innebär att det finns möjligheter att få begränsningar på både fastighetsskatt och förmögenhetsskatt på taxeringsvärden upp till 5 miljoner kronor. Det kommer också att gälla för fritidshus. Vi menar också att det finns anledning att även i fortsättningen vara uppmärksam på fastighetsskattens effekter för att kunna göra de justeringar som behövs.

Något som är värt att nämna i sammanhanget, och som även Jörgen Johansson var inne på, är den rapport från Boverket som presenterades den 5 maj. Den heter – det glömde Jörgen Johansson att säga – ”Mer pengar till alla, men mest till villaägarna”. Den visar att den genomsnittliga villaägaren fått 560 kr mer i månaden att röra sig med sedan 2003 – detta efter det att boendekostnaderna är betalda. Motsvarande siffra för hyresgästerna är 330 kr. År 2003 hade hushållen i egnahem i Storstockholm i genomsnitt 60 000 kr mer att konsumera för jämfört med hushållen i hyresrätt i samma region. Ibland låter det i debatten som om alla svenskar skulle bo i villa och att en stor del av dem skulle vara på väg att tvingas därifrån. Dessa siffror, tycker jag, visar på en helt annan verklighet.

Herr talman! Det andra stora området som behandlas i betänkandet rör frågor om förmögenhetsbeskattningen. Här har faktiskt högeralliansen lagt fram en gemensam reservation som i grunden handlar om att förmögenhetsskatten ska avvecklas. Detta är en skatt som i motionerna beskrivs som något som hindrar tillväxt och utveckling. Tittar vi oss runt i Europa kan vi konstatera att vi i Sverige, trots förmögenhetsskatten, har lyckats skapa netto 300 000 nya jobb sedan 1994. Den ekonomiska utvecklingen står sig väl i förhållande till andra länder. Vi har en bättre tillväxt, en lägre arbetslöshet och en högre sysselsättningsgrad än de flesta andra.

Att de rika måste bli rikare för att lite ska spilla över på de mindre bemedlade är något som många nyliberala tänkare och ekonomer tror på. Det finns många problem med det synsättet. Ett är att de leder till ökade klyftor och nya orättvisor. Det är något som vi är övertygade om inte skulle göra Sverige till ett bättre land att leva i. Nu går det alltså bra för Sverige, trots förmögenhetsskatt. Det ekonomiska utrymme som den skapar vill vi använda till nya sociala reformer, till exempel bättre tandvård, bättre äldreomsorg och satsningar på barn och ungdomar – inte till att skänka nästan 6 000 miljoner till de redan rika.

Anf. 138 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag hetsade upp mig lite grann angående Lennart Axelsons inledning. Det kan vara ganska farligt vad gäller historieskrivningen

att få en handling i handen mitt under debattens gång. Det är närmast ovedersägligt att synen på fastighetsskatten som en del av kapitalinkomstbeskattningen var något som kom fram i och med Rinkutredningen, *Reformerad inkomstbeskattning*, SOU 1989:33. Som bekant satt inte Kristdemokraterna i riksdagen då. Utredningen mynnade ut i en skattereform som Socialdemokraterna tillsammans med Folkpartiet stod för 1991. Vad jag vet, när jag läste om detta när jag satt i en av de senaste utredningarna, var det enbart Bo Lundgren som hade principiella betänkligheter till fastighetsskattens utformning. Mycket av debatten under 80-talet, och även framåt, har gällt fastighetsskattens nivå. Man har diskuterat om den ska sänkas och så vidare. Principiella betänkligheter finns i en reservation från Bo Lundgren i denna utredning.

Kristdemokraterna kom hastigt och lustigt – det var roligt – in i regeringen. Vi har successivt tagit ställning till den principiella frågan. Det var Marie Engström som tyckte att det hedrade oss att vi är konsekventa. Men jag vill ändå fråga om Lennart Axelsson tycker att det är principiellt riktigt att fånga upp en fiktiv intäkt med en skatt? Är det ett principiellt bra grepp från statsmakternas sida?

Anf. 139 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Det är möjligt att min historieskrivning inte helt och hållet stämmer, men det råder nog inget tvivel om att under den perioden stod även Kristdemokraterna bakom utformningen av skatten. Jag får reservera mig om Per Landgren har ett annat synsätt.

Skatten som sådan är en viktig del, precis som jag sade i mitt anförande, av vår betalning för den generella välfärden. Det är nog för min del att det är så. Per Landgren sade i sitt inledningsanförande att det på s. 8 står något om statsfinansiella konsekvenser. Det är klart att det får konsekvenser om man tar bort miljarderna från statsfinanserna. Det får konsekvenser för den välfärd som vi vill ha. Svårare än så tycker inte jag att det är. Per Landgren diskuterar det på en annan nivå, men för mig är det ganska enkelt. Vi behöver ha pengar för att betala för att kunna upprätthålla nivåerna – som Marie Engström också påpekade – i a-kassan, sjukförsäkringen, föräldrapenningen och så vidare.

Anf. 140 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna har lagt om sin fastighetsskattepolitik. Det är inte fel i den meningen. Som politiskt parti kom vi in i ett sammanhang – i det här fallet i den borgerliga regeringen – och ärvde en hel del. Sedan har vi fått gå igenom frågorna och göra principiella värderingar. Vi har efter gott förstånd gått igenom område efter område, och vi har funnit att grunderna för fastighetsskatten inte är bra. De är osunda.

Jag kanske använde ord som kan vara mer eller mindre ovanliga, men jag försökte ändå förklara dem. Fiskal utilitarism är alltså någon typ av statsnyttosyn där huvudsaken är att pengarna kommer in till statskassan. Jag skulle säga att det är ett väldigt farligt sätt att tänka, och Lennart Axelsson gav uttryck för det när han sade: Vi behöver pengarna.

Lennart Axelsson kan väl rimligtvis inte mena att ”vi behöver pengarna” motiverar vilka konstruktioner som helst på skatter. Så kan man inte resonera om man både ska vara ett statsbärande parti, som innehaft regeringsmakten under alltför många år, och dessutom vara med i en

majoritet som faktiskt bestämmer skattelagstiftningen i det här landet, liksom även annan lagstiftning.

Skattelagstiftningen är ju en form av handling, en form av lagstiftning som kan bedömas utifrån en etisk-moralisk synvinkel. Och då har vi hamnat i någon form av konsekvensetik eller utilitarism. Vi behöver pengarna – så säg då detta till folk! Säg att vi har fastighetsskatten för vi behöver pengarna. Är det verkligen så?

Anf. 141 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Ja, det är verkligen så. Vi vill se till att de som i olika skeden av livet behöver samhällets stöd och hjälp också ska ha möjlighet att få det. Vi har högre ambitioner när det gäller den delen än vad Kristdemokraterna kanske har, och därför tycker vi att vi behöver pengarna.

Vi har inte alls blundat för de konsekvenser som det haft för en del människor, speciellt i tillväxtområdena. Det är därför vi infört begränsningsreglerna. De träffar väldigt väl de människor som har de största behoven av att få lindring. Det är ingen tvekan om det. Det träffar mycket bättre än om man skulle sänka en procentsats på toppen eller införa takregler. Det skulle i första hand gynna dem som har det gott ställt och många gånger har råd att betala sin skatt. På det viset tycker jag nog att vi varit lyhörda för den debatt som funnits.

Anf. 142 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Någon klok person har sagt att förmögenhetsskatten är som en taggtråd kring svensk ekonomi. Jag tycker att det är en mycket bra beskrivning. Uppemot tusen miljarder kronor, herr talman, har av svenskar placerats någon annanstans än i Sverige, pengar som i vart fall delvis skulle kunna bidra till att öka investeringarna i vårt land samt öka tillgången till riskkapital och i förlängningen skapa det som Socialdemokraterna misslyckats med att skapa i tillräcklig omfattning – nya jobb. Alla människor i ett permanent utanförskap kan vitsorda att det är på det sättet, Lennart Axelsson.

Den fråga jag vill ställa har jag även ställt till två tidigare socialdemokratiska finansministrar, och jag tycker inte att jag fått något egentligt svar. Nu får Lennart Axelsson en chans att ge ett enkelt och tydligt svar till mig och alla andra runtom i landet som undrar. På vilket sätt gagnar förmögenhetsskatten tillväxt, utveckling och nya jobb i Sverige? Beräkningar visar nämligen att nettot av skatten med all säkerhet är negativt. På vilket sätt gynnar det tillväxt och utveckling i Sverige?

Anf. 143 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag förstår att det måste vara besvärligt för Ulf Sjösten och Moderaterna när de ser att det går så bra för Sverige som det gör. Trots det framhärdar de i att det skulle gå ännu bättre om förmögenhetsskatten togs bort. Det skulle gynna ett antal personer i Sverige, som i dag har det väldigt gott ställt, så att de skulle få det ännu bättre.

Man måste ju ha en förmögenhet på 1 ½ miljon innan man börjar betala förmögenhetsskatt. Jag respekterar Ulf Sjöstens kamp för att få bort förmögenhetsskatten, även om det är lite svårt för mig att förstå att man lägger ned så mycket kraft på att gynna ett fåtal. Men med utgångspunkt

i Ulf Sjöstens resonemang, att förmögenhetsskatten är som en taggtråd runt Sveriges ekonomi, kan jag naturligtvis förstå det.

I sitt huvudanförande sade Ulf Sjösten att det är människor med små ekonomiska marginaler som drabbas av fastighetsskatten. För att kunna göra något åt deras situation föreslår man att det införs en takregel, vilket skulle rädda den gruppen. Jag har väldigt svårt att se att det skulle få den effekt som Ulf Sjösten tror och hävdar. Kan jag få en liten kommentar om det?

Anf. 144 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Det går bra för Sverige, säger Lennart Axelsson. Ja, det är väl en sanning med modifikation. Jag tänker på alla de människor i vårt land som är arbetslösa, som är sysselsatta i åtgärder, som vill arbeta mer men inte får, och jag tänker på alla ungdomar som inte kommer in på arbetsmarknaden över huvud taget. Jag tror inte att de håller med Lennart Axelsson om att det går bra för Sverige.

Jag har tidigare hört socialdemokrater säga i kammaren att skatten är ett fördelningspolitiskt verktyg. Den fråga jag då ställer mig – för Lennart Axelsson är inne på ungefär samma linje – är hur en skatt som hämmar investeringsvillighet, investeringar, tillväxt och det som vi i det här landet så väl skulle behöva i dag, nya arbetstillfällen, kan bidra till att det skulle gå bättre för Sverige. Jag får inget svar på den frågan.

Om nettot av skatten är negativt, på vilket sätt är den då positiv för landet Sverige, för alla oss som bor här? Kan det vara positivt att vi alla blir något fattigare av just den skatten, och på vilket sätt i så fall?

Anf. 145 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Det var bra att Ulf Sjösten lyfte fram gruppen arbetslösa och sjuka, för enligt mitt sätt att se finns det inte någon bra medicin i moderaternas politik för att komma till rätta med deras situation. Genom att sänka ersättningsnivåerna tror man att de både ska bli friskare och hitta fler jobb. Det är inte en politik som vi på något sätt vill kännas vid. Dessutom föreslår man att förmögenhetsskatten sänks, vilket skulle vara ett ytterligare sätt att hjälpa den gruppen. Jag har väldigt svårt att tro det.

Ett gemensamt förslag som brukar framföras från den borgerliga alliansen är subventionerade tjänster, alltså hushållsnära tjänster. Det är väl egentligen det enda konkreta förslag som man är överens om skulle lösa situationen för de arbetslösa. Jag tycker att det är en mycket tunn politik.

Anf. 146 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Under den period som vi nu i stort sett har bakom oss har Socialdemokraterna med hjälp av sina stödpartier sänkt fastighets- skatten något alldeles otroligt. Det har kommit den ena reformen efter den andra. Från början var det 119 000 människor som hamnade under taket, sedan blev det 208 000, och med den senaste reformen blir det ytterligare 36 000, tror jag. Sammantaget har dessa sänkningar av fastighets- skatten inneburit att svenska folket får betala ungefär 6 miljarder mer, 6 000 miljoner mer. Sådana sänkningar har vi inte råd med. Vi har inte råd med sådana sänkningar.

Nu har jag en mycket konkret fråga till Lennart Axelsson: Vad ska vanliga människor spara på? Ni ställer nästan alltid frågan vad staten ska spara på, men jag frågar vad vanliga människor ska spara på.

Sedan måste vi reda ut hur fastighetsskatten tillkom. Jag tar ansvar för att jag var med i ett parti, Folkpartiet, som införde den.

Fastighetsskatten kom 1984, herr talman, och den ersatte den särskilda hyreshusavgiften. Så var det. Det var Olof Palme och Hans Gustafsson som införde den. Folkpartiet och Moderaterna och Centerpartiet röstade emot den. Sedan fick vi en skattereform 1989. Då flyttades den beskattning som var på vanligt boende från inkomstskatten till kapitalbeskattningen. Och då flyttades alltså också den del av kapitalbeskattningen som tidigare hade varit på kommersiella fastigheter och så vidare. Då gjordes den likformig.

Vi ska ta ansvar för att vi gjorde den likformig. Vi gjorde den neutral mellan de olika boendeformerna. Det var en bra reform, tycker jag. Men vad som sedan har inträffat är att vi har fått ohyggliga höjningar av fastighetsskatterna genom att taxeringsvärdena har gått upp. Detta var absolut oförutsebart. Och det har gjort att fastighetsskatten plus förmögenhetsskatten har ökat från ungefär 5 till 30 miljarder.

Min fråga är, Lennart Axelsson: Vad ska vanliga människor spara på? Och hur blir det 2007 i vanliga flerbostadshus? Ska de också råka ut för samma elände, att de ska behöva spara och spara och spara för att ha råd med skattehöjningar? Du säger: Vi behöver pengarna.

Anf. 147 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Det är möjligt att jag uttrycker mig som att vi behöver pengarna, men det är inte vi som är här som behöver pengarna. Det är de runtom i Sverige som är arbetslösa och sjuka som behöver ha pengar. Där går det åt en hel del av de intäkter som vi får.

Vad ska vanligt folk göra? Ja, vi har ju sett till att den grupp som jag förmodar att Gunnar Andrén pratar om, de som har låga inkomster och medelinkomster, ändå får en möjlighet till begränsning av uttaget på både fastighetsskatten och förmögenhetsskatten.

Men vad gör Gunnar Andrén? Ni har förslag om att man ska sänka i toppen med någon procent. Hur skulle det gynna de människor som Gunnar Andrén vill lyfta fram och värna om? Inte kommer de att få det bättre ställt i Folkpartiets Sverige om de förslag som Gunnar Andrén hittills har presenterat skulle genomföras.

Anf. 148 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Den tidigare finansministern Bosse Ringholm frågade mig en gång: Ska ni ta bort hela barnbidraget? Det var då 25 miljarder. Nu ska vi tydligen ta bort lite andra saker.

Man kan inte använda de här besparingarna mer än en gång. Det går bara inte. Vi skulle inte ta bort barnbidragen. Vi ska inte använda det till någon annan besparing heller, utan vi ska se till att sänka den totala bostadsbeskattningen, så att vanligt folk inte drabbas av dessa saker, så att de inte behöver överväga varje månad vad de ska spara på. Det är den radikala skillnaden jämfört med den nuvarande majoriteten, som har höjt bostadsbeskattningen, 6 000 miljoner under den här mandatperioden. Folk ska spara 6 000 miljoner kronor.

Sedan kommer jag till en annan fråga. När man säger ”vi behöver pengar” uppfattar jag att det är ”vi” i den nuvarande majoriteten som ska ha dem till andra saker.

Sedan gäller det beskrivningen av Folkpartiets fastighetsskattepolitik. Jag kan nästan inte polemisera mot dig. Den är ju helt galen. Vi vill ju sänka med samma procentsats för allihop, för rika som låginkomsttagare. Vi sänker ju på taxeringsvärdet. Det är klart att det blir lika mycket för allihop. Men målet, Lennart Axelsson, är att vanligt folk inte ska behöva drabbas av dessa jättelika höjningar av skatterna. Det här har ju blivit en enorm skattekossa för er. Ni tror inte att folk drabbas av de här skatterna, men det gör folk.

Lennart Axelsson har en replik till. Nu är min fråga: Hur blir det med 2007 års allmänna fastighetstaxering? Det gäller vartenda flerbostadshus. Ska det vara samma sak för dem? Ska de behöva spara in 100 eller 200 eller 300 kr varje månad på grund av att fastighetsskatten höjs? Det är en intressant fråga. Det är en fråga som en och en halv miljon hyresgäster i det här landet, boende i flerbostadshus, har anledning att ställa sig. Hitills har vi, herr talman, inte fått minsta antydning till svar på denna mycket viktiga fråga.

Anf. 149 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Det är väl inte någon som helst tvekan om att de som har det bäst ställt är de som bor i de dyraste husen och betalar mest förmögenhets- och fastighetsskatt. Jag har en tabell som tydligt visar att det är så. Fördelningsmässigt är det ingen tvekan om att det blir annorlunda med er modell, alltså att man sänker från toppen. Det är naturligtvis de som betalar mest som får de största sänkningarna. Med vår modell betalar man ju mindre om man har en lägre inkomst. Men det är tvärtom med er. Något annat kan man inte hävda.

När det gäller hyresbostäderna kommer vi, precis som vi har gjort när det gäller egnahemsägarna, att göra de förändringar som krävs så att det inte ska drabba dem som verkligen behöver ha de här sänkningarna.

Jag visade förut på Boverkets siffror. Det finns väl all anledning att börja fokusera lite grann också på dem som bor i hyresrätter. Den debatten för vi inte så ofta, i alla fall inte i skatteutskottet. Det är möjligt att man gör det i bostadsutskottet i större utsträckning.

Jag skrev upp en del citat under Gunnar Andréns anförande. Han sade bland annat: Det byggs ingenting. Men snälla någon, det byggs väl som aldrig förr, inte minst här i Stockholmstrakten just nu. Han sade att vi har bidragit till prisutvecklingen genom vår politik. Vad skulle hända om man tog bort fastighetsskatten? Naturligtvis skulle priserna raka i höjden. Och då skulle inte det tredje citatet heller stämma: Vi vill göra så att vanligt folk har råd att köpa hus?

Men vad händer då? Ni tar bort möjligheterna till räntebidrag – det vet jag att vi har diskuterat tidigare. Samtidigt ser ni till att priserna skjuter i höjden. Vilka unga familjer skulle ha råd att låna till sina hus då? Inte är det vanligt folk, inte.

Ett annat uttryck som jag också skrev upp var: en majoritet, som jag tack och lov inte tillhör. Jag hoppas att Gunnar Andréns inte heller kommer att få tillhöra en majoritet efter valet i höst.

*Motioner om
fastighets- och
förmögenhets-
beskattning*

Anf. 150 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag måste börja med att kommentera Lennart Axelssons innantilläsning ur Centerpartiets motion. Det är bra att den röner så stort intresse. Det var en principiell beskrivning av den problematik som fastighetsskatten rymmer. Det här är ingen enkel fråga, och jag tycker att jag gav uttryck för det rätt så tydligt i mitt anförande. Det är därför som vi från de här tre partierna som har skrivit ihop oss i reservationen närmar oss den här frågan på ett mycket ödmjukt sätt. Man kan inte bara knäppa med fingrarna och ta bort i storleksordningen 26–28 miljarder kronor. Det fungerar inte på det viset. Man måste göra analyser av generationsskiften. Man måste göra analyser av hur man ska klara intäktssidor och så vidare i framtiden. Det står också i reservationen på ett mycket tydligt sätt att vi har den ödmjukheten.

Sedan måste jag trots allt gå in på det här med begränsningsregeln. Begränsningsregeln har i sig fått en viss positiv inverkan. Det kan vi inte förneka. Man säger också från majoritetens sida att orimliga effekter för hushållen ska undanröjas. Men det intressanta är att man inte angriper problemet. Det är problemet som skadar legitimiteten för hela skattesystemet, nämligen hur man taxerar. Det är alltså en kullisspolitik som man för från majoritetens sida i och med att man hanterar detta som man gör.

Utredningar visar att man gör en övertaxering i storleksordningen 4 miljarder. Det är en felaktig taxering. Och min direkta fråga är: Anser du att det här är moraliskt rätt?

Anf. 151 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! När det gäller taxeringarna har vi skrivit i majoritetstexten att vi naturligtvis vill att det ska vara så träffsäkert som möjligt när man gör taxeringarna. Hela vår fastighetsskattepolitik bygger ju på att det är på det sättet. Kan man hitta något annat sätt än dagens som gör det mera träffsäkert är vi de första att välkomna det.

Anf. 152 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Vi kan titta på de utredningar där man pekar på det här med 4 miljarder i överbeskattning av våra villaägare och även hyresfastighetsägare. Vi kan titta ett typexempel – jag har använt det förut här i debatten. Nere i Båstad har man en värdeområdesgräns som går mitt i gatan. Det är hus som har byggts samtidigt av samma byggmästare, och de ser exakt likadana ut. Det skiljer 80 % i taxeringsvärdet.

På ena sidan är det 900 000 kr i taxeringsvärde, på andra sidan är det 1 600 000 kr. Det visar att någonting är fel i hela konstruktionen.

Vi hade 2 000 värdeområden i Sverige år 1990. Vi har i dag över 9 000. Den lägre andelen värdeområden innebar att man spred ut ytterlighetsfallen och fick mer utjämning. De fallen vi ser på förstasidorna i tidningarna, och så vidare, blir mycket tydliga i det nuvarande systemet med värdeområden.

Vore det inte bättre, när man nu har fattat beslut om begränsningsregeln, att samtidigt säga: Vi tillsätter omgående en utredning? Det är faktiskt så, om vi tittar på västkusten, att det ligger mängder med ärenden i kammarrätten. Kammarrätten säger själv: Det här är så fel att vi helst inte vill ta i den frågan.

Signalerna vad gäller taxeringssystemet är så tydliga. Här borde ni omgående säga: Nu måste vi ta i det här med krafttag, och helst i morgon.

Anf. 153 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Det är precis som jag sade. Vi är fullständigt öppna för att göra de förändringar som krävs, om man nu kan hitta dem. Vi tror inte att det skulle ge ett bra utfall om man begränsade värdeområdena. Men det är möjligt att det finns andra delar.

Jag skulle vilja gå tillbaka till frågan om begränsningsregeln. Vi kommer att fortsätta att titta på olika möjligheter och se till att de mest drabbade med de lägsta inkomsterna kommer att få det bättre.

Jörgen Johansson nämnde i sitt anförande två änkor som jag förmodar att han känner till personligen och skulle kunna lyfta fram som exempel. Med de begränsningsregler som vi har gjort tror jag att det blir allt svårare att hitta de människorna.

Har man låga inkomster behöver man enligt nu gällande regler inte betala mer än 4 % av sin inkomst. Det klarar de allra flesta. Det är om man har extremt höga taxeringsvärden som man inte klarar det, även med de förändrade reglerna med upp till 5 miljoner.

Annars tror jag nog att det blir lättare för de allra flesta att acceptera den beskattning som vi säger att vi kommer att behöva ha kvar även framöver.

Det vi väntar på är ett besked från högeralliansen om vilken politik man kan förvänta sig efter valet, om det är så att ni får en möjlighet att regera. Det skulle förvåna mig om vi skulle få ett förslag där ni ställer upp gemensamt innan valet. Men det återstår att se.

Anf. 154 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Skattefrågor är sådant som gärna ger stora rubriker och som tycks beröra väldigt. Jag har ofta funderat över varför. Att vi tillåter kemiska lösningsmedel i våra kläder som gör att många av oss blir ganska sjuka och att många läkemedel som över huvud taget inte har provats ut för barn trots det skrivs ut till barn i stora mängder tycker jag är exempel på sådana frågor som borde beröra väsentligt mycket mer och ge större rubriker än skattefrågor. Men det är på något sätt enklare med siffror än med liv.

Jag var med i trängselskattedebatten tidigare i dag, och nu är jag med i den här debatten, utan att jag hör till utskottet. Jag kanske borde ha påpekat det. Jag fick uppdraget i går kväll att hoppa in här i stället för Peter Rådberg som normalt skulle ha tagit den här debatten. Jag har inte hunnit läsa in mig så noga på det här. Det kanske blir lite annorlunda än vad det brukar vara i sådana här debatter från min sida.

Miljöpartiet har i den här debatten tillskrivits en i mitt tycke ganska felaktig ståndpunkt. Det är faktiskt så att Miljöpartiets inställning till fastighetsskatten är att fastighetsskatten som den ser ut i dag ska avvecklas. Men det ska ske, som jag tror att det var moderaten som sade, med förnuft. Det är inte något som man gör bara så där, som också någon sade.

Vi tycker att det är viktigt att skatter har legitimitet. Det är väldigt problematiskt för samhället när skatter inte accepteras av medborgarna.

Det togs upp sådana exempel, om det nu är 500 miljarder eller 1 000 miljarder som placeras utomlands på grund av regelverket. Det är trots det egentligen inte något argument, att människor inte accepterar systemen och hittar sätt att gå runt, för att man ska ändra på systemen.

Man måste ändå försöka att anpassa skattesystemen på sikt, och det tar tid. Det gör man antingen genom att man för en debatt och försvarar dem eller också anpassar sig om man inte klarar det, och man anser att man måste hitta ett sätt att anpassa dem. Den offentliga sektorn som helhet behöver ju resurser för att klara de åtaganden som medborgarna lägger på den offentliga sektorn. Det är inte bara att säga att vi vill plocka bort pengar här. Samtidigt får alla partier när de går till val och röstas in i församlingen uppdrag av väljarna att ordna massor av frågor.

Miljöpartiet anser att fastighetsskatten i princip är en felaktig skatt. Jag har hört delar av det i argumentationen. Själva grunden att man betraktar boendet som en finansiell placering är egentligen ett helt feltänk. Ett boende är ett boende och inte någonting annat. Just därför att man betraktar det som en finansiell placering betalar vi egentligen någon form av förmögenhetsskatt två gånger. Boendet ingår i underlaget för förmögenhetsskatten. Det är väl därför som det största antalet av skattebetalarna kommer över gränsen. Det beror på förmögenheten i boendet.

Vi funderar på om man möjligen skulle kunna särbehandla kommersiellt fastighetsinnehav mot just det egna boendet. En diskussion som vi har haft i mitt parti är, för att göra det enkelt, att man kanske i väntan på att man hittar andra former för fastighetsskatten ändå skulle kunna göra så att man plockar bort fastighetsvärdet som underlag i förmögenhetsbeskattningen. Det vore ett sätt att skilja ut boendet från ett mer kommersiellt fastighetsinnehav där det finns andra anledningar att beskatta.

Vi har en motion i det här betänkandet. Vi har i och för sig inte någon reservation till förmån för den. Men jag måste ändå ta upp den frågeställningen. Som skatten är konstruerad i dag hjälper den inte till med omställningen till ett långsiktigt hållbart samhälle. Det är snarare tvärtom.

Vi tycker att ett sådant moment i fastighetsskatt, om man nu ska ha en fastighetsskatt, vore väldigt bra. Det kunde vara ett system som premierade att den enskilde fastighetsägaren såg till att man belastade samhället mindre på olika sätt.

I dag är det så att om man energibesparar i sitt hus eller om man sätter in urinseparering och inte belastar det kommunala avloppssystemet på samma sätt bidrar det till att man får en högre fastighetsskatt i stället för precis tvärtom som det rimligtvis borde vara. Om vi menar allvar med att vi ska ställa om samhället till ett långsiktigt hållbart samhälle måste vi ge incitament för sådant.

En grundprincip för oss gröna som man kan säga berör också det här området är att vi tycker att alla människor på något sätt under sin livstid ska vara med i det demokratiska systemet. Man ska våga ta på sig ett politiskt uppdrag till exempel och vara förtroendevald. Att då förvalta, som det faktiskt innebär, får inte vara för komplicerat.

Vi tycker därför att det är viktigt att de system vi har är byggda på ett sådant sätt att det är väldigt lätt att se kopplingen mellan olika sorters kostnader och hur vi väljer att finansiera dem. Det är därför som vi tycker att man ska betala bilismens kostnader till exempel när man tankar bensin och inte som en del av löneskatten eller när man går och köper

falukorv i livsmedelsaffären. Det blir liksom svårt att förstå, och då vågar man inte vara politiker när det är så krångligt.

Vi tycker egentligen att samma grundprincip borde gälla även för fastigheter. Jag tror inte att någon bestrider att en fastighet förorsakar samhället där den befinner sig kostnader.

Om den inte gör det på något annat sätt – den kan ju vara bebyggd eller nyttjad på olika sätt – så gör den det åtminstone på det sättet att den redan genom sin blotta existens skapar avstånd för andra i området, vilket genererar kostnader.

Jag har varit kommunalpolitiker innan jag hamnade här. Jag tycker att man kan luta sig mot VA-lagstiftningen när man ska förändra fastighets-skatten. Där tycker jag att man på ett bra sätt har hittat system för att hålla ordning på många olika parametrar som är viktiga. De har ju med vatten att göra, men man skulle kunna hitta samma konstruktioner för andra viktiga komponenter i ett fastighetsinnehav.

Jag och vi i Miljöpartiet utgår från att alla människor på något sätt vill göra rätt för sig. Jag tror att det är så. Eftersom jag tror att alla också inser att en fastighet på något sätt påverkar sin omgivning så tror jag att man vill ha en sorts system. Jag tror att det vore bättre att synliggöra det genom att det fick vara någon form av avgiftssystem, som jag har hört att Kristdemokraterna arbetar för.

I min hemkommun har vi på fullt allvar – vi har till och med skrivit till regeringen och frågat om sådana här saker – till exempel diskuterat gatukostnadsavgifter, belyningsavgifter och till och med räddningstjänstavgifter för att göra det synligare och tydligare för människor vad det är för någonting som man betalar för. Vi menar att man skulle behöva hitta olika saker som tydligt är kopplade till fastighetens belägenhet och exploatering och hur den nyttjas.

Legitimitet och enkelhet är viktigt för att man ska våga vara politiker och för att vi ska få ett välfungerande demokratiskt samhälle. Därför skulle jag gärna vilja se en utredning som tittar ordentligt på det här – om man kunde ersätta fastighetsskatten med någonting som är lättare att försvara, koppla och se att det hänger ihop.

Jag tror att det var ganska enkelt för 50 år sedan – jag högg till med det, bara – att ha skatter som gick in i någon sorts gemensam påse. Det var ganska okej. Sedan har samhället blivit så oerhört mycket mer komplicerat. I dag vill vi allesammans som individer ha en väldig koll på saker och ting. Och det som vi vill ha koll på i samhället har blivit enormt mycket mer komplicerat. Därför tror jag att det är viktigt att vi försöker hitta lösningar där man tydligt ser sambandet mellan kostnad och ansvar och hur man finansierar det. Samtidigt måste det vara enkla lösningar.

Vi miljöpartister försöker vara ansvarstagande. Även om det som jag har sagt nu kanske skulle kunna tydas som att jag skulle bifalla några reservationer så har vi inte pengarna för att göra det här i dag. Därför kommer vi inte heller att föreslå avskaffande av fastighetsskatten nu eller inom den närmaste framtiden. Vi ser att det är en sak som vi behöver jobba med länge om vi ska klara den reformen. Vi har många andra frågor som vi tycker är viktiga att jobba med också och som kostar pengar ur det gemensamma.

Min förhoppning är i alla fall att vi så småningom ska hitta ett sätt att finna tydliga kopplingar till finansiering av det som jag skulle vilja kalla för fastighetsanknutna gemensamma kostnader. Ens egen fastighet påverkas ju av grannarnas. Jag tror att det finns ett önskemål hos alla om att ändå ha en viss miniminivå. Det kan till exempel vara att grannens fastighet på något sätt måste ingå i brandförsvarssystemet. Annars kan det ju gå över på någon annans fastighet om det råkar börja brinna.

Jag tror att det går att komma till någon sorts konsensus i en del frågor som skulle kunna vara underlag för ett fungerande fastighetsskattesystem.

Jag vågar inte säga att fastighetsskatten är den äldsta skatten, för jag kan inte historia så väl. Det kanske fanns andra skattesystem tidigare. Men jag har läst om gamla städer där man hade olika system efter hur många löpmeter som fastigheten hade som vette mot gatan. Så visst är det ett gammalt system. Som någon sade här så är ju fastigheter ett stabilt skattesubjekt. De rymmer inte till något skatteparadis eller så. Jag tror ändå att man på något sätt måste koppla detta till finansiering av gemensamma kostnader som vi inte kommer ifrån.

Anf. 155 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag kanske inte ska rusa fram och omfamna Jan Lindholm. Jag vet ju sedan tidigare att Miljöpartiet har de här åsikterna, och jag respekterar det till fullo. Jag har suttit i en utredning tillsammans med Ronny Korsberg och även med Birger Schlaug. Då har samma åsikter kommit fram.

Det är ändå slående hur lika våra tankegångar är. Jan Lindholm har här sagt att fastighetsskatten ska avvecklas, herr talman. Han säger att Miljöpartiet bekymrar sig om legitimiteten och att skatter ska vara legitima – inte bara att de ska upplevas så utan att de ska vara det. Här handlar det om boende och inte om vilken kapitalplacering som helst, säger Jan Lindholm också.

Jag vet inte riktigt vad andra föreställer sig. De kanske ser framför sig en barnfamilj, pensionärer eller andra som står där och liksom funderar på om de ska placera i aktier, obligationer eller i bank och sedan säger: Nej du – vi köper ett hus! Det är inte den verklighet som vi lever i. Jag uppskattar att Jan Lindholm håller med om detta.

Det gäller även det här med transparens och att det ska finnas någon typ av koppling till den kommun där fastigheterna står. Som det är nu saknar den statliga fastighetsskatten all som helst koppling till vad som görs för fastigheter i kommuner.

Jag vill bara uppmuntra Jan Lindholm att något se vidare på vårt förslag. Det är inte så att vi är för någon typ av ansvarslös avveckling eller att det ska ske alltför snabbt, utan vi har gjort så som Jan Lindholm säger. Vi skapar en övergång från en statlig illegitim fastighetsskatt till en kommunal legitim fastighetsavgift, som i dag är servicerelaterad. Man kan bara se på kommunernas utgifter för vägar. Det finns ingen intäkt som motsvarar dem.

Vi har utifrån Kommunförbundets beräkningar kommit fram till en summa – 2 800 kr för småhus och 900 kr per hyreslägenhet. Det skulle kunna vara rimligt. Jag tror att också Jan Lindholm känner till den skattebasutredning som fanns.

Anf. 156 JAN LINDHOLM (mp) replik:
Herr talman! Fick jag någon fråga?

Prot. 2005/06:120
10 maj

(PER LANDGREN (kd): Nej, men det var en kommentar till detta.)

*Motioner om
fastighets- och
förmögenhets-
beskattning*

Jag har liksom inte lärt mig det här riktigt. Jag brukar klaga på att jag blir så fångad av frågan att jag inte klarar av att säga något annat. Nu fick jag ingen fråga, och då vet jag inte vad jag ska säga!

Jag har egentligen inte satt mig in i vad de olika partierna har för ståndpunkter i de här frågorna. Jag har försökt klara av socialutskottet sedan jag kom hit. Personligen kan jag därför inte ge så mycket kommentarer till det här.

Men jag sade inte att fastighetsskatten ska avskaffas, utan jag sade att den ska avskaffas i den form den har i dag. Jag sade också som ett exempel att vi i väntan på att vi hittar ett sätt att göra det skulle kunna tänka oss att man plockar bort fastighetsvärdet som underlag för förmögenhetsskatten. Vi har diskuterat den formen.

Det är klart att det kan finnas de som gör så som Per Landgren säger att man inte gör och köper en fastighet av ekonomiska skäl. Men det bör inte vara så. Vi tycker att det är en viktig fråga att synliggöra att boendet bör vara ett boende och inte en finansiell planering eller handling.

Men hur ska det här se ut? Vi är ett litet parti som inte har så stora resurser, så vi har inte haft någon egen intern utredning om det här ännu. Jag kan därför inte säga hur jag ska förhålla mig till det förslaget, inte ens med de små siffrorna.

Som kommunalpolitiker är jag införstådd med kopplingen till de kostnader som vi har i kommunen och som vi har så svårt att finansiera. Det är just därför vi har fört den diskussionen konkret – för att försöka i vår kommun att få människor att se relationen mellan finansieringsbehoven och kostnaderna.

Anf. 157 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag tycker att Jan Lindholm klarade sig bra utan att få någon fråga. Replikskiften kan ju fungera utan att man explicit frågar saker och ting. Man kan utbyta tankegångar och så vidare.

Den kritik som Jan Lindholm framförde här i sitt huvudanförande mot den *nuvarande* fastighetsskatten – för det är klart att det är den nuvarande fastighetsskatten som vi talar om – liknar och låter smått identisk med vår.

I varje parti finns det på något sätt ett kommunparti. Hos dessa kommunpartister i de flesta partier, möjligtvis Vänsterpartiet undantaget, finns det en förståelse för en kommunal fastighetsavgift. En del skulle kanske säga en kommunal fastighetsskatt eller något liknande. Men det handlar om någonting som gör att avgiften eller skatten blir legitim.

Det system som vi har nu innebär att skatten följer marknadsvärdet. Om man då investerar i treglas, bergvärme eller sådana saker som ligger oss alla varmt om hjärtat, och inte minst Miljöpartiet, stiger ju marknadsvärdet, och då ökar skatten. Det är en straffskatt på miljöinvesteringar. Detta har ju Miljöpartiet vetat om, och då måste ni ju sätta hårt mot hårt.

Jag kan inte begripa annat än att en utredning som gör den här modellen som vi driver rättvisa är det minsta ni borde kräva. Tidigare har

det varit närmast styvmoderligt hanterat. Det har blivit ett litet pm lite med vänsterhand om kommunal fastighetsavgift eller något liknande.

Herr talman! Nu vill jag yrka bifall till reservation 5. Såvitt jag ser det följer det inte ett budgetutlägg. Detta borde Miljöpartiet kunna ställa sig bakom och visa att vi har principiellt rätt och rösta på detta.

Anf. 158 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag tror inte att jag har något mandat att så här på en gång säga att jag ställer mig bakom en reservation i det här betänkandet. Då får jag nog gå hem och läsa på till voteringen i morgon.

Jag tyckte att jag under anförandena från företrädarna för både Väns-terpartiet och Socialdemokraterna inte hörde någon hallelujasång till systemet som det är i dag utan tvärtom en hel del funderingar kring hur det här fungerar i längden.

Jag vet inte hur mitt parti har jobbat med det här i samarbetet och hur hårt man har drivit det i förhållande till andra frågor. Jag vågar inte säga att vi kommer att jobba mer eller mindre med det. Jag vet inte vad vi har för något i en pipeline någonstans på det här området.

Men jag vet att vi inte har prioriterat det här när det gäller de ekonomiska utrymmen som behövs. Det behövs rätt mycket pengar i statsbud- geten för att börja röra i det här ordentligt och konkret. Utreda kan man kanske göra, men om man ska få en förändring till stånd handlar det om mycket pengar i statskassan.

Jag tror att vi kommer att kunna ta tag i den här frågan. Jag vågar inte säga att vi redan under nästa mandatperiod kommer till skott, men om vi kan använda nästa mandatperiod till att hitta bra lösningar, kanske vi i ett lite längre perspektiv, låt oss säga sex år, har fått ett nytt system där vi kan hantera fastigheter för det egna boendet på ett annat sätt än som kapital.

Anf. 159 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag lyssnade med intresse till Jan Lindholms anförande. Jag har en väldigt konkret fråga till Jan Lindholm. Bör inte ni byta säll- skap? Det tycker jag är den viktigaste frågan av alla att få reda på.

Jan Lindholms anförande har jag egentligen ingen invändning emot. Jag har hört det tidigare från miljöpartister. Det är samma syn på boen- det, att det inte är någon form av kapitalplacering, som man ger.

Jag tycker också att det var ett mycket generöst erbjudande som Per Landgren kom med om att man kan rösta på reservation 5. Jag avser själv att göra det i morgon. Jag yrkade inte bifall till den, men nu när det finns möjlighet tycker jag att det är ett generöst erbjudande. Jag gläds åt att Jan Lindholm ska gå hem och läsa och fundera på om detta inte vore väldigt bra, inte minst mot bakgrund av att Peter Eriksson för ett eller två år sedan i Svenska Dagbladet uttalade att just energiinvesteringar är den allra viktigaste frågan att göra någonting åt. Därför finns det stor anled- ning att göra detta.

Jag har egentligen en följdfråga också efter Jan Lindholms väldigt in- tressanta anförande. Om ni nu skulle komma till slutsatsen att ni trots allt inte ska byta sällskap – det är ju möjligt att ni är bundna – har vi ju ett val framför oss. Lennart Axelsson efterlyste vårt alternativ. Om svaret är nej, vill jag fråga om ni ska skriva ett gemensamt program i fastighets-

skattefrågan med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. När kommer det förslaget i så fall? Ännu intressantare skulle vara att få veta hur ett sådant förslag skulle se ut. Något mer spretande än detta från dessa partier har då jag inte hört i denna riksdag under fyra år.

Anf. 160 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Vi kommer inte att byta sällskap. Vi tycker att det är viktigt att partierna går till val var för sig. Vi tänker inte skriva ihop någon plattform med något parti inför valet. Det har vi inte för avsikt att göra. Vi tänker gå till val på vår egen politik.

Politik är ju så mycket. Den här frågan är bara en av många frågor. Det som gör att jag känner mest oro för vad som skulle kunna hända med det här landet om det vore så olyckligt att vi fick ett borgerligt styre efter valet är faktiskt att jag har hört Kristdemokraternas ekonomisk-politiska talesman på ett ekonomiseminarium yttra att skattenivån i Sverige ska ned till EU-nivån. Senast i förra veckan, eller om det var fredagen i veckan innan, hade jag en debatt med Kristdemokraternas socialpolitiska talesman, Chatrine Pålsson, där vi diskuterade finansieringen av den borgerliga ekonomin, sociala frågor och sådant. Då sade hon samma sak. Det är deras ambition på sikt att komma ned till EU-nivån. Det betyder att vi ska plocka bort ungefär 250 miljarder, och en del säger att det är mer än så, från den offentliga sektorn.

När man börjar laborera med sådana volymer som 28 miljarder, eller 30 var det någon som sade, när det gäller fastighetsskatten blir det jättestufft. Folkpartisterna var ju lite försiktigare i den debatten. Jag har inte hört någon siffra från Gunnar Andrén här nu. Detta att slåss för och våga ta ansvar för en ganska stor offentlig sektor tycker jag är det avgörande för hur vi i mitt parti väljer.

Anf. 161 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Vi fick besked om att det inte blir något sällsksapsbyte. Jag tycker att svaret på den andra frågan också var väldigt intressant, nämligen att varje parti ska gå fram med sina egna förslag. Det är en åsikt som jag delar. Men den strider ju också väldigt mycket mot de krav som Lennart Axelsson inom er koalition eller kartell, eller vad man nu ska säga för att inte ge något negativt omdöme genom värderingen av det ordet, ställer. Ni kräver ju genom andra hos er att vi ska komma med en fullständigt komplett plan. Man kan inte ha dessa två åsikter inom samma gruppering. Man måste bestämma sig för en. Jag tror för min del att det är en klok politik som Jan Lindholm företräder, nämligen att vi ska gå fram var för sig. Det är till exempel så att Folkpartiet och Kristdemokraterna har lite olika synpunkter på om det är möjligt att genomföra kd:s förslag.

Jag ska gärna säga att när Jan Lindholm instämmer i väldigt mycket när det gäller kostnadstäckning och så vidare i kommunerna ligger det egentligen väldigt nära Per Landgrens förslag. Det har Folkpartiet, Moderaterna och Centerpartiet öppnat för i vår reservation. Vi har ju sagt att vi gärna vill titta på detta. Det finns också en möjlighet att rösta på reservation 1 från Lennart Hedquist och flera andra. Den skulle tillgodose detta. Det är inte så lätt genomföra de här stora förändringarna.

Den stora förändringen, jag måste ändå komma fram till den, är att om ni skulle komma på att byta sällskap kommer bostadsskatterna att gå nedåt och inte uppåt. Det problem som Jan Lindholm har tillsammans med Peter Eriksson är att ni kommer med fastighetsskattepolitiken även för flerbostadshus. Då kommer skatterna att öka med ett stort antal miljarder. Vi vet inte hur många. Och det finns ingen annan som kan betala det än vanliga löntagare, eller de må vara arbetslösa eller studerande. Det är den stora skillnaden. Vi vill sänka bostadsskatterna.

Anf. 162 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tror först och främst att det är ni borgerliga partier själva som sätter er i den sitsen när ni går ut och pratar om det här borgerliga samarbetet. Då är det naturligt att vi ställer frågan vad det är ni vill. Hade ni valt att, som tidigare, gå fram var för sig tycker åtminstone jag att det hade känts renare att ha en diskussion med varje parti. Jag tycker inte att det är något som vi ska bli beskyllda för, utan ni har satt er i den båten själva.

Sedan säger Gunnar Andrén att skatterna kommer att gå upp och att de skulle gå ned om vi bytte sida här. Vi har ju problemet att vi har svårt att se hur vi klarar att finansiera välfärden de närmaste 20 åren. Då är det inte något självändamål att sänka det offentliga intäkter. Tvärtom behöver vi hitta hållbara former för att faktiskt öka den gemensamma potten i samhället, för vi ser att de gemensamma åtagandena kommer att bli mycket stora i framtiden. Det är inte ett argument för oss. På något sätt ska vi betala för att vi ska ta hand om våra äldre i framtiden, för att vi ska kunna ge våra barn bättre utbildning och också kunna genomföra en bra tandvårdsreform framöver. Ska vi göra det via fastighetsskatt? Nej, det tycker inte jag är så bra. Jag skulle vilja ha ett bättre system för det. Men det betyder inte att vi totalt sett får ned skattetrycket. Det tror inte jag.

Anf. 163 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra hur alliansens företrädare här står och spinner som katter när de ställer frågor till Miljöpartiets debattör, och jag kan i och för sig förstå varför det är på det sättet.

Jag lyssnade på ditt anförande, och du sade ganska tidigt att Miljöpartiet tycker att fastighetsskatten ska avvecklas. Jag vet också att det är vad Miljöpartiet säger ute på olika fastighetsskattedebatter. Du sade dessutom att du ändå inte riktigt vet hur ditt parti har jobbat med de här frågorna, vilka krav ni har drivit i förhandlingar och så vidare. Det vet jag.

Det blir en viss skillnad mellan den politiska retorik som du nu ger uttryck för här och den praktiska politik som jag tycker att ni jobbar med på andra håll. Men ni har naturligtvis all rätt att gå ut i valrörelsen och säga att fastighetsskatten ska tas bort. Precis som jag sade förut är vi alla självständiga partier. Men om ni samtidigt säger att vi får problem med att finansiera välfärden de kommande åren, måste jag ändå fråga om Miljöpartiets sätt att föra fram den här frågan innebär att det blir precis som alliansen vill göra i sin motion där fastighetsskatten över huvud taget inte är med. Är det bara någonting som ni säger utan att ni tänker ställa er upp och tala om hur ni ska finansiera ett borttagande av fastighetsskatten?

Anf. 164 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Som jag sade i en replik tidigare här har vi inte, som ett så pass litet parti som vi är, resurser att göra några utredningar om det här. Vi har inte något paket att peka på och säga att så här löser vi det.

Det här handlar mycket om värderingar, hur vi ser på hur samhället ska styras. Vi tycker att det är viktigt dels att systemen är legitima, att folk accepterar dem, dels att de är transparenta. Vi tror att det är en förutsättning också för att människor ska våga engagera sig politiskt att det är lätt att se hur olika saker hänger samman, varför vi har skatter, vad de är till för, och så vidare. Sedan är det klart att det också finns en risk med alltför stor transparens som gör att sådana här diskussioner blir väldigt svåra.

Vi är väldigt måna om att vi ska ha ett stort inslag av solidaritet i samhället, och viljan till solidaritet kan tyvärr avta när kopplingen mellan skatter och kostnader blir alltför tydlig i vissa sammanhang. Jag ser lite grann en fara i det. Det är en väldigt svår balansgång att klara legitimiteten och ändå vara väldigt tydlig med vad pengarna går till. Det finns ju alltid särintressen i samhället som har olika prioriteringar.

Jag måste tyvärr säga att jag inte tror att vi i årets valrörelse kommer att kunna visa hur vi ska finansiera ett borttagande av fastighetsskatten. Vi har heller inte den ambitionen, tror jag, att vi redan under nästa mandatperiod ska klara av att lägga om fastighetsskattesystemet. Men vi jobbar på det.

Anf. 165 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet är också ett litet parti utan några stora utredningsresurser. Vi tycker ändå, precis som jag sade i mitt anförande, att det finns all anledning att ha invändningar mot ett system som man inte tycker är fullständigt till hundra procent, vilket vi inte tycker att dagens fastighetsskattesystem är. Men vi vet ju också efter ett antal utredningar att det inte heller är lätt att bygga upp nya system som fungerar fullt ut.

Jag har också respekt för det Jan Lindholm säger om att jobba solidariskt med många frågor och att vi också måste tänka på framtida välfärd och så vidare. Men utifrån det jag får höra nu måste jag ändå ställa frågan igen: Kommer ni i Miljöpartiet på alla de fastighetsskattedebatter som äger rum runtom i landet den kommande tiden fortsätta att säga att ni vill ta bort fastighetsskatten? Det är någonting som vi måste få svar på. Det är ju en ganska viktig frågeställning. Om ni inte tänker finansiera det måste ni på något sätt tala om vilka grupper det är som kommer att drabbas. Någonstans måste vi ändå göra neddragningar i statsbudgeten. Det vet ju Miljöpartiet som har varit med och gjort upp om 15 budgetar vid det här laget.

Anf. 166 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Frågan är lite klurigt ställd, för jag tyckte att jag svarade på den. Vi kommer att fortsätta att säga att det är vår politik att fastighetsskatten i sin nuvarande form ska bort. Däremot kommer vi inte att ha det i någon sorts paket, och det kommer inte att finnas några löften om att vi gör si eller så och trappar ned fastighetsskatten på det ena eller det andra sättet under nästa mandatperiod, för det har vi inte underlag för att göra.

Jag tycker att det är en skyldighet för ett politiskt parti att tala om vad man vill och vart man vill komma så att säga, förutom att man naturligtvis måste redovisa vad det är man anser att man har möjlighet att göra. Sedan är det svårt att jobba i ett litet parti, och det vet säkert alla politiker som, som Marie, jobbar i ett litet parti. Jag känner det i alla fall så. Jag kan ibland säga att om vi fick majoritet, om vi fick bestämma, då skulle vi kunna göra så här, för det finns ju många saker som vi vet att vi skulle kunna genomföra bara vi fick möjligheter att rå över hela apparaten själva. Men vi har ju satt upp ambitionen att vi ska nå 10 % i årets val, och det tror jag inte räcker för att vi ska kunna pressa partier, oavsett vilka partier det är som vi ska samarbeta med efter valet. Nu finns det ju de som säger att vi ska samarbeta med vissa partier efter valet. Jag håller det mer öppet, för jag tycker att man ska överlåta åt väljarna att tala om vad det blir för förutsättningar efter valet.

Jag tror att man ska vara försiktig med att säga att man klarar så stora beting som att förändra fastighetsskatten totalt. Som Marie Engström sade har vi varit med och tagit ansvar för budgetar. Vi vill gärna fortsätta att använda oss av det ansvarsfulla förhållningssättet till ekonomin. Vi kommer inte att se till att vi på något sätt urgröper vare sig finansieringen av vård och skola eller någonting annat genom att jobba med en sådan här reform.

Anf. 167 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Det var ett intressant inlägg.

Jag återkommer till att vi tre partier har skrivit ihop oss i reservationen och att vi har en ödmjuk inriktning i översynen av hur man ska gå vidare med avvecklingen av fastighetsskatten. Det utesluter ju inte att man väljer vägen att göra den till en kommunal avgift.

Jag begärde ordet när du började tala om gatubyggnadsavgifter, VA-avgifter, VA-lagen och så vidare. Anläggningslagen lägger fast hur man ska ta ut gatubyggnadsavgift. Om man bygger om gatan efter 50 år har man enligt lagen rätt att ta ut en ny avgift. Detsamma gäller på VA-sidan. Den löpande driften tar man ut av VA-kollektivet efter hur mycket vatten man använder.

Jag tror inte att det är möjligt att koppla ihop den typen av avgifter med en fastighetsskatt. Om vi gör det fordras en översyn i grunden av VA-lagen, av plan- och bygglagen, av anläggningslagen och så vidare. Jag skulle kunna räkna upp tio lagar till. Då hamnar vi i en totalt ohållbar situation.

Om vi för den typen av resonemang inför vi samma system som vi hade fram till 1904 då riksdagen fattade beslut om att öronmärkning av skattemedel i kommunerna skulle tas bort. Den sista öronmärkta skatt som togs bort var hundskatten. Det är tio år sedan. Att återinföra den typen av skatter vore att ta ett steg tillbaka.

Jag anser att det politiska utrymmet på lokal nivå för hur man använder skattemedlen måste åvila de lokalt förtroendevalda. Det ska inte läggas fast i någon form av öronmärkta skatter.

Anf. 168 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! När jag anknöt till VA-lagen var inte avsikten att man skulle göra om den lagstiftningen på något sätt för att där plocka in andra

komponenter. Jag har hållit på lite med den i kommunen. Jag tycker att det är en fascinerande lagstiftning som ger stora möjligheter att bolla med olika komponenter och åstadkomma saker för olikartade fastighetskonstruktioner och ändå skapa rättvisa utifrån många olika värderingar.

Det är en lagstiftning som man skulle kunna lära mycket av.

I diskussionen har vi talat om hur man skulle kunna finansiera räddningstjänsten till exempel. Då behöver man naturligtvis bygga ett särskilt regelverk som kommunerna kan använda sig av för att ersätta fastighetsskatten med en form av kommunalt avgiftssystem.

Det är möjligt att det redan finns. Vi är många tjänstemän i kommunen som har deltagit i de här diskussionerna. Ingen har pekat på något särskilt lämpligt utrymme i lagstiftningen som skulle kunna passa för sådant.

Jag tycker att det är spännande att mitt inlägg gav så många reaktioner. Det jag sade var väl egentligen känt. Det är ju Miljöpartiets grundinställning. Jag tycker att jag under debatten har uppfattat att det egentligen inte finns någon som hurrar för att det här är bra som det är. Dessutom har fastighetsskatten förändrats många gånger med ganska korta mellanrum.

Jag tror att man borde kunna komma överens. Det är ett område där man borde vara väldigt överens. Det man kommer fram till borde vara långsiktigt hållbart. Jag skulle så småningom gärna se ett blocköverskridande beslut som i stort sett alla står bakom.

Anf. 169 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag upplever också att vi är ganska överens. Det borde finnas utrymme att komma fram den här vägen. Som vi säger i vår reservation fordrar detta en ödmjuk inställning. Det fordrar en översyn av en mängd olika faktorer. Det här är inte enkelt.

Att rakt av anknyta det till gator, byggnader och VA tror jag är svårt. Du känner ju till VA-lagstiftningen och vet då också att det finns gemensamhetsanläggningar inom det här begreppet. Vad man egentligen pratar om är den typen. Det blir en mycket underlig diskussion om vi börjar föra in fastighetsskatten i den typen av diskussion.

Det här är så komplicerat att det fordrar en speciell utredning. Den skulle kunna inrymmas i den utredning som vi från Folkpartiet, Moderaterna och Centerpartiet faktiskt förordar. Jag upplever att vi är helt överens i frågan.

Anf. 170 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tror att vi är ganska överens om vad som behöver göras. Att vi behöver titta på det är helt klart.

Anf. 171 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Det är bra att frågan om fastighetsskatten är ordentligt genomlyst. Jag har begärt ordet för att få säga något om förmögenhetsskatten där jag inte tycker att vi har fått alla frågor besvarade.

Lennart Axelsson bör ju vara medveten om att existensen av förmögenhetsskatten innebär att 500–700 miljarder kronor är placerade utomlands. Det är pengar som till stor del borde kunna finnas i Sverige och kapitalbeskattas här. Redan de siffrorna visar tydligt att förmögenhets-

skatten är kontraproduktiv ur svensk ekonomis synpunkt. Man skulle förmodligen få betydligt mer skatteintäkter även om endast en liten del av pengarna återvände.

Jag vill utöver det ställa en fråga till Lennart Axelsson. Vilka är det som betalar förmögenhetsskatt i dag?

Jag återoppar statsministern som har sagt att förmögenhetsskatten i praktiken är frivillig. Det kan han säga.

Man kan ta ett statsråd i regeringen som exempel, som har haft höga inkomster under ett 20-tal år eller mer. Han kanske har en hustru som också har haft höga inkomster under mycket lång tid och som kanske har gjort en reavinst på till exempel en bostadsrättsförsäljning. Man behöver inte betala någon förmögenhetsskatt. Den är frivillig.

Jag kan ta en vanlig svensk arbetare som exempel. Han har slitit hårt. Han har avamorterat sitt hus och husets taxeringsvärde har stigit år efter år. Han får betala en förmögenhetsskatt ovanpå fastighetsskatten.

Förmögenhetsskatten leder till att människor gör en mängd oration- eller transaktioner för att undvika den. Det är skadligt för ekonomin. Förmögenhetsskatten betalas, Lennart Axelsson, inte av de personer som är rika i vårt land. Förmögenhetsskatten betalas i huvudsak av personer som inte gör den typen av transaktioner.

Den är samhällsekonomiskt skadlig. Den slår slumpmässigt. När är Socialdemokraterna beredda att avskaffa förmögenhetsskatten? Vad vill ni göra åt den? Är du nöjd med hur det ser ut i dag?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 maj.)

16 § Motioner om alkoholskatt m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU22
Motioner om alkoholskatt m.m.

Anf. 172 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Vi kommer nu att få en debatt som framför allt handlar om beskattningen av alkohol och tobak. Det är frågor som det ofta finns delade uppfattningar om, inte bara mellan de olika partierna utan även inom dessa. Det visar sig också i de motioner som inlämnats.

Jag överlämnar med denna korta presentation ärendet till debattörerna.

Anf. 173 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1 och hänvisar till texten i den reservationen. Den anger ganska väl bakgrunden till vårt ställningstagande.

Det är viktigt att inledningsvis säga att alkoholkonsumtionen i vårt land måste hållas under kontroll. Alkoholkonsumtionen bör gå ned en bra bit i förhållande till dagens läge.

Det är också väsentligt att vi får en bättre alkoholkultur i vårt land. Det finns möjlighet att utveckla den från de starkare dryckerna till matdryckerna öl och vin.

Fru talman! Det är också oerhört väsentligt att säkerställa att vi har alkoholfria miljöer i vårt land. Med det menar jag att man bannlyser all alkohol i trafiken, att man bannlyser alkohol på arbetsplatser när det utförs arbete, att man bannlyser alkohol i skolan och att ungdomsmiljöer i största möjliga utsträckning ska vara alkoholfria.

Det finns oerhört många saker att uträtta för att få till stånd en bättre alkoholkultur i vårt land. Tyvärr har vi, vilket har sagts i många sammanhang, i för stor utsträckning tidigare förlitat oss på prisinstrumentet för att kunna hålla tillbaka alkoholkonsumtionen och missbruket. Genom att ha höga alkoholpriser har man kunnat påverka den totala konsumtionen och i viss mån även att missbruket inte har ökat alltför mycket.

Men för ett antal år sedan kunde vi ange en säker prognos om att det skulle hända saker i vårt land beträffande alkoholen om man inte vidtog några åtgärder från regeringens sida. Vad vi då avsåg från moderat håll var att man måste börja anpassa alkoholskattesatserna till vad som hände i vår omvärld och till de införselkvoter som vi har förbundit oss till i vårt land.

Tyvärr har det inneburit att man inte har gjort någonting. Och det har dessutom inneburit att införseln av spritdrycker har ökat lavinartat, särskilt under de första åren. Systembolagets andel av spritförsäljningen har naturligen minskat. Och Systembolagets andel av spritförsäljningen beräknas i dag vara ungefär 50 %, och i många delar av landet betydligt mindre.

Vi har fått en omfattande legal införsel. Vi har fått en omfattande illegal införsel. Vi har fått en vidareförsäljning till hushållen, en olaglig sådan eftersom den inte är tillåten, av införd sprit, öl och vin. Vi har fått en omfattande lageruppbbyggnad av alkoholdrycker i de svenska hemmen, vilket i sig leder till en benägenhet till ökad konsumtion. Och hela tiden har riksdagen varit handlingsförlamad. Och regeringen som skulle ha lagt fram förslag för drygt ett halvår sedan har inte heller kunnat komma med något som helst förslag i denna riktning.

Vi har nu fått en kultur som har satt sig i vårt land. Man åker utomlands som vanlig medborgare och tar med sig sin kvot eller delar av kvoten. Men det är också väldigt många som mer eller mindre nästan yrkesmässigt åker utomlands och tar in sprit, öl och vin. Och det sker sedan en vidareförsäljning. Det har blivit närmast ligor i vissa delar av landet som ägnar sig åt denna kriminella verksamhet.

Då är frågan: Vad ska man nu göra? Frågan till Socialdemokraterna är: Varför gör inte regeringen någonting för att stävja detta?

Vi har från moderat håll kunnat konstatera att det förmodligen har gått så långt att det nu är väldigt svårt att vidta åtgärder som på ett abrupt sätt bryter trenden beträffande spritdrycker. Det är förmodligen så att en stor del av den sprit som konsumeras i vårt land kommer att konsumeras vid sidan av den sprit som kommer från Systembolaget.

Det är däremot så att den ökade införsel som sker av öl i ganska stor utsträckning är öl som svenska bryggerier brygger och som sedan exporteras exempelvis till Tyskland eller närliggande länder. Sedan handlar svenskar den ölen för att transportera tillbaka den till Sverige och sedan

sälja den illegalt. Där har man möjligheter att med inte alltför omfattande åtgärder i form av en sänkning av skatten åstadkomma att den kulturen kan brytas.

Nu har regeringen varit tvehågsen om man ens skulle behöva göra någonting åt ölskatten utan bara skulle behöva sänka skatten på sprit, om man ens skulle komma sig för att så småningom sänka skatten.

Vi menar att om man i detta läge ska göra en tidtabell för den ena eller andra åtgärden är det i dag viktigare att sänka skatten på öl för att bryta åtminstone den utvecklingen som också leder till en omfattande kriminalitet med dessa transporter fram och tillbaka.

På samma sätt bör de svenska insatserna i EU i första hand inriktas på att få till stånd höjda minimiskatter på sprit, helt enkelt av den anledningen att öl och vin i EU-området räknas som matdrycker och att det kommer att vara fullständigt lönlöst att försöka få till stånd minimiskatter på dessa drycker. Då bör Sverige i stället koncentrera sina insatser i EU på att få till stånd höjda minimiskatter på sprit, vilket i sin tur möjligen kan leda till att behovet av att sänka spritskatterna i Sverige inte blir lika stort när det inte blir så stor skillnad till slut.

Fru talman! Detta inlägg är att se som lite uppgivet. Jag höll det i någon mening för ett antal år sedan innan den utveckling som vi nu har sett hade blivit helt tydlig. Men vi kunde ange, som jag sade, en väldigt säker prognos om vad som skulle ske.

Jag tycker att det är tragiskt att regeringen inte har kunnat göra någonting åt skattefrågan. Regeringen har under denna tid också försuttit sina chanser att åstadkomma en bättre alkoholkultur i vårt land, även om man har gjort vissa smärre försök.

Jag är naturligtvis oerhört intresserad av att höra vad Socialdemokraternas företrädare här säger om vad som har förevarit beträffande alkoholpolitiken i vårt land.

Anf. 174 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! I går firade vi Europadagen till minne av den dag då det europeiska samarbetet föddes. Från början var EU ett fredsprojekt. Och visst lever fredstanken vidare i Europasamarbetet. Men EU har blivit så mycket mer. 25 stater är med i samarbetet, och fler vill komma med, bland andra länderna på Balkan.

Folkpartiet tycker att medlemskapet i EU är positivt. Men det finns det som vi vill ändra på. Jordbrukspolitikerna är ett sådant område, och alkoholpolitiken är ett annat område.

Fru talman! I Sverige ser vi alkoholkonsumtion som en folkhälsofråga. I övriga EU anses alkoholhaltiga drycker som vilken annan handelsvara som helst. Problemet är också att skattenivåerna i övriga länder är mycket lägre än i Sverige.

Lennart Hedquist talade om minimiskattenivåer. Och även om man höjer den på sprit med 24 % så spelar det ingen roll när det gäller till exempel vin därför att minimiskatten på vin är 0 %, och $0 \times 24 = 0$ hur man än räknar.

Trots löften om att vi skulle få behålla vår alkoholpolitik i samband med EU-medlemskapet har vi nu kunnat konstatera att det i praktiken är fritt fram att föra in obegränsade mängder av alkoholhaltiga drycker för privat bruk. Och det är inte tillfredsställande.

Detta faktum innebär att svensken i dag har stora mängder alkohol stående hemma i garderober och källare. Och just att man har spriten hemma gör att man dricker mer.

När en flaska är slut är det lätt att hämta en ny. Men, fru talman, ännu värre är att detta också har medfört att mindre nogräknade figurer säljer sprit, vin och öl till ungdomar. I dag är det inga problem för ungdomar att få tag i alkoholdrycker. Även om polisen gör ett och annat tillslag är kontrollen mycket liten. Risken att internationella kriminella ligor växer fram är också mycket stor.

Fru talman! Folkpartiet anser att vi måste påverka övriga EU i ännu större utsträckning än som görs i dag. Finland har lovat att ta tag i problemet när de övertar ordförandeskapet. Det borde den svenska regeringen långt tidigare ha gjort. Det gäller då både skattenivåer och införselkvoter.

Folkpartiet vill behålla Systembolaget för att kunna behålla kontrollen av försäljningen. Men som situationen i dag ser ut – svensken köper allt mindre av den alkohol som han eller hon dricker i Sverige, och tillgängligheten till sprit och öl är obegränsad för ungdomar – kan vi tvingas acceptera sänkt skatt på alkohol just för att behålla Systembolaget och göra det mindre lönsamt att köpa utomlands.

Hur mycket och för vilka drycker vi ska sänka skatten kan Folkpartiet i dag inte säga, utan det beror på hur situationen ser ut när det är dags för detta. Men skatterna ska inte sänkas mer än som behövs för att värna en kontrollerad alkoholförsäljning.

Till sist, fru talman: Alkohol är faktiskt något som måste hanteras med varsamhet. Många människor har fått hela livet förstört av alkohol. Jag har mött några av dem. Alkohol kan i måttlig mängd vara till glädje när det är fest. Men tyvärr har den för många medfört ett liv i kaos. Det kan till och med gå så långt att man förlorar familj, jobb och vänner.

Det som också måste framhållas i den här debatten är att det inte bara är införselkvoter och skatter som har betydelse för en minskad alkoholkonsumtion. Det behövs också ett helt batteri med förebyggande åtgärder. Det behövs bland annat en politik som inger ungdomar framtidstro i stället för hopplöshet samt en kunskapsskola med ordning och reda och där barn och ungdomar blir sedda och hörda. Men det är, fru talman, en annan debatt.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 2.

Anf. 175 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! När man lyssnar på inläggen här och med tanke på den oerhörda trafik som tydligen försiggår i vårt land till andra länder undrar man om den är kopplad till den stora arbetslösheten i Sverige, något som då gör att folk har tid att ägna så mycket kraft åt att hämta drycker i andra länder.

Nästa fråga gäller konsumtionen. Finns det en konsumtion måste det ju finnas en efterfrågan. Ska man konsumera allt det man tar in kommer man knappast att kunna vara nykter när man kör, i alla fall de närmaste månaderna. Man måste undra varifrån denna kultur kommer.

Fru talman! Alkoholkonsumtionen i Sverige har under tidigare år ökat i en sådan omfattning att rekord i konsumtion har nåtts. Orsakerna är flera, bland annat ändrade införselkvoter för privatpersoner och en

ändrad attityd till alkohol och nya dryckesmönster – tyvärr särskilt bland ungdomar.

Mest alarmerande är konsumtionsökningen hos ungdomar. Det är vetenskapligt belagt att alkoholkonsumtion i unga år kraftigt ökar risken för bestående skador, för att fastna i ett livslångt alkoholberoende.

I en studie från Socialstyrelsen, *Folkhälsa – lägesrapport 2005*, beskrivs genom empiriska studier under en lång tid hur man kan följa när det var tider med tidig alkoholdebut. Under de tider då man startat sent i livet klarade man sig, har det visat sig, bättre när det gäller alkoholskador och alkoholvanor senare i livet. Det som händer nu kommer vi alltså att se effekten av om ungefär 20–25 år. Vi ska veta hur viktigt det preventivt är för samhället att beakta detta med att försöka hålla nere konsumtionen.

I samband med försöken med att få stopp på den ökande alkoholkonsumtionen har olika förslag lagts fram. Alkoholinförslutredningen presenterade förra året ett antal förslag om preventiva insatser och justeringar av åldersgränser vid servering av alkohol. Man föreslog också kraftigt sänkt skatt på alkohol. Regeringen har även aviserat att man önskat sänka skatten på sprit. Dessbättre har man ännu inte fått gehör för detta önskemål.

De motiv för sänkt alkoholskatt som framförts – lite grann också här – är att man har tänkt sig en minskning av privatinförseln från andra länder och att Systembolagets legitimitet skulle öka och langningen till ungdomar minska genom att legalt köpa sprit i Sverige.

Finland är det närliggande land som gjort det som förslagen går ut på. Resultaten förskräcker. Antalet fall med alkoholskador, rattfylleri och alkoholrelaterade sociala problem har skjutit i höjden, och man ser ännu ingen ljusning vad gäller de här problemen. Finland har nu beslutat att driva frågan om en höjning av minimiskatterna på alkohol. Det gäller då alkoholskatten på sprit och öl.

I ett TT-meddelande från den 7 maj står det:

”Finland driver på för höjd lägstaskatt på starksprit och öl när landet tar över som ordförande i EU. Finansminister Eero Heinäluoma säger i en intervju att högre minimiskatt ger Finland möjlighet att höja sin alkoholskatt utan risk för mer privatimport av alkohol.”

Man går nu den andra vägen jämfört med vad förslagen här går ut på.

Sett till Sverige skulle en sänkning av alkoholskatterna innebära en stor ökning av en redan stor alkoholförsäljning, inte bara vid landets gränser utan i hela riket. En eventuell minskning av privatinförseln vid gränserna till Danmark och Finland skulle enbart ersättas av en rikstäckande ökning av alkoholkonsumtionen inne i landet. Vilka konsekvenser detta skulle få exempelvis avseende rattfylleri och våld i det svenska samhället kan man spekulera i. Sannolikt skulle det inte bli bättre jämfört med hur det är i dag.

Systembolagets monopol är i praktiken inte ifrågasatt. Detta konfirmeras av den ökade försäljningen av alkoholdrycker under påskhelgen. Rekordstora mängder alkohol har försålts.

Förra årets resultat för Systembolaget var drygt 500 miljoner kronor. Över en halv miljard i vinst gjorde man.

Det har nu också visat sig att totalkonsumtionen på årsbasis glädjande nog har sjunkit från höga 10,5 liter till 10,2 liter ren alkohol per person

och att privatimporten, enligt gjorda undersökningar, har minskat – även i Skåne!

Det finns alltså ingen anledning att i dagsläget överge det prisinstrument och den prispolitik som finns, utan man bör inrikta sig på förebyggande och informativa insatser gentemot ungdomar och föräldrar.

Glädjande nog har också polisen intensifierat sina insatser mot alkohol i trafiken och därmed kunnat upptäcka alltfler lagbrytare.

Langning till ungdomar är olagligt och ska beivras. Ungdomar får inte köpa alkoholdrycker oavsett varifrån dessa kommer. När det gäller försäljning från garage, oavsett om det är legal sprit i Sverige eller om det är illegal sprit från någon annanstans, är det lika olovligt att sälja som det är att tillhandahålla ungdomar sprit.

Polisen har påtalat att det finns vissa problem med bevisföringen och att frågan är nedprioriterad. Det finns alltså möjligheter att förbättra i det avseendet och stoppa den illegala verksamheten och vidareförsäljningen. Men framför allt är problemet en fråga om personligt ansvar för vuxna. Som vuxen måste man föregå med gott exempel. Barn gör aldrig som man säger, utan de gör som man själv gör. Det har jag personlig erfarenhet av på andra områden.

Givetvis måste en folkhälsofråga av denna dignitet angripas med ett brett anslag och involvera flera aktörer. Sverige har en tradition av ett stort antal frivilligrörelser med kunskap i folkhälsofrågor. Självfallet bör ett utökat samarbete mellan myndigheter och ideella organisationer med kunskaper om folkhälsofrågor och missbruk involveras i arbetet för ett nyktrare Sverige.

Grundproblemet, fru talman, framför andra är att Sverige genom den regering som vi nu har alltför tamt har drivit frågan om en begränsning av privatinförseln av alkohol. Fem hälsoministrar har faktiskt kommit överens om att driva linjen om åtminstone halverade införselkvoter, vilket skulle få en stor inverkan. I ett EU-perspektiv är privatinförseln helt enkelt orimligt stor. Man kan ju ta med sig hur mycket sprit som helst. Det är snarare bilens fjädring som avgör hur mycket man kan släpa med sig in i landet under olika täckmantlar.

Sveriges riksdag bör därför avvisa förslag som urholkar folkhälsan. Ett sådant förslag är det om en sänkning av skatten på alkohol. För att återta möjligheterna att föra en effektiv alkoholpolitik bör Sverige återställa införselkvoterna för privat bruk till rimliga proportioner eller sträva efter att återinföra lägre införselkvoter.

Avslutningsvis, fru talman, väljer jag att yrka bifall endast till reservation 3, men givetvis står jag bakom våra övriga reservationer.

Anf. 176 PER-OLOF SVENSSON (s):

Fru talman! Jag ska försöka hålla mig till det ämnesområde från skatteutskottet som det rör och inte vika ut.

De punktskatter vi pratar om är någonting fantastiskt, det har vi sagt förr, och det kan vi säga igen. De är inte bara en förutsättning för delar av vår välfärd med tanke på de skattemiljarder som dras in, utan de bidrar dessutom i det här fallet till vår folkhälsa genom att de gör att vi röker mindre och använder mindre alkoholdrycker.

Det är inte så att vi alltid uppnår det vi syftar till. När det gäller alkoholförbrukningen har vi efter de nya införselreglerna och de låga alko-

holskatterna i vårt närområde fått en privatinförsel som ökat användningen av alkohol. Några motionärer anser att lösningen på det problemet ligger i att sänka de svenska alkoholskatterna. Jag tror inte att det är lösningen. Jag anser att en lägre svensk beskattning av alkohol skulle få till resultat att billig inhemsk alkohol dricks i ökad mängd samtidigt som privat införsel inte minskar i motsvarande omfattning.

Då måste det vara en riktigare infallsvinkel att fortsätta att arbeta som regeringen aviserat de senaste åren, att med åberopande av folkhälsoskäl arbeta för det första för att få alla länder i unionen att beskatta alkoholprodukter utifrån ett folkhälsoperspektiv, för det andra att försöka få en högre minimiskatt på europeisk nivå, för det tredje att försöka få till stånd en förändring av införselkvoterna och för det fjärde att på EU-nivå få en ökad information om alkoholens skadeverkningar.

Det här har framförts såväl av statsministern som av finansministern och andra ministrar när tillfälle har givits i Bryssel eller på andra platser där beslutsfattare har träffats.

Vi tror inte att det är omöjligt att lyckas med det här. När man följer alkoholfrågorna på EU-nivå just nu kan man se vissa saker. Storbritannien har just justerat upp sina alkoholskatter, och nu är exempelvis ölskatten i England högre än vad den är i Sverige. Spanien höjde i fjol alkoholskatterna med 10 % med åberopande av folkhälsoskäl. Belgien höjde med 5,5 % med åberopande av folkhälsoskäl. Italien beslutade att genomföra en ungdomskampanj för att informera om alkoholens negativa påverkan på folkhälsan. De har lyckats väldigt bra. Tyskland höjde skatten på alkohol, och dessutom höjde man momsen, vilket naturligtvis också har en fördyrande effekt på alkohol. Frankrike har genom en massiv information lyckats minska alkoholanvändningen på ett närmast dramatiskt sätt, och det på vinsidan. Det är alltså inte så att ett vinland som Frankrike värnar sin egen produktion. Där har man lyckats att minska dramatiskt. Finland kommer, som vi alldeles nyss hörde, att diskutera en höjning av sina skatter.

Man skulle kunna stå här en bra stund och ge fler exempel på vad som händer i andra länder och att det just beror på att man där har tagit till sig det som Sveriges regering framfört vid åtskilliga tillfällen, att för folkhälsans skull måste det till förändringar. Jag kan konstatera att ett kraftfullt och aktivt försök att få till förändringar är bättre än att passivt bara föreslå sänkta skatter, som förmodligen inte kommer att få någon som helst effekt på alkoholkonsumtionen.

Fru talman! Om tobaksbeskattningen har det i princip nåtts samstämmighet inom partierna. Senast den 1 januari i år höjdes bland annat minimipunktskatter från 90 till 100 %. Det kommer förmodligen att krävas ytterligare förändringar för att uppnå skatteneutralitet mellan olika former av tobaksprodukter. Därför har regeringen efter en översyn som sin avsikt att återkomma till riksdagen angående tobaksbeskattningen.

Med det, fru talman, yrkar jag avslag på samtliga reservationer.

Anf. 177 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Beträffande Sveriges insatser i Bryssel för att åstadkomma höjda minimiskatter, framför allt på sprit, kan man ju önska all framgång. Om man vill få till stånd ändringar av införselkvoterna är det väl också okej ur svensk synpunkt, om man kan nå framgång där. Men

frågeställningen kvarstår om man bara ska låta sakerna ha sin gång beträffande införseln som ändå kommer att kunna ske, det vill säga att vi exporterar en skattebas till utlandet, att vi får minskade punktskatteintäkter, som nu har blivit följden av den politik som har bedrivits.

Jag uppfattade att regeringen aviserade en proposition om sänkt alkoholbeskattning, en proposition som var godkänd av den socialdemokratiska riksdagsgruppen. Nu talar Per-Olof Svensson som om regeringen har en helt annan inställning. Är det P-O Svenssons inställning som P-O Svensson talar för, eller vad hade han för inställning till regeringens avisering av den proposition som aldrig kom närmast på grund av stödpartiernas inställning?

Jag kan naturligtvis hålla med om att alkoholfrågan framför allt måste belysas ur folkhälsoperspektivet. Man bör verkligen vidta informations- och folkupplysningsinsatser för att tillsammans med folkrörelser, fackliga organisationer och arbetsgivare åstadkomma alkoholfria miljöer. Om det är vi fullkomligt överens. Men även på den sidan har det skett väldigt lite. Man har låtit den starka införseln ha sin gång i Sverige. Konsumtionen har stigit, och framför allt har lagret av spritdrycker i de svenska hemmen ökat och kriminaliteten frodats. Det kan väl inte vara något bra betyg för den svenska regeringen.

Anf. 178 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Fru talman! Jag fick en fråga om vem jag talade för. Jag vill upprepa vad jag sade för någonting i mitt anförande. Jag sade att jag ska hålla mig till, att jag ska prata om de sänkta skatterna, att jag kan konstatera och att jag inte tror att det är möjligt, och så vidare. Det var alltså mitt eget personliga anförande. Det står en majoritet i utskottet bakom.

Anf. 179 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Tack för den upplysningen. Jag uppfattade kanske inte att det var Per-Olof Svenssons och möjligen skatteutskottsgruppens inställning som är av det största intresset här. Det är faktiskt av intresse att veta om den socialdemokratiska regeringen fortfarande vidhåller den uppfattning som man gick ut med i september, nämligen att det nu var nödvändigt att sänka alkoholskatterna, någonting som uppenbarligen stoppades av regeringens stödpartier. Jag tycker att det var tragiskt. Den riksdagsmajoritet som ändå finns i denna fråga borde ha kommit till uttryck. Då hade vi fått sänkta punktskatter men samtidigt också ett program för hur man skulle kunna angripa den ökande alkoholkonsumtionen.

Det sägs ibland att alkoholkonsumtionen har minskat. Det är en statistik som är ytterst bristfällig bland annat mot bakgrund av den oerhört starka lagerhållning som finns i de svenska hushållen. Det finns oerhört mycket alkohol i landet. Alkoholförsäljningen under enstaka månader ger inte en korrekt statistik på hur stor alkoholkonsumtionen är.

Anf. 180 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Fru talman! Jag får säga som så att vad den svenska regeringen avser att göra i framtiden är en fråga som Lennart Hedquist får ställa i riksdagens kammare till berört statsråd. Då får han säkert ett konkretare svar än vad han kan få av mig eftersom jag inte sitter i regeringen.

Anf. 181 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att Per-Olof Svensson och jag är ganska överens om de grundläggande sakerna när det gäller alkoholpolitiken efter Per-Olof Svenssons tidigare anföranden och även anförandet i dag.

Vad jag tänkte ta upp är de problem som finns. Det är inte bara så att det är någon som hämtar spriten. Vi har faktiskt sett långtradarstoppen på vissa håll där det faktiskt krävs polisiära åtgärder för att komma åt den illegala försäljningen. Det är fråga om resurser till polisen också.

Kristdemokraterna har välkomnat den satsning man gjorde på 55 fler tullare som skulle angripa just det här problemet och samverka plus lagförslaget att Kustbevakningen skulle få beslagta illegala varor som de upptäcker. Det har faktiskt gjorts en hel del lagvägen som gör det möjligt för dem att ingripa. Det välkomnar vi.

Här skulle jag vilja uppmana Per-Olof Svensson och få med i anteckningarna att det nu finns ett gyllene tillfälle att stödja Finland i förslaget med att driva fram skattehöjningarna. Jag vill uppmana Per-Olof Svensson och regeringen att stödja dem och att tillsammans med hälsoministrarna också driva frågan om att åtminstone halvera införselkvoterna. Detta tillsammans med förstärkta insatser till polisen och insatser på folkhälsoområdet skulle kunna innebära en ganska stor insats.

Jag har vid några tillfällen besökt Systembolaget under helger. Det är trängsel därinne. Det verkar som om legitimiteten har kommit tillbaka och att det inte riktigt är nyhetens behag längre att köra lastbilsläp från andra länder. Vid vårt besök hos Systembolagets ledning fick vi en bild av att den illegala införseln inte är så oroväckande som det ibland ges sken av. Det överdrivs lite grann. Systembolagets totala försäljning var stor även om där fanns andelar som var något mindre.

Anf. 182 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Fru talman! Allt kriminellt som händer ska skötas av dem som är tillsatta att sköta sådant.

Jag skulle kunna hålla med kd om det mesta. Men jag blev besviken för en vecka sedan då jag såg Kristdemokraternas motion väckt med anledning av vårpropositionen. Man säger att man ska sänka införselkvoterna och att man räknar med att den minskning av försäljningen som kommer att ske där förs ut till Systembolaget. Då vinner man skatt som sedan ska användas i budgetavseende.

Men då har alkoholförtäringen inte minskat. Då super man lika mycket, och pengarna tas in bara på ett annat ställe. Det kan väl inte vara Kristdemokraternas syn? Du, Lars Gustafsson, har aldrig sagt något sådant, men partiet har väckt en sådan motion. Det är inte riktigt bra.

Anf. 183 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är riktigt att vi är uppdaterade i frågan. Vi har lämnat en beräkning till riksdagens utredningstjänst på vad det skulle inbringa totalt sett. Det beror på vilken alkohol som försäljs. Det är inte så enkelt att beräkna. Det beror på prisnivån på det som köps.

Vi har gjort en beräkning. Sedan har vi dessutom ett kraftigt överskott i budgettaket. Det viktigaste för oss är att få stopp på den sanslösa importen. Det är ett sätt att markera att vi är ett högskatteparti i fråga om alko-

holskatter – precis som Socialdemokraterna. Vi har inga bekymmer med det.

Om vi räknar vad flödet över gränserna innebär på den sociala misären överstiger kostnaderna vida vad vi över huvud taget kan räkna hem i budgethänseende. Det är bara att titta på socialbudgetarna i landet och problemen inte minst bland ungdomar – sjukhuset i Stockholm heter väl Maria Ungdom.

Det går aldrig att räkna detta hem, men av budgettekniska skäl görs vissa beräkningar. Det är precis som Socialdemokraterna av vissa budgettekniska skäl beräknar intäkter. Man gör en estimering av framtida intäkter trots att man inte vet om räntan går upp eller hur konjunkturen kommer att vara över året. Vi gör också i våra budgetförslag bedömningar av vad som är rimligt utan att vi på något sätt gör avkall på vår alkoholpolitik.

Anf. 184 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Fru talman! Lars Gustafsson säger att det är svårt att göra beräkningar. Men det kan inte vara särskilt svårt eftersom ni anger 4 ½ miljarder i inkomster. Sedan använder ni inkomsterna till annat. Alltså vill ni att spritförsäljningen ska flyttas över från utlandet till Systembolaget. Sedan ska skatterna som kommer in, tack vare ett fortsatt supande, användas för att klara ut er budget.

Anf. 185 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Centerpartiet har i detta betänkande två särskilda yttranden som jag vill kommentera. Vad gäller tobaksbeskattningen är vi tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna överens om att skatten på röktobak, det vill säga rulltobak och piptobak, bör höjas till motsvarande nivå som för vanliga cigaretter. Vidare har Sverige infört en minimiskatt på cigaretter. Ändå har priserna för så kallade lågpriscigaretter inte stigit som avsett. Flera EU-länder har därför infört ett system med lägstapriser, och vi anser att Sverige bör göra sammalunda.

Så till den ständiga diskussionen om Sveriges – och EU:s – alkoholskatter. Vi vet alla bakgrunden. Genom EU-inträdet höjdes införselkvoterna för privat införsel av alkohol mångdubbelt. Sverige har trots utredningsförslag inte sänkt sina alkoholskatter eller gjort några större informationskampanjer för att hejda det växande inflödet från utlandet. Regeringens passivitet är anmärkningsvärd. Men som på andra områden heter nog förklaringen de båda samarbetspartierna. Det pågår ett beredningsarbete i Regeringskansliet i dessa frågor, enligt höstens budgetproposition. Här kan man tala om långbänk och om handlingsförlamning.

Centerpartiet har ett brett program för att minska alkoholens skadeverkningar. Vi vill mobilisera människors ansvar för varandra och motverka kriminalitet. Vi vill slå vakt om den traditionella alkoholpolitikens instrument, och vi vill arbeta offensivt i EU på detta område – driva på för en kraftig minskning av införselkvoterna och höja minimiskatterna.

Folkresningen mot alkoholmissbruket i slutet av 1800-talet ledde till en halvering av dåtidens alkoholkonsumtion. Ett liknande attitydskapande handlingsprogram behövs även nu innefattande information, mobilisering av det civila samhället och ett ökat personligt ansvar för oss själva och våra medmänniskor.

Vad gäller beskattningen av alkohol, som vi diskuterar i dag, slår Centerpartiet vakt om principen om en hög beskattning av alkohol som både moraliskt och samhällsekonomiskt motiverad med tanke på den sociala nöd och de stora kostnader som alkoholen orsakar. Men vi är samtidigt medvetna om det ohållbara läge som faktiskt råder i dag med mycket stora inflöden i landet i oordnade former som göder framväxten av kriminella nätverk, gör tillgängligheten till alkohol mycket stor samt försvagar Systembolagets ställning och hotar de svenska bryggerierna.

Till skillnad från regeringens handlingsförklaring vill vi överväga en sänkning av alkoholskatten på drycker med lägre alkoholhalt som öl och vin. I vårt särskilda yttrande stöder vi en centermotion med förslag om sänkning av skatt på öl. Starkare öl inköps, som bekant, i allt mindre omfattning från svenska bryggerier via Systembolaget utan köps i stället från utländska bryggerier på olika importresor till våra grannländer. Allt det här måste hejdas. Centerpartiet föreslår massiva informationsinsatser och en sänkning av öl- och vinskatten.

Anf. 186 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Vänsterpartiet kan konstatera att genom Sveriges inträde i EU har alkoholpolitiken luckrats upp. Alkoholskatter har sänkts, högre införelskvoter har införts och lördagsöppet har återinförts på Systembolaget. Försäljningen av alkohol har ökat från både Systembolaget och via utskänkingsställen som restauranger, pubar med mera. Totalkonsumtionen av alkohol i Sverige har ökat från att tidigare ha varit lägre än i andra jämförbara länder.

Det finns färsk statistik från Systembolaget som visar att cider- och starkölsförsäljningen har ökat. Trots att skatterna har behållits ökar försäljningen av öl och cider på de svenska systembolagsbutikerna i dag.

Handeln med alkohol via Internet är ett kraftigt växande problem. Här är det nödvändigt att snabbt komma ur det juridiska vakuum som vi befinner oss i och skapa regler som är lättolkade och begripliga för både allmänheten och myndigheterna.

Vi anser att Sverige även fortsättningsvis ska verka för att en solidarisk, folkhälsoinriktad och restriktiv alkoholpolitik ska få större genomslag i EU. Vi vill behålla pris- och tillgänglighetsinstrumenten, och vi vill behålla Systembolaget.

Det är glädjande att det i skatteutskottet, precis som i socialutskottet, finns en sådan konsensus om skattepolitiken och den restriktiva alkoholpolitiken när det gäller alkoholfria miljöer, åldersgränser, förlängda straff för langning och illegal hantering samt alkoholkonsumtionens konsekvenser för framför allt barn, ungdomar och familjer.

Lars Gustafsson har gett exempel på och en bra beskrivning av en mängd konsekvenser. Det råder konsensus inte bara i vårt utskott utan också i denna kammare. Vi har i Sverige stått kvar och försökt kämpa för vår politik.

Minimnivåerna för alkoholskatter inom EU är oskäligt låga både utifrån ett folkhälso- och ett solidaritetsperspektiv, och de borde höjas kraftigt. Sverige bör intensifiera det arbete som pågår inom ramen för samarbetet i Nordiska rådet och aktivt skapa allianser med fler länder inom EU som vill verka för ökade restriktioner i handeln med alkohol. Inom exempelvis tobaksområdet har EU utifrån ett folkhälsoperspektiv gjort ett

bra arbete när det gäller en restriktiv politik, och detta perspektiv borde även kunna gälla på alkoholområdet.

Ett par tidigare talare, bland annat Anne-Marie Ekström, refererade till artikeln "Finland prioriterar höjd spritskatt". Det är alldeles riktigt. En av de frågor som Finland kommer att driva under sin period som ordförandeland för EU är en höjning av minimiskatterna på öl och sprit. Det säger den finske finansministern Heinäluoma i en intervju med Finska Notisbyrån. Förslaget om höjd spritskatt får stöd även av andra länder, också utanför Norden, och Heinäluoma bedömer att en sådan höjning därför borde vara genomförbar.

Jag är övertygad om att den kraft som vi från de nordiska länderna lagt på detta kommer att bära frukt om vi är uthålliga. Finland har ju sett konsekvenserna. Finland vill förändra, och vi ska stödja varandra för att få en ändring till stånd.

Fru talman! När det gäller de alldeles för höga införselkvoterna visar den fantasirikedom som finns om behovet av alkohol och tolkningen av vem som ska få föra in och vilken mängd hur ohållbara dagens regler är. Tillgängligheten på alkohol har ökat drastiskt i landet. Framför allt gäller det den illegala försäljningen.

Om vi i Sverige i nuvarande läge ensidigt inför nya, mer restriktiva införselkvoter och regler riskerar frågan att mer fokuseras på domstolsprocesser i EU än på att inom EU få en gemensam syn och ett gemensamt regelverk som tillåter varje land att föra sin egen alkoholbeskattningspolitik, att ha sina egna införselregler och en helhetssyn på alkoholpolitiken. Det är den inställningen som ska gälla. Vi vill kunna föra vår alkoholpolitik utifrån våra perspektiv. Vi behöver inte pådyvla andra länder den, men vi vill ha rätten att föra vår egen politik.

Vänsterpartiet kommer även fortsättningsvis att motarbeta de krafter som med olika handelspolitiska och arbetsmarknadspolitiska argument vill sänka de svenska alkoholskatterna.

Jag yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 187 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Det är alltid EU:s fel, eller hur?

Jag tänkte börja med att vända mig till Lennart Hedquist. Nu verkar han ha lämnat kammaren, men jag vill ända ta upp det faktum att han vid två tillfällen benämnde vårt parti som stödparti till regeringen. Varje gång man hör det känns det svårt. Vårt parti är ett samarbetsparti. Vi samarbetar med många olika partier i denna riksdag, egentligen med alla partier, om olika frågor. Benämningen stödparti känns väldigt passiv. Vi jobbar faktiskt mycket aktivt för att försöka få igenom vår politik.

Ibland säger våra kritiker och företrädare för andra partier att det nästan är fråga om ett demokratiskt underskott i Sverige när ett så litet parti, med så lite stöd bland befolkningen, kan få igenom så mycket av sin politik. Det är just för att vi på alla sätt söker stöd i olika politiska konstellationer som vi får igenom vår politik. Vi samarbetar alltså med alla.

Det har varit intressant att lyssna på debatten. Det är tydligt att det finns en väldig samsyn när det gäller problemet. Egentligen har man väl bara lite olika sätt att se på vad som ska göras för att lösa det. Det känns lite märkligt att det fortfarande finns de som kommer fram till att vi genom att sänka skatten skulle få en positiv utveckling. Såvitt jag förstår

finns det ingen forskning som visar på det. Tvärtom måste vi med alla medel, även med skatter, försöka se till den ekonomiska tillgängligheten.

Det finns många sätt att begränsa tillgången – när det finns möjlighet att köpa och så vidare – men den ekonomiska tillgängligheten är ett effektivt sätt att minska tillgången på alkohol och därmed också konsumtionen och de negativa effekterna. Jag läste nyligen i en utredning från Socialstyrelsen att i åldersgruppen 20–49 år kan så mycket som en fjärdedel av alla dödsfall sättas upp på alkoholens konto. Det är ganska skrämmande.

Någon nämnde att det väldigt mycket handlar om attityder. Samhället signalerar ju sin inställning till attityder, och här finns det en ganska stor samsyn. Samhället skapar normer genom att sätta upp lagar och regler, och sedan finns det något ytterligare, så att säga ovanför allt detta, som vi väl kan kalla för kulturfrågor, sådant som har att göra med den debatt vi för i samhället.

Vi är ju med om att sätta upp någon sorts normer, kulturattityder och sådant till alkoholen och dess användning. Det är där jag tror att det viktiga arbetet för att minska alkoholens skadliga verkningar måste ske. Där måste vi alla bli aktivare. Ibland blir jag väldigt orolig när det känns som att vi först måste vara väldigt dumma för att sedan kunna bli kloka. Det känns som om vi först ordentligt måste missbruka en möjlighet i samhället för att alls kunna fatta att här gäller det att i stället göra någonting annat.

Reklam och marknadsföring är ett område som vi kanske måste ta ett lite hårdare grepp om. Marknadsföring och reklam är två komponenter i samhället som kanske fungerar effektivare än vi politiker vad gäller kulturen, att fastslå vilka normer och attityder som ska gälla i samhället. Man kan se det som en del av det förebyggande arbetet. Jag tror att vi måste jobba mycket mer med det.

Detta betänkande handlar om skatter. Jag tror, som sagt, att en viktig del av att begränsa tillgängligheten är att hålla fast vid högskattelinjen. Det här är fjärde debatten som jag i dag deltar i, och äntligen får jag möjlighet att yrka bifall till två miljöpartireservationer. För tids vinnande ska jag dock hålla mig till endast en. Då väljer jag nr 5. Det är roligt att få göra det.

När vi från Miljöpartiets sida debatterar den här frågan blir vi ofta kritiserade för att vilja hålla fast vid högskattelinjen. Det sägs att det väl inte leder till någonting, att vi har all den införsel vi har, antingen den är nästan oändligt legal eller oändligt illegal. När den sedan omsätts och kommer in i landet och säljs blir den illegal, antingen man säljer till ungdomar eller till vuxna. Eftersom vi har kvar Systemmonopolet måste det väl, vad jag förstår, även vara illegalt att sälja till vuxna.

Därför har vi inställningen att samhället måste sätta ned foten och tala om vad man menar. Om vi ska upprätthålla högskattelinjen måste konsekvensen av det bli att också hävda en rimlig nivå på införselkvoterna. Det tror vi är möjligt. Vi har jobbat i EU och har ganska bra kontakter. Trots att vi tycker att Sverige ska lämna det EU vi har i dag använder vi alla de medel som står till buds för oss som politiskt parti. Vi jobbar intensivt i EU och har börjat bygga nätverk där. Vi uppfattar det så att det i många europeiska länder pågår en förändring.

Jag hade tänkt använda mig av de exempel som Per-Olof Svensson gav. Därför behöver jag inte göra det nu. Man kan sammanfatta det hela och säga: Varför skulle Sverige bryta den trenden? Även om de jobbar på en annan nivå, från ett annat utgångsläge, har de insikt och kunskap om alkoholens betydelse för folkhälsan, och i och med det indirekt naturligtvis om möjligheten att bygga ett långsiktigt hållbart samhälle, att bygga välfärd och sådant. Den insikten växer. Då måste vi naturligtvis vara med och lägga mera vatten på kvarn när det gäller den insikten. Det vore ju förödande om vi skulle byta linje i den här frågan.

Det har i debatten, från några olika håll, också pratats om den svenska regeringens arbete inom EU för att få till stånd en högre nivå på miniskatterna. Vi tycker naturligtvis att det här nordiska initiativet är jättebra. Nu har jag inte någon riktigt dagsfärsk rapport, men vi försöker ju följa upp det här som en del i vårt arbete i EU. Och vi är ganska oroliga för att det här är någonting som man bara pratar om på den politiska nivån. Det är naturligtvis bra; ju mer Göran Persson pratar om detta desto mer genomslag får det kanske. Men det borde också genomsyra arbetet på tjänstemannanivå i Bryssel. Där är vi lite besvikna. Där skulle vi vilja att ni från Socialdemokraternas sida tryckte på. Det händer faktiskt att våra kontakter där nere träffar på svenska tjänstemän som inte riktigt känner till vad den svenska linjen är på det här området. Så det är en uppmaning.

Sedan var det någon som nämnde något om att skatteintäkterna naturligtvis är viktiga för att bygga samhället. Men vi vill naturligtvis att volymerna ska gå ned, att man ska använda mindre av de saker som vi har punktskatter på. Det är egentligen inte en ekvation som går ihop. Dessutom är kostnaden för samhället mycket större än skatteintäkterna.

Fru talman! Jag har yrkat bifall till reservation 5. Jag vill bara tillägga att jag fortfarande anser att det är viktigt för Sverige att man bygger ett dubbelspår mellan Falun och Borlänge.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 maj.)

17 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Skrivelse

2005/06:202 Omstruktureringen av kommunala bostadsföretag – resultatredovisning

Utbildningsutskottets betänkande

2005/06:UbU18 Skydd för störningskänslig forskning

Trafikutskottets betänkande

2005/06:TU14 Åtgärder mot svarttaxi m.m.

Utrikesutskottets betänkande

2005/06:UU20 En svensk Asienpolitik

18 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 9 maj

2005/06:394 av *Nina Lundström* (fp) till statsrådet Jens Orback
Den sverigefinska nationella minoriteten

2005/06:395 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till näringsminister Thomas Östros
Isolas köp av Perstorpsföretaget Polyclad Europe

den 10 maj

2005/06:396 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till statsrådet Ulrica Mes-
sing

Höjt mål för virkesproduktionen

2005/06:397 av *Martin Andreasson* (fp) till näringsminister Thomas Östros

Globala standarder för konsumentmakt och tillväxt

2005/06:398 av *Ulf Nilsson* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan
Språkval inom samhällsvetenskapsprogrammet

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 maj.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 10 maj

2005/06:1577 av *Nils-Göran Holmqvist* (s) till försvarsminister Leni Björklund

Musikkårernas framtid

2005/06:1578 av *Lars Tysklind* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Försöket med havdagar i Kattegatt

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 maj.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 10 maj

2005/06:1482 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till utrikesminister Jan Eliasson

Taiwans deltagande i WHO

2005/06:1485 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Jan Eliasson

Konflikten i Darfur

2005/06:1486 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Jan Eliasson

En ny gemensam Vitrysslandsstrategi

2005/06:1494 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Jan Eliasson

Den eritreanska regimens behandling av personer med dubbelt medborgarskap

2005/06:1495 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till statsrådet Carin Jämtin

Kamp mot kolera i u-länder

2005/06:1502 av *Cecilia Wikström* (fp) till utrikesminister Jan Eliasson

Sveriges trovärdighet i internationella fredsuppdrag

2005/06:1503 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Jan Eliasson

Svenskt avhopp från partnerskapsövning

2005/06:1504 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Jan Eliasson

Sveriges samarbete med specialdomstolen för Sierra Leone

2005/06:1505 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Jan Eliasson

Kritik mot Sverige från Simon Wiesenthal Center

2005/06:1506 av *Holger Gustafsson* (kd) till utrikesminister Jan Eliasson

Fängslade falköpingsbor i Iran

2005/06:1508 av *Claes Västerteg* (c) till statsrådet Lena Sommestad

Försämrade luftmiljö i städerna

2005/06:1509 av *Claes Västerteg* (c) till statsrådet Lena Sommestad

Enkel sopsortering med miljönytta

2005/06:1510 av *Annelie Enochson* (kd) till statsminister Göran Persson

Svenskt deltagande i flygövning för fredsbevarande insatser

2005/06:1511 av *Annelie Enochson* (kd) till utrikesminister Jan Eliasson

En häktad vitrysk presidentkandidat

2005/06:1512 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till statsrådet Jens Orback

Bidrag till kvinnoorganisationer

2005/06:1513 av *Yilmaz Kerimo* (s) till utrikesminister Jan Eliasson

Turkiet och EU-regler

2005/06:1514 av *Jan-Evert Rådström* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Cabotage

2005/06:1515 av *Gunnar Nordmark* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan
Språkens ställning i gymnasiet
2005/06:1516 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till statsrådet Hans Karlsson
Resurscentrum mot mobbning
2005/06:1517 av *Lars Gustafsson* (kd) till socialminister Berit Andnor
Pensionsutbetalningar vid storhelger
2005/06:1519 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till statsminister Göran
Persson
Bortprioriterad arbetslöshet
2005/06:1520 av *Carl B Hamilton* (fp) till utrikesminister Jan Eliasson
Natos Sofiamöte och avancerat partnerskap för Sverige
2005/06:1522 av *Gunnar Andrén* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Informationsinsatser om trängselskatten
2005/06:1523 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ibrahim Baylan
Utbildningsnivån för unga med funktionshinder
2005/06:1527 av *Henrik von Sydow* (m) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist
Moms och prisinformationen
2005/06:1528 av *Henrik von Sydow* (m) till finansminister Pär Nuder
Tydlig skatteinformation vid deklarationen
2005/06:1529 av *Henrik von Sydow* (m) till finansminister Pär Nuder
Ärlighet om arbetsgivaravgiften
2005/06:1534 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till statsrådet Ulrica Mes-
sing
Statligt stöd för utbyggnad av IT-infrastruktur
2005/06:1536 av *Karin Thorborg* (v) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky
Kulturrådets utdelning av pengar
2005/06:1537 av *Luciano Astudillo* (s) till statsrådet Jens Orback
Lågt skadestånd vid diskriminering på krogen
2005/06:1539 av *Anita Brodén* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan
Bättre skolundervisning för hörselskadade barn
2005/06:1542 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till socialminister Berit Andnor
Fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionshinder
2005/06:1544 av *Sofia Larsen* (c) till statsrådet Ibrahim Baylan
Auktorisation av rektorer
2005/06:1545 av *Sofia Larsen* (c) till statsrådet Lena Sommestad
Brytning av alunskiffer i Östernärke
2005/06:1549 av *Hans Backman* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist
Konkurrensen på veterinärområdet

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 16 maj.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 8 § anf. 33 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 73 (delvis),
av talmannen därefter till och med 12 § anf. 95 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 125 (delvis),
av talmannen därefter till och med anf. 159 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Förnyad bordläggning.....	2
4 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 maj	3
FöU12 Naturkatastrofer, m.m.	3
SoU23 Rikssjukvård.....	3
5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 5 maj	5
UbU11 Grundskolan: Arbetsmiljö och elevhälsa	5
UbU13 Fristående skolor m.m.	5
UbU14 Grundskolan	7
JuU17 Stöd till polisen vid terrorismbekämpning	9
JuU27 Ändringar i säkerhetsskyddslagen, m.m.	11
JuU28 Vissa ändringar av Europakonventionen och Schengenkonventionen	12
6 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 9 maj	12
UU10 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2005.....	12
7 § En andra nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna, m.m.	13
Konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU17	13
Anf. 1 GÖRAN LENNMARKER (m)	13
Anf. 2 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	15
Anf. 3 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd).....	16
Anf. 4 KERSTIN LUNDGREN (c)	17
Anf. 5 LOTTA HEDSTRÖM (mp).....	19
Anf. 6 KARIN ÅSTRÖM (s)	21
Anf. 7 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	22
Anf. 8 KARIN ÅSTRÖM (s) replik.....	23
Anf. 9 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	23
Anf. 10 KARIN ÅSTRÖM (s) replik.....	23
Anf. 11 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik	24
Anf. 12 KARIN ÅSTRÖM (s) replik.....	24
Anf. 13 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik	25
Anf. 14 KARIN ÅSTRÖM (s) replik.....	25
Anf. 15 LISELOTT HAGBERG (fp).....	25
Anf. 16 KARIN ÅSTRÖM (s) replik.....	26
Anf. 17 LISELOTT HAGBERG (fp) replik.....	27
Anf. 18 KARIN ÅSTRÖM (s) replik.....	27
Anf. 19 LISELOTT HAGBERG (fp) replik.....	28
Anf. 20 GÖRAN MAGNUSSON (s).....	28
Anf. 21 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik	29
Anf. 22 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	29
Anf. 23 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik	30
Anf. 24 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	30
Anf. 25 GÖRAN MAGNUSSON (s).....	31

(Beslut fattades under 13 §.).....	31
8 § Penningpolitiken och Riksbankens förvaltning 2005.....	31
Finansutskottets betänkande 2005/06:FiU23.....	31
Anf. 26 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	31
Anf. 27 BO BERNHARDSSON (s).....	34
Anf. 28 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	35
Anf. 29 BO BERNHARDSSON (s) replik.....	36
Anf. 30 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	36
Anf. 31 BO BERNHARDSSON (s) replik.....	37
Anf. 32 KARIN PILSÄTER (fp).....	37
Anf. 33 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	38
Anf. 34 KARIN PILSÄTER (fp) replik.....	39
Anf. 35 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	40
Anf. 36 KARIN PILSÄTER (fp) replik.....	40
Anf. 37 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	41
(Beslut fattades under 13 §.).....	41
9 § Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag	41
Finansutskottets betänkande 2005/06:FiU29.....	41
(Beslut fattades under 13 §.).....	41
10 § Justering i lagen om trängselskatt.....	42
Skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU32	42
Anf. 38 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	42
Anf. 39 CATHARINA BRÅKENHIELM (s).....	42
Anf. 40 TREDJE VICE TALMANNEN	44
Anf. 41 CATHARINA BRÅKENHIELM (s).....	44
Anf. 42 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	44
Anf. 43 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik.....	45
Anf. 44 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	45
Anf. 45 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik.....	45
Anf. 46 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	46
Anf. 47 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik.....	47
Anf. 48 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	48
Anf. 49 CATHARINA BRÅKENHIELM (s) replik.....	48
Anf. 50 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	49
Anf. 51 TREDJE VICE TALMANNEN	49
Anf. 52 MARIE ENGSTRÖM (v).....	50
Anf. 53 JAN LINDHOLM (mp).....	50
Anf. 54 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	52
Anf. 55 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	52
Anf. 56 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	53
Anf. 57 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	53
Anf. 58 GABRIEL ROMANUS (fp).....	54
Anf. 59 LARS GUSTAFSSON (kd).....	55
Anf. 60 BÖRJE VESTLUND (s).....	55
Anf. 61 GABRIEL ROMANUS (fp) replik.....	56
Anf. 62 BÖRJE VESTLUND (s) replik.....	57
Anf. 63 GABRIEL ROMANUS (fp) replik.....	57

Anf. 64 BÖRJE VESTLUND (s) replik	58
Anf. 65 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	58
Anf. 66 BÖRJE VESTLUND (s) replik	59
Anf. 67 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	59
Anf. 68 BÖRJE VESTLUND (s) replik	60
(Beslut fattades under 13 §.)	60
11 § Några smittskyddsfrågor	60
Socialutskottets betänkande 2005/06:SoU20	60
Anf. 69 MAUD EKENDAHL (m)	60
Anf. 70 GABRIEL ROMANUS (fp)	62
Anf. 71 ULRIK LINDGREN (kd)	64
Anf. 72 LARS-IVAR ERICSON (c)	66
Anf. 73 MARINA PETTERSSON (s)	67
Anf. 74 GABRIEL ROMANUS (fp) replik	69
Anf. 75 MARINA PETTERSSON (s) replik	69
Anf. 76 GABRIEL ROMANUS (fp) replik	69
Anf. 77 ELINA LINNA (v)	70
Anf. 78 JAN LINDHOLM (mp)	70
Anf. 79 EWA BJÖRLING (m)	72
Anf. 80 MARINA PETTERSSON (s) replik	73
Anf. 81 EWA BJÖRLING (m) replik	73
Anf. 82 MARINA PETTERSSON (s) replik	73
Anf. 83 EWA BJÖRLING (m) replik	74
(Beslut fattades under 13 §.)	74
12 § Reformerad hyressättning	74
Bostadsutskottets betänkande 2005/06:BoU10	74
Anf. 84 RAGNWI MARCELIND (kd)	74
Anf. 85 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	77
Anf. 86 NINA LUNDSTRÖM (fp)	81
Anf. 87 STEN LUNDSTRÖM (v)	84
Anf. 88 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	86
Anf. 89 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	87
Anf. 90 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	88
Anf. 91 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	88
Anf. 92 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	89
Anf. 93 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	89
Anf. 94 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	90
Anf. 95 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	91
Anf. 96 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	91
Anf. 97 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	92
Anf. 98 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	93
Anf. 99 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	93
Anf. 100 AGNE HANSSON (c)	94
Anf. 101 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	96
Anf. 102 AGNE HANSSON (c) replik	97
Anf. 103 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	97

Anf. 104	AGNE HANSSON (c) replik	98
Anf. 105	LEIF JAKOBSSON (s)	98
Anf. 106	RAGNWI MARCELIND (kd) replik	101
Anf. 107	LEIF JAKOBSSON (s) replik	102
Anf. 108	RAGNWI MARCELIND (kd) replik	102
Anf. 109	LEIF JAKOBSSON (s) replik	103
Anf. 110	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	103
Anf. 111	LEIF JAKOBSSON (s) replik	104
Anf. 112	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	105
Anf. 113	LEIF JAKOBSSON (s) replik	105
	(forts. 14 §).....	105
Ajournering.....		105
Återupptagna förhandlingar		106
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde		106
	KU17 En andra nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna, m.m.....	106
	FiU23 Penningpolitiken och Riksbankens förvaltning 2005	109
	FiU29 Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag	110
	SkU32 Justering i lagen om trängselskatt.....	110
	SoU20 Några smittskyddsfrågor	110
14 § (forts. från 12 §) Reformerad hyressättning (forts. BoU10).....		111
Anf. 114	NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	111
Anf. 115	LEIF JAKOBSSON (s) replik	112
Anf. 116	NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	112
Anf. 117	LEIF JAKOBSSON (s) replik	113
Anf. 118	AGNE HANSSON (c) replik	113
Anf. 119	LEIF JAKOBSSON (s) replik	114
Anf. 120	AGNE HANSSON (c) replik	114
Anf. 121	LEIF JAKOBSSON (s) replik	115
Anf. 122	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	115
	(Beslut skulle fattas den 11 maj.)	116
15 § Motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning.....		116
	Skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU18	116
Anf. 123	BRITTA RÅDSTRÖM (s)	116
Anf. 124	ULF SJÖSTEN (m).....	117
Anf. 125	GUNNAR ANDRÉN (fp)	118
Anf. 126	PER LANDGREN (kd).....	120
Anf. 127	MARIE ENGSTRÖM (v).....	123
Anf. 128	PER LANDGREN (kd) replik.....	125
Anf. 129	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	125
Anf. 130	PER LANDGREN (kd) replik.....	125
Anf. 131	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	126
Anf. 132	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	126
Anf. 133	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	126

Anf. 134	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	127
Anf. 135	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	127
Anf. 136	JÖRGEN JOHANSSON (c)	128
Anf. 137	LENNART AXELSSON (s)	130
Anf. 138	PER LANDGREN (kd) replik	132
Anf. 139	LENNART AXELSSON (s) replik	133
Anf. 140	PER LANDGREN (kd) replik	133
Anf. 141	LENNART AXELSSON (s) replik	134
Anf. 142	ULF SJÖSTEN (m) replik	134
Anf. 143	LENNART AXELSSON (s) replik	134
Anf. 144	ULF SJÖSTEN (m) replik	135
Anf. 145	LENNART AXELSSON (s) replik	135
Anf. 146	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	135
Anf. 147	LENNART AXELSSON (s) replik	136
Anf. 148	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	136
Anf. 149	LENNART AXELSSON (s) replik	137
Anf. 150	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	138
Anf. 151	LENNART AXELSSON (s) replik	138
Anf. 152	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	138
Anf. 153	LENNART AXELSSON (s) replik	139
Anf. 154	JAN LINDHOLM (mp)	139
Anf. 155	PER LANDGREN (kd) replik	142
Anf. 156	JAN LINDHOLM (mp) replik	143
Anf. 157	PER LANDGREN (kd) replik	143
Anf. 158	JAN LINDHOLM (mp) replik	144
Anf. 159	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	144
Anf. 160	JAN LINDHOLM (mp) replik	145
Anf. 161	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	145
Anf. 162	JAN LINDHOLM (mp) replik	146
Anf. 163	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	146
Anf. 164	JAN LINDHOLM (mp) replik	147
Anf. 165	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	147
Anf. 166	JAN LINDHOLM (mp) replik	147
Anf. 167	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	148
Anf. 168	JAN LINDHOLM (mp) replik	148
Anf. 169	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	149
Anf. 170	JAN LINDHOLM (mp) replik	149
Anf. 171	LENNART HEDQUIST (m)	149
	(Beslut skulle fattas den 11 maj.)	150
16 §	Motioner om alkoholskatt m.m.	150
	Skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU22	150
Anf. 172	LENNART AXELSSON (s)	150
Anf. 173	LENNART HEDQUIST (m)	150
Anf. 174	ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	152
Anf. 175	LARS GUSTAFSSON (kd)	153
Anf. 176	PER-OLOF SVENSSON (s)	155
Anf. 177	LENNART HEDQUIST (m) replik	156
Anf. 178	PER-OLOF SVENSSON (s) replik	157
Anf. 179	LENNART HEDQUIST (m) replik	157

Anf. 180 PER-OLOF SVENSSON (s) replik.....	157	Prot. 2005/06:120
Anf. 181 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	158	10 maj
Anf. 182 PER-OLOF SVENSSON (s) replik.....	158	<hr/>
Anf. 183 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	158	
Anf. 184 PER-OLOF SVENSSON (s) replik.....	159	
Anf. 185 STAFFAN DANIELSSON (c).....	159	
Anf. 186 GUNILLA WAHLÉN (v)	160	
Anf. 187 JAN LINDHOLM (mp).....	161	
(Beslut skulle fattas den 11 maj.)	163	
17 § Bordläggning.....	163	
18 § Anmälan om interpellationer.....	164	
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	164	
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	165	
21 § Kammaren åtskildes kl. 20.02.....	167	

Prot. 2005/06:120
10 maj

Elanders Gotab, Stockholm 2006